വസുമതി

വസുമതി

അദ്ധ്യായം 1.

"തോട്ടത്തിന്റെ അധിദേവത."

അതിവിശാലമായി അത്യന്തമനോഹരമായ ഒരു പൂന്തോട്ടം. കാണ്മാൻ അതികൌതുകമുള്ളതും പലവിധ വൎണ്ണങ്ങളോടുകൂടിയതും ഋയ ഇലകളുള്ള അനവധി ചെടികളും അവക്കിടക്കിടെ സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങൾ നിറഞ്ഞ പലവിധ ലതകളും സമൎത്ഥന്മാരായ തോട്ടക്കാരുടെ വാസനയ്ക്കും പാടവത്തിന്നും അനുസരിച്ച് ഓരോ കള്ളികളിൽ നട്ടുവളൎത്തിയവയും അവയിൽ പലതും ഭംഗിയുള്ള ചട്ടികളിലാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളതും, ഓരോ കള്ളികളുടെയും അതിൎത്തികളായി ചെറുവക ചിരച്ചെടികൾ നട്ടുനനച്ച് യഥാകാലം വെട്ടിച്ചുരുക്കി അതുകൊണ്ട് കാഴ്ചക്ക് വിവിധത്വം വരുത്തീട്ടുള്ളതും ഇവയെല്ലാംതന്നെ അത്യന്തം ഹൃദയംഗമമായിരുന്നു. ഈവകയൊക്കെ നടന്നുകാണ്മാനും അവയുടെ പുഷ്പങ്ങൾ അറുക്കാനും സൌകൎയ്യം ഉണ്ടാകത്തക്കവണ്ണം ചുററും ചില മാതൃകകളനുസരിച്ച് ചെത്തിയുണ്ടാക്കിയ വഴികളുടെ ഇരുഭാഗവും, ഉയരത്തിൽ മുതിരാൻ സമ്മതിക്കാതെ വെട്ടി ഒരേ വലിപ്പത്തിൽ വളൎത്തിപ്പോരുന്ന "ചെവോക്ക്" മരങ്ങളുണ്ട്. അവയുടെ ഉള്ളിലും തോട്ടത്തിൽ അവിടവിടെയുള്ള വലിയ ചില പൂത്തൈകളിന്മേലും ചെറുവക കിളികൾ തത്തിപ്പറന്നു പലവിധ മനോഹരശബ്ദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ആരാമത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ജലയന്ത്രത്തിൽനിന്ന് ശുദ്ധജലം അനവരതം പൊങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ട് ആകാശത്തിലേയ്ക്കു കുതിച്ചുചാടുവാൻ ശ്രമിക്കയും, അദ്ധ്യാത്മവിഷയത്തിൽ ജീവിതത്തെ നയിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ

പ്രപഞ്ചവിഷയങ്ങളാലെന്നപോലെ ഭൂമിയുടെ ആകൎഷണശക്തിയാൽ ആ വെള്ളം താഴോട്ടേക്കു വലിക്കപ്പെട്ടുകയും അതിന്നു കീഴടങ്ങി അനേകം ചെറുതുള്ളികളായി ചൈതന്യരഹിതമായി കീഴോട്ടുതന്നെ പതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ജലയന്ത്രത്തിന്ന സമീപത്തു വെള്ളക്കല്ലുകൊണ്ട് ഒരു മനുഷ്യരൂപം വെട്ടിയുണ്ടാക്കിയത് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുണ്ട്. അതിന്റ ചുററും മനുഷ്യൎക്ക് ഇരിക്കാൻ ചില ആസനങ്ങളുള്ളവയിൽ ഒന്നിൽ ഏകദേശം പതിനേഴ വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഒരു സുന്ദരി തനിയേ ഇരിക്കുന്നു.

സൂൎയ്യൻ അസ്തമിക്കുന്നേ ഉള്ളു. ആകാശത്തിൽ ഒരു നക്ഷത്രം ആ തന്വംഗി ഇരിക്കുന്നതിന്റ നേരെ മീതെ, ആ അബലയെ ആപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചുപോരാൻ പ്രത്യേകം നിയമിക്കപ്പെട്ട ഒരു ദേവതയെന്നപോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കിഴക്ക് ചന്ദ്രനും പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങി. ചന്ദ്രൻ ഉദിച്ചുവരുന്നതിനെ കണ്ട മാത്രയിൽ അവൾ മന്ദഹസിച്ചു പിന്നിൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കീട്ട്, "സൂൎയ്യൻ അസ്തമിച്ചു, ചന്ദ്രനും ഇതാ ഉദിക്കുന്നു" എന്നിങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, താഴെ കാണിക്കുന്ന ശ്ലോകാൎദ്ധം ചൊല്ലി.

"തേജോദ്വയത്തിനൊരുമിച്ചുദയക്ഷയങ്ങ-
ളിജ്ജീവികൾക്കൊരുനിദൎശനമെന്നുതോന്നും."

സംഗീതത്തിലുണ്ടായ അഭ്യാസത്താൽ പരിപക്വത സിദ്ധിച്ചതും പ്രകൃത്യാ മാധുൎയ്യമുള്ളതുമായ സ്വരത്തിൽ ചൊല്ലിയ ഈ ശ്ലോകാൎദ്ധം ആരാമത്തിൽ കിടന്നു മുഴങ്ങിക്കൊണ്ട് അതിലെ വൃക്ഷലതാദികൾക്കുതന്നെ ഒരു പരമാനന്ദം നൽകിയിരിക്കണം. ശ്ലോകം ചൊല്ലിക്കഴിഞ്ഞശേഷം തോട്ടത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്ത് എന്തോ ഒരു നിഴൽ കണ്ടു, "ദാമു, ദാമു" എന്നു പതുക്കേ വിളിച്ചു.

ആ പേരുള്ള പരമഭാഗ്യൻ അതിന്റ തക്കസമയത്ത് ഉത്തരം പറവാൻ അടുത്തില്ലാതിരുന്നതിനാൽ, തല്ക്കാലത്തേക്കെങ്കിലും നിൎഭാഗ്യവാനായിത്തീൎന്നുവെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളു. പരസ്പരമുള്ള അനുരാഗത്താൽ ദൃഢമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ട് ലോകത്തിൽ ആ രണ്ടു ജീവനല്ലാതെ മററു യാതൊന്നുമില്ലെന്നു തോന്നിക്കുന്ന വിധം പരമാനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിയിരിക്കുന്നനിലയിൽ ആ

പ്രിയതമയാൽ നാമധേയം ഉച്ചരിക്കപ്പെടാനുള്ള പരമഭാഗ്യം നിങ്ങൾക്കാൎക്കെങ്കിലും എപ്പോഴെങ്കിലും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ? അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു ഭാഗ്യം അനുഭവിക്കാൻ തൽക്കാലം അരികത്തെത്താതിരുന്ന ദാമോദരൻ ഒരു നിൎഭാഗ്യവാൻ തന്നെയെന്നു അല്പനേരമെങ്കിലും വിചാരിച്ച മറ്റു സംഗതികൾക്കായി അവനോടു അസൂയപ്പെടാൻ ഇടയുള്ള നിങ്ങൾ കുറെ ആശ്വസിക്കുവിൻ.

മനോഹരമായ ആ പൂന്തോട്ടത്തിന് അധിദേവതയെന്നപോലെ ശോഭിക്കുന്ന ആ സുന്ദരിയാകട്ടെ, ആ ചന്ദ്രപ്രഭയിൽ കാണേണ്ടുന്ന ഒരു കാഴ്ച തന്നെ ആയിരുന്നു. നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് മഹാസുന്ദരികളായ സ്ത്രീകൾ വളരേ ഉണ്ട്. മഹാസുന്ദരികളാണെന്നു പറയുന്നവരിൽ ഓരോരുത്തിക്കും, സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയാൽ വല്ലതും ഒരു ദോഷം ഉണ്ടായെന്നുവരാം. തങ്കവൎണ്ണമുള്ള ശരീരകാന്തിയുണ്ടായിട്ടും അതിനനുസരിച്ച നീണ്ടിരുണ്ടു ചുരുണ്ട തലമുടിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് എത്ര പേരേപ്പററി നാം വ്യസനിച്ചിട്ടുണ്ട്! മുഖത്തിൻെറ ആകൃതിവിശേഷത്തിനും സൌകുമാൎയ്യത്തിനും അനുരൂപമല്ലാത്ത മൂക്കോ കണ്ണോ ഉള്ളതിനാൽ എത്രപേരോടു നാം അനുശോചിച്ചിട്ടുണ്ട്! പ്രാചീനാചാരഭക്തന്മാരായ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ നിൎബ്ബന്ധത്താൽ കുത്തിയുഴത്തി വലുതാക്കിയ കാതുകളും അവയിൽ കെട്ടിഞാത്തിയ സ്വൎണ്ണാഭരണങ്ങളും എത്രപ്രാവശ്യം നമ്മാലൊക്കെ ശപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്! ആകപ്പാടെയുള്ള ശരീരസൌന്ദൎയ്യത്തിന് അനനുരൂപമല്ലാത്ത വസ്ത്രധാരണം നമ്മുടെ നയനേന്ദ്രിയത്തെ എത്രപ്രാവശ്യം പീഡിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്!

എന്നാൽ ഈ വിധത്തിലുള്ള യാതൊരു വ്യസനത്തിനും അനുശോചനയ്ക്കും ശാപത്തിനും പീഡയ്ക്കും വസുമതിയെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം കാരണമില്ലെന്നു ഉറപ്പായി പറയാം.

വെളുത്തനിറത്തിലുള്ള സ്ത്രീകൾ നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് അനേകമുണ്ട്. വസുമതിയുടെ നിറം അതിലൊന്നുംപെട്ടതല്ല. വെളുപ്പും ചുകപ്പും വൎണ്ണങ്ങൾ അവളുടെ മുഖരംഗത്ത് സ്ഥലംപിടിക്കാൻ തമ്മിൽ ഒരുപോരാട്ടം കഴിച്ചതിനുശേഷം രക്തവൎണ്ണം ശുക്ലവൎണ്ണത്തെ അടിയിലാക്കുകയും അങ്ങിനെചെയ്തതിൻെറ സൂചകമായ

ജയപതാക, ഗണ്ഡസ്ഥലങ്ങളിൽ നാട്ടുകയും ചെയ്തിരിക്കയാണെന്നുതോന്നും. രണ്ടുവൎണ്ണങ്ങളും ഒടുവിൽ സന്ധിയായി അന്യോന്യദോഷങ്ങളെ പരിഹരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതായിരിക്കാം. വെറും വെളുപ്പുനിറമാണെങ്കിലുണ്ടാവാനിടയുള്ള വിളൎച്ചയെ ചുകപ്പുവൎണ്ണവും, ചുകപ്പായിരുന്നുവെങ്കിലുണ്ടാവാൻ സംഗതിയുള്ള ഭയങ്കരതയെ വെളുപ്പുനിറവും, അന്യോന്യം നശിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ട് മുഖത്ത് ആകപ്പാടെ ഒരു "വൎണ്ണമാധുൎയ്യം" വരുത്തിയിരിക്കുന്നു. മുഖമോ, എന്തൊരു മുഖം! എന്തൊരാകൃതി! നേത്രങ്ങൾക്കും, നാസികകൾക്കും, നെററിത്തടത്തിനും വലിപ്പത്തിൽ അന്യോന്യമുള്ള ചേൎച്ചയും അവയുടെ ആകൃതിക്കുള്ള ഭംഗിയും പുരികങ്ങളുടെ കൃഷ്ണവൎണ്ണവും അവയുടെ വളവും എല്ലാം അത്യന്തമനോഹരമെന്നു പറവാൻമാത്രമല്ലാതെ അവയെ പ്രത്യേകം വൎണ്ണിക്കാനോ, അവകൊണ്ടു ആകപ്പാടെയുള്ള അനുഭവം വിവരിക്കാനോ, എന്നാൽ കേവലം അസാദ്ധ്യമാകുന്നു. മുഖരംഗത്തുവെച്ചു നടന്ന വൎണ്ണയുദ്ധത്തിനുശേഷം ഉണ്ടായ സന്ധികരാർപ്രകാരം ശുക്ലവൎണ്ണത്തിനു പ്രത്യേകമായ ഒരു സ്ഥലം അനുവദിച്ചുകൊടുത്തത് ദന്തങ്ങളിലായിരുന്നു. അവിടേയാണ് അത് സമ്പൂൎണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യത്തോടും ചൈതന്യത്തിലും പ്രകാശിക്കുന്നത്. എന്നാൽ ചുണ്ടിനെ രക്തവൎണ്ണം കേവലം സ്വാധീനമാക്കി വെച്ചിരിക്കയാണ്. മുത്തുപോലുള്ള വെളുപ്പുനിറംകൊണ്ടുമാത്രമല്ല, ഒന്നിനൊന്നനുരൂപമായ വലിപ്പംകൊണ്ടും ചുണ്ടിന്റെ രക്തവൎണ്ണത്തിന്റെ പ്രതിഛായകൊണ്ടും ആ ദന്തങ്ങൾ യുവജനങ്ങളുടെ ഹൃദയം ബലമായി ആകൎഷിക്കുന്നു. ചുണ്ടുകളുടെ വൎണ്ണാകൃതികൾക്ക് പ്രകൃത്യാ ഉള്ള ഗുണങ്ങൾ, മുഖത്തു സദാ കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുഞ്ചിരിയാലുണ്ടാകുന്ന പ്രത്യേക ചൈതന്യത്താൽ ദ്വിഗുണീഭവിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ കണ്ണു, മൂക്കു, ചുണ്ടു, പല്ലു എന്നീ അവയവങ്ങളുടെ സൌകുമാൎയ്യവും വൎണ്ണസൌഷ്ഠവവും അധികരിച്ചു കാണിക്കത്തക്ക ഒരു അനുഭവമാണ് ആ കേശഭാരത്തെ കൊണ്ടുണ്ടാകുന്നത്. വളരേ ഇരുണ്ടു നീണ്ടു ചുരുണ്ട തലമുടി അധികമായ തൈലം പുരട്ടി ചീകിപ്പററിച്ചു ചൈതന്യരഹിതമാക്കിത്തീൎക്കാതേയും, കുറുനിരകൾ നെററിയിൽ സ്വാതന്ത്ര്യ

ത്തോടുകൂടിയെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥയിൽവളരാൻ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതിനാൽ അനന്യസാധാരണമായ ഒരഴക് അവയെക്കൊണ്ടുതന്നെ മുഖത്തു വിശേഷിച്ചുണ്ടാകുന്നുണ്ട്. കാതിൽ ചെറിയ ഒരു സ്വൎണ്ണാഭരണമേ ഉള്ളൂ. അവയുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഓരോ ചുകപ്പുകല്ലു പതിച്ചവയുടെ പ്രതിഛായ മനോഹരങ്ങളായ ആ കവിൾത്തടങ്ങളിൽ പ്രതിബിംബിക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു തോന്നും. നല്ല ആനക്കൊമ്പുകൊണ്ടു കടഞ്ഞെടുത്തപോലുള്ള ഭംഗിയുള്ള ആകൃതിയും, ശിരസ്സിനും ഉടലിനും അനുരൂപമായ നീളവും വലിപ്പവും, ഉള്ള കണ്ഠത്തിൽ കാലംഗുലം അകലമുള്ള കറുത്ത ഒരു പട്ടുനാടയിന്മേൽ സ്വൎണ്ണത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ പതക്കം ചേൎത്തു ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജനനാൽതന്നെ മനോഹരങ്ങളായ അവയവങ്ങളുടെ ഭംഗി അലങ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ട് ശതഗുണീഭവിപ്പിക്കാൻ വസുമതിക്കുണ്ടായിരുന്ന വാസന ഈ കണ്ഠാഭരണംകൊണ്ടുതന്നെ ധാരാളം വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ശരീരത്തിന്റെ ആകൃതിക്കു പററാതെയും അഴകിന് അനുകൂലിക്കാതെയും ഉള്ള പലവിധ പണ്ടങ്ങൾ, സ്വൎണ്ണഭ്രമം നിമിത്തം അലങ്കാരമാണെന്നുംപറഞ്ഞു സാധിക്കുന്ന ദിക്കിലൊക്കെ കെട്ടിഞാത്തുകയും അല്ലാത്ത ദിക്കിൽ തുളച്ചുഞാത്തുകയും ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീകൾ വസുമതിയിൽനിന്നു വിലയേറിയ പാഠങ്ങൾ പഠിക്കാനുണ്ട്. ആഭരണത്തിന്റെ കാൎയ്യത്തിൽ മാത്രമോ? വസ്ത്രാഡംബരത്തിലും അവൾ വളരേ വിവേകവും വാസനയും കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. വിലയധികമില്ലാത്ത ഒരു ശുദ്ധവെള്ളച്ചേല, പാൎസിസ്ത്രീകളുടെ സമ്പ്രദായത്തിൽ ധരിച്ചിരിക്കയാണ് ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. അതിനു യോജിച്ച ഒരു കുപ്പായവും ഉണ്ട്. കൈക്ക് നേരിയ രണ്ടു കാപ്പുകളുള്ളവ, ആ കരങ്ങൾക്ക് ഏററവും യോജിപ്പുള്ളവയാകയാൽ അവയും കൈയോടുകൂടിത്തന്നെ ജനിച്ചവയാണെന്നുതോന്നിപ്പോകും.

തോട്ടത്തിലെ ഉയരംകുറഞ്ഞ ഒരു ബെഞ്ചിൽ കാലുകൾ അല്പം ദൂരത്തേക്കുനീട്ടി, പുറം ബെഞ്ചിന്റെചാരിന്മേൽ നല്ലവണ്ണം ചേൎത്തു, കൈകൾ പള്ളമേൽ കോൎത്തുകെട്ടിക്കൊണ്ട് അവൾ അല്പനേരം തന്നെത്താൻ മറന്നിരുന്ന അവസരത്തിൽ പിന്നിൽ

നിന്നു ഒരു യുവാവ് സാവധാനത്തിൽ നടന്നുവന്നു, അവളുടെ പിറകെനിന്നു തന്റെ കൈകൊണ്ടു അവളുടെ കണ്ണുരണ്ടും പൊത്തി.

ഇങ്ങനെ ദിക്കിൽനിന്ന് അനങ്ങാതേയും യാതോരു പരിഭ്രമവും കാണിക്കാതേയും തന്റെ കണ്ണുപൊത്തിയ കൈകൾ വിടുവിക്കാൻ ശ്രമിക്കാതേയും വസുമതി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു :—

„ദാമു, നീ എന്റെ കണ്ണുപൊത്തിയതുകൊണ്ട് വലുതായ ഫലം പ്രത്യേകമൊന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല."

ദാമോദരൻ ഉടനെ കൈയെടുത്തു അവളുടെ അടുക്കൽ ചെന്നിരുന്നിട്ട്, „എന്താണ് നീ പറഞ്ഞതിന്റെ സാരം" എന്നു കുറെ ബദ്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

വസുമതി—(ചിരിച്ചുകൊണ്ട്) മറ്റൊന്നുമല്ല. അല്ലെങ്കിലും ഞാൻ ഇവിടെ യാതൊന്നും കാണുന്നില്ല, പിന്നെ കണ്ണു പൊത്തേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലല്ലൊ.

ദാമോദരൻ—ഇപ്പോൾ നിന്റെ അടുക്കൽ ഇരിക്കുന്ന എന്നെയും നീ കാണുന്നില്ലെന്നോ?

വസുമതി—നീ അടുക്കെ ഇല്ലാത്തപ്പോഴും നിന്നെ ഞാൻ സദാ കാണാറുണ്ട്.

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ കുറേക്കൂടി അടുത്തിരുന്ന്, അവളുടെ കൈപ്പിടിച്ചു, തന്റെ തല കുനിച്ചു, ആ കൈക്ക് ഒന്നു ചുംബിച്ചു.

കൂടണയാൻ താമസിച്ച ഒരു ചെറിയ പക്ഷി അടുത്ത ജലയന്ത്രത്തിന്നടുക്കെ നിന്നു മന്ദമായി ഒന്നു ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ട് പറന്നു പോയി. ചന്ദ്രൻ ചെറിയ മേഘങ്ങളുടെ ഇടയിൽ മറഞ്ഞു. ശീതളമായ ഒരു വാതപോതം സാവധാനത്തിൽ വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നതിനെ ബഹുമാനിക്കുന്ന നിലയിൽ അടുത്തുള്ള ചില ചെടികൾ തലയാട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതോടുകൂടി പുഷ്പങ്ങളുടെവാസന തോട്ടത്തിൽ പൂർവ്വാധികം വ്യാപിച്ചു.

ദാമോദരൻ ചുംബിച്ച കൈ അവന്റെ കൈകളിൽ മുറുകെ പിടിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

„നിന്നോടു പറവാൻ കഴിഞ്ഞ ആറുമാസമായി പല പ്രാവ

ശ്യവും ഭാവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു സംഗതി ഇന്നു പറവാൻ എനിക്കു ധൈൎയ്യം വന്നിരിക്കുന്നു.”

വസുമതി—ഇന്നെന്താണ് ധൈൎയ്യത്തിന് പ്രത്യേകം വല്ലമരുന്നും സേവിച്ചിരുന്നുവോ?

ദാമോദരൻ—നിന്റെ ഇന്നേത്തെ വാക്ക് ഒരു മരുന്നായിട്ടാണ് തീൎന്നിരിക്കുന്നത്.

വസുമതി—സ്ത്രീകളുടെ വാക്ക് പഞ്ചസാരയായിട്ടും തേനായിട്ടും മററും ചില കവികൾ വിവരിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. മരുന്നുകൂടിയാവാമെന്നു ഇന്നു ദാമു പറഞ്ഞുകേട്ടു. മരുന്നിന് സാധാരണ കഷായരസമാണ്. അല്ലേ?

ദാമോദരൻ—അതെന്തെ, തേനും കല്ക്കണ്ടവും മററും പ്രത്യേകം ഓരോ തരം മരുന്നാണെന്ന് വസുമതി മറന്നുവോ?

വസുമതി—ശരി. ഞാനതു മറന്നു. ധൈൎയ്യത്തിന്റെ മരുന്നു മധുരിച്ചിട്ടായിരിക്കാം.

ദാമോദരൻ—അതെന്തെങ്കിലുമാവട്ടെ, എനിക്കു പറവാനുള്ളത് ഇപ്പോൾ പറയണം.

വസുമതി—നീ ആ പാലവൃക്ഷം കണ്ടുവോ? അതിന്മേൽ ഇലകൾ കേവലം ഇല്ലെന്നു തോന്നുന്നു. സൎവ്വം പുഷ്പമയം. ഈ നിലാപ്രകാശത്തിൽ അതിന്റെ ഒരു ഭംഗി നോക്കു.

ദാമോദരൻ—വസുമതി ഇവിടെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ വേറെ യാതൊന്നിന്റെയും ഭംഗികാണുന്നില്ല.

വസുമതി—എന്നാൽ ഞാൻ ഇവിടെനിന്ന് എഴുനീററുപോയിക്കളയാം. നീ ഈ പ്രകൃതിദേവിയുടെ സൌന്ദൎയ്യം കണ്ടാനന്ദിച്ചോളു.

ദാമോദരൻ—എനിക്കു പറവാനുള്ളതു കേട്ടിട്ടുപോകാം. നാം രണ്ടുപേരും മേലാൽ അന്യോന്യം കാണാത്തവിധം വേർപിരിയണം. അല്ലാതിരുന്നാൽ നിണക്കും എനിക്കും അനൎത്ഥത്തിന് സംഗതിയായേക്കാം.

വസുമതി—നീ ഇവിടെ കൂടക്കൂട വരുന്നതുകൊണ്ടും നാം തമ്മിൽ കാണുന്നതുകൊണ്ടും വല്ല അനൎത്ഥവും ഉണ്ടാവാൻ സംഗതിയു

ണ്ടെന്നു ഞാൻ ലവലേശം വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. അങ്ങിനെ ഭയപ്പെടാൻ ന്യായവുമില്ല. അതിനു വല്ല സംഗതിയുമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും അതു പണ്ടേ മുടക്കംചെയ്യുന്നതായിരുന്നു. നാം ബുദ്ധിയില്ലാത്ത കുട്ടികളാണൊ? ആലോചനയില്ലാത്ത വിഡ്ഢികളാണൊ?

ദാമോദരൻ—അതാണു് വൈഷമ്യം. നാം കുട്ടികളൊ വിഡ്ഢികളൊ ആയിരുന്നുവെങ്കിൽ തരക്കേടില്ലായിരുന്നു. അതു രണ്ടുമല്ലാത്തതിനാൽ ഞാൻ അനുഭവിക്കുന്ന സങ്കടം എനിക്കും ഈശ്വരനുമറിയാം.

വസുമതി—നിന്റെ സങ്കടം ഇല്ലായ്മചെയ്യാനും നിന്റെ മനസ്സു സ്വസ്ഥാനത്തിലാവാനും ഞാനൊരു വിദ്യപറയാം. നീ ഉടനെ വിവാഹം ചെയ്യണം.

ദാമോദരൻ—ശരി, പക്ഷെ ഞാൻ വിവാഹംചെയ്യാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന സുന്ദരി എന്നെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിച്ചില്ലെങ്കിലൊ?

വസുമതി—അതെന്തുകൊണ്ടു്? അവൾ നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നില്ലെന്നൊ?

ദാമോദരൻ—വളരെ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. പക്ഷെ എന്റെയും അവളുടേയും അവസ്ഥക്കു് വളരെ അന്തരമുണ്ടു്. അവൾ വലിയ ദ്രവ്യസ്ഥയും ഞാൻ മഹാദരിദ്രനുമാണ്. എനിക്കു പണമില്ല; വലിയപദവിയില്ല.

വസുമതി—അവൾ പണത്തേയും പദവിയേയും ആണോ സ്നേഹിക്കുന്നതു്, നിന്നെയല്ലെ?

ദാമോദരൻ—അവൾ സ്വതന്ത്രയല്ല. അവളുടെ രക്ഷിതാക്കന്മാരുടെ ഇഷ്ടമല്ലാതെ ഈ കാര്യത്തിൽ അവളുടെ ഇഷ്ടം നടന്നെന്നുവരുന്നതല്ലല്ലൊ.

വസുമതി—അവളുടെ രക്ഷിതാക്കന്മാർ അത്രമേൽ അപരിഷ്കാരികളും അവിവേകികളുമാണോ? ദാമോദരനെപോലെ എല്ലാവിധം ഗുണങ്ങളുമുള്ള ഒരുപുരുഷനെ സ്നേഹിച്ചു വിവാഹം കഴിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു സ്ത്രീയെ തടഞ്ഞുനിർത്താൻ ശ്രമിക്കുന്ന രക്ഷിതാക്കന്മാർ വിഡ്ഢികളായിരിക്കയില്ലെ? നീ പറയുന്ന ആ സ്ത്രീ വിദ്യാഭ്യാസമുള്ളവളാണൊ?

അദ്ദേഹം മരിക്കുമായിരുന്നു. ചാണക്യന്റെ കാലിന് ഒരു പുല്ലുതടഞ്ഞു അദ്ദേഹം മറിഞ്ഞുകെട്ടി വീണിരുന്നില്ലെങ്കിൽ നന്ദരാജാക്കന്മാരെ തോല്പിച്ചു ചന്ദ്രഗുപ്തൻ രാജാവായി വാഴുവാൻ സംഗതി വരില്ലായിരുന്നു. ദശരഥന്റെ രഥചക്രത്തിന്റെ കിലം ഊരി വീണുപോയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ രാവണൻ മരിക്കയില്ലായിരുന്നു.

നമ്മുടെ കഥാപുരുഷനായ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ സഹവാസം ഇങ്ങിനെ ദുർമ്മാർഗ്ഗികളോടായിപ്പോയതിനാലാണ് അദ്ദേഹം ഈവിധം ദുരാചാരങ്ങൾ പഠിക്കാൻ ഇടയായത്. അങ്ങിനെയാണ്, ലോകത്തിൽ പരമയോഗ്യന്മാരുള്ളതും സന്മാർഗ്ഗങ്ങൾക്കു ശ്രുതിപ്പെട്ടതും ആയ ഒരു സമുദായത്തിൽ അവിടവിടെ ദുർല്ലഭം ചിലർ ആ സമുദായത്തിന്റെ പേരിന് കളങ്കം വരുത്തുന്നവരായി തീരുന്നത്.

അദ്ധ്യായം 7.

രണ്ട് അതിഥികൾ.

ലോകത്തെയും തന്റെ പ്രിയതമയെത്തന്നെയും തൽക്കാലം വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ട് ദാമോദരൻ തന്റെ യജമാനന്റെ ബേങ്കിൽ ഇരുന്ന പല കണക്കുകളും എഴുത്തുകുത്തുകളും വായിച്ചു പരിശോധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിന്ന മദ്ധ്യത്തിൽ കോരപ്പന്റെ "രാമമന്ദിരം" എന്ന വീട്ടിൽ രണ്ട് അതിഥികളുടെ വരവുണ്ടായി. കോരപ്പൻ എന്തോ ഒരു ആവശ്യത്തിന് നാലഞ്ചു ദിവസം മുമ്പ് മദ്രാശിക്ക പോയിരുന്നു. അന്നു നാലുമണിക്കാണ് മടങ്ങിയെത്തിയത്. അഞ്ചുമണിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാൻ കെ. കുഞ്ഞിരാമനും ഭാര്യയും ചെന്നു.

കുഞ്ഞിരാമൻ ഒരു മുൻസീപ്പുദ്യോഗം ഭരിച്ചിരുന്നശേഷം പെൻഷ്യൻവാങ്ങി സുഖിക്കുന്ന ഒരാളാണ്. ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ വളരെ സമർത്ഥനായിരുന്നതിനാൽ ഗവർമ്മെണ്ടുദ്യോഗത്തിൽ ക്ഷണത്തിൽ കയററംകിട്ടി ക്രമേണ ഒരു മുൻസീപ്പായി. ന്യായാധി

കാരം കിട്ടിയശേഷം തൻെറ സാമൎത്ഥ്യമൊക്കെ കൈക്കൂലിവാങ്ങുന്നതിലും ശിപാർശ്ശ കേൾക്കുന്നതിലും ഉപയോഗിച്ചുതുടങ്ങി. അന്യായമായി വളരെ പണം സമ്പാദിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഈ വിധം ദുരാചാരം ഗവൎമ്മെണ്ടും ജനങ്ങളും നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിലും മതിയായ തെളിവു ശേഖരിച്ചു അദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. എങ്കിലും പെൻഷ്യൻവാങ്ങി പിരിവാൻ നിൎബ്ബന്ധിക്കപ്പെട്ടു. ഇതുകൊണ്ട് കുഞ്ഞിരാമനു വലുതായ സങ്കടമൊന്നും ഉണ്ടായതുമില്ല. പേൻഷ്യൻവാങ്ങി പിരിഞ്ഞ ഉടനെ ഒരു വലിയ പ്രഭുവിൻെറ കാൎയ്യസ്ഥനായിക്കൂടി. അവിടെയുള്ള തൻെറ സ്ഥിതി,

കൈക്കൂലിമേടിപ്പാനും കണ്ടവരോടുചേൎന്നു
വക്കാണംകൂട്ടി ദ്രവ്യമൊക്കവെ ഹരിക്കാനും
കാൎയ്യങ്ങൾ തീരുന്നേരം സ്വാമിക്കു ചെല്ലേണ്ടുന്ന
കാണങ്ങൾ പാതിലേററം പററുവാനുപായവും
മറെറാരുവിധം നാട്ടിൽത്തിരുന്ന വൎത്തമാനം
മറെറാരുവിധം ചെന്നു സ്വാമിയെ ബോധിപ്പിക്ക
പററിലുള്ളോൎക്കുകാൎയ്യമൊക്കവേ സാധിപ്പിക്ക
മററുള്ള ജനത്തിനു കൊററങ്ങുമുടക്കുക

എന്നു പഞ്ചതന്ത്രക്കാരൻ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതിനോടു ഏററവും യോജിച്ചവിധത്തിലായിരുന്നതിനാൽ സമ്പാദ്യത്തിനു അവിടെയും കുറവുണ്ടായില്ല. ഇങ്ങിനെ അന്യായമായി ആൎജ്ജിച്ച പണം വളരെ ഉണ്ടായിട്ടും വലിയൊരു സ്വാൎത്ഥിയായിരുന്നതിനാലും ഉദ്യോഗം ഭരിച്ചിരുന്ന കാലത്തു ജനങ്ങളോടു പെരുമാറിയിരുന്ന ധിക്കാര സ്വഭാവം അവരുടെ ഓൎമ്മയിൽനിന്നു വിട്ടുപോകാൻ സംഗതി വരാഞ്ഞതിനാലും കുഞ്ഞിരാമനെ സ്നേഹിക്കുന്നവർ ഏററവും ദുല്ലഭമായിരുന്നു. കൈക്കൂലിമേടിച്ചതിനാലുണ്ടായ ദുഷ്പേരു പോക്കാൻ യൂറോപ്യന്മാരെ പാട്ടിലാക്കാനും ചില സ്ഥാനമാനങ്ങൾ പററിക്കാനും അയാൾ ഭഗീരഥപ്രയത്നം ചെയ്തുപോന്നു. വൎത്തമാനപത്രക്കാരിൽ പലരേയും കൈവശംവെച്ചു അവരെക്കൊണ്ടു പലതും തന്നെപ്പററി ഗുണമായി എഴുതിച്ചുപോന്നു. യാതൊരാൾക്കും ഗുണം

ചെയ്യത്തക്ക മനശ്ശുദ്ധിയൊ കാരുണ്യഹൃദയമൊ ലവലേശം ഇല്ലെങ്കിലും വല്ലതും ചെറിയൊരു സഹായം വല്ലപ്പോഴും വല്ലവൎക്കും ചെയ്തുകൊടുത്തുവെങ്കിൽ അതിനെ കഴിയുന്നത്ര പ്രസിദ്ധമാക്കാൻ താൻതന്നെ പല പത്രങ്ങളിലും എഴുതിവിടും.

ഇങ്ങിനെയുള്ള മനുഷ്യനാണ് ഭാൎയ്യാസമേതം കോരപ്പൻെറ രാമമന്ദിരം എന്ന വീട്ടിൽ ചെന്നത്. സുഭദ്രയെ വസുമതി അകത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

കുഞ്ഞിരാമൻ വീട്ടിൽകയറിയ ഉടനെ "ഡ്രായിങ്ങ്റൂ"മിലുള്ള സാമാനങ്ങളെയൊക്കെ നോക്കി ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞു.

"നിങ്ങളുടെവീട്ടിൽ ഞാൻ മുമ്പ് വന്നിരുന്നില്ല. പല പ്രാവശ്യവും വരണമെന്ന വിചാരിച്ചിരുന്നു. വീട്ടിനെപ്പററി ഞാൻ വളരെ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. എല്ലാം യൂറോപ്യൻ സമ്പ്രദായമാണല്ലൊ. നല്ലത്! നിങ്ങൾ ബൎമ്മയിൽ വളരെകാലം താമസിച്ചിരുന്നുവൊ ?"

ഈ ഒടുവിലത്തെ ചോദ്യം കോരപ്പൻ പണ്ട് ബൎമ്മയിൽ ഒരു ചെറിയ കച്ചവടക്കാരൻ ആയിരുന്ന കഥ ഓൎമ്മയിൽ വരുത്തി അദ്ദേഹത്തെ ഒരു താണ പടിയിലാക്കി വെക്കേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ചെയ്തതായിരുന്നു. എന്നാൽ തൻെറ ബൎമ്മാവാസം കൊണ്ട് തനിക്കു വല്ല ഹോരായ്മയും വന്നിട്ടുണ്ടെന്ന ലവലേശം വിചാരിക്കാതിരുന്ന വൃദ്ധൻ ഇങ്ങിനെ മറുവടി പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ 20 കൊല്ലം ബൎമ്മയിൽ താമസിച്ചു. ഇരുപതുകൊല്ലവും അവിടെ കച്ചവടമായി കഴിച്ചു. എൻെറയും ജ്യേഷ്ഠൻെറയും സമ്പാദ്യമൊക്കെ അങ്ങിനെ ഉണ്ടായതാണ്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—എന്തുപണിചെയ്താലെന്താണ്, പണം സമ്പാദിക്കണം, അത്രതന്നെ.

ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞു. അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന രാമനുണ്ണിയെ ഒന്നു നോക്കി. രാമനുണ്ണി ഇങ്ങിനെയാണ് അതിനു മറുവടിപറഞ്ഞത്.

"അതെ, എന്തുപണിയായാലും തരക്കേടില്ല. ചെയ്യുന്നതു നല്ലവണ്ണംചെയ്യണം. കള്ളത്തരമൊന്നും ചെയ്യരുതു. സത്യംവിടാതേയും പരവഞ്ചന ചെയ്യാതേയും മൎയ്യാദയിൽ എന്തുപണി ചെയ്താ

ലെന്താണ്? ബോമ്പായിലെ പ്രസിദ്ധ ദ്രവ്യസ്ഥനായിരുന്ന സർ ജാംസററ്ജി ജീജിഭായി, കപ്പിക്കച്ചവടംകൊണ്ടാരംഭിച്ചതല്ലേ?"

രാമനുണ്ണി യാതൊന്നും വിചാരിക്കാതെയായിരുന്നു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞതെങ്കിലും കുഞ്ഞിരാമനു അതു മമ്മഭേദമായിട്ടാണ് തിന്നു. എങ്കിലും ആ സമത്ഥൻ അങ്ങിനെ ഒരു ഭാവം നടിക്കാതെയും മുഖത്തിൻെറ പ്രകൃതി ലവലേശം ഭേദിപ്പിക്കാതെയും ഉടനെ സംസാരവിഷയംമാററി കോരപ്പനോടു ഇങ്ങിനെ ചൊദിച്ചു.

"നിങ്ങൾക്ക് എത്ര മക്കളാണുള്ളത്?"

കോരപ്പൻ—രണ്ടുമക്കൾ; ഇവനും ഇവൻെറ പെങ്ങളും.

കുഞ്ഞിരാമൻ—ശരി. രാമനുണ്ണി വലിയ പരിക്ഷയൊക്കെ ജയിച്ച അവസ്ഥക്ക് വല്ല ഉദ്യോഗത്തിലും പ്രവേശിക്കയായിരുന്നു വേണ്ടത്.

കോരപ്പൻ—അവനെ ഉദ്യോഗത്തിനയച്ചാൽ എൻെറ കാൎയ്യങ്ങളൊക്കെ നോക്കിനടത്താൻ പിന്നെയാരാണുള്ളത്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—അതിനെന്താണ് വല്ല കാൎയ്യസ്ഥന്മാരെയും വെക്കണം. ഉദ്യോഗമില്ലാഞ്ഞാൽ ഇക്കാലം മാനമില്ല. എന്താണ്, അങ്ങിയെല്ലേ?

രാമനുണ്ണി—എനിക്കങ്ങിനെ അഭിപ്രായമില്ല. ഗവമ്മെണ്ടുദ്യോഗത്തിനുപോകാതെ സ്വരാജ്യത്തിൽ കൃഷി, വ്യവസായം, മുതലായവയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കായി ഉദ്യമിക്കയാണ് അവനവനും രാജ്യത്തിനും ഗുണകരമായിത്തീരുകയെന്നാണ് എൻെറ അഭിപ്രായം.

കുഞ്ഞിരാമൻ—ഒരിക്കലുമല്ല. ഉദ്യോഗത്തിനുള്ള മാനം ഉദ്യോഗത്തിനെ ഉള്ളൂ.

രാമനുണ്ണി—അതുശരി, കച്ചവടത്തിനുള്ളമാനം കച്ചവടത്തിനും, കൃഷിയുടെമാനം കൃഷിക്കും. എന്നാൽ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ എൻെറ അഭിപ്രായം പറയാം. നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് കൃഷിക്കാരൻ എന്നതിന് വെറും കൂലിക്കാരൻ എന്നൊരത്ഥംകൂടി ഉണ്ടൊ എന്നു സംശയിക്കുന്നു. ഗവമ്മെണ്ടുദ്യോഗത്തിന് ആവശ്യമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിക്കാത്തവർ മാത്രമെ കൃഷിപ്രവൃത്തിക്കു പോകയുള്ളൂ.

എന്നാണ് പലരും ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഗവമ്മെണ്ടുദ്യോഗസ്ഥന് നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് മാന്യനം ദ്രവ്യസ്ഥനം തറവാടിയുമായ ഒരു ഇടപ്രഭുവേക്കാൾ ബഹുമാനമുണ്ടെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ഇതു പരിഷ്കൃതരാജ്യങ്ങളിൽ ഇല്ലാത്ത അവസ്ഥയാണ്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—പരിഷ്കൃതരാജ്യങ്ങളിൽ ഗവമ്മെണ്ടുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ ബഹുമാനമില്ലെന്നോ?

രാമനുണ്ണി—ഉണ്ട്, ധാരാളമുണ്ട്. അതാതുദ്യോഗത്തിൻെറ അവസ്ഥയനുസരിച്ച് മാനമുണ്ട്, അതിലധികമില്ല. മാസത്തിൽ 50ക മാസപ്പടിയുള്ള ഒരു മുൻസിപ്പുകോടതി ഒന്നാം ഗുമസ്തനെ കൊല്ലത്തിൽ ആയിരം ഉറുപ്പിക നികുതികൊടുക്കുന്ന ഒരു ജന്മി പഞ്ചപുച്ഛവുമടക്കി ബഹുമാനിക്കുന്ന സമ്പ്രദായമില്ല. പണ്ടൊരു ഡിപ്യൂട്ടിമജിസ്രേട്ട്, തൻെറ കച്ചേരിയുടെ അടുക്കലുള്ള നിരത്തിന്മേൽക്കൂടി ചെരിപ്പിട്ടു ഒച്ചയുണ്ടാക്കി നടന്നുപോയ ഒരുവനെ പിടിച്ചു കോടതി അവമാനിച്ച കുററത്തിന ശിക്ഷിച്ചിരുന്നുപോൽ. അങ്ങിനെ അധികാരത്തെ ദുരുപയോഗപ്പെടുത്തി സാധുക്കളെ ഭയപ്പെടുത്തിയ ചില നിഷ്കണ്ടകന്മാർനിമിത്തം വിദ്യാവിഹീനന്മാർ സവ്വ ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും പേടിക്കേണ്ടിവന്നതാണ്?

കോരപ്പൻ—അതു നേരാണ്. പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന മജിസ്രേട്ടുമാരെ ജനങ്ങൾ ഭയപ്പെട്ടിരുന്നപോലെ ഇന്ന ഭയപ്പെടുന്നില്ലല്ലൊ. ജനങ്ങൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസവും നിയമപരിജ്ഞാനവും വദ്ധിച്ചതാണ് അതിന കാരണം.

രാമനുണ്ണി— ഇപ്പോൾ മജിസ്രേട്ടുമാരുടെ ചെമ്പു പുറത്തായി. പെൻഷ്യൻ വാങ്ങിയാൽ വല്ല കരാറുകാരനൊ, വല്ല ജന്മിയുടെ കാൎയ്യസ്ഥനൊ ആയിത്തീരേണ്ടിവരുന്നു. അപ്പൊളാണ് നാട്ടുകാർ അയാളുടെ വിലയറിയുന്നത്.

രാമനുണ്ണി ഇപ്പറഞ്ഞത് തന്നെപ്പററിയായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു കുഞ്ഞിരാമന് അവൻെറ നേരെ അല്പം ദ്വേഷ്യമുണ്ടായെങ്കിലും അതു പുറത്തു കാണിക്കാതെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"നിങ്ങൾക്ക് ഇപ്പോൾ വല്ല കച്ചവടവുമുണ്ടൊ ?"

കോരപ്പൻ—കുറെയൊക്കെ ഉണ്ട്.

കുഞ്ഞിരാമൻ— കച്ചവടം ചെയ്യുന്നതായാൽ നവറോജി ചെയ്യും പോലെ ചെയ്യണം. പക്ഷെ, എത്രകാലത്തേക്കാണെന്നറിഞ്ഞില്ല.

കോരപ്പൻ—അതെന്താണ്?

കുഞ്ഞി—എന്നാണ് നവറോജിയെ ചില കാൎയ്യസ്ഥന്മാർ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നറിഞ്ഞില്ല.

കോരപ്പൻ—അതൊരിക്കലും വരില്ല. ദാമോദരനോണ് അയാളുടെ സെക്രട്ടെറി. അവൻ വളരെ സത്യവും മൎയ്യാദയും ഉള്ള ചെറുപ്പക്കാരനാണ്.

കുഞ്ഞി—നിങ്ങാം ഈ ചെറുപ്പക്കാരെ അത്ര വിശ്വസിക്കരുതു. അധികം പഠിപ്പില്ലാത്ത കുട്ടികളെ ഭാരവാഹിത്വമുള്ള പ്രവൃത്തിക്കാക്കിയാൽ അവർ ഒരിക്കൽ അവതാളത്തിൽ കലാശിക്കാതിരിക്കയില്ല. നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ കാഷ്കീപ്പർ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെപ്പററി നിങ്ങാം വല്ലതും അറിയുമൊ? വളരെ തുമ്പുകെട്ടപോയി. പറയുമ്പോാം ബ്രാഹ്മണനാണ്. നല്ലവണ്ണം കുടിക്കണം. ദാമോദരനും ആ കമ്പനിയിലാണെന്നാണ് കേട്ടത്.

കോരപ്പൻ—എന്ത്!

രാമനുണ്ണി—ഒരിക്കലുമല്ല. ആരോ നിങ്ങളെ തെററി ധരിപ്പിച്ചതാണ്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെപ്പററി ഞാനറികയില്ല. ദാമോദരൻ മദ്യം തൊടില്ല, അയ്യരുടെ സേവയും അവനില്ല. ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിയും.

കുഞ്ഞി—അതൊക്കെ അല്പദിവസം കഴിഞ്ഞാലറിയാം. ഈ ദാമോദരൻ എന്റെ മകളെ വിവാഹത്തിന് അന്വേഷിച്ചിരുന്നു. എന്തു കണ്ടിട്ടാണ് ഞാൻ മകളെ കൊടുക്കേണ്ടത്. പണമൊ, പാസ്സൊ, കുടുംബമൊ, തറവാടൊ?

രാമനുണ്ണി—ദാമോദരന്റെ തറവാട് വളരെ മാന്യതയുള്ളതാണ്. അതിന് യാതൊരു കുറവും പറയാനില്ല.

കോരപ്പൻ—ഈ കുട്ടികാം ഇങ്ങിനെ വഷളായിപ്പോകുന്നതിനെപ്പററി ഞാൻ വളരെ വ്യസനിക്കുന്നു.

രാമനുണ്ണി ഇതു കേട്ടപ്പോഠ തന്റെ അച്ഛന്റെ മുഖത്തൊന്നു നോക്കി. ഇദ്ദേഹം ദാമോദരനെ ഒരു പ്രത്യേക ഉദ്ദേശത്തിന്മേൽ ദുഷിക്കയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കേണമെന്നുള്ള അൎത്ഥത്തിൽ നോക്കിയതായിരുന്നുവെങ്കിലും വൃദ്ധൻ അതു ധരിച്ചില്ല. തല്ക്കാലം മറുവടി പറയേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു രാമനുണ്ണിയും ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. കുഞ്ഞിരാമൻ ദാമോദരനെ ദുഷിച്ചു പിന്നെയും പലതും പറഞ്ഞു. ബുദ്ധിയുടെയൊ ഹൃദയത്തിന്റെയൊ ഗുണംകൊണ്ടല്ലെങ്കിലും

ഭാഗ്യമേവ ശ്രിയൊ ഹേതുഃ
നവിദ്യാ ജന്മവൃത്തയൊ
ആന്ദോളികാ പയഃപാനം
ശുനഃ കനകശൃംഖലാ.

എന്നു പറഞ്ഞവിധത്തിലുള്ള ഭാഗ്യംകൊണ്ടുണ്ടായ സമ്പത്തിനെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി സമുദായത്തിൽ സജ്ജനങ്ങളുടെ സഹവാസവും അവരോടുള്ള സംഭാഷണവും അനുവദിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ചില ദുഷ്ടന്മാർ തങ്ങഠക്കു വിരോധവും അസൂയയും ഉള്ള മാന്യന്മാരായ യുവാക്കളെപ്പററി ആ വക സജ്ജനങ്ങളോടു ദുഷിച്ചുപറഞ്ഞു അവരുടെ മനസ്സിൽ ദുരഭിപ്രായം ജനിപ്പിക്കാൻ സദാ ശ്രദ്ധയുള്ളവരായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു വായനക്കാരിൽ പലരും ദൃഷ്ടാന്തങ്ങഠ കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. കസ്തൂരിമൃഗത്തിന്റെ നാഭിയിൽ വെച്ചിരിക്കുന്ന കസ്തൂരി ഈവക ദുഷ്ടന്മാരുടെ നാവിൽ വെക്കാഞ്ഞതുകൊണ്ടു് വെറുതെയല്ല ഒരു വിദ്വാൻ ബ്രഹ്മാവിനെ കുററം പറഞ്ഞതു്. അങ്ങിനെ ബ്രഹ്മാവു ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ഒരു മഹൌഷധമായ കസ്തൂരിക്കു് ആവശ്യപ്പെടുന്നവരിൽ ചിലരെങ്കിലും ഈ ദുഷ്ടന്മാരുടെ നാക്കുകഠ മുറിച്ചെടുത്തു തങ്ങഠക്കും ലോകത്തിനും ഉപകാരംചെയ്യുമായിരുന്നു.

അതൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ല. ശുദ്ധഹൃദയനായ കോരപ്പൻ, കുഞ്ഞിരാമന്റെ ദുഷിവാക്കുകഠ കേട്ടിട്ട്, ദാമോദരൻ ദുർവൃത്തനായിരിക്കുമൊ എന്നു സംശയിച്ചുതുടങ്ങിയെന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലൊ.

ഇവർ ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, അകായിൽനിന്നു കുഞ്ഞിരാമന്റെ ഭാൎയ്യ സുഭദ്രയും, വസുമതിയും തമ്മിൽ ഒരു സംവാദമുണ്ടായി. സുഭദ്ര വസുമതിയെ കണ്ട നിമിഷത്തിൽ അവളെ തന്റെ മകന്റെ ഭാൎയ്യയാക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവളുടെ സൌന്ദൎയ്യത്തെയും സൌശീല്യത്തെയും പററി കേട്ടതല്ലാതെ വസുമതിയെ അഭിമുഖമായി സുഭദ്ര ഒരിക്കലും കണ്ടിരുന്നില്ല. സുഭദ്ര നല്ലൊരു സ്ത്രീയാണ്. ഉള്ളിൽ കളങ്കമുള്ളവളല്ല. പക്ഷെ അധികകാലമുള്ള സഹവാസംനിമിത്തം ഭൎത്താവിന്റെ ദോഷ്യകൎമ്മം അവളിലും പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുണ്ട്. വസുമതിയെ പറഞ്ഞു വശത്താക്കേണ്ടതിന്നു പല സൂത്രങ്ങളും ഭൎത്താവു പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു.

വസുമതിയെ കണ്ട ഉടനെ സുഭദ്രക്ക് ആശ്ചൎയ്യവും അസൂയയും ആനന്ദവും ആശയും ഒക്കെക്കൂടിചേൎന്ന ഒരു മനോവികാരമുണ്ടായി. അതിനാലുണ്ടായ അമ്പരപ്പിൽനിന്നു വിമുക്തയായ ഉടനെ തന്റെ മുമ്പിൽ മന്ദഹാസമാധുൎയ്യത്തിൽ മുഴുകി കളിക്കുന്ന മനോഹര മുഖശ്രീ നോക്കി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ മുമ്പ് നിന്നെ കണ്ടിരുന്നില്ല. നീ എന്റെ വീട്ടിൽ മുമ്പ് വന്നിരുന്നില്ല, ഇല്ലെ?"

വസുമതി—ഇല്ല, എനിക്കതിന്നു സംഗതിയുണ്ടായിരുന്നില്ല.

സുഭദ്ര—എന്റെ മകളുടെ താലികെട്ടിന്നു വന്നിരുന്നില്ലെ? ഞങ്ങൾ താലികെട്ടു വളരെഘോഷമായി കഴിച്ചിരുന്നു. അതിററാൽ ഒരു കല്യാണം ഇപ്പഴൊന്നും എവിടെയും കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. താലികെട്ടുകല്യാണം കഴിക്കുന്നതെന്നു ആരൊക്കയൊ ചിലർ സഭകൂടി തീൎച്ചയാക്കിയിരുന്നുപോൽ. അതുകേട്ടപ്പോൾ കരുണാകരന്റെ അച്ഛന് ദേഷ്യംപിടിച്ചു. 'അതെന്താ അവരങ്ങിനെ തീൎച്ചയാക്കാൻ, എന്നാൽ നാം കല്യാണം ഘോഷമായികഴിക്കണം' എന്നുപറഞ്ഞു, 500 ക. ചെലവാക്കി. രണ്ടാനയുണ്ടായിരുന്നു. കല്യാണക്കുട്ടികൾ ആനപ്പുറത്ത് കയറിയാണ് കളിക്കാൻ പോയത്. എനിക്ക് നന്ന പേടിയായിപ്പോയിരുന്നു. എന്താ നീ പറയുന്നു, കുട്ടികളെങ്ങാൻ ആനപ്പുറത്തുനിന്നു വീണെങ്കിലൊ. നിന്റെ അമ്മക്ക് നീയും നിന്റെ ആങ്ങളയും മാത്രമെ മക്കളുള്ളു.

വസുമതി—അതെ, അത്രയെ ഉള്ളൂ.

സുഭദ്ര—സാധു, ദേവകിയമ്മ നല്ലൊരു സ്ത്രീയായിരുന്നു. നിന്നേക്കാൾവെളുത്തിട്ടായിരുന്നു. നിന്നേക്കാൾകുറെ നീളവുംകാണും.

(വസുമതിയുടെ അമ്മ ദേവകിയെന്ന സ്ത്രീ കറുത്തു നീളം കുറഞ്ഞ ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു.)

വസുമതി—അതെ.

സുഭദ്ര—കാലത്തെ മരിച്ചുപോയി. എന്തായിരുന്നു സുഖക്കേട് ? ഛർദ്ദ്യ—.

വസുമതി—വയററിലൊരു വേദനയായിരുന്നു.

സുഭദ്ര—കഷ്ടം! അമ്മയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ നിണക്കിപ്പോൾ ഒരു ഭർത്താവു വന്നിരുന്നു. എന്താ ചെയ്യ, ഭാഗ്യംവേണ്ടെ?

വസുമതി—അതെന്താ, അമ്മമരിച്ചുപോയവൾക്ക് ഭർത്താവുണ്ടാകയില്ലെ? അമ്മയുള്ളവൎക്കൊക്കെ ഭർത്താവുണ്ടൊ?

സുഭദ്ര—അങ്ങിനെയല്ലെ നമ്മുടെ നാട്ടിന്റെമാതിരി? പെണ്ണിനെ അന്വേഷിക്കുമ്പോൾ അവളുടെ അമ്മയുണ്ടൊ, അച്ഛനുണ്ടൊ, ആരൊക്കെയാണ് ബന്ധുക്കൾ, എന്നൊക്കെയല്ലെ നോക്കുക.

വസുമതിക്ക് പറയത്തക്ക യാതൊരു ദോഷവും ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്റെ മകന് കേവലം ദോഷരഹിതയായ ഒരു സ്ത്രീയെ മാത്രമെ ഭാൎയ്യയാക്കുകയുള്ളൂ എന്നും അതുകൊണ്ട് അവൻ വസുമതിയെ വിവാഹംചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു കുറെ ദയയോടുകൂടി ചെയ്യുന്നതായിരിക്കുമെന്നും വരുത്തിക്കൂട്ടേണ്ടതിനായിരുന്നു ഈ പൊടിക്കൈ സുഭദ്ര പ്രയോഗിച്ചിരുന്നത്. സുഭദ്ര പിന്നെയും പറയുന്നു:

“ഇനി ഭർത്താവിനെ കിട്ടിയാൽതന്നെയും ബി.എ, ബി-എൽ. ജയിച്ചവനെയൊന്നും കിട്ടിയെന്നു വരുന്നതല്ല. ഇപ്പഴത്തെ ചെറുപ്പക്കാരൊക്കെ.........

വസുമതി (ഇടയിൽ തടഞ്ഞുകൊണ്ട്) ഇപ്പഴത്തെ ചെറുപ്പക്കാരൊക്കെ അമ്മയെ നോക്കിയാണ് മകളെ വിവാഹംചെയ്യു, എന്നാണൊ നിങ്ങൾ പറവാൻ പോകുന്നത്?

സുഭദ്ര—അങ്ങിനെയല്ലെ നമ്മുടെ നാട്ടിന്റെ മാതിരി.

ഇതുകേട്ടപ്പോൾ വസുമതി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. സുഭദ്രയും ചിരിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ വീട്ടിന്റെ അടുക്കള പടിയും കടന്നുമൂന്നു സ്ത്രീകൾ വന്നു. അവർ വസുമതിയുടെ അമ്മയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ മകളായ കല്യാണിയും, കല്യാണിയുടെ മൂത്തമകൾ സുശീലയും രണ്ടാമത്തെമകൾ കാത്ത്യായിനിയും ആണ്. അവരൊക്കെ രാമമന്ദിരത്തിന് അടുക്കെ ചെറിയ ഒരു വീട്ടിലാണ് താമസം. കല്യാണിയുടെ ഭർത്താവ്, കിട്ടൻ, വയനാട്ടിൽ ഒരു കാപ്പിത്തോട്ടക്കാരന്റെ റൈട്ടരാണ്. ആ ദമ്പതിമാൎക്ക് എട്ടുമക്കളുള്ളതിൽ മൂത്തതാണ് സുശില—മഹാദുശ്ശീലയാണ്. വയസ്സൊരു ഇരുപത്താറായിരിക്കും. കണ്ടാൽ മുപ്പത്തഞ്ചിൽ താഴെ ആരും മതിക്കുകയില്ല. രണ്ടാമത്തേത് രാഘവൻ എന്നൊരുമകനാണ്. അവൻ ഒരുവക്കീലിന്റെ ഗുമസ്തനാണ്. മൂന്നാമത്തെ സന്താനമാണ് കാത്ത്യായിനി. കൊക്കയും കസൃതിയും ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു പെൺകിടാവ് ഭൂലോകത്തിൽ വേറെ ജനിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നുള്ളത് വളരെ അന്വേഷിച്ചു തിൎച്ചയാക്കേണ്ടുന്ന കാൎയ്യമാണ്. മററുള്ള കുട്ടികളൊക്കെ ചെറുപ്പമാണ്. ഈ കുടുംബം കോരപ്പനെക്കൊണ്ട് കഴിഞ്ഞുകൂടുകയാണ്. വയനാട്ടിൽനിന്നു കിട്ടൻ റൈട്ടർ എപ്പോഴെങ്കിലും അഞ്ചോ പത്തൊ ഉറുപ്പിക അയക്കുകയെ ഉള്ളൂ. രാഘവന്ന ദിവസേന അരയൊ കാലൊ ഉറുപ്പിക കിട്ടാറുള്ളത് സ്വന്തം ധൂൎത്തിന്ന മതിയാകാതെയാണ് വരാറ്. വസുമതിയുടെ അമ്മ ജീവനോടുകൂടിയുള്ളകാലത്ത് കാല്യണിയുടെ വീട്ടിൽവേണ്ടുന്ന സൎവ്വവും കോരപ്പൻ അറിഞ്ഞും അറിയാതെയും കൊടുത്തുപോരികയും അവളുടെ മരണശേഷം വസുമതി കൃത്യമായ ഒരു സംഖ്യ മാസാന്തം ആ കുടുംബത്തിന്ന ദാനം ചെയ്കയും ചെയ്തു. ദേവകിയുടെ മരണശേഷം മുമ്പു കിട്ടിയതുപോലെ അരിയും നെല്ലും പണവും കിട്ടാതിരുന്നതിനാൽ കല്യാണിക്കും മക്കൾക്കും വസുമതിയോട് ഉള്ളുകൊണ്ട് അത്ര രസമില്ല. കോരപ്പനെയും മക്കളെയും ദുഷിക്കുകയും അവരെക്കൊണ്ട് ചില അപവാദങ്ങൾ പറഞ്ഞുണ്ടാക്കുകയും ആണ് രാഘവന്റെ പ്രവൃത്തി. കിട്ടൻ രാജ്യത്ത് ഇറങ്ങുന്ന അവസരത്തിലൊക്കെ കോരപ്പന്റെ വീട്ടിൽപോയി മൂന്നുനേരവും ശാപ്പെടുകയും

അവിടെനിന്നിറങ്ങി അച്ഛനെയും മക്കളെയും ദുഷിക്കുകയുംചെയ്യും. ഇതൊക്കെ കോരപ്പൻ അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിലും തന്റെ ഭാര്യയുടെ കുടുംബങ്ങളാണല്ലൊ എന്നു വിചാരിച്ചു യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കാറില്ല. രാമനുണ്ണി അതൊന്നും വിലവെച്ചില്ല. വസുമതി ഈ വിവരം അറിഞ്ഞശേഷം തന്റെ കൈ അല്പാല്പം ചുരുക്കിത്തുടങ്ങി. മറുഭാഗത്തു ദുഷിവൎദ്ധിച്ചും തുടങ്ങി.

അങ്ങിനെയുള്ള സംബന്ധികളാണ് ഈ അവസരത്തിൽ രാമമന്ദിരത്തിൽ എത്തിയത്. കല്യാണി സുഭദ്രയെ കണ്ട ഉടനെ നിറയ "കാതില" എന്ന പൊന്നാഭരണം കെട്ടി ഞാത്തിയ കാതുകൾ ആട്ടിക്കൊണ്ട് ഒരു പച്ചച്ചിരിയോടുകൂടി

"അയേ, ഇങ്ങളുണ്ടോ വന്നിററ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. സുഭദ്ര അതിനു പകരമായി ഒന്നു ചിരിച്ചതല്ലാതെ മറുവടിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ല.

കല്യാണി—എനക്ക് മൻസിലായി. ഇങ്ങള് പെണ്ണ്കാണാമ്പന്നതല്ലെ.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ വസുമതിയുടെ മുഖം ചുകന്നു. സുഭദ്ര അശേഷം രസിക്കാത്ത ഭാവം നടിച്ചു. കാത്ത്യായിനി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. സുശീല വസുമതിയുടെ പിന്നിൽനിന്നു അവളെ പരിഹസിക്കുന്നനിലയിൽ കൊഞ്ഞനം കാട്ടി. പിന്നെ അല്പനേരം ആരും മിണ്ടാതിരുന്നശേഷം സുഭദ്ര ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ പെണ്ണിനെ കാണാനൊന്നും വന്നതല്ല. ഞാൻ ഈ വീടു കാണാൻ വന്നതാണ്."

വസുമതി—(കോപത്തോടുകൂടി) ഇനി പെണ്ണിനെ കാണാൻ വന്നതാണെങ്കിൽതന്നെ എന്താണ്? കല്യാണിജ്യേഷ്ഠത്തിക്ക് തരന്തരംപോലെ നാലഞ്ചു പെൺകുട്ടികളുണ്ടല്ലൊ. വേണ്ടുന്നതിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കാമല്ലൊ.

കല്യാണി—കല്യാണിയേട്ടത്തീന്റെ മക്കളെ ഇപ്പം ആരിക്കും കൊടുക്കുന്നില്ല. അത് കൊറെ ആള് ചോതിച്ചുപോയി.

സുഭദ്ര—അതൊക്കെ എന്തിനാണ് പറയുന്നത്. ഞാൻ അതിനൊന്നും വന്നതല്ല.

കാത്ത്യായിനി—വസുമതിയേട്ടത്തിക്ക് ദാമോദരൻ ഇല്ലെ?

വല്ല ഇടിത്തീവീഴുകയൊ ഭൂകമ്പം ഉണ്ടായി ഭൂമി നടുവെപി ളക്കുകയൊ, ചെയ്യുമായിരുന്ന ചെയ്യതെങ്കിൽ വസുമതി അത്ര പ രിഭ്രമിക്കുകയില്ലയായിരുന്നു. ഈ വാക്കുകേട്ടപ്പോൾ അവൾക്കുത ന്നെ നിശ്ചയിക്കാൻ പാടില്ലാതിരുന്ന ഒരു മനോവികാരമുണ്ടായി, ശരീരം ആപാദചൂഡം വിയൎത്തു. മുഖം, കഠാരംകൊണ്ടു കുത്തി യാൽ ഒരു തുള്ളി ചോരവരാത്തവിധം വിളറി. ഉടനെ മുഖത്ത് ര ക്തം നിറയുകയും ചെയ്തു. മനോഹരങ്ങളായ കണ്ണുകളിൽനിന്നു തീപ്പൊരിപാറുംവിധത്തിൽ കാത്ത്യായനിയെ ഒന്നു നോക്കി, കല്യാ ണിയോട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ജ്യേഷ്ഠത്തി, നിങ്ങളുടെ മക്കളെ നല്ല മൎയ്യാദപഠിപ്പിക്കാൻ കഴികയില്ലെങ്കിൽ, അവർ മേലാൽ എന്റെ വീട്ടിൽ കയറേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല."

കല്യാണി—അപ്പെണ്ണ് അങ്ങനേന്നെയാ, എന്താ പറയാന്നില്ല. (കാത്ത്യായിനിയെ നോക്കീട്ട്) ഇനിക്കെന്താണെ, പെരാന്തായിപ്പോയൊ? (വസുമതിയോട്) ഞീ ഒന്നും വിജാരിക്കണ്ടമ്മാ.

വസുമതി ഈ പറഞ്ഞതു മുഴുവൻ കേൾക്കാൻ നില്ക്കാതെ സുഭദ്രയോടു "ഞാൻ വേഗം വരുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു, ആ മുറിയിൽനിന്നു പോയി. അവൾ പോയ ഉടനെ

കല്യാണി—ഓ! ബല്യ തിക്കാരോള്ള പെണ്ണാ. എന്താ, അച്ഛന് നല്ല പണോണ്ട്. ഓക്ക് ആരെ മങ്ങലം കയിച്ചാലെന്താ?

സുഭദ്ര—ആരാണ് ദാമോദരൻ?

കല്യാണി—ആ കണ്ണൻ കുരിക്കളെ മോനായിക്കലൊ.

സുശീല—നവറോജി സേട്ടുന്റെ ശാപ്പിലെ മേനോൻ.

കല്യാണി—പോണെ, ഓള് കേക്കണ്ട. ഓക്ക് ദേശ്യംപിടിക്കും.

സുഭദ്ര—അവൻ വസുമതിയെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ തീൎച്ചയാക്കിയൊ?

കല്യാണി—ഓറ് രണ്ടാളും തീൎച്ചയാക്കി. ഇപ്പളത്തെ പടിപ്പുള്ള പെണ്ണുങ്ങളല്ലെ. പെണ്ണൊരുമ്പെട്ടാൽ പ്രമ്മാവിനും തടുക്കാൻ കയ്യില്ലാന്ന് വെറുതയാ കാരണോമ്മാറ് പറഞ്ഞത്.

സുഭദ്ര—ഓഹൊ അങ്ങിനെയാണൊ.

വസുമതി, ഒരു വെള്ളിത്തളികയിൽ മുറുക്കാനുംകൊണ്ട് രണ്ടാമത്തും അതിന്നകത്തു കടന്നുവന്നു. "മുറുക്കുന്നില്ലെ? മുറുക്കിൻ" എന്നു സുഭദ്രയോടു പറഞ്ഞു.

"മുറുക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞു തളികവാങ്ങി സുഭദ്ര അടുക്കെ വെച്ചു. കല്യാണി തളികവാങ്ങി തന്റെ അടുക്കൽവെച്ചു മുറുക്കിത്തുടങ്ങി. അതിലിടക്ക് ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു

"ഇന്റെ മൂത്തമോനിപ്പം എടയാ"

സുഭദ്ര—അവൻ മദിരാശിയിലാണ്. ഒരു കൊല്ലംകൂടി അവിടെ ഒരു വക്കീലിന്റെ കിഴിൽ കുറെ ശീലിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതു കഴിഞ്ഞാൽ വക്കീലായിവരും.

കല്യാണി—എന്നാന്നോളി ഞാൻ കണ്ടത്. തന്നെ, കയിഞ്ഞകൊല്ലത്തെ ഉത്സവത്തിന്, അമ്പലത്തില് വന്നേരം. നന്ന മെല്ലിഞ്ഞിപോയി, പടിച്ചിററായിരിക്കും.

സുഭദ്ര—അവന്ന കഴിഞ്ഞകൊല്ലം മദിരാശിവെച്ചു ഒരു പനിയുണ്ടായിരുന്നു.

തന്റെ ഭർത്താവ് പറഞ്ഞു പഠിപ്പിച്ച സംഗതികളെപ്പററി സംസാരിക്കുമ്പഴല്ലാതെ, സുഭദ്ര ബുദ്ധിപൂർവ്വമായും വിവേകത്തോടുകൂടിയും മാത്രമെ സംസാരിക്കാറുള്ളുവെന്നു വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുമല്ലൊ. മകന്റെ വിവരമെത്തിയപ്പോൾ പഠിച്ചത് ഓർമ്മവന്നു. എന്നിട്ട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"വസുമതി കരുണാകരനെ കണ്ടിരുന്നുവോ?"

വസുമതി, "ഇല്ല" എന്നു മറുവടിപറകയും "എനിക്ക് കാണേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല" എന്നു മനസ്സിൽ വിചാരിക്കുകയും ചെയ്തു.

സുഭദ്ര—അവന്റെ അച്ഛൻ അവനോടു ഇവിടെയൊക്കെവന്നു രാമന്നുണ്ണിയേയും മററും കണ്ടുപോകാൻ കൂടക്കൂട പറയാറുണ്ട്. മദിരാശീന്ന് വന്ന ഉടനെ ഞാനിങ്ങട്ടയക്കും.

ഇതിനെന്താണ് മറുവടി പറയേണ്ടതെന്നു വസുമതി അറിയാതെ കുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ കത്ത്യായിനി വായുംപൊത്തി ചിരിച്ചു. സുശീല അവളെ പിടിച്ചൊന്നു നുള്ളി. അപ്പോൾ

കാത്ത്യായിനി, "എന്താണേട്ടത്തി, എന്നെ നുള്ളുന്നു" എന്ന് ഉറക്കെ ചോദിച്ചു. വസുമതിയും സുഭദ്രയും മുഖത്തോടുമുഖം നോക്കി.

കല്യാണി—ഇങ്ങളൊരി വൎത്തമാനം പറയാൻ തമ്മേക്കൂലാലൊ. പോയാട്ടെ രണ്ടും പൊരക്കുപോയാട്ടെ. കുട്ട്യേള്ളണ്ടാഉം കരേണ്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ സുശില വേഗം പുറത്തേക്കുപോയി. കാത്ത്യായിനി പിന്നെയും "ഞാനെന്താക്കുന്നപ്പാ" എന്നു പറഞ്ഞു അവിടെത്തന്നെനിന്നു.

അപ്പോൾ ഒരു ഭൃത്യൻ ചായയും പലഹാരവും കൊണ്ടുവന്നു അവരുടെ മുമ്പിൽവെച്ചു. അവരൊക്കെ അതു കഴിച്ചുതീൎന്നപ്പോൾ കുഞ്ഞിരാമനും കോരപ്പനും ആ മുറിയിൽ കടന്നുവന്നു. വസുമതിയെ കണ്ട ഉടനെ കുഞ്ഞിരാമൻ

"ഇതാണൊ, നിങ്ങളുടെ മകള്? ഇവൾ വലിയ വിദുഷിയാണെന്നൊക്കെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു, പിന്നെ സുഭദ്രയെ നോക്കീട്ട്

"എന്താ പോകാനായില്ലേ?"

സുഭദ്ര—"ഞാൻ നിങ്ങൾ പുറപ്പെടുന്നതും കാത്തുനില്ക്കയല്ലെ?"

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു സുഭദ്രയും കോരപ്പനും കുഞ്ഞിരാമനും പുറത്തേക്കിറങ്ങി. സുഭദ്ര പോയി വണ്ടിയിൽ കയറിയപ്പോൾ കുഞ്ഞിരാമൻ കോരപ്പനെ സ്വകാൎയ്യം വിളിച്ചു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഞങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നതു മറെറാന്നുമല്ല. എന്റെ മകൾ സരോജിനിയെ നിങ്ങളുടെ മകൻ രാമനുണ്ണി കല്യാണം കഴിക്കുമെങ്കിൽ എന്റെ മകന് വസുമതിയെ കല്യാണം കഴിക്കാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇതിൽ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അറിവാൻ വന്നതാണ്."

ഈ വാക്കും അതിന്റെ സ്വരത്തിലടങ്ങിയ ധിക്കാരവും ആലോചിച്ചുണ്ടായ കോപം ഒരുവിധം അടക്കി കിഴവൻ ഇങ്ങിനെ മറുവടിപറഞ്ഞു.

"ഇതിൽ ഒരു അഭിപ്രായം എങ്ങിനെയാണ് ഇത്രവേഗം പറയുക. ഒന്നാമത് അവരോടു അന്വേഷിക്കണം.

കുഞ്ഞിരാമൻ—അവരോട് എന്താണ് അന്വേഷിക്കാൻ! കുട്ടികൾക്ക് അത്ര വലിയ സ്വാതന്ത്ര്യം അനുവദിക്കരുത്.

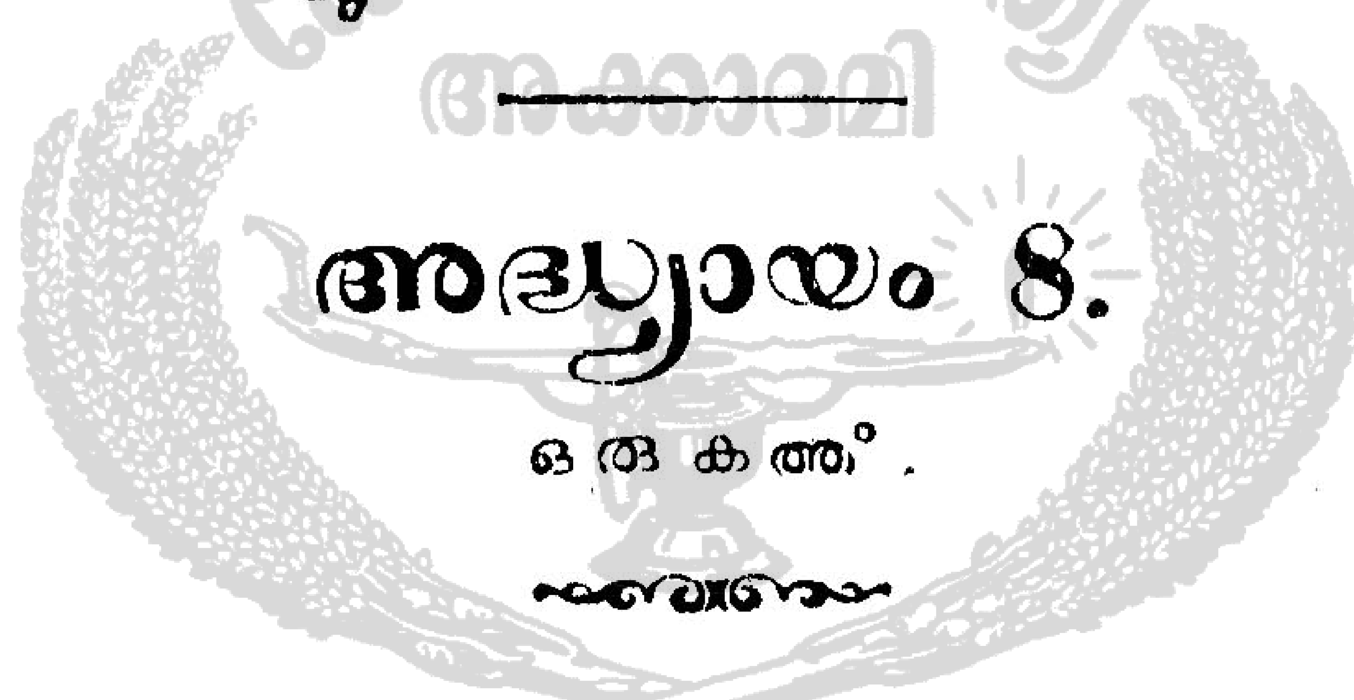
കോരപ്പൻ—എന്റെ അഭിപ്രായം അങ്ങിനെയല്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, അവരുടെ കാരണവരുടെയും മററും അനുമതിയും വേണമല്ലൊ. എത്രയായാലും നമുക്ക് മരുമക്കത്തായമല്ലെ?

കുഞ്ഞിരാമൻ—അത്ര നിങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചോളിൻ. എന്നിട്ട് ഒരു മറുവടി പറഞ്ഞാൽ മതി.

കോരപ്പൻ—അങ്ങിനെയാവാം.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു രണ്ടുപേരും പിരിഞ്ഞു.

കോരപ്പൻ അകത്തുവന്നു രാമനുണ്ണിയെ വിളിച്ചു കുഞ്ഞിരാമൻ സ്വകാര്യം പറഞ്ഞ വിവരം അവനോടുപറഞ്ഞു, രണ്ടുപേരും കുറെനേരം ചിരിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 8.

ഒരു കത്ത്.

വൈകുന്നേരം ഏഴുമണിയായി. കടൽചുങ്കത്തിനടുത്തുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലെ തിക്കും തിരക്കും ഒട്ടവസാനിച്ചു. പാണ്ടികശാലകളിലും ഷാപ്പുകളിലും വിളക്കുകൊളുത്തി. ആകാശത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ ഓരൊന്നോരൊന്നായി ക്രമേണ പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങി. ദാമോദരൻ ബേങ്കുമുറിയിൽ ഇരുന്നു ഓരോ കണക്കുകൾനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അവന്റെ അടുക്കൽ ഒരു മേശയിൽ ഒരു വിളക്കു കത്തിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. സമീപത്തു ഒരു മാപ്പിള കൂലിക്കാരൻ നിലത്തിരുന്നു ചില കൈച്ചാക്കുകൾ തുന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. രാത്രിയായതിനുശേഷം ദാമോദരന്ന് അവന്റെ പ്രവൃത്തിയിൽ തൃഷ്ണ കുറഞ്ഞുകൊണ്ടു വരുന്നുണ്ടെന്നു അവനുതന്നെ തോന്നിത്തുടങ്ങി. വസുമതിയെ സ്നേഹിക്കുന്നതിനും, ആ സ്നേഹം ഇപ്പോൾ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന ദശാന്തരത്തിൽ എത്തുന്നതിനും മുമ്പിൽ ദാമോദരൻ ചിലപ്പോൾ രാത്രി പത്തുമണിവരെ തന്റെ ജോലിയിൽ ഏകാഗ്ര

ചിന്തനായി പ്രവൃത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കു പതിവുണ്ട്. മനുഷ്യൎക്ക് തൃപ്തിവരുത്താനുള്ള മൂന്നു സംഗതികളിൽ രണ്ടെണ്ണം മാത്രമെ അവൻ അതുവരെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതായിരുന്നുള്ളൂ—തന്റെ ശരിര സംബന്ധമായ ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, മുതലായവയും, ബുദ്ധിയെ സംബന്ധിക്കുന്ന അഭ്യാസങ്ങളും. വസുമതിയെ കണ്ടറിഞ്ഞതുമുതൽ തന്റെ ഹൃദയത്തെ സംബന്ധിക്കുന്ന കാൎയ്യത്തിൽ കൂടി ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതായിവന്നു. കാമദേവന് അംഗജൻ എന്ന പേരിനേക്കാൾ മനോജൻ എന്ന പേരാണ് അധികം യോജിച്ചതെന്നു ഞാൻ പലപ്പോഴും വിചാരിക്കാറുണ്ട്. ഏതായാലും പ്രണയം ഹൃദയചേഷ്ടകളിൽവെച്ചു ഏററവും പ്രാധാന്യതയുള്ളതാണെന്നു സമ്മതിക്കാത്തവർ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല. ശരിരത്തിന് പ്രായംതികഞ്ഞുംകൊണ്ടുവരുന്നതനുസരിച്ചു അന്തഃകരണങ്ങളിലെ ഓരൊ വികാരങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടുവരുന്നു. മനുഷ്യരിൽ ഓരോരുത്തന്റെ പ്രകൃതിക്കും വാസനക്കും അനുസരിച്ചു ഇവയുടെ ശക്തിക്കും സ്വഭാവത്തിനും വ്യത്യാസമുണ്ടാകുമെന്നല്ലാതെ, സൎവ്വ മനുഷ്യനും ഈ സംഗതികൾ സംഭവിക്കാതിരിക്കയില്ല. ലോകത്തിൽ തനിക്കു ചുററുമുള്ള കാൎയ്യങ്ങൾ കണ്ടാൽ അവയെപ്പററി ചോദ്യംചെയ്തു മനസ്സിലാക്കാനുള്ള ശ്രമം ഒരു ശിശുവിൽ കാണുകയും അവൻ ബാല്യദശയിലെത്തുമ്പോൾ, തന്റെ ഓൎമ്മശക്തിയെ അധികം ഉപയോഗിച്ചു ക്ഷണത്തിൽ പലതും മനപ്പാഠം പഠിക്കയും പിന്നെ ക്രമേണ ആലോചനാശക്തിയും വിവേചനാശക്തിയും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ബുദ്ധിയെസംബന്ധിച്ചുമാത്രമല്ല ശരീരത്തെ സംബന്ധിച്ചും ഇങ്ങിനെയുള്ള മാററങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നു. ശരീരത്തിന്റെ വളൎച്ചക്കും പിന്നെ ക്ഷയത്തിനും അനുസരിച്ചു ഭക്ഷണത്തിന്റെ ആവശ്യത്തിനും ഗുണത്തിനും ഭേദഗതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു. അച്ഛനമ്മമാരെ സ്നേഹിക്കാനും ഗുരുനാഥന്മാരെ ബഹുമാനിക്കാനും പഠിച്ചുശീലിച്ച യുവജനങ്ങളുടെ ഹൃദയം ക്രമേണ തങ്ങളുടെ പ്രണയിനികൾക്കായി സമൎപ്പിക്കുന്നു.

പ്രണയം! യഥാൎത്ഥപ്രണയം! വിവരിക്കാൻ കേവലം അസാദ്ധ്യമായ എന്തൊരു ചൈതന്യമാണിത്! രണ്ടു ഹൃദയങ്ങളിൽ

നിന്നു പുറപ്പെട്ടു അന്യോന്യം സ്ഥലമാററംചെയ്തു നിവസിക്കുന്ന ഈ ചൈതന്യത്തിൻെറ ശക്തി കേവലം വിവരിക്കാൻ കഴിയാത്ത ദൈവികമായ ഒന്നാകുന്നു. അതിനെ തെററി ധരിക്കരുത്. കായികമായ സന്തോഷത്തെ ആസ്വദിക്കേണ്ടതിനുമാത്രം തൽക്കാലമുണ്ടാകുന്ന മനോവികാരവും യഥാൎത്ഥപ്രണയവും രണ്ടും രണ്ടാണ്. ഒന്ന് മൃഗങ്ങൾക്ക് സാധാരണമായതും മറേറതു കേവലം ദൈവികവുമാകുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടു പരിപക്വത സിദ്ധിച്ച ബുദ്ധിയുടെ സഹായത്താൽ ഹൃദയത്തിൽ അങ്കുരിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഈ ശക്തിയുടെ ഏതാനംശമെങ്കിലും അനുഭവിക്കാതെ ജീവിച്ചു മരിക്കുന്ന മനുഷ്യമൃഗങ്ങൾ എത്രയുണ്ട്. ഈ ചൈതന്യം ജീവദശയിൽ യഥാകാലത്തിൽ ഒരിക്കൽ സൎവ്വമനുഷ്യരിലും ഉണ്ടാകുന്നതാണെങ്കിലും അതു പ്രതിബിംബിക്കത്തക്കതായ മറെറാരു ഹൃദയത്തെ കാണാതെ എത്ര പേർ അതിൻെറ യഥാൎത്ഥഗുണമനുഭവിക്കാതെ മരിക്കുന്നു. ഇതിനോടു പല സംഗതികൊണ്ടും പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ തുല്യതയുള്ള മനോവികാരത്തെ തെററി ധരിച്ചു എത്ര പേർ പിന്നീടു പശ്ചാത്തപിക്കുന്നു. യഥാൎത്ഥപ്രണയം അനുഭവിച്ചവൻ യഥാൎത്ഥസായൂജ്യസുഖം ലോകത്തിൽ അനുഭവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു പറയുന്നതിൽ യാതൊരു അതിശയോക്തിയും ഇല്ല. യഥാൎത്ഥപ്രണയം അനുഭവിക്കുന്നവനെ സംബന്ധിച്ചാണ് "പോതിയും മനുഷ്യനുഭാൎയ്യയെന്നറിഞ്ഞാലും" എന്നു പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ആ വിധം നിൎമ്മലമായി, അവ്യാജമായ ഒരു പ്രണയമാണ് ദാമോദരനും വസുമതിയും തമ്മിലുണ്ടായിരിക്കുന്നത്. അങ്ങിനെയുള്ള പ്രണയത്തെ ഉന്മൂലനാശംചെയ്തു ആ രണ്ടുപേരെയും ആജീവനാന്തം പരമസങ്കടത്തിൽ പെടുത്താനുള്ള വിദ്യയാണ്, കുഞ്ഞിരാമനും, കല്യാണിയും മററും ചെയ്യുന്നതെന്നു വായനക്കാർ കണ്ടുവല്ലൊ. എന്നാൽ അത്തരം ദുൎന്നയത്തെപ്പററി ലവലേശം അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ദാമോദരൻ ഭാവിസുഖത്തെപററി പൎയ്യാലോചിച്ചു പരമസന്തോഷത്തിൽ നിമഗ്നനായിരിക്കുമ്പോൾ സ്വന്തം പ്രവൃത്തിയിൽതന്നെ അത്ര ശുഷ്കാന്തി കാണിക്കാത്തതിൽ അവനെ ആർ കുററപ്പെടുത്തും? ഞാനത് ഒരിക്കലും ചെയ്യില്ല. നായകനായ

 രുടെ ഗുണപൌഷ്കല്യത്തെപ്പററി അസാമാന്യധാരണയുള്ള വായനക്കാർ അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു പുറത്തുപറയാതിരിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അവരുടെ ബുദ്ധിയും വിദഗ്ദ്ധത്വവും മററും എന്തുതന്നെയായാലും അവർ പ്രണയമെന്ന ദൈവികചൈതന്യം ഒരിക്കൽപോലും അനുഭവിക്കാത്തവരാണെന്ന ആക്ഷേപമുണ്ടായേക്കാം.

ദാമോദരൻ എന്താണ് വേണ്ടതെന്നറിയാതെ അക്ഷമനായിത്തീർന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ തന്റെ സമീപത്തിരുന്നു തുന്നിക്കൊണ്ടിരുന്ന മൂസ്സക്കുട്ടി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"എന്താ ഏമാനാ, ഞമ്മളെ കാസ്കിപ്പറെന്താ ഇന്ന് ബരാഞ്ഞത്?"

ദാമോദരൻ (അവനെ നോക്കാതെയും ബുക്കിൽനിന്നു കണ്ണ് മറിക്കാതെയും) "അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മെക്ക് നല്ല സുഖമില്ലത്രെ."

മൂസ്സക്കുട്ടി—"അയാളെ ഉമ്മാക്കൊ, പെണ്ണുങ്ങക്കൊ, ആരിക്കാ ഏമാനാ സൊകക്കേട്?"

ദാമോദരൻ—അമ്മെക്കെന്നല്ലെ ഞാൻ പറഞ്ഞത്?

ഇതിനു മറുവടിയായി മൂസ്സക്കുട്ടി ഒന്നു മൂളി. മൂളലിൽ മൂന്നുണ്ടത്ഥം എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ മൂസ്സക്കുട്ടിയുടെ മൂളലിൽ വളരെ അത്ഥം ശബ്ദിച്ചപോലെ ദാമോദരന് തോന്നുകയാൽ അവൻ തിരിഞ്ഞുനോക്കി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

"എന്താ മൂസ്സക്കുട്ടി, നീ അങ്ങിനെ മൂളിയത്"

മൂസ്സ—ഞമ്മയൊന്നും നിരീച്ചിററ് മൂളിയതല്ല. ഒന്ന് മൂളി അത്രേന്നെ.

ഈ മൂസ്സക്കുട്ടി നാട്ടിലെ വത്തമാനങ്ങളൊക്കെ അന്വേഷിച്ചറിയുന്ന ഒരുവനാണ്. അവനെ മററുള്ള കൂലിക്കാരൊക്കെ "ന്യൂസ്പേപ്പർ" എന്നാണ് വിളിക്കാറ്. എന്നാൽ ഇവൻ ചില വെറും "സൊള്ള"ന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിലല്ല. താൻ ഉള്ള വിവരങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നവനാണ്. ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ ഇവൻ ചില യഥാത്ഥ ന്യൂസ്പേപ്പറേക്കാൾ കുറെ ഭേദമായിരുന്നുവെന്നു പറയാം. ദാമോദരൻ പിന്നെയും ചോദിച്ചു.

"സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെ അമ്മ്യാക്ക് സുഖക്കേടുണ്ടോ?"

മൂസ്സ—എങ്ങിനെയേമാനാ സോക്കേടില്ലാണ്ടിരിക്കം?

ദാമോ—അതെന്താ?

മൂസ്സ—ഞമ്മ ഇവിടുന്ന് ഇപ്പം നയിച്ച് അസ്സറായാൽ രണ്ടോ മൂന്നൊ അണേന്റെ പൈശ്ശ കിട്ടി പൊരെൽ പോകാണ്ട് ആ പൈശ്ശയെല്ലാം അങ്ങനെയിങ്ങനെ ആക്കിയാല് ഞമ്മളെ പെണ്ണങ്ങക്ക് പെരുത്ത് സൊകോണ്ടാളൊ ?

ദാമോദരൻ ഇത്രയും കേട്ടപ്പോൾ ഈ മാപ്പിളയുടെ കൈവശം കുറെ വത്തമാനം ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു കരുതി തന്റെ പുസ്തകമൊക്കെ ഒരു ദിക്കിൽ വെച്ചു പിന്നെയും പറഞ്ഞു:

"ഞാനും അങ്ങിനെ ചിലതൊക്കെ കേട്ടു. പക്ഷെ ജനങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും പറയും, അതൊക്കെ വിശ്വസിക്കരുത."

മൂസ്സ—എന്തിനേമാനാ ആരാൻ പറയുന്ന വത്താനം കേക്കുന്ന്. ഒരു തൊവസം ലാത്തിറി പത്തുമണിക്ക് ആ കണ്ണൻമേനോന്റെ പൊരെന്റെ തായത്തുപോയിനിന്ന് നോക്കറൊ, എശമാന്ന് കാണാല്ലൊ. കാസ്കീപ്പറ് ആ മേനോന്റെ ഒന്നിച്ചുകൂടി തീവെള്ളം കുടിച്ചു കളിക്കുന്ന കളി കാണാലൊ. മോന്തിയായാല് ചില എശമാനമ്മാറക്കൊണ്ട് നാട്ടിലെ പെരിയപോകാരാ. എല്ലം ബലിയ തലേംക്കൂട്ട്കാറ്. പഹലെല്ലം എന്ത് മര്യാദക്കാറ്. ഇവറെല്ലം ഇങ്ങനെയായാല് ഞമ്മേനപ്പോലത്തെ സാധുക്കള് എങ്ങനെയാകണം എയമാനാ. പിന്നെ, പൊരേലെ പെണ്ണങ്ങക്ക് എട്ടുന്നാ സൊകം?

കേവലം ഒരു നിസ്സാരനായ കൂലിക്കാരൻ പറയുന്ന ഈ വാക്കുകളെ ഞാൻ കേൾക്കാൻ അവൻ സൂചിപ്പിച്ച മഹാന്മാർ അരികത്തുണ്ടായിരുന്നവെങ്കിൽ അവരുടെ മനസ്സിൽ ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള വികാരം എന്തായിരിക്കുമെന്നൊന്നറിയേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങിനെ കൂലിപ്രവൃത്തിചെയ്തു നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചു സമ്പാദിക്കുന്നവരുടെ മനസ്സിൽപോലും നിന്ദ്യത ജനിപ്പിക്കുന്ന ഈ മഹാന്മാർ ജനങ്ങളാൽ നിത്യം ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ടുകയും സമുദായങ്ങളിൽ അവർ വലിയ ഔന്നത്യപദവി നടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ സാധു കൂലി

ക്കാരാകട്ടെ, നീചന്മാരായി ചവിട്ടിത്താഴ്ത്തപ്പെടുന്നു. നോക്കുക, ദൈവദുർന്നിയോഗം, അഥവാ ലോകനിർന്നിയോഗം.

ദാമോദരൻ—സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ അവിടെ നിത്യം പോകാറുണ്ടോ?

മൂസ്സ—എന്താ എയമാനാ ഞമ്മ കളവ് പറേണൊ. താങ്ങളൊ പണ്ട് കേട്ടിറൂണ്ടൊ. മൂസ്സക്കുട്ടി കളവു പറഞ്ഞിററ് കേട്ടിനെന്നാരെങ്കിലും പറേട്ടെ.

ദാമോദരൻ—നീ കളവുപറയുന്നുവെന്നല്ല, ഞാൻ അറിവാൻവേണ്ടി ചോദിക്കയാണ്. ദിവസേന റാക്ക് കുടിക്കാനാണൊ അവിടെ പോകുന്നത്.

ദാമോദരൻ സാധാരണയായി കൂലിക്കാരോട് ഈവകയൊന്നും ചോദിക്കയൊ അവർ പറയുന്നതു ശ്രദ്ധിക്കയൊ ചെയ്യാറില്ലാതിരുന്നതിനാൽ മൂസ്സക്കുട്ടിക്ക് പറവാൻ ഉന്മേഷമുണ്ടായി.

മൂസ്സ—റാക്ക് കുടിക്കാനൊ, ഞമ്മ അത്രെ പറെന്നൊള്ളു. ആരാത്?

ഒരാൾ വന്നു വാതിലിനടുക്കെ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു. മൂസ്സക്കുട്ടി "ആരാണത്" എന്നു ചോദിച്ചതിന് അവൻ ഉത്തരമൊന്നും പറയായ്കയാലും ഇരുട്ടിൽ അവനെ നല്ലവണ്ണം കാണായ്കയാലും, അവൻ പിന്നെയും ചോദിച്ചു.

"ആരാന്നെല്ലെ ചോയിച്ചത്"

"ഞാനാണ്"

സ്വരം കേട്ട ഉടനെ ദാമോദരന് ആളെ മനസ്സിലായി.

"കണ്ണനൊ, ഇങ്ങട്ടുവരൂ, എന്താ വിശേഷിച്ചോ."

വസുമതിയുടെ കാര്യസ്ഥൻ കണ്ണനായിരുന്നു അത്. അവൻ അടുത്തുചെന്നു ദാമോദരന്റെ കൈയിൽ ഒരു കത്തു കൊടുത്തു. കത്തു ദാമോദരൻ ക്ഷണത്തിൽ പൊളിച്ചു വായിച്ചു. വായിച്ചുതീന്ന ഉടനെ,

"മൂസ്സകുട്ടി, ഈ പുസ്തകങ്ങളൊക്കെ പെട്ടിയിലെടുത്തുവെക്ക്, മേശ പൂട്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു. താൻതന്നെ എഴുനീററു "സേഫ്" പൂട്ടി, പുറപ്പെട്ടു. ബേങ്കിന്റെ വാതിൽ മൂസ്സക്കുട്ടി പൂട്ടി താക്കോൽ ദാമോദരന്റെ കൈവശം കൊടുത്തു. അതു വാങ്ങി കീശയിലിട്ടിട്ട് "ഇന്നാരാണ് ഇവിടെ ഉറക്ക്" എന്നു ചോദിച്ചു.

“ഞെമ്മയും മലക്കക്കാരൻ മൊസ്തവും” എന്നു മൂസ്സക്കുട്ടി പറഞ്ഞതു കേട്ടപ്പോൾ,

“ഞാൻ രാവിലെ ആറുമണിക്ക് ഒരു സമയം വരും. ഞാൻ വന്നിട്ടെ നിങ്ങൾ പോകാവു. ഏഴുമണിവരെ ഞാൻ വന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ പോയ്ക്കോളിൻ” എന്നു പറഞ്ഞു ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി പോകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം 9.

ആ ചെറിയ കുടുംബം.

ദാമോദരൻ ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽകയറി ഓടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതിലിടക്ക് വസുമതിയുടെ എഴുത്തിലെ താൽപര്യത്തെപ്പററി തന്നെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വസുമതിയുടെ എഴുത്തു അവന് സാധാരണ കിട്ടാറില്ല. വല്ല പുസ്തകമൊ, വേറേ വല്ല സാധനമൊ, ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെപ്പററി മാത്രം എഴുതിയ വല്ല കുറിപ്പും അവൾ അയച്ചെങ്കിലായി. ഇന്നത്തെ എഴുത്തിലും കാൎയ്യം അധികമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും അതിൻെറ ആവശ്യത്തെപ്പററി അവൻ സംശയിച്ചു.

ദാമോദരനും വസുമതിയും തമ്മിൽ പരിചയമായിട്ട് കുറെ കൊല്ലങ്ങളായെങ്കിലും അവൎക്ക് ആദ്യംഉണ്ടായിരുന്ന “പരിചയം” ക്രമേണ സ്നേഹമായി പരിണമിക്കുകയും അതു പിന്നെ പ്രണയത്തിൽ കലാശിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കയാണ്. വസുമതിയുടെ സഹോദരനും ദാമോദരനും മെട്രിക്കലേഷൻവരെ ഒരേ ക്ലാസ്സുകളിൽ ഒന്നിച്ചു പഠിച്ചിരുന്നവരാണ്. ദാമോദരൻെറ ബുദ്ധിശക്തിയും സൽസ്വഭാവവും രാമനുണ്ണിയുടെ ശുദ്ധഗതിയും കളങ്കമില്ലായ്മയും തമ്മിൽ ആകൎഷണമുണ്ടായി അവർ വലിയ സ്നേഹിതന്മാരായിത്തീൎന്നു. ഈ സംഗതിനിമിത്തം ദാമോദരൻ പലപ്പൊഴും രാമനുണ്ണിയുടെ വീട്ടിൽ പോകുകയും പരീക്ഷ അടുക്കുന്ന കാലങ്ങളിൽ രണ്ടുപേരും ഒന്നിച്ചു അതേവീട്ടിൽവെച്ചു വായിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അന്നു വസുമതി കോൺവെൻററിൽ പഠിക്കുന്ന കാലമാണ്.. വല്ല

കണക്കൊ വേറെ വല്ലതുമൊ വീട്ടിൽവെച്ച ചെയ്തുകൊണ്ടു ചെല്ലാൻ സ്കൂളിൽനിന്ന ആവശ്യപ്പെടുന്നവയിൽ സംശയമുള്ള ഭാഗങ്ങൾ തൻെറ സഹോദരനെയൊ, ദാമോദരനെയൊ, കാണിച്ച സംശയനിവൃത്തി വരുത്തുകയായിരുന്നു വസുമതി ചെയ്തുപോരാറ്. ഇങ്ങിനെ അവർ അന്യോന്യം അടുത്തു പരിചയമുണ്ടായെങ്കിലും വസുമതിയെ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്ന സമ്പ്രദായവും, അവളുടെ അച്ഛൻെറ പദവിയും ഐശ്വൎയ്യവും എല്ലാം ഓൎത്താൽ സാധുവും നിസ്സഹായിയും ആയ തനിക്ക് അവളെ വിവാഹംചെയ്യാൻ ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ലെന്ന് ദാമോദരന് നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട്, അങ്ങിനെയൊരുകാൎയ്യത്തെപ്പററി അവൻ ആദ്യം കേവലം വിചാരിക്കക്കൂടി ചെയ്തിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മനസ്സിനെ കേവലം അറിയിക്കാതെ ചിലപ്രവൃത്തികൾ ഹൃദയം ചെയ്യാറുണ്ട്. അതിൻെറ ഫലം കണ്ടിട്ടുവേണം പിന്നെ മനസ്സ് അത് അറിവാൻ. അങ്ങിനെ രണ്ടുപേരുടെയും മനസ്സിന് കേവലം ഗോചരമല്ലാത്തനിലയിൽ അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ചില വികാരങ്ങൾ ക്രമേണ ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. കൂടക്കൂടെ കാണാറുള്ള അവരിൽ ദിവസേന കാണണമെന്ന ഒരാഗ്രഹം ജനിച്ചുതുടങ്ങി. ഒരു ദിവസം കാണാതിരുന്നാൽ എന്തെന്നില്ലാത്ത വേദന മനസ്സിൽ ഉണ്ടാക പതിവായി. ഇതു തനിക്കല്ലാതെ മറുകക്ഷിക്ക് ഉണ്ടാകാൻ സംഗതിയില്ലെന്നു ഓരോരുത്തരും വിചാരിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഈ വികാരത്തെ ഉള്ളിൽ അടക്കിയതല്ലാതെ പുറത്തു പറവാൻ ധൈൎയ്യപ്പെട്ടില്ല. മുഖസ്വഭാവംകൊണ്ടൊ, വേറെ വല്ല പ്രവൃത്തികൊണ്ടൊ, അതു വെളിപ്പെട്ടുപോകുന്നതിന ഭയമായിത്തുടങ്ങി. അങ്ങിനെയാണ് ഈ വികാരത്തിൻെറ സ്വഭാവമെന്താണെന്ന് മനസ്സുകൊണ്ടു പരിച്ഛേദിച്ചുനോക്കാൻ സംഗതിയായത്. അവനവനുള്ള ദോഷമൊ, ഗുണമൊ, അതല്ല, വല്ല പ്രത്യേക സ്വഭാവമൊ ഇന്നതാണെന്നു അവനവൻതന്നെ അറിഞ്ഞുവശായാലാണ് ആവക ഗുണമൊ ദോഷമൊ സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യമൊ മററുള്ളവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ നിന്നു മറച്ചുവെക്കുവാൻ അധികം പ്രയാസം നേരിടുകയെന്നതു വായനക്കാർ അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുള്ള പരമാൎത്ഥമായിരിക്കണമല്ലൊ. അങ്ങി

നെ, ഈ കാമുകന്മാരുടെ മുഖത്തും ദൃഷ്ടിയിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും എല്ലാം അന്യോന്യമുള്ള പ്രണയം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കയും അതു എതൃകക്ഷി കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യും. മനുഷ്യൻ വലിയ ഗർവ്വുള്ള ജീവിയാണ്. പ്രണയം എന്നതു മനസ്സിൻെറ ചാപല്യത്തിൻെറ ഒരു വകഭേദമാണെന്നാണ് മനുഷ്യൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഈ ചാപല്യം ഉണ്ടാകുന്നത് എതിർകക്ഷി മനസ്സിനെ സ്വാധീനത്തിൽ വെക്കുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നും മനുഷ്യനറിയാം. ഇങ്ങിനെ അന്യാധീനപ്പെടുന്നത് ശക്തിക്ഷയത്തിൻെറ ഒരു ദൃഷ്ടാന്തവുമാണ്. തനിക്കാണ് ശക്തിക്ഷയമുള്ളതെന്നു സമ്മതിക്കാൻ ഗർവ്വിയായ മനുഷ്യനു മനസ്സില്ലാതെവരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇങ്ങിനെ ദൃഢമായി അന്യോന്യമുണ്ടാകുന്ന അനുരാഗത്തെ സംബന്ധിച്ചുപോലും വല്ല സൂചനയും എതിർകക്ഷിയിൽനിന്നു ആദ്യം ഉണ്ടാകേണമെന്നു സ്ത്രീയും പുരുഷനും ഏകകാലത്തു വിചാരിക്കുന്നു. ഒടുവിൽ പ്രണയം ഗർവ്വത്തേയും ജയിക്കുന്നു. ഇക്കാര്യത്തിൽ സ്ത്രീക്ക് പുരുഷനെ അപേക്ഷിച്ച് അധികമുള്ള ലജ്ജയെന്ന ഗുണം പിന്നെയും ജയിക്കപ്പെടാൻ ബാക്കിനില്ക്കുന്നു. പ്രണയവും ലജ്ജയും തമ്മിലുള്ള പോരാട്ടത്തിൽ സ്ത്രീ അനുഭവിക്കേണ്ടുന്ന പരമസങ്കടവും കഠിനവേദനയും അറിഞ്ഞിട്ടുതന്നെയായിരിക്കണം പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിൽ പ്രണയത്തെ ഏററുപറഞ്ഞു വിവാഹകാര്യത്തെപ്പററി ഒന്നാമത് സംസാരിക്കേണ്ടത് പുരുഷനാണെന്ന നടപ്പുണ്ടായത്.

ഏതായാലും തൻെറ പ്രണയത്തെ കുറിച്ച് വസുമതിയെ അറിയിക്കാൻ ദാമോദരന് ധൈര്യമുണ്ടാകാതിരുന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ല. അവൻ ഇങ്ങിനെ വിചാരിച്ചു:

„ഞാനൊ സാധു; സഹായമില്ലാത്തവൻ. അവരാ വലിയൊരു ധനവാൻെറ പുത്രി; ലോകൈകസുന്ദരി. അവളെ വിവാഹം ചെയ്യാൻ തിയ്യസമുദായത്തിൽവെച്ച് സർവ്വവിധത്തിലും യോഗ്യനായ ആരം പോലും ആഗ്രഹിക്കുകയും അദ്ധ്വാനിക്കുകയും ചെയ്യും. അങ്ങിനെയൊരു സംബന്ധമായിരിക്കും അവളുടെ അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും ആഗ്രഹിക്കുന്നതും. അവരാക്ക് എന്നോടു പ്രണയമുണ്ടായി

രിക്കാം. അതു വെറും ചാപല്യമായിരിക്കാനും മതി. ആ നിലയിൽ ഞാൻ അവളെ കാമിക്കുകയും അവളെ ഭാൎയ്യയാക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു യുക്തമായിരിക്കുകയില്ല. എനിക്ക് അവളുടെ വീട്ടിൽ സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകിയ രാമനുണ്ണിയെയും, എന്നെ മകനെ പോലെ വിചാരിക്കുന്ന ആ വൃദ്ധനെയും അവമാനിക്കുകയും എന്നിൽ അവൎക്കുണ്ടായ വിശ്വാസത്തെ ദുരുപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ആണ് ഞാൻ ചെയ്യുക. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഈ ആഗ്രഹത്തെ കഴിയുന്നതു പിൻവലിക്കാൻ ശ്രമിക്കാം."

എന്തെങ്കിലും വിചാരിക്കട്ടെ; എന്തെങ്കിലും ശ്രമിക്കട്ടെ; രാജ്യംവിട്ടു ഓടിപ്പോകട്ടെ; വേറെ എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തിക്കട്ടെ; യഥാൎത്ഥമായി അങ്കുരിച്ച പ്രണയത്തെ നശിപ്പിക്കാനൊ? അതു ബ്രഹ്മാവിനു തനിക്കും സാധിക്കയില്ല. ദാമോദരൻ എന്തൊക്കെ ശ്രമിച്ചിട്ടും

"......................
പരവതിയക്കന്യയെന്നുമോക്കുന്നേൻ;
കരളോചിന്നവളിൽതാൻ
പിരിയാനാതതാതെ പതിയുന്നു."

എന്നതന്നെ അവൻ നിലവിളിക്കേണ്ടിവന്നു.

വസുമതിയുടെ കാൎയ്യം ഇതിലും കുറെ ഭേദമായിരുന്നു. ദാമോദരൻെറയും അവളുടെയും സ്ഥിതിഭേദത്തെപ്പററി അവൾ ഓൎത്തതെ ഇല്ല. അവൾ ദ്രവ്യസ്ഥയാണെന്നും അവൻ ദരിദ്രനാണെന്നും ഉള്ള ചിന്ത ഒരു പ്രാവശ്യമെങ്കിലും അവളുടെ മനസ്സിൽ കൂടികടന്നു പോയിരുന്നില്ല. ലോകത്തിലുള്ള പുരുഷന്മാരിൽവെച്ചു മഹാസുന്ദരനും സുശീലനും സരസനും സമൎത്ഥനും, എന്നല്ല, എന്തൊക്കെ സൽഗുണങ്ങളുണ്ടൊ അവയൊക്കെ കൂടി മൂൎത്തീകരിച്ച ഒരുവനാണ് ദാമോദരൻ എന്നാണ് അവളുടെ ധാരണ. പക്ഷെ, അവൻ വേറെ വല്ലഭാഗ്യവതിയേയും ഭാൎയ്യയാക്കാൻ തീൎച്ചയാക്കിയിരിക്കുമെന്നും തന്നെപ്പററി അവൻ അത്ര സ്നേഹത്തോടുകൂടി വിചാരിക്കുന്നില്ലെന്നും ആയിരുന്നു ആ സാദ്ധ്വിയുടെ ഭയം. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഭയത്തിനു പലപ്പൊഴും സംഗതിയുണ്ടായിട്ടും ഉണ്ട്. അവളിൽ

താൻ അപരാധിയായിത്തീരരുതെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി അവൻ ചെയ്യുന്നതൊ പറയുന്നതൊ ആയ സംഗതികളൊക്കെ തന്നിൽ പ്രണയമില്ലായ്മയുടെ ദൃഷ്ടാന്തമായി വസുമതി വ്യാഖ്യാനിക്കും.

ഒരിക്കൽ ദാമോദരൻ ഒരു ഇംഗ്ലീഷുമാസികാപുസ്തകത്തിലെ ഒരു ചിത്രം നോക്കിരസിക്കയായിരുന്നു. ഒരു സുന്ദരി കയ്യിൽ ഒരു പുഷ്പം പിടിച്ചുകൊണ്ട് തന്റെ കാമുകന്റെ വരവും താമസിച്ചു നില്ക്കുന്നനിലയിലുള്ള ചിത്രമായിരുന്നു. അവൻ അതു നോക്കിക്കൊണ്ട് വസുമതിയെ ധ്യാനിച്ചിരിക്കെ വസുമതി തന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. ആദ്യം ദാമോദരന്റെ മുഖത്തും പിന്നെ ചിത്രത്തിലും നോക്കീട്ട്,

"എന്താ ദാമോദരാ, ചിത്രത്തിന്റെ ഭംഗികണ്ടു രസിക്കയാണൊ?" എന്നു ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ ഈ ചോദ്യം കേട്ട ഉടനെ പുസ്തകം പൂട്ടി ഒരക്ഷരവും ഉത്തരം പറയാതെ അവിടുന്നു എഴുന്നീററു പോയിക്കളഞ്ഞു. സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതിരുന്ന മനോവേദനകൊണ്ടായിരുന്നു അവൻ അങ്ങിനെ ചെയ്തത്. വസുമതി നേരെ വിപരീതാത്ഥത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചു. ഇങ്ങിനെ പല അവസരത്തിലും ചെറിയ ചില സംഭവങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും, അവയൊക്കെ അവരുടെ ഉള്ളിൽ മുളച്ചു ക്രമേണ വളരുന്ന പ്രണയലതയെ നശിപ്പിക്കാൻ ശക്തിയുള്ളതായില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ആ വക സംഗതികൾപോലും ആ ലതക്ക് വളവും വെള്ളവും ആയിത്തീരുകയാണ് ചെയ്തത്.

എന്നാൽ ഒരു പരമാത്ഥം ഇവരിരുവരും അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇത്രയധികം സങ്കടപ്പെടുവാൻ അവകാശമുണ്ടാകുന്നതല്ലായിരുന്നു. വസുമതിയുടെ അമ്മ മരിക്കുമ്പോൾ തന്റെ മകളെ ദാമോദരനല്ലാതെ വിവാഹംചെയ്തുകൊടുക്കരുതെന്ന് കോരപ്പനോടും രാമനുണ്ണിയോടും സ്വകാര്യം പറഞ്ഞിരുന്നു. പുരുഷന്മാരുടെ ഗുണങ്ങളെ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കാൻ സ്ത്രീകൾക്കാണ് സാമത്ഥ്യം. യൌവനദശയിലുള്ള സ്ത്രീകൾ പുരുഷന്മാരുടെ ചില ഗുണങ്ങളെ, പക്ഷെ, അധികമായി കണ്ടെന്നുവരാം. കുറെ വാദ്ധക്യംചെന്നവരായിരുന്നാൽ പിന്നെ ആ ഭയവും ഇല്ല. ദേവകിയമ്മ ദാമോദരനെ

ചെറുപ്പംമുതൽക്കെ കണ്ടുപരിചയിക്കുകയും അവന്റെ ഗുണങ്ങളെ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവൻ ഒരു കാലത്തു പരമയോഗ്യനായിത്തീരുമെന്നും ആ സ്ത്രീ ധരിച്ചിരുന്നു. തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ഭാൎയ്യയുടെ ഇഷ്ടത്തിനനുസരിച്ച പ്രവൃത്തിക്കുന്നതാണെന്നു കോരപ്പൻ അനുവദിച്ചു. രാമനുണ്ണിയാകട്ടെ, തന്റെ അമ്മയുടെ ഈ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞപ്പോൾ അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു. അന്നുതുടങ്ങി കോരപ്പൻ ദാമോദരന്റെ ഓരൊ സ്വഭാവത്തെയും പ്രവൃത്തിയെയും സൂക്ഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കിത്തുടങ്ങി. അതിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് തന്റെ മകളോടു അത്യന്തം അടുത്തു പെരുമാറിക്കൊള്ളുന്നതിന് അയാൾ ദാമോദരനെ അനുവദിച്ചത്. തന്റെ പുത്രിയുടെ ആലോചനാശക്തിയെയും വിവേകബുദ്ധിയെയും പററി നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്ന വൃദ്ധൻ, അവൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കയില്ലെന്നു ദൃഢമായി വിശ്വസിച്ചു. അനേകം ഇംഗ്ലീഷുനോവലുകൾ വായിച്ചിരുന്ന രാമനുണ്ണി, തന്റെ സഹോദരിയും തന്റെ സ്നേഹിതനും തമ്മിലുള്ള പ്രണയാനുരാഗങ്ങളെ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുകയും അതുനിമിത്തം ഉള്ളുകൊണ്ട് സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തു. തങ്ങളുടെ സ്വന്തം കൈയിൽനിന്നു പണം ചെലവഴിച്ചു ദാമോദരനെ ഉയൎന്നതരം പരീക്ഷകൾക്ക് പഠിപ്പിക്കേണമെന്നു രാമനുണ്ണി അഭിപ്രായപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ദാമോദരൻ അതിനു അനുകൂലിക്കാതിരിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

തങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു നടക്കുന്നതിനും സൈ്വരസല്ലാപം ചെയ്യുന്നതിനും മററുള്ളവർ മുടക്കം പറയുന്നില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അങ്ങിനെ കൂടക്കൂട ചെയ്തുതുടങ്ങി; പ്രണയബന്ധം മുറുകി. ഇവരുടെ ആദ്യകാലങ്ങളിലുള്ള സംഭാഷണങ്ങളെയും മററും വിവരിച്ചു ഗ്രന്ഥവിസ്താരം വരുത്തുന്നില്ല. ഒന്നാമദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചത് ഒടുവിലുള്ള സംഭാഷണമായിരുന്നു.

ദാമോദരൽ തന്റെ ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു നേരെ സ്വന്തം വീട്ടിലേക്കായിരുന്നു പോയതു. അവന്റെ അമ്മ മകന്റെ വരവും കാത്തു കോലായിതന്നെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ദാമോദരനെ

കണ്ട ഉടനെ ആ സ്ത്രീ എഴുന്നീററ് വാത്സല്യം ഒഴുകുന്ന കണ്ണുകളെക്കൊണ്ട് മകനെനോക്കി ഹൃദയംകുളുപ്പിച്ചശേഷം,

"നീ എന്തെ ദാമു ചോറുണ്ണാൻ വന്നില്ല. വൈകുന്നേരം ആയച്ച പലഹാരവും തിന്നില്ല. പാലു മാത്രം കുടിച്ചു. ഇങ്ങിനെയായാൽ നിന്റെ ശരീരം ക്ഷീണിക്കില്ലെ? നിണക്കെന്താ വയററിൽ സുഖമില്ലെ? തേച്ചുകുളിച്ചിട്ട് കാലം മറന്നു."

ദാമോദരൻ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ "എനിക്ക് തേച്ചുകുളിക്കാൻ സമയമില്ലമ്മെ. എനിക്കിന്നു നല്ല വിശപ്പും ഉണ്ടായില്ല. വെള്ളം തയ്യാറായൊ കുളിക്കേണ്ടിയിരുന്നുവല്ലൊ" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ അവന്റെ അമ്മ അകത്തേക്കു പോയി. പോയ ഉടനെ, ദാമോദരൻ വിളക്കിന്നടുത്തുചെന്നു കീശയിൽനിന്നു വസുമതിയുടെ കത്തെടുത്തു വായിച്ചു. ഇതായിരുന്നു കത്ത്:

"പണിത്തിരക്ക് എത്രയുണ്ടായാലും വൈകുന്നേരം ഒന്ന് ഇവിടത്തോളം വന്നുപോകണം. ജ്യേഷ്ഠന്ന് അടിയന്തരമായി എന്തോ നിന്നോടു പറവാനുണ്ടുപോൽ. അവർ ടെന്നിസ്സുകളിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടുപോകുമ്പോൾ നിണക്ക് ഇങ്ങിനെ ഒരു കത്ത് എഴുതാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടതുകൊണ്ടാണ് കത്തു ഞാൻ എഴുതാൻ സംഗതിയായത്. വസുമതി."

ദാമോദരൻ എഴുത്തു വായിച്ചു തനിയെതന്നെ "എന്തായിരിക്കും അടിയന്തരകാര്യം" എന്നിങ്ങിനെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, തന്റെ സഹോദരിമാരിൽ മൂത്തവളായ ലക്ഷ്മി അടുത്തു ചെന്നിട്ട്,

"ജ്യേഷ്ഠാ, രാമമന്ദിരത്തിൽനിന്നു കണ്ണൻ വന്നിരുന്നു. ഒരെഴുത്തുംകൊണ്ട്. നിങ്ങൾ ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നിട്ടില്ലെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. അവൻ അങ്ങട്ടു വന്നിരുന്നു. കണ്ടുവൊ?" എന്നു പറഞ്ഞു മന്ദഹസിച്ചു.

ദാമോദരൻ—കണ്ണൻ ആപ്പീസ്സിൽ വന്നിരുന്നു.

ലക്ഷ്മി—രാമമന്ദിരത്തിൽ ഇന്നു രണ്ടു വിരുന്നുകാരുണ്ടായിരുന്നുപോൽ.

ദാമോദരൻ—ആരായിരുന്നു?

ലക്ഷ്മി—കുഞ്ഞിരാമൻമുൻസിപ്പും ഭാൎയ്യയും.

ദാമോദരൻെറ മുഖസ്വഭാവം പകൎന്നു. തൻെറ സഹോദരി അതു കണ്ടു മനസ്സിലാക്കരുതെന്നുവെച്ചു ഉടനെ മുഖം താഴ്ത്തി, കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കത്തു കീശയിൽ സ്ഥാപിച്ചു. ലക്ഷ്മി പിന്നെയും പറയുന്നു

"ഉച്ചക്കു വന്നിട്ടു് വൈകുന്നേരം ആറുമണിയായിരുന്നുപോൾ മടങ്ങിപ്പോകാൻ. വസുമതിയുടെ കല്യാണത്തിൻെറ കാൎയ്യം തീൎച്ചയാക്കാനായിരുന്നുപോൾ വന്നതു്."

ദാമോദരൻ—എന്നിട്ടൊ, ഒക്കെ തീൎച്ചയാക്കിയൊ?

ലക്ഷ്മി—ഒക്കെ തിൎച്ചയാക്കിയെന്നും വരുന്ന മാസം കരുണാകരൻ മദിരാശീന്നു വരുമെന്നും അപ്പോൾ കല്യാണമുണ്ടാകുമെന്നും കണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻ—കണ്ണൻ പിന്നെ എന്തു പറഞ്ഞു?

ലക്ഷ്മി—പിന്നെ ഞാനൊന്നും ചോദിച്ചില്ല. ഇതു് നേരാണൊ ജ്യേഷ്ഠാ? കരുണാകരൻ വസുമതിയെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ തീൎച്ചയാക്കിയൊ?

ദാമോദരൻ—നീ എന്നോടാണൊ പെണ്ണെ ചോദിക്കുന്നതു്! ഞാനെന്തറിയും?

ലക്ഷ്മി—ഞാനൊരിക്കലും വിശ്വസിക്കയില്ല. വസുമതി അതിന് അനുവദിക്കയില്ല. ഞാനറിയും അനുവദിക്കയില്ലെന്നു്.

ദാമോദരൻ അകത്തു കടന്നു, തൻെറ മുറിയിൽ പോയി കുപ്പായവും മററും അഴിച്ചിട്ടു. അതിലിടക്കു് ലക്ഷ്മി പറഞ്ഞ വാക്കുകളും, വസുമതിയുടെ കത്തും, രണ്ടും യോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് പലതും അവൻ ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. "ഇതൊരുസമയം നേരായിവരുമൊ? വസുമതിയുടെ അച്ഛനെ പക്ഷെ, ആ ജംബുകൻ പറഞ്ഞു ഫലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. കുഞ്ഞിരാമൻ വലിയ സൂചിക്കണ്ണനാണ്. അവൻെറ കാൎയ്യസാദ്ധ്യത്തിന് ഇല്ലാത്ത കസ്രതികൾ പലതും ഉണ്ടാക്കാൻ മടിക്കയില്ല. വാക്കും സ്നേഹസ്വഭാവവും കണ്ടാൽ ആരും മയങ്ങിപ്പോകും. ഛെ! വസുമതി അതിനനുവദിക്കയില്ല. രാമനുണ്ണിയും സമ്മതിക്കില്ല. അഥവാ, എങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കുന്നു! സ്വാൎത്ഥത്തോടു് അടുക്കുമ്പോൾ ആളുകളുടെ

സ്വഭാവം വളരെഭേദിക്കുന്നതായി നാം കാണുന്നില്ലെ? ഇല്ല,വസുമതിയെപ്പോലെ പഠിപ്പും വിവേകവും ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീ അങ്ങിനെ ചെയ്യില്ല. ദൈവമെ, ഞാൻ വെറുതെ സംശയിച്ചു. ഈ ഭൃത്യന്മാരെ വിശ്വസിക്കരുതു. അവർ അവിടുന്നും ഇവിടുന്നും അല്പാല്പം കേട്ടതു ഒന്നിനു നാലാക്കി പെരുക്കി മററുള്ളവരോടു പറയാൻ സമർത്ഥരാണ്. ഇത്ര ക്ഷണത്തിൽ വസുമതിയുടെ മനസ്സുഭേദിക്കാൻ യാതൊരു സംഗതിയും ഇല്ല.” ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ഉറച്ചു. അവൻ ഭൃത്യന്മാരെപററി പറഞ്ഞതു യഥാർത്ഥമായിരുന്നു. വിശേഷിച്ചു, വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെയും മററും വീടുകളിലുള്ള ഭൃത്യന്മാർ ഈ വക സംഗതികളിൽ വലിയ അപരാധികളാണ്. വീട്ടിൽനിന്നു സംസാരിക്കുന്ന വർത്തമാനങ്ങളൊക്കെ പുറത്തും, പുറത്തുനിന്നു കേൾക്കുന്നവ വീട്ടിലും ചെന്നു പറയുന്നത് അവരാണ്. അവർ മുഴുവൻ വർത്തമാനം കേട്ടെന്നുംവരുന്നതല്ല. യജമാനന്മാൎക്ക് ചായയൊ, പലഹാരമൊ, മറെറാ അവരുടെ മുറിയിൽ കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കുമ്പഴും വെറെ സംഗതികളിൽ അവരുമായി അടുത്തു ഇടപെടുമ്പഴും അവർ മററുള്ളവരുമായി സംസാരിക്കാറുള്ളതിൻെറ ഏതാൻഭാഗം മാത്രം കേൾക്കും. അതു പുറത്തുചെന്നുപറയും. അതുപിന്നെ രാജ്യം മുഴുവൻ വ്യാപിക്കും. വിവേകമില്ലാത്ത ചില ഗൃഹസ്ഥന്മാർ തങ്ങളുടെ ഭൃത്യന്മാരോടു മററുള്ളവരുടെ വിവരം ചോദിച്ചറിവാൻ വളരെ ആഗ്രഹമുള്ളവരായി കാണപ്പെടാറുണ്ട്. ഭൃത്യന്മാരെ നുണപറവാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന ഈ പ്രവൃത്തികൊണ്ടുള്ള ദോഷം മിക്കപേരും മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. അനേകം കുടുംബങ്ങൾ തമ്മിൽ ഛിദ്രമുണ്ടാകാൻ ഈ ഭൃത്യന്മാർ പലപ്പോഴും സംഗതിയാകാറുണ്ട്. ഭൃത്യന്മാരെ സൂക്ഷിക്കുവിൻ! അവരെ അവരുടെ നിലക്കു നിൎത്തുവിൻ!

വസുമതിയുടെ ഭൃത്യൻ ലക്ഷ്മിയോടു വന്നു പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ കുറിച്ചു ദാമോദരൻ പലതും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, അവൻെറ അമ്മ അടുത്തുചെന്നിട്ട് “എണ്ണയിതാ! കുളിക്കാൻ വെള്ളം തയ്യാറായിരിക്കുന്നു. വേഗം കുളിച്ചുവന്നാട്ടെ. ഞാൻ ഊണു കൊണ്ടുവെക്കുന്നു. കണ്ടൊ, നിൻെറ കോലം കണ്ടൊ. ഇതെന്തൊ

രുമെലിച്ചലാണ്. ഇങ്ങിനെ തിന്നാതെ പ്രവൃത്തിയെടുത്താൽ മെലിയുല്ലെ?" എന്നു പറഞ്ഞു മകനു തേക്കാൻ എണ്ണകൊടുത്തു. ദാമോദരൻ പോയി കുളിച്ചുവരുന്നതിലിടക്ക്, ഭക്ഷണം കഴിക്കാനുള്ള മേശമേൽ വളരെ വൃത്തിയുള്ള ഒരു വെള്ള വസ്ത്രം വിരിച്ചു അതിന്മേൽ ചോറും കറികളുമൊക്കെ അതാതിനാവശ്യപ്പെട്ട വലിപ്പത്തിലുള്ള പിഞ്ഞാണങ്ങളിലാക്കി, വസ്സികളെക്കൊണ്ടും സാസ്സറുകളെക്കൊണ്ടും മൂടിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ദാമോദരൻ വന്നു ഒരു കസേലയിൽ ഇരുന്നു, ഭക്ഷണങ്ങളിൽ ഓരോന്നിൻെറ മൂടിനീക്കി കരണ്ടികൊണ്ട് അല്പം ചോറെടുത്ത് ഒരു വസ്സിയിൽ ഇട്ടു ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. ഭക്ഷണത്തിന് അന്നു തനിക്കു രുചിയും വിശപ്പുമില്ലെന്ന് അവനു തോന്നി. ഉണ്ടുതുടങ്ങിയപ്പോൾ അമ്മയും പെങ്ങന്മാരും മേശയുടെ അടുക്കൽചെന്നു. അമ്മ ഒരു കസേലയിൽ ഇരുന്നു. ദാമോദരൻ ഊണു കഴിക്കാത്തതിനെപ്പററി ഓരോന്നു പറഞ്ഞും പിന്നെയും ചോറെടുക്കാൻ ഉപദേശിച്ചും ചില കറികൾ താൻ തന്നെ കരണ്ടികൊണ്ട് കോരിയിട്ടുകൊടുത്തും ഇരിക്കെ ദാമോദരൻ ഒന്നും മിണ്ടാതെ സാവധാനത്തിൽ ഭക്ഷണം കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടു ആ സ്ത്രീ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ദാമൂ! എനിക്കു വയസ്സായിത്തുടങ്ങി. നിൻെറ അച്ഛൻ വളരെ ആശിച്ച കാൎയ്യം സാധിച്ചു കാണാതെ അവർ മരിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് നിണക്കൊരു കല്യാണം കഴിച്ചു കാണണം. നിണക്ക് ഈ മേടം 4-ാംനു-ക്കു 25 വയസ്സ് തികഞ്ഞു."

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ തൻെറ അമ്മയുടെ മുഖത്തു നോക്കി ഒന്നു ചിരിച്ചു. മനുഷ്യരുടെ മനസ്സിലുള്ള വിചാരം മററു മനുഷ്യരുടെ മനസ്സിലേക്ക് സഞ്ചരിക്കുമെന്നുള്ള തത്വമാണ് അവന് ഓൎമ്മവന്നത്. താൻ വസുമതിയെയും തൻെറ വിവാഹത്തെയും പററി വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ തൻെറ അമ്മ ആ വിഷയയത്തെപ്പററിത്തന്നെ പറവാൻ സംഗതിയായതിനെ കുറിച്ച് അവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. തൻെറ അമ്മ മേൽപ്രകാരം പറഞ്ഞുവെച്ചു ഉടനെ ഇളയ സഹോദരി, ജാനകി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ദാമേട്ടന് ഞാനന്നൊരു പെണ്ണിനെ കണ്ടിട്ട്."

ഈ പെൺകുട്ടിയെ ദാമോദരന് വലിയ സ്നേഹമായിരുന്നു. അവളാണ് കൂട്ടത്തിൽ ബുദ്ധിയുള്ള കുട്ടിയെന്ന് അവൻ പറയാറുണ്ട്. അവൾ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"ആരാ ജാന്വ? അങ്ങേവീട്ടിലെ അമ്മാളു അമ്മയാണൊ?"

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ എല്ലാവരും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. അമ്മാളു അമ്മ ഏകദേശം 80 വയസ്സുള്ള ഒരു ശൂദ്രസ്ത്രീയായിരുന്നു.

ജാനകി—അമ്മാളു അമ്മയൊന്നുമല്ല. രാമമന്ദിരത്തിലെ വസുമതി.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ലക്ഷ്മി ജാനകിയെനോക്കി താക്കീതുചെയ്യുന്ന രീതിയിൽ "ജാന്വ" എന്നു വിളിച്ചു അവളുടെ മുഖത്തൊന്നു നോക്കി. പാഞ്ചാലി അമ്മ—ദാമോദരന്റെ അമ്മ— ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"നല്ലകാര്യം! നീ മററാരെയും കണ്ടില്ലെ ജാന്വ?"

ദാമോദരൻ—അതെന്താ, അമ്മെക്ക് ബോധിച്ചില്ലെ?

ലക്ഷ്മി—അതല്ലെ പറയുന്നു! അമ്മെക്ക് ഒട്ടും ബോധിച്ചില്ലെന്നു തോന്നുന്നുവല്ലൊ.

ദാമോദരന്റെ മൂന്നു സഹോദരിമാരിൽ വലിയൊരു രസികത്തിയായ ശാരദയെന്ന നടുവിലത്തെ പെങ്ങൾ അതുവരെ ഒന്നും സംസാരിക്കാതെ ദാമോദരന്റെ ഒരു കുപ്പായം തുന്നികൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. അവൾ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"അമ്മെക്ക് എങ്ങിനെ ബോധിക്കും?"

"ആകാശമാർഗ്ഗേ വിലസുന്ന ചന്ദ്രൻ
മനോരഥത്താൽ വരുമൊ കരത്തിൽ?"

[redacted]ചാലി—അത! നേരത എന്റെ മകൾ പറയുന്നു.

ലക്ഷ്മി—അതെന്താ, ജ്യേഷ്ഠന് വസുമതിയെ കിട്ടാൻ യോഗ്യതയില്ലെന്നൊ?

ശാരദ—യോഗ്യതയുണ്ട്, ഭാഗ്യമില്ല.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾതന്നെ ഭാഗ്യവും യോഗ്യതയും ഒക്കെ തീർച്ചയാക്കുവിൻ. എനിക്ക് അവളെ വേണ്ടെങ്കിലൊ?

ശാരദ—മുന്തിരിങ്ങ പുളിക്കും. ഇല്ലെ, ജ്യേഷ്ഠാ.!

ലക്ഷ്മി—ഹോ! എന്തുപറഞ്ഞിട്ട്! ജ്യേഷ്ഠന് വസുമതിയേക്കാൾ യോഗ്യതയുള്ള സ്ത്രീയെ, വേണമെങ്കിൽ കിട്ടും.

പാഞ്ചാലി—ആ ദേവകി ജീവനോടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അങ്ങിനെതന്നെ വരുമായിരുന്നു.

ദാമോദരൻ—അതെന്താ?

പാഞ്ചാലി—അവൾ എന്നോടു ഒരു പ്രാവശ്യം, നേരംപോക്കായിട്ടൊ എന്തൊ, പറഞ്ഞിരുന്നു: 'എന്റെ മകളെ നിന്റെ മകന് കല്യാണം കഴിക്കണം' എന്ന്.

ലക്ഷ്മി—നേരാണമ്മെ? എന്നിട്ട് നിങ്ങളെന്തെ ഈ വിവരം ഞങ്ങളോടൊന്നും പറഞ്ഞില്ല?

ദാമോദരൻ—എന്തമ്മെ, ഇന്ന് മധുരം ഒന്നുമില്ലെ?

പാഞ്ചാലി—ഉണ്ട്. അതങ്ങ് മറന്നിന്. എടീ എടുത്തുകൊണ്ടുവാ "പൊടീന്" എടുത്തുകൊണ്ടുവാ. ഇന്നു ജാനകി പുസ്തകത്തിൽ നോക്കി ഒരു പുതുമാതിരി പൊടീനുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്.

"ലക്ഷ്മീഭായി" എന്ന മാസികാപുസ്തകത്തിൽ ഒരു പുതുമാതിരി പൊടീനുണ്ടാക്കാനുള്ള ക്രമം വിവരിച്ചിരുന്നതു വായിച്ചു അതിനനുസരിച്ചു ഉണ്ടാക്കിയ പലഹാരം ജാനകി എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു ദാമോദരന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചിട്ട് "ജ്യേഷ്ഠന്റെ അഭിപ്രായം അറിയട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു. ദാമോദരൻ അതല്പം തിന്നിട്ട് "വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു. നീ എന്തെടീ കണ്ണൂരിലെപ്രദൎശനത്തിന് ഈവിധം ഒന്നുണ്ടാക്കി അയച്ചില്ല?" എന്നു ചോദിച്ചു.

ശാരദ—അവൾ അങ്ങിനെ ഒന്നുണ്ടാക്കി അയച്ചെങ്കിൽ വസുമതിക്ക് കിട്ടാനിടയുള്ള സ്വൎണ്ണമുദ്ര കിട്ടാതായിപ്പോയെങ്കിലൊ, എന്നു വിചാരിച്ചിട്ടായിരിക്കാം."

ജാനകി—ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ അസൂയ കണ്ടുവൊ.

ദാമോദരൻ—നിണക്കിതിന് ഞാനൊരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര തരുന്നുണ്ട്.

ശാരദ—നാളെ ഞാനൊരു പൊടീനുണ്ടാക്കും, ജ്യേഷ്ഠൻ എനിക്കും ഒരു സ്വൎണ്ണമുദ്രതരുമല്ലൊ.

ലക്ഷ്മി—എല്ലാവരും ഓരോന്നുണ്ടാക്കുക; അതിൽ ആരെതാണ് അധികം നല്ലതെന്നുവെച്ചാൽ അതിനൊരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര കൊടുക്കാം. അതാണ് നല്ലത്.

ശാരദ—ജ്യേഷ്ഠൻ ജാനകിക്കു കൊടുക്കും.

ജാനകി—വേണ്ട, ജ്യേഷ്ഠനെ ജഡ്ജിയാക്കണ്ട. വേറെ വല്ലവരേയും ആക്കാം.

ലക്ഷ്മി—ആട്ടെ, മൂന്നുപേരും പോയിനണ്ടാക്കി വസുമതിക്കയക്കുക. അവരു നല്ലതാണെന്നു പറയുന്നതിന് ജ്യേഷ്ഠൻ ഒരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര കൊടുക്കും. ഇല്ലെ, ജ്യേഷ്ഠാ.

ദാമോദരൻ എഴുന്നേററു മുഖം കഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴായിരുന്നു ജാനകി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞത്.

ദാമോദരൻ—അങ്ങിനെയാകട്ടെ. ജാനകിക്ക് ഞാൻ വാഗ്ദത്തം ചെയ്ത മുദ്ര ആദ്യം കൊടുക്കട്ടെ, പിന്നെയാകാം നിങ്ങളുടെ പ്രദൎശനവും, പരീക്ഷയും ജഡ്ജിയും മററും

അല്പം കഴിഞ്ഞു, ദാമോദരൻ പടി ഇറങ്ങിപോയി. പോകുമ്പോൾ,

"അമ്മെ, ഞാൻ രാമമന്ദിരത്തിലൊന്നു പോയിവരട്ടെ. അങ്ങട്ടു ചെല്ലാൻ രാമനുണ്ണി ഒരെഴുത്ത് അയച്ചിരിക്കുന്നു." എന്നു പറഞ്ഞു.

പാഞ്ചാലി—വേഗം വരണെ. രാത്രി അധികം താമസിക്കണ്ട. മഞ്ഞുണ്ട്.

അദ്ധ്യായം 10.

"ആരാന്റെ മലയിൽ കത്തുന്നത് തന്റെ തലയിൽ കത്തി."

"ഞാൻ നിന്നോട് നിൎവ്യാജം അനുശോചിക്കുന്നു. ഇന്നാളു വൈകുന്നേരം നീ പറഞ്ഞപ്പോൾ ആരെയായിരിക്കും സൂചിപ്പിച്ചതെന്നു ഞാൻ ശരിയായിധരിച്ചിരുന്നില്ല. സരോജിനി നിശ്ചയമായും നല്ലൊരു കുട്ടിയാണ്. സുന്ദരിയാണ്. നീ പറഞ്ഞതുപോലെതന്നെ വിദുഷിയാണ്."

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു വസുമതി മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി ദാമോദരൻെറ മുഖത്തുതന്നെ നോക്കി. അവരുടെ രണ്ടുപേരുടെയും മുഖസ്വഭാവത്തിനുണ്ടായിരുന്ന വ്യത്യാസം കവികൾക്കും ചിത്രകാരകന്മാക്കും രസകരമായ ഒരു പാഠമായിരുന്നു. ദാമോദരൻെറ മുഖത്ത് സന്ദേഹം, ആശ്ചയ്യം, ഭയം, സങ്കടം എന്നീ പലവിധമനോവികാരങ്ങൾ ഒന്നിനൊന്നു തുടരത്തുടരെ സ്പഷ്ടീകരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയും, വസുമതിയുടെ വദനാരവിന്ദത്തിൽ പരിഹാസസൂചകമായ മന്ദഹാസം കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. രണ്ടുപേരും രാമമന്ദിരത്തിലെ തോട്ടത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചു, മാളികമേലുള്ള വറാന്തയിൽ ഓരോ കസേലയിൽ ഇരിക്കയായിരുന്നു. ഈ വറാന്തയിൽനിന്നു നോക്കിയാൽ തോട്ടം മുഴുവൻ നല്ലവണ്ണം കാണാം. മുൻഭാഗത്ത് രണ്ടര അടി ഉയരത്തിലുള്ള അഴിയും കാലും ഇടക്കിടക്ക് കൽത്തൂണുകളുമല്ലാതെ ചുവരില്ലായിരുന്നു. അവരുടെ സമീപത്ത് ഒരു മേശമേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിളക്കിൻെറ പ്രഭയെ പരിഹസിക്കുന്നതിനെന്നപോലെ, ചന്ദ്രിക, ആ വറാന്തയിലും അതിക്രമിച്ചു പ്രവേശിച്ചു പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വസുമതിയുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ അല്പനേരം സ്തംഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശേഷം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

“വസുമതി! നേരംപോക്കിനുള്ള സമയമല്ലിത്. എനിക്ക് സത്യമായിട്ടും വളരെ ഉൽക്കണ്ഠയും കുണ്ഠിതവുമുണ്ട്. രാമനുണ്ണി എവിടെ. അവനെ വിളിക്കൂ. നിങ്ങൾക്ക് കാൎയ്യമായി പറവാനുള്ളതെന്താണ്. അതു പറയൂ.”

വസുമതി—എനിക്ക പറവാനുള്ളത് ഞാൻ പറഞ്ഞു. ജ്യേഷ്ഠനിപ്പഴ് വരും. അവക്ക പറവാനുള്ളത് അവരും പറയും.

ദാമോദരൻ—നിണക്ക പറവാനുള്ളത് നീ എന്തു പറഞ്ഞു? ഞാനൊന്നും കേട്ടിട്ടില്ല.

വസുമതി—ഞാൻ തുറന്നുപറയാമല്ലൊ. ഇന്നു മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനും ഭാൎയ്യയും ഇവിടെ വന്നിരുന്നു.

ദാമോദരൻ—അതെ. അതാണ് എനിക്കറിവാനുള്ളത്. എന്നിട്ടെന്താണ് വൎത്തമാനം.

വസുമതി—ദാമോദരൻ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമന്റെ മകൾ സരോജിനിയെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നുവെന്നും അതിനു സമ്മതിച്ചില്ലെന്നും ....

ദാമോദരൻ—വസുമതി?

ദാമോദരൻ ഇരുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു ചാടിയെഴുന്നേററു. അവനറിയാതെ എഴുന്നേററുപോയതാണ്. വസുമതി പിന്നെയും പറയുന്നു.

"ഞാൻ മുഴുവൻ പറയട്ടെ, ബദ്ധപ്പെടണ്ടാ, അവിടെഇരിക്കൂ."

ദാമോദരൻ രണ്ടാമത്തും അവിടെ ഇരുന്നിട്ട് "എന്നെ പരിഹസിക്കാനൊ പരീക്ഷിക്കാനൊ വേണ്ടിയാണ് നീ ഇതൊക്കെ പറയുന്നതെങ്കിൽ അതു മറെറാരവസരത്തിലാക്കാം."

വസുമതി—ഒരിക്കലും പരിഹസിക്കാനല്ല. പരീക്ഷിക്കാനുള്ള ആവശ്യവുമില്ല.

ദാമോദരൻ—നിന്നോടു പിന്നെ ആരാണ് ഇങ്ങിനെയൊരു വൎത്തമാനം പറഞ്ഞത്.

വസുമതി—ജ്യേഷ്ഠനോടും അച്ഛനോടും മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻതന്നെ പറഞ്ഞുവെന്നു ജ്യേഷ്ഠൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻ—ഞാൻ അയാളുടെ മകളെ കല്യാണംചെയ്യാൻ ചോദിച്ചുവെന്നു മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞുവോ?

വസുമതി—അതെ, ചോദിച്ചുവെന്നും അയാൾ നിരസിച്ചുവെന്നും പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻ—കളവ്, പച്ചക്കളവ്. ഞാൻ അങ്ങിനെ ഒരു കാൎയ്യം എന്റെ മനസ്സിൽ വിചാരിക്കപോലും ചെയ്തിരുന്നില്ല. വസുമതി, നീയതു വിശ്വസിച്ചുവൊ. ഞാൻ വലിയ കള്ളനും കപടഭക്തനുമാണെന്നു നീ വിചാരിച്ചുവൊ.

വസുമതി—നല്ലകഥ! ഒരു സ്ത്രീയെ വിവാഹംചെയ്യാൻ അന്വേഷിക്കുന്നത് കള്ളത്തരവും കപടഭക്തിയുമാണൊ?

ദാമോദരൻ—വസുമതി, ഞാൻ നിന്നെ വിവാഹംചെയ്യാൻ വളരെ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നും നിന്നെയല്ലാതെ മറെറാരാളിലും എനിക്കു ലവലേശം പ്രണയമില്ലെന്നും നീ അറിയുമല്ലൊ?

ആ നിലയിൽ മറെറാരു സ്ത്രീയെ വിവാഹംചെയ്യാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടുമെന്നുവരുന്നതാണൊ? നീ അതു വിശ്വസിക്കുന്നുവോ?

വസുമതി എന്തോ ഉത്തരം പറവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ രാമനുണ്ണി തോട്ടത്തിൽ ഇറങ്ങി നടക്കുന്നതു അവൾ കണ്ടു. ഉടനെ—"അതാ, ജ്യേഷ്ഠനതാ" എന്നു പറഞ്ഞു. "ജ്യേഷ്ഠാ, ജ്യേഷ്ഠാ, ഞങ്ങളിവിടെയുണ്ട്." എന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

രാമനുണ്ണി മാളികമേലെക്കു കയറിവന്നു.

രാമനുണ്ണി—ദാമൂ-കുഞ്ഞിരാമനും ഭാൎയ്യയും വന്ന വിവരമൊക്കെ വസുമതി പറഞ്ഞില്ലെ?

വസുമതി—അതാണ് ഞങ്ങൾ പറയുന്നത്.

ദാമോദരൻ—അയാളെന്തൊക്കെ കളവാണ് എന്നെക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞത്.

രാമനുണ്ണി—ആ ദുഷ്ടൻ വെറും പച്ചക്കളവല്ലാതെ പറകയില്ലെന്ന് അറിയുന്നവൎക്കൊക്കെ അറിയാമല്ലൊ. അതുകൊണ്ട് അതിലൊന്നു വിചാരിക്കാനില്ല. നീയെന്താണ് അയാളെ മുഷിപ്പിച്ചത്. നല്ല കുപ്പായവും തലപ്പാവും ധരിച്ചു അയാളെ കാണാൻചെന്നുവൊ, വല്ല സിഗററെറാ മറെറാ വലിക്കുന്നത് അയാൾ കണ്ടുപോയൊ. അതിനു നീ സിഗററ് വലിക്കില്ലല്ലൊ.

ദാമോദരൻ—അയാളെ മുഷിപ്പിക്കാൻ അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് ഞാനൊന്നും ചെയ്തിട്ടില്ല. എന്തൊക്കെയാണ് അയാൾ പറഞ്ഞത്.

രാമനുണ്ണി—അയാൾ എന്തെങ്കിലും പറയട്ടെ. അതൊന്നും സാരമില്ല. എനിക്കു നിന്നോടു സ്വകാൎയ്യം ഒന്നു പറവാനുണ്ട്. നീ വാ.

എന്നു പറഞ്ഞു അവനേയുംകൂട്ടി തോട്ടത്തിലേക്ക് ഇറങ്ങിപ്പോയി. വസുമതി അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു. ദാമോദരൻ സരോജിനിയെ വിവാഹംചെയ്യാൻ ചോദിച്ചിരുന്നുവെന്നു കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞതു വെറും കളവാണെന്നു വസുമതിക്കു നല്ല ബോദ്ധ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. ദാമോദരനെപ്പററി വസുമതിക്ക് ദുരഭിപ്രായം ജനിക്കേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞിരുന്ന ആ പച്ചക്കളവുകൊണ്ട് നേരെ വിപരീതമായ ഫലമായിരുന്നു ഉണ്ടായത്. ജനങ്ങൾ പറയുംപ്രകാരംതന്നെ കുഞ്ഞിരാമൻ

മഹാ ദുഷ്ടാശയനാണെന്നു അവരും ധരിക്കയാണ് ചെയ്തതു. ദാമോദരനോടു അവരും വെറും നേരംപോക്കായിട്ടായിരുന്നു മേലെഴുതിയ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ദാമോദരൻ കേവലം അങ്ങിനെയല്ല ധരിച്ചതു്.

വലിയ സമത്ഥന്മാർപോലും അവർ ഹൃദയപൂർവ്വം സ്നേഹിക്കുന്ന തരുണിമാരുടെ മുമ്പാകെ വിഡ്ഢികളായിത്തീരാറുണ്ട്. അവരുടെ ആലോചനാശക്തിയും പ്രത്യുല്പന്നമതിയും ഒക്കെ തല്ക്കാലം എവിടെയൊ പോയി ഒളിക്കുന്നു.

കവിയും കാമമുള്ളോനും,
കവിയും, ഭ്രാന്തനും, തഥാ
ഭാവനാശക്തികൊണ്ടേക-
ഭാവമാണു ധരിക്കണം.

എന്തായാലും താൻ നേരംപോക്കായി പറഞ്ഞതാണെന്നു ദാമോദരനെ ധരിപ്പിക്കേണമെന്നു വസുമതി വിചാരിച്ചിരുന്നു. ദുർഭാഗ്യവശാൽ അതിനു സംഗതിവന്നില്ല. അടുത്ത അവസരത്തിലൊന്നും സംഗതിയുണ്ടാകുമെന്നും തോന്നുന്നില്ല.

രാമനുണ്ണിയും ദാമോദരനും തോട്ടത്തിലിറങ്ങിയശേഷം രാമനുണ്ണി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

“നിങ്ങളുടെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ വത്തമാനമെന്താണ്?”

ദാമോദരൻ—അദ്ദേഹം പതിനഞ്ചുദിവസത്തെ കല്പനവാങ്ങി പാലക്കാട്ട് പോയിരിക്കുന്നു. അമ്മയ്ക്ക് സുഖക്കേടാണ് പോലും.

രാമനുണ്ണി—നീയാണോ ബേങ്കിലെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കുന്നത്?

ദാമോദരൻ—അതെ.

രാമനുണ്ണി—നോക്ക്, സൂക്ഷിക്കണം; നീ അതിലെ കണക്കുകളൊക്കെ നോക്കിയിരുന്നുവോ?

ദാമോ—ഞാൻ നോക്കിവരുന്നു. എന്തായിരുന്നു?

രാമ—സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ കുറെ പണം പററിട്ടുണ്ടെന്നാണ് കേൾവി. അതിനെപ്പററി നല്ലവണ്ണം അന്വേഷിച്ചിട്ടെ നീ അതിൽ കൈയിടാവു. വെറുതെ വെറുംപേര് സമ്പാദിക്കണ്ട.

ദാമോ—എന്താണ്? നീ എങ്ങിനെയറിഞ്ഞു? ആരുപറഞ്ഞു? എനിക്കും ആ കാൎയ്യത്തിൽ സംശയമുണ്ട്.

രാമനുണ്ണി—ഞാനിന്ന് മന്നനമ്മാമൻെറ ഷാപ്പിൽ പോയിരുന്നു. അവിടുന്നാണ് കേട്ടത്. നവറോജിയുടെ ബേങ്കിൽനിന്ന് കുറെ പണം കട്ടുപോയിട്ടുണ്ടെന്ന് പ്രസ്താവമുള്ളതായി അമ്മാമൻതന്നെ പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം വലിയ സൊള്ളനാണെന്ന് നിങ്ങക്കറിയാമല്ലൊ. വല്ലതും കേട്ടാൽ അതു വളരെ കൂട്ടിപ്പെരുക്കി വലുതാക്കിയല്ലാതെ പറകയില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ അവരുടെ വാക്ക് അത്ര വിശ്വസിച്ചില്ല. പിന്നെ മിസ്റ്റർ അബ്ദുള്ളയും പറഞ്ഞു. അയാാം കാൎയ്യമറിയുന്നാളും നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്ന ആളുമാണ്. നീ വളരേ സൂക്ഷിക്കണമെന്ന് പറവാൻ എന്നോടു മിസ്റ്റർ അബ്ദുള്ള പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ദാമോദരൻ—ഇതിൽ എനിക്കെന്താണ് ഭയപ്പെടാൻ എന്നു മനസ്സിലായില്ല. ഞാൻ ബേങ്കുമായി ഇതുവരെ യാതൊരുവിധത്തിലും സംബന്ധപ്പെട്ടിട്ടില്ലല്ലൊ. ഇന്നലരാവിലെ സേട്ടു എന്നോടു ബേങ്കിൻെറ ചാൎജ്ജെടുക്കാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതിലെ കണക്കുകൾ നോക്കുകയും ചിലർ പലിശവകയായി കൊണ്ടുവന്ന പണം വാങ്ങി ഒരു തൽക്കാലരശീതി കൊടുക്കുകയുമല്ലാതെ മറെറാന്നും ചെയ്തിട്ടില്ല.

രാമനുണ്ണി—സേഫിൻെറ താക്കോൽ ആരുടെ കൈവശമാണ്.

ദാമോദരൻ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഒന്നു ഞെട്ടി. സേഫിൽ പണമെത്രബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, തലെദിവസത്തെ കണക്കുപ്രകാരം ബാക്കികണ്ട സംഖ്യ ശരിക്കുണ്ടെന്നും സേട്ടുവിൻെറ മുഖേന താൻ നോക്കേണ്ടതായിരുന്നു. സേട്ടു പറഞ്ഞപ്രകാരം താൻ താക്കോലും വാങ്ങിപ്പോയതല്ലാതെ, തൽക്കാലം ഇതിനെപ്പററി അധികമൊന്നും ആലോചിച്ചിരുന്നില്ല. അതു വലിയ വിഡ്ഢിത്വമായിപ്പോയെന്നും തൻെറ പേരിൽ ചില സംശയങ്ങൾക്ക് ഇടയുണ്ടാകാമെന്നും അവനു തോന്നി. വിവരം രാമനുണ്ണിയോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ, "ഉടനെ സേട്ടുവിനെ ചെന്നു കാണേണമെന്നും വിവരം പറയേണമെന്നും അവൻ ഉപദേശിച്ചു. നേരം ഏക

ദേശം പത്തുമണിയായിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾതന്നെ സേട്ടുവിനെ ചെന്നുകാണാമെന്നുറച്ച് ദാമോദരൻ ഇറങ്ങിപ്പോയി. അവൻ പോകുമ്പോൾ, തന്നെ ചെന്നു കാണാതിരിക്കില്ലെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്ന വസുമതിയോടു ബദ്ധപ്പെട്ടു പോയതിനെപ്പററി രാമനുണ്ണി പറഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ അല്പം വ്യസനിച്ചു. താൻ പറഞ്ഞിരുന്നതു നേരംപോക്കായിരുന്നുവെന്നു അവനെ ധരിപ്പിച്ചില്ലല്ലൊ എന്നോർത്തായിരുന്നു വ്യസനിച്ചത്.

സാധു ദാമോദരൻ തലയിൽ തീയും കോരിയിട്ടുകൊണ്ടാണ് രാമമന്ദിരത്തിലെ പടി ഇറങ്ങിപ്പോയത്. വസുമതി തന്നെപ്പററി ആവിധം സംശയിച്ചതിനെകുറിച്ചുള്ള ആധിയും ബേങ്കിലെ കാര്യത്തെപ്പററി ആലോചിച്ചിട്ടുള്ള ഭയവും നിമിത്തം അവൻ അത്യന്തം പരിഭ്രമിച്ചു മനസ്സിന്നു അശേഷം സുഖമില്ലാത്തവനായിത്തീൎന്നു. മനുഷ്യൻ വിചാരിക്കാത്തവിധത്തിലുള്ള എന്തൊക്കെ അനൎത്ഥങ്ങൾ ഏതെല്ലാം വഴിക്കു വന്നു ചേരും! നിൎദ്ദോഷികളായ എത്രപേരുടെ പേരിൽ ചില കുററങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നു. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പക്കൽ പററിയിരിക്കാൻ സംഗതിയുള്ള പണം ദാമോദരൻ പററിയതാണെന്നു വരുത്തിക്കൂട്ടാൻ വലിയ പ്രയാസമാണൊ? അങ്ങിനെയുള്ള സംഗതികൾ ദിവസേനയെന്നപോലെ സംഭവിക്കുന്നില്ലെ? ആരാന്റെ മലയിൽ കത്തുന്ന തീ തന്റെ തലയിൽ കത്തിയെന്നു വരാൻ പാടില്ലാത്തതല്ലല്ലൊ. എന്നാൽ ദാമോദരന്റെ തലയിൽ കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന തീ ഒന്നു പാളിക്കത്താൻ ഉടനെ മറെറാരു സംഗതിയുണ്ടായി.

അവൻ പടിയിറങ്ങി രണ്ടുമൂന്നടിയങ്ങട്ടു നടക്കുമ്പഴ് അഭിമുഖമായി ഒരാൾ വരുന്നതു കണ്ടു. അയാൾ ദാമോദരന്റെ അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ, "ആരാണത്, മിസ്റ്റർ ദാമോദരനൊ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

ദാമോദരൻ "അതെ" എന്നുപറഞ്ഞു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ അത് കല്യാണിയുടെ മകൻ രാഘവനാണെന്നു മനസ്സിലായി. രാഘവൻ ഒരു ഷർട്ട് ധരിക്കയും തലയിൽ ചെവിമറച്ചു

കൊണ്ട് ഒരു മുണ്ട് കെട്ടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കയ്യിൽ ഒരു പുരൽ പിടിച്ചിരിക്കുന്നു.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾ എവിടെ പോയിരുന്നു?

രാഘവൻ—രാമനുണ്ണിയെകണ്ട് ഒന്നു പറയാനുണ്ടായിരുന്നു. നിങ്ങൾ അവിടെ പോയിരുന്നുവോ? ഇളയച്ഛനുണ്ടൊ അവിടെ?

ദാമോദരൻ—ഉണ്ട് അദ്ദേഹം ഉറങ്ങാൻപോയി കിടന്നിരിക്കയാണ്. രാമനുണ്ണി തോട്ടത്തിലുണ്ട്.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു പോകാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ പിന്നാലെതന്നെ രാഘവനും നടന്നു. രാഘവൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

"എന്താ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനും ഭാൎയ്യയുംവന്ന വിവരമൊക്കെ കേട്ടില്ലെ?"

ദാമോദരൻ—വന്നിരുന്നുവെന്നു വസുമതി പറഞ്ഞു.

രാഘവൻ—വസുമതിയെ കണ്ടുസംസാരിച്ചിരുന്നുവോ? എന്നാൽ ഇളയച്ഛൻ പറഞ്ഞതൊക്കെ നിങ്ങളോട് പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. അവരങ്ങിനെ കോപത്തിനു പറഞ്ഞതാണ്.

ദാമൊദരൻ—എന്തുപറഞ്ഞത്?

രാഘവൻ—അല്ല, നിങ്ങൾ മേലാൽ രാമമന്ദിരത്തിൽ കയറരുതെന്നു ഇളയച്ഛൻപറഞ്ഞത്. അവർ അങ്ങിനെ തൽക്കാലം ദ്വേഷ്യത്തിനു പറഞ്ഞതാണ്.

ദാമോദരൻ ഒന്നു ഞെട്ടി. ബേങ്കിലെ കാൎയ്യമൊക്കെ മനസ്സിൽനിന്നു തൽക്കാലം പോയി അവൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ രാമമന്ദിരത്തിൽ കയറരുതെന്ന് ആരു പറഞ്ഞു?"

രാഘവൻ—അല്ല, ഇളയച്ഛൻ. അവരങ്ങിനെ വെറുതെ പറഞ്ഞതായിരിക്കും. രാമനുണ്ണിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ലെ?

ദാമോദരൻ—എന്നൊടൊന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അങ്ങിനെ പറവാനെന്തു സംഗതി? ആരോടാണ് പറഞ്ഞത്? എന്നോടു രാമനുണ്ണിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ലല്ലൊ.

രാഘവൻ—അല്ല, അതു സാരമില്ല. രാമനുണ്ണി ശങ്കിച്ചു പറയാതിരുന്നതായിരിക്കും.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾ പറയുന്നതൊന്നും എനിക്കു മനസ്സിലാകു ന്നില്ല. മുഴുവൻവിവരിച്ചുകേൾക്കട്ടെ.

രാഘവൻ—അല്ല മറെറാന്നുമല്ല, നിങ്ങൾ മിസ്റ്റർകുഞ്ഞിരാമന്റെ മകളെ കല്യാണംകഴിക്കാൻ ചോദിച്ചിരുന്നുപോലും, അയാൾ തരില്ലെന്നു പറഞ്ഞുപോലും.

ദാമോദരൻ—അതുകൊണ്ട് ഞാൻ രാമമന്ദിരത്തിൽ കയറരുതെ ന്നൊ?

രാഘവൻ—അല്ല, അതല്ല, വസുമതിയെ നിങ്ങളുടെ തലയിലാ ക്കാൻ ഇളയച്ഛനും രാമനുണ്ണിയും ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവ ളെ നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമില്ലെന്നും നിങ്ങൾ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമ നോടു പറഞ്ഞ വിവരം അദ്ദേഹം ഇളയച്ഛനോടുപറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് തൽക്കാലം ദേഷ്യത്തിനാങ്ങിനെ പറഞ്ഞുപോ യതായിരിക്കും.

ആകപ്പാടെ താൻ സ്വപ്നംകാണുകയൊ, തനിക്കു ഭ്രാന്തുപി ടിക്കുകയൊ, അതല്ല, ലോകത്തിനു മുഴുവനും ഭ്രാന്തായിപ്പോകയൊ, എന്താണെന്നൊന്നും ദാമോദരനു മനസ്സിലായില്ല. ഈ രാഘ വന്റെ സ്വഭാവം ദാമോദരനു നല്ലവണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. പ രശ്രീ കണ്ടുകൂടാത്ത പരമദുഷ്ടനും കളവുപറയാനും കക്കാനും മടി ക്കാത്ത ദുർമ്മാൎഗ്ഗിയും ആയ കിട്ടന്റെ ഔരസപുത്രനായ ഈ വിഷ ക്കൃമിക്ക് തന്റെ അച്ഛന്റെ സൎവ്വദുൎഗ്ഗുണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവ യൊക്കെ ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരു ന്നു. ആ രാജ്യത്ത് കൎണ്ണാകൎണ്ണികയാ പരസ്യംചെയ്യപ്പെടുന്ന പര ദൂഷണങ്ങളിൽ ഒട്ടുമുക്കാലിന്റെയും കൎത്താവ് ഈ രാഘവനായി രിക്കും. അതുകൊണ്ട് ഇവൻ ഈ പറഞ്ഞതു പച്ചക്കളവായിരി ക്കാൻ ധാരാളം സംഗതിയുണ്ട്. എന്നാൽ സരോജിനിയെ താൻ കല്യാണംകഴിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നതായി കുഞ്ഞിരാമൻ പ്ര സ്താവിച്ചിരുന്നുവെന്നു വസുമതിയും തന്നോടു പറഞ്ഞിരുന്നതിനാ ൽ ഇതിൽ എന്തൊ അല്പം പരമാൎത്ഥമുണ്ടെന്നു തനിക്കു സംശയം ജനിച്ചു. പക്ഷെ അതിനെ പററി രാഘവനോടു സംസാരിക്കാ ൻ അവന് തൽക്കാലം മനസ്സും സമയവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

മററൊരവസരത്തിൽ വസുമതിയോടും രാമനുണ്ണിയോടും ചോദിച്ച വിവരമറിയാമെന്ന് അവൻ നിശ്ചയിച്ച് ഒരുവിധത്തിൽ രാഘവനോടുയാത്രപറഞ്ഞു പോയി.

അദ്ധ്യായം 11.

ഔഷധിയും ഭൂഷണവും.

മന്നൻവൈദ്യന്റെ മരുന്നുഷാപ്പ് നഗരത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരുവശത്തു ബിലാത്തിത്തുണികൾ വില്ക്കുന്ന ഒരു ഷാപ്പും മറുവശത്തു നാട്ടുമദ്യം വില്ക്കുന്ന ഒരു ഷാപ്പുമായിരുന്നു ഉള്ളത്. വൈദ്യന്റെ ഷാപ്പിന് രണ്ടു മുറികൾ മാത്രമെ ഉള്ളൂ. റോഡിന്മേൽനിന്നു കയറിച്ചെല്ലുന്നത് സാമാന്യം വലിപ്പമുള്ള ഒരു മുറിയാണ്. അതിനുമദ്ധ്യത്തിൽ കണ്ണാടിമൂടിയുള്ള ഒരു ചാരുമേശയുള്ളതിൽ പലവിധ ഗുളികകൾ, ഭസ്മങ്ങൾ, മുതലായ മരുന്നുകൾ വെച്ചിരിക്കുന്നു. ചുവരിന്നടുത്തുകൊണ്ട് നാലലമാരികൾ ഉള്ളവയിൽ വലുതും ചെറുതുമായ അനേകം കുപ്പികളിൽ പലവിധ ഔഷധങ്ങളുണ്ട്. ആ മുറിയിൽ ചെറിയൊരു ബെഞ്ചും രണ്ടു കസാലകളുമുണ്ട്. മുറിയുടെ ഒരു ഭാഗത്ത് ചെറിയ ഒരു മേശയിന്മേൽ കണക്കുബുക്കുകളും കടലാസ്സ്, മഷി, പേന, മുതലായി എഴുതുന്ന ഉപകരണങ്ങളും വെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ മുറിയിൽനിന്നു കടക്കുന്ന ചെറിയ മുറിയിൽവെച്ചാണ് മന്നൻവൈദ്യൻ ഔഷധങ്ങൾ ചേർത്തു ആതുരന്മാൎക്കു കൊടുത്തുവരുന്നത്. അതിൽ വെള്ളക്കല്ലിന്റെ ഒരു മേശയും വെള്ളം അരിക്കാനുള്ള ഒരു അരിപ്പയന്ത്രവും വേറെ ചില സാധനങ്ങളും ഉണ്ട്. ഈ മുറിയിൽ കടക്കാനുള്ള പടിയിന്മേൽ "അനുവാദംകൂടാതെ അകത്തുകടക്കരുതു" എന്നു വലിയ അക്ഷരത്തിൽ എഴുതി വെച്ചിരിക്കുന്നു.

രാത്രി പതിനൊന്നു മണിയായി. മന്നൻവൈദ്യന്റെ ഷാപ്പു പൂട്ടീട്ടില്ല. മരുന്നുഷാപ്പുകൾ രാവും പകലും തുറന്നിരിക്കേണമെന്നാണല്ലൊ സാധാരണ നടപ്പ്. മന്നൻവൈദ്യൻ രാത്രി ഒരു മണി, രണ്ടുമണി വരക്കും ചിലപ്പോൾ പുലച്ചെ അഞ്ചുമണിയാവോ

ളവും ഷാപ്പു പൂട്ടാറില്ല. പലപ്പോഴും ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാൻ താൻ നിർബ്ബന്ധിതനാകാറാണ്. തൻെറ മരുന്നുവ്യാപാരത്തിലുള്ള അഴിച്ചലാണ് ഇതിന്ന കാരണമെന്നൊ, തനിക്കു സമ്പാദ്യമാണ് ഇതിൻെറ ഫലമെന്നൊ വിചാരിക്കുന്നത് അത്ര വളരെ ശരിയല്ല. ഇതിൻെറ കാരണം തൻെറ ചില സ്നേഹിതന്മാരായിരുന്നു. ഇതിൻെറ ആദായം അടുത്തുള്ള മദ്യഷാപ്പുകാരനായിരുന്നു. തൻെറ സ്നേഹിതന്മാരിൽ രണ്ടുമൂന്നു പേർ മിക്ക ദിവസവും രാത്രി പത്തു പതിനൊന്നു മണിയായാൽ ഈ ഷാപ്പിൽ ചെന്നുചേൎന്നു ഉല്ലസിക്കുക പതിവാണ്. അത് അടുത്തുള്ള മദ്യഷാപ്പുകാരന്നറിയാം. രാജ്യത്തുള്ള മദ്യഷാപ്പുകളൊക്കെ ഒമ്പതുമണിക്കുമുമ്പിൽ പൂട്ടിക്കൊള്ളേണമെന്ന ഗവൎമ്മെണ്ടിൽനിന്നു നിഷ്കൎഷയായി കല്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്നനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കാത്തവരെ പിടിച്ചു അവരുടെ പേരിൽ കേസ്സു നടത്താൻ ഇൻസ്പെക്ടർമാരെയും ശിക്ഷിക്കാൻ മജിസ്ത്രേട്ടുമാരെയും നിയമിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതൊക്കെ സത്യംതന്നെ. ചില മദ്യഷാപ്പുകളിൽ ഏതുസമയത്തു ചെന്നാലും മദ്യം വാങ്ങാൻ കിട്ടുമെന്നുള്ളതും സത്യംതന്നെയാണ്.

മരുന്നുഷാപ്പും മദ്യഷാപ്പും ഒരു ചെറിയ ജാലകത്താൽ സംബന്ധപ്പെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഈ വാതായനം പകലൊക്കെ പൂട്ടിയിരിക്കും. മദ്യഷാപ്പിൻെറ വാതിൽ ഒമ്പതുമണിക്ക് പൂട്ടുമ്പോൾ ഈ ജാലകം തനിയെ തുറക്കും. പിന്നെയുള്ള വ്യാപാരം ഈ ജാലകത്തിൽകൂടിയായിരിക്കും. മദ്യഷാപ്പിൽ ഒരുവൻ രാത്രി ഉറക്കണ്ടായിരിക്കും. ഉറക്കണ്ടായിരിക്കുമെന്നാണ് പറയാറെങ്കിലും ആ മനുഷ്യൻ നല്ല ഉണൎവ്വുള്ളവനായിരിക്കണം.

രാത്രി പതിനൊന്നുമണിയായെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. മൂന്നു യോഗ്യന്മാർ വൈദ്യൻെറ ഷാപ്പിൽ കയറിവന്നു. ഇതിൽ ഒന്നു നമ്മുടെ കണ്ണൻമേനോൻ ആയിരുന്നു. മറെറാന്നു ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാർ എന്നൊരു ഉദ്യോഗസ്ഥനും മൂന്നാമത്തെതു ദാനിയൽ എന്നൊരു സ്കൂൾമാസ്റ്ററും ആയിരുന്നു. മൂന്നുപേരും അതുവരെ പല വിനോദങ്ങളിലും ഏൎപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിന്ന സഹായമായിരുന്ന മദ്യപാനത്തിൻെറ ഫലം കുറഞ്ഞുകൊണ്ടുവരുന്നുണ്ടെന്നു കണ്ട

പ്പോഴാണ് വൈദ്യന്റെ ഷാപ്പിൽ ചെന്നത്. രാത്രി അതിക്രമിച്ച തിനാൽ തങ്ങാംക്ക് മറെറങ്ങും ഇത്ര എളുപ്പത്തിൽ മദ്യം ലഭിക്ക യില്ലെന്ന അവക്ക് അറിയാമായിരുന്നു.

മൂന്നുപേരും ഷാപ്പിൽ വന്ന കയറിയ ഉടനെ മന്നൻവൈദ്യന ഒരുണർവ്വ് ഉണ്ടായി. അതുവരെ തന്റെ മേശയുടെ അടുക്കൽ ഇരുന്ന അന്നേത്തെ വരവുചിലവിന്റെ കണക്ക് എഴുതുകയായിരു ന്നു. സ്നേഹിതന്മാരുടെ വരവു കണ്ട ഉടനെ ഒരു പുതിയ ജീവൻ വന്നതുപോലെ ചാടി എഴുന്നേററു അവരെ ആദരിച്ച സ്വീകരിച്ചു.

എന്തൊരു മായാമയമാണ് ലോകം! ഈ മന്നൻവൈദ്യ ന്റെ നേരെ മരുമകനായ രാമനുണ്ണിയുടെ സവ്വസ്വവും ചതിയാ യി മറെറാരാംക്ക കൊടുക്കാൻവേണ്ടി യത്നിക്കുന്ന കണ്ണൻമേനോ നെയാണ് വൈദ്യൻ ഇത്രയധികം സ്നേഹിക്കുകയും രാത്രിതോറും ഇങ്ങിനെ ആദരിച്ചിരുത്തി മദ്യം കൊടുത്തു തൃപ്തിപ്പെടുത്തി അയ ക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്. ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാരും കണ്ണൻമേനോനും എല്ലാ സംഗതിയിലും ഭിന്നാഭിപ്രായക്കാരാണ്. നമ്പ്യാർ പരസ്യ മായി ഏപ്പെടുന്ന സവ്വ കാര്യത്തിനും മേനോൻ വിരോധിയായി രിക്കും. മേനോനെ അവമാനിക്കാൻ ഡാനിയൽ പലതും പ്രവൃത്തി ച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു മേനോൻ നല്ലവണ്ണം അറിയുകയും ചെയ്യും. ന മ്പ്യാരെയും നമ്പ്യാരുടെ കുടുംബത്തെയും നിന്ദിച്ചും അവരെക്കൊ ണ്ട് അപവാദങ്ങാം സൂചിപ്പിച്ചും പത്രങ്ങളിൽ ഡാനിയൽ എഴു തീട്ടുണ്ട്. അതിന്ന നമ്പ്യാർ പകരം എഴുതി ഡാനിയലിനെ അ വമാനിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങിനെയുള്ളവരെയാണ് ഈ അവ സരത്തിൽ പ്രാണസ്നേഹിതന്മാരായി കാണപ്പെടുന്നത്. അതിന്ന സംഗതിവരുത്തിയ മദ്യസത്തിനെ തൊഴേണ്ടതുതന്നെയാണ്. പകലൊക്കെ എന്തൊക്കെ ഭിന്നാഭിപ്രായവും വൈരവും പ്രകടി പ്പാലും രാത്രി നിത്യം ഇവർ ഒത്തൊരുമിച്ച വിനോദങ്ങളിൽ ഏ പ്പെടാൻ മുടക്കംവരുത്താറില്ല. എന്നല്ല, രാത്രിയായാൽ ഒരുത്ത ന മറെറാരുത്തനെ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ മനസ്സിന്ന നല്ല സുഖമില്ല.

മദ്യപാനംചെയ്തു പലരും തമ്മിൽ ശണ്ഠകൂടാറുള്ളത് നാമൊ ക്കെ പലപ്പൊഴും കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും,

കനകംമൂലം കാമിനിമൂലം
കലഹം പലവിധമുലകിൽ സുലഭം,

എന്നു പറഞ്ഞ കവി, കലഹത്തിനു കാരണമായി മദ്യത്തെക്കൂട്ടിച്ചേൎക്കാതിരുന്നത് അതിന്റെ ഇത്തരം വിശേഷവിധി കണ്ടിട്ടുതന്നെയായിരിക്കണം.

കണ്ണൻമേനോൻ ഷാപ്പിൽ കയറിയ ഉടനെ ഉച്ചത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"കേട്ടില്ലേ, വൎത്തമാനം കേട്ടില്ലേ, വൈദ്യൻ കേട്ടവോ? നമ്മുടെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെ ഒക്കെക്കൂടി നാടുകടത്തിയില്ലേ?"

വൈദ്യൻ—പട്ടർ ഓടിപ്പോയെന്നു കേട്ടു. പണം വളരെ കൊണ്ടുപോയൊ?

മേനോൻ—ഛട്ട്! പണം ആരു കൊണ്ടുപോകാൻ? ആ സാധുബ്രാഹ്മണനൊ! പട്ടര് പണമെടുത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ നാമറികയില്ലേ?

വൈദ്യൻ—പിന്നെ ആരു പററിച്ചു?

ദാനിയൽ—മേനോൻ പൊലീസ്സ് ഇൻസ്പെക്ടരാകാഞ്ഞതു തെററിപ്പോയി. നാട്ടിലെ കളവിന്റെ വിവരമൊക്കെ താനറിയും.

മേനോൻ—ഇതെന്തറിവാനാണ്? അങ്ങാടിയിൽ പാട്ടല്ലേ?

നമ്പ്യാർ—നാം അതൊന്നും പറയേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ഉപ്പു തിന്നവൻ വെള്ളം കുടിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. നാം അല്പനേരം വിനോദിക്കാൻ വന്നതാണ്. എന്തിനു മററുള്ളവരെ ദൂഷിക്കുന്നു? ആലോചിക്കാതെ നാം ഒന്നും പറകയും ചെയ്കയും അരുതു.

നിനച്ചിടാതൊന്നു നടത്തൊലാ താ-
നനൎത്ഥമുണ്ടാ മവിവേകമൂലം;
തനിച്ചു സമ്പത്തു, കൊതിച്ചു ഭവ്യം
നിനച്ചുചെയ്യോനെ വരിച്ചിടുന്നു.

ദാനിയൽ—ഭേഷ്, ഭേഷ്.

മേനോൻ—കുടിക്കണം, അതിനൊന്നു കുടിക്കണം. രാമാ, രാമാ, കൊണ്ടുവാ, അരേര കൊണ്ടുവാ. രാമനുറങ്ങിപ്പോയൊ?

ജാലകത്തിനുള്ളിൽക്കൂടി രാമൻ തലകാട്ടി എത്രവേണമെന്നു ചോദിച്ചു.

മെനോൻ—നാല് അരേര, രണ്ടു സോഡയും. അത് എന്റെകണക്കിലാണെ.

കല്പിച്ചതുപോലെ രാമൻ നാലുഗ്ലാസ്സിൽ ഓരോന്നിൽ അരദ്രാം റാക്കനിറച്ചു ജാലകത്തിനുള്ളിൽകൂടി കൊടുത്തു. രണ്ടുകുപ്പി സോഡയും കൊടുത്തു. മന്നൻ വൈദ്യൻ സോഡക്കുപ്പി തുറന്നു നാലു ഗ്ലാസ്സിലും പകൎന്നു. പകൎന്നുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദാനിയൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

„ഇതെങ്ങിനെ വെറുതെകുടിക്കും? എന്തെടൊരാമാ,നാവില്ലെ?"

ഉത്തരംപറയാൻ മടിക്കുന്ന സാക്ഷിയോട് ഒരു വക്കീലോ ഒരു ശിഷ്യനോട് ഒരു ഗുരുനാഥനൊ ആയിരുന്നു ഈ ചോദ്യംചോദിച്ചതെങ്കിൽ അതിനെ ആദരിച്ചുകൊണ്ട്, ഉണങ്ങിയ ഒരു ഇലക്കഷണത്തിൽ അല്പം മാംസംവെച്ച് ജാലകത്തിനുള്ളിൽകൂടികൈനീട്ടികൊടുക്കുകയല്ല ചെയ്യുകയെന്ന് അറിയുന്നവരൊക്കെ, „നാവില്ലെ?" എന്നതിന് ആട്ടിന്റെ ആ അവയവം ഉപ്പും മുളകും ചേൎത്തു വെളിച്ചെണ്ണയിൽ വറുത്തുണ്ടാക്കിയ ഉപദംശമില്ലെ, എന്നാണൎത്ഥമെന്നു ധരിച്ചിരിക്കുമല്ലൊ. വീട്ടിലൊ, വെറെവല്ലെടിക്കിലും വിരുന്നിനുപോകുന്ന അവസരങ്ങളിലൊ മേശയും കസാലയും കരണ്ടിയും മുള്ളും വസ്സിയും സ്ഥാലികപാത്രങ്ങളും മററുമായല്ലാതെ ഭക്ഷണം കഴിക്കയില്ലെന്നു ശാഠ്യമുള്ള യോഗ്യന്മാരാണിത്. ഭക്ഷണപദാൎത്ഥങ്ങൾ പചിക്കുന്നതിൽ വളരേ സൂക്ഷ്മതയും ശരീരസുഖശാസ്ത്രാനുസൃതങ്ങളായ മുൻകരുതലുകളും കാണിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യം മനസ്സിലാക്കിയവരായിരിക്കാം; വിഷബീജങ്ങളെയും പരമാണുപ്രാണികളെയും അവയുടെ വ്യാപാരങ്ങളെയും പററി പഠിച്ച ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരായിരിക്കാം; ഭക്ഷണസാധനത്തിന്റെ പാകക്കേടുകൊണ്ടൊ, വൃത്തികേടുകൊണ്ടൊ, ഭാൎയ്യയേയും ഭൃത്യനേയും ശാസിക്കുന്ന ഗൃഹസ്ഥന്മാരായിരിക്കാം; ഈവക യാതൊരു ജ്ഞാനവും, പരിചയവും, സ്വഭാവവും ഈ അവസരത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാതെ രാമൻ എങ്ങിനെയൊ എവിടുന്നൊ ഉണ്ടാക്കി വൃത്തികെട്ട ഇലക്കഷണത്തിലാക്കികൊടുത്ത ആ മാംസം ഏററവും രുചിയുള്ളതായികരുതി ഭക്ഷിച്ചുതൃപ്തിപ്പെടുന്നു!!

അവരവരുടെ ഓഹരിയിൽപ്പെട്ട അരയും നാവും വയററിലാക്കിയശേഷം പിന്നെയും ഓരോന്ന സംസാരിച്ച തുടങ്ങി. നമ്പ്യാരും ദാനിയലും ഓരോ കസേലയിൽ ഇരുന്നു. കണ്ണൻമെനോൻ വൈദ്ദ്യന്റെ മേശമേൽ കയറി ഇരിപ്പായി. വൈദ്യൻ അവിടെ യങ്ങിനെ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

അതിലിടക്ക് രാമൻ ഒന്നുകൂടി ജാലകത്തിനുള്ളിൽ തലകാണിച്ചുകൊണ്ട്, "സുബ്രഹ്മണ്യസ്വാമിന്റെ കണക്ക് നിങ്ങളെ കണക്കിലാനേ ചേത്തിന്" എന്നു കണ്ണൻമേനോനോടായിട്ട് പറഞ്ഞു. മേനോൻ മേശമേൽനിന്നു ചാടി എഴുന്നേററു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"എന്റെ കണക്കിലൊ?, ആരുപറഞ്ഞു? ഞാൻ പറഞ്ഞുവോ? ആരാൻകുടിക്കുന്നതൊക്കെ എന്റെപേരിലാണൊ ചേക്കുക?"

രാമൻ—സ്വാമിന്റെ പേരില് കണക്കവെക്കേണ്ടന്ന് നിങ്ങളല്ലെ പറഞ്ഞത്?

മേനോൻ—അതൊന്നും ഞാനറികയില്ല. അയാളെ കണക്ക് അയാളോട് വാങ്ങിക്കൊ. ഞാൻ ഈ മാസം ഇതുവരെയായിട്ട് പതിനഞ്ചേമുക്കാൽ ഉറുപ്പികയെ തരാനുള്ളു.

വൈദ്ദ്യൻ—അതു നമുക്ക് എങ്ങിനെയെങ്കിലും കണക്കാക്കാം, സ്വാമി വരട്ടെ.

ഇവരിങ്ങിനെ പറയുന്നതിലിടക്ക് നമ്പ്യാര ഒരു പുഷ്പത്തിന്റെ ദലങ്ങളെയും പരാഗത്തെയും അല്ലിയെയും അവയുടെ പ്രകൃതിവിശേഷങ്ങളെയും പുഷ്പത്തിൽ ആൺ പുഷ്പവും പെൺ പുഷ്പവും ഉള്ളതും അതിൽ ആൺപുഷ്പത്തിലെ പരാഗങ്ങളെ ചിത്രശലഭങ്ങൾ പെൺപുഷ്പത്തിൽ കൊണ്ടിടുന്നതിനെയും മററും ദാനിയലോട്ട വിവരിച്ചുപറകയായിരുന്നു. ദാനിയൽ ഇതൊക്കെ പണ്ടേഗ്രഹിച്ചിരുന്ന മനുഷ്യന്റെ ഭാവത്തിൽ നമ്പ്യാരെ വിഡ്ഢിയാക്കിക്കൊണ്ട് ഓരോന്നെ കൊള്ളിച്ച സംസാരിക്കുന്നു. മദ്യപാനം എന്നൊരു ദോഷമുണ്ടെന്നല്ലാതെ, ദൈവഭക്തനും, സത്യവാനും പലതും വായിച്ച പരിജ്ഞാനമുള്ള ആളും ആയ നമ്പ്യാര് ദാനിയലിന്റെ പരിഹാസത്തെ മനസ്സിലായിട്ടും ഒരു തത്വജ്ഞാനിയുടെ ക്ഷാന്തിശീലം അവലംബിച്ചുകൊണ്ട് അതു ഗണ്യമാക്കാതെ

തന്റെ പ്രസംഗം മുടക്കാതെ തുടൎന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. മന്നൻ വൈദ്യൻ "സ്വാമി വരട്ടെ" എന്നുപറഞ്ഞതു ഒരു ചെകിടാലെ കേട്ട ദാനിയൽ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"സ്വാമി ഇനി വരുമൊ?"

മേനോൻ—എവിടെവരാൻ, അവനെ ഓംകൂട്ടി ഓടിച്ചില്ലെ? നാട്ടിൽനിന്ന് ഓടിച്ചില്ലെ ആ കള്ളൻ ദാമോദരൻ.

മദ്യപിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ആരെപ്പററിയും അവൻ എന്നും അവളെന്നും അതിർകവിഞ്ഞ ശകാരവാക്കും അല്ലാതെ ഈ മാന്യന്മാർ ഉപയോഗിക്കാറില്ലെന്നു വായനക്കാർ ധരിക്കണം. പകൽസമയം ചെന്നു കാൽപിടിച്ചു വന്ദിക്കുന്ന ഒരു മഹാനെപ്പററിയായാലും രാത്രിസമയം പറയുമ്പോൾ അവൻ എന്നും മററും ഉപയോഗിക്കാൻ മേനോനും മററും മടിക്കാറില്ല. മദ്യം അകത്തു ചെന്നാൽ പിന്നെ സമഭാവന പ്രത്യക്ഷപ്പെടുംപോൽ. ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ കുറെ വിവേകിയായിരുന്ന നമ്പ്യാർ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"നിങ്ങൾ അറിയാത്ത സംഗതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി യോഗ്യന്മാരെ കുററപ്പെടുത്തരുതു."

മേനോൻ—ഞാൻ അറിയില്ലെ. ദാമോദരനാണ് പണമൊക്കെ കട്ടതെന്നു ഞാൻ എവിടെവേണമെങ്കിൽ സത്യം ചെയ്യാം.

നമ്പ്യാർ—(ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലാൻ അവസരം കിട്ടിയ ചാരിതാൎത്ഥ്യം നടിച്ചുകൊണ്ട്),

സത്യവും പ്രിയവും ചൊൽക
ചൊൽകൊലാസത്യമപ്രിയം
കള്ളമായ് പ്രിയവും ചൊല്ലാ-
യ്കിതേ ധൎമ്മം സനാതനം.

സാധിക്കുന്നേടിക്കിലൊക്കെ പ്രമാണങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളും പുരാണങ്ങളും ഉദ്ധരിക്കയെന്നത് നമ്പ്യാരുടെ ഒരു പ്രകൃതിവിശേഷമായിരുന്നു. മേൽപറഞ്ഞ ശ്ലോകം നമ്പ്യാർ ചൊല്ലിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അതിന്റെ ഭാവാൎത്ഥം അറിവാൻ ദാനിയൽ ആവശ്യപ്പെട്ടു. നമ്പ്യാർ അതു വിസ്തരിച്ചു വിവരിച്ചു. അതിനനുസരിച്ചു ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള ചില പദ്യങ്ങൾ ദാനിയലും ചൊല്ലി. ഇതിലിടക്ക്

നാലുപ്രാവശ്യംകൂടി രാമൻ അരേര ഡ്രാം ഓരോരുത്തൎക്കായി ജാലകത്തിനുള്ളിൽകൂടി മദ്യഷാപ്പിൽനിന്നു മരുന്നുഷാപ്പിലെക്കു ഇറക്കുമതി ചെയ്തിരുന്നുവെന്നു ഓൎമ്മിക്കണം. അഞ്ചാമത്തെ ഗ്ലാസ്സോടുകൂടി ഓരോരുത്തനും ബോധമില്ലാതായി. പിന്നെ പറയുന്നതിനൊന്നും വ്യവസ്ഥയുണ്ടായിരുന്നില്ല. നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ പണമൊക്കെ ദാമോദരൻ അപഹരിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു കണ്ണൻമേനോൻ ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതിൽ മന്നൻവൈദ്യനും യോജിച്ചു. നമ്പ്യാർ അതിന്നു എതിരായി സംസാരിച്ചു. പല ശാസ്ത്രങ്ങളും ഉദ്ധരിച്ചു. ദാനിയൽ ഇരുകക്ഷികളെയും തമ്മിൽ കടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സംസാരിച്ചുതുടങ്ങി.

ഇടക്കിടക്കു സംസാരവിഷയം മാറി പല സംഗതികളെകുറിച്ചും വിവാദമായി. ഒടുവിൽ സമുദായപരിഷ്കാരത്തെപ്പററിയായി. തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ സമുദായത്തിൽ ചില പരിഷ്കാരങ്ങൾ ഏൎപ്പെടുത്താൻ ഉണ്ടായിരുന്ന സഭയെകുറിച്ചു മേനോൻ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു. താലികെട്ടുകല്യാണം ഇല്ലാസ്സചെയ്യുന്നതു ഭോഷത്വമാണെന്നുള്ള കണ്ണൻമേനോൻെറ അഭിപ്രായം, തൻെറ സമുദായത്തിൽ ഒരുവിധം പരിഷ്കാരം ഏൎപ്പെടുത്താൻ വിചാരിച്ചുപ്രവൃത്തിക്കുന്നവരിൽ ഒരാളായ ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാൎക്കു അത്ര ബോദ്ധ്യമായില്ല. അദ്ദേഹം താലികെട്ടു അൎത്ഥമില്ലാത്ത ഒരാചാരമാണെന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ മേനോൻ പത്രത്തിൽ അയക്കാൻ വളരെ അദ്ധ്വാനിച്ചു എഴുതിവെച്ചിരുന്ന ഒരു ലേഖനത്തിൻെറ പകൎപ്പു തൻെറ കീശയിൽ തൽക്കാലം കിടപ്പുണ്ടായിരുന്നതു എടുത്തു വായിച്ചു. വ്യാകരണനിയമങ്ങളെ അശേഷം അഗണ്യമാക്കിയും നൈയായികമതങ്ങളെ തിരസ്കരിച്ചും അൎത്ഥമറിയാത്ത സംസ്കൃതപദങ്ങളെ ചേനത്തുമ്പത്തു വരുമ്പോലെ എഴുതിചേൎത്തും രചിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആ ലേഖനം കണ്ണൻമേനോൻെറ തൽക്കാലസ്ഥിതിയിൽ കാഴ്ചക്കും ബുദ്ധിക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന വെളിവിന് ഏററവും അനുകൂലിക്കുന്ന വ്യക്തിയിലും സ്ഫുടതയിലും ഇങ്ങിനെ വായിച്ചു:

"മാന്യപത്രാധിപരേ,

താഴെ എഴുതിയ ലേഖനത്തെ നിങ്ങളുടെ വിലയേറിയതും പ്രതീതമായ സഞ്ചാരത്താൽ പ്രസിദ്ധമായ പത്രത്തിൻെറ ഒരു

മാന്ന്യകോണിൽ പ്രസിദ്ധംചെയ്യാനും തീയ്യസമുദായത്തിൻെറ നാശത്തെചെയ്യാൻ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നവരുടെ ദൃഷ്ടിഗോചരത്തിൽ ഉൽബ്ബധിതമാക്കി സാധുക്കളെ രക്ഷിക്കുവാൻ വളരെ സവിനയത്തോടുകൂടി അപേക്ഷിക്കുന്നു.

മഹാത്മാവായ രേണുകാപുത്രൻ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന തിരണ്ടുകുളി, പുളികുടി, കെട്ടുകല്യാണം തുടങ്ങിയുള്ളതായ അടിയന്തരങ്ങളും നശീകരിപ്പാനും സാധുക്കളായ വണ്ണാൻ കാവുതിയൻ എന്നിവരുടെ വൃത്തി നിർവ്വിഘ്നമാക്കുകയും ശോചനീയമായ ഈ കാർയ്യത്തിൽ ചെറിയ പെൺകുട്ടികളും പൊന്നാഭരണത്താൽ അണിയിച്ചു വാദ്യഘോഷസമ്മിശ്രം അടുത്തുള്ള സമീപകുളങ്ങളിൽ സ്നാനാർത്ഥമായി വളരെ ജനം അനവധിയായി ആബാലവൃദ്ധം കൂട്ടികൊണ്ടുപോകപ്പെട്ടു കുളിപ്പിക്കുന്നതു വളരെ സസന്തോഷജനകമാകകൊണ്ടു് അതിനെ പുരസ്കരിക്കുന്നതു മഹാ പാപമായിട്ടുള്ളതും ആകുന്നു. തീയ്യർ ബ്രാഹ്മണജാതിയായിരുന്നുവെന്നു മനുസംഹിതയിൽ നിസ്സംശയം വിശാരദീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്.

ചതുൎത്ഥ ഏകജാതിസ്തു
ശൂദ്രോനാസ്തിതു പഞ്ചമഃ.

എന്നതിൻെറ അൎത്ഥം നാലുജാതിയും ഒരു ജാതിയായിരുന്നുവെന്നും ശൂദ്രന്മാർ പഞ്ചമന്മാർ അല്ലെന്നും ആകുന്നു. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ബ്രാഹ്മണർ ചെയ്യുന്നതും മനുസ്മൃതിയിൽ നിരാക്ഷേപംകല്പിക്കാതിരുന്നതായി ശങ്കരസ്മൃതിയിൽ ഉൾക്കുണ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രമാണു് താലികെട്ടു് എന്നു് വളരെ വിശദസ്ഥമാകുന്നുണ്ടല്ലൊ. അങ്ങിനെ ഇരിക്കെ കേവലം ജാത്യാഭിമാനികളും ദുർമ്മാനനിരുദ്ധന്മാരും ആയ ചിലർ തീയ്യജാതിയുടെ നായകന്മാരാണെന്നു വെറുതെ നിഷിദ്ധമാക്കാൻവേണ്ടിയും അവരുടെ സേവകന്മാരെക്കൊണ്ടു് പത്രങ്ങളിൽ ഉൾക്കുണ്ടപ്പെടുത്തി താലികെട്ടെന്ന ഏററവും അർവ്വാചീനവും വളരെ പുരാതനവും നവീനവിദ്വാന്മാരാൽ സ്ഥാപിതമായതും ആയ നിരൎത്ഥശൂന്യമല്ലാത്ത മംഗളകർമ്മത്തെ ഇല്ലാതാക്കുവാൻ തീയ്യസമുദായത്തിൻെറ നാമൈക സുപ്രസിദ്ധന്മാരായ തറയിൽകാരണവന്മാൎക്കല്ലാതെ അധികാരമില്ലാത്തതും ഉണ്ടാ

കാൻ പാടില്ലെന്നു നിഷേധിക്കാവുന്നതുമാകുന്നു. വളരെ സാധുക്കളും കഞ്ഞിവെള്ളംകുടിക്കാൻ നിർവ്യാജമായി യാതൊന്നും കേവലം ഇല്ലാത്തവർ അവരുടെ നിർമ്മൂല്യസാധനങ്ങളായി കിണ്ടി കിണ്ണം മുതലായവയെ വിക്രയംചെയ്തിട്ടുപോലും പെൺകുട്ടികളുടെ താലികെട്ട് എന്ന മംഗളസൂത്രധാരണയെ നിഷ്കപടമെന്നിയെ നിർവ്വഹിക്കുന്നതു നിഷിദ്ധീകരിക്കുന്നതു യോഗ്യന്മാരായ മഹാന്മാരുടെ ധർമ്മബുദ്ധിക്ക് കേവലം അയോജ്യമല്ലെന്നുള്ളതിന്നു യാതൊരു ജിജ്ഞാസയും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ വർത്തമാനം പത്രകോണിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.”

ഈ ഉപന്യാസം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാർ അതിന്നു വിരോധമായി പലതും പറഞ്ഞു തർക്കിച്ചുവെങ്കിലും ഉച്ചത്തിലും ഒടുവിലും പറഞ്ഞതു കണ്ണൻ മേനോൻ ആയിരുന്നതിനാൽ അയാൾക്കുതന്നെയാണ് ജയമെന്നു തീർച്ചയാക്കി.

എന്തിനധികം പറയുന്നു? നേരം ഒരുമണിയായി. ബീററുനടക്കുന്ന ഒരു പോലീസ്സുകാരൻ ഈ ശബ്ദവും ലഹളയും ഒക്കെകേട്ടു മെല്ലെ ഷാപ്പിന്റെ അടുക്കെ വന്നുനിന്നു അകത്തേക്കു തലയിട്ടു നോക്കി. ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പ്രമാണികളും ഇങ്ങിനെ ലഹള കൂട്ടുന്ന അവസരത്തിൽ പൊലീസ്സുകാരൻ എന്തു പറവാനാണ്! അവനെ കണ്ണൻമേനോൻ എങ്ങിനെയോ കണ്ടുവശായി. ഉടനെ അവനെ അകത്തേക്കു ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി.

“ഇതാ നമ്മുടെ സമാധാനപരിപാലകൻവന്നു, ഇവന്റെ ബഹുമാനത്തിന്നു നാം അരേര സേവിക്കണം” എന്നുപറഞ്ഞു രാമനെ പിന്നെയും വിളിച്ചു. തങ്ങളിൽ ഓരോരുത്തർ അരേര വാങ്ങുകയും പൊലീസ്സുകാരന്നു ഒരു ഡ്രാം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാർ പൊലീസ്സുകാരുടെ കർത്തവ്യകർമ്മത്തെപ്പററിയും ഉത്തരവാദിത്വത്തെപ്പററിയും ഒരു പ്രസംഗംചെയ്തു. ലണ്ടൻ പൊലിസ്സിന്റെ ഗുണത്തെപ്പററി ഡാനിയലും കുറെ പ്രസംഗിച്ചു. പ്രസംഗങ്ങൾക്കൊന്നും വാലുംതലയും കാർയ്യകാരണസംബന്ധവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു വായനക്കാരുടെ മനോധർമ്മ

ത്തെ ഞാൻ അവമാനിക്കുന്നില്ല. പൊലീസ്സുകാരൻ ഉടനെ ഇൻസ്പെക്ടരായിത്തീരുമെന്നു കണ്ണൻമേനോൻ അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. വല്ലവിധത്തിലും അവിടെനിന്നു ഒഴിഞ്ഞുപോയാൽമതിയെന്നു കൺസ്റ്റേബിൾ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, നമ്പറോജിയുടെ ബേങ്കിൻെറ കാൎയ്യത്തിലുള്ള തൎക്കത്തെപ്പററി അവനുള്ള അഭിപ്രായമറിവാൻ മേനോൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ആ സാധു താൻ ഒന്നും അറികയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു ഒഴിയുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിലിടക്ക് തൎക്കം പിന്നെയും മൂത്തു തുടങ്ങി. കണ്ണൻ മേനോൻ ദാമോദരനെ വല്ലാതെ ദ്വേഷിച്ചു ചീത്തപറഞ്ഞു. നമ്പ്യാർ അതിനു ഏററുപറഞ്ഞു. തമ്മിൽ വാക്കേററമായി.

ആ അവസരത്തിൽ ഒരാൾ ഷാപ്പിൽ കയറിവന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ട ഉടനെ ശബ്ദംനിന്നു; ഓരോരുത്തനും കാലും തലയും നേരെ നിൎത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങുകയും അതിൽ മുടങ്ങുകയും പിന്നെയും ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തുകഴിച്ചു. ആ തരംനോക്കി പൊലീസ്സുകാരൻ വെളിക്കുചാടിപ്പോയി. പോകുമ്പോൾ "ഇതു കള്ളപീടികയിൽവെച്ചു തല്ലുകൂടുന്ന പറയന്മാരേക്കാൾ കഷ്ടമല്ലൊ" എന്നു തന്നെത്താൻ പറഞ്ഞു. അവൻ പോയി ഒരു ഷാപ്പിൻെറ കോലായിൽ കിടന്നു. ബീററു പരിശോധനക്കുവരുന്ന ഇൻസ്പെക്ടരുടെ "വിസിൾ" കേൾക്കുമ്പോൾ ഉണരണെ ഭഗവതി എന്നു ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട് സുഖനിദ്ര പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഷാപ്പിൽവന്ന ആളുടെ അടുക്കൽ മന്നൻവൈദ്യൻ ചെന്നിട്ടു അദ്ദേഹം വന്ന ആവശ്യം ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം കീശയിൽനിന്നു ഒരുകഷണം കടലാസ്സെടുത്ത്, "ഈ മരുന്നുണ്ടാക്കിത്തരണെ" എന്നുപറഞ്ഞു വൈദ്യൻെറ കൈയിൽകൊടുത്തു. വൈദ്യൻ കടലാസ്സുവാങ്ങി അകത്തേക്കുപോയി. ഈ തല കാഞ്ഞ നിലയിൽ എന്തുമരുന്നാണ് വൈദ്യൻ ചേൎത്തുകൊടുക്കുന്നതെന്നു ഈശ്വരൻ മാത്രം അറിയും! ശേഷം മൂന്നുപേരേയും സമീപത്തുള്ള ഗ്ലാസ്സും എലക്ഷണവും ആ മുറിക്കകത്തുള്ള വായുവിൻെറമണവും താൻ കേട്ടിരുന്ന സംഭാഷണത്തിൻെറ ഏതാൻ ചിലഭാഗവും ഒക്കെക്കൂടി അദ്ദേഹം മനസ്സുകൊണ്ട് പരിഛേദിച്ചുനോക്കിയതിൽ ഉണ്ടായ അനുഭവം നിമിത്തം ഒരക്ഷരമെങ്കിലും അവരോടു പറവാൻ തോന്നി

യില്ല. നമ്പ്യാർ കുറെ ലോകാപവാദം പറവാൻ ഭാവിച്ചു. പക്ഷെ നാവും ബുദ്ധിയും സ്വാധീനമല്ലാതിരുന്നതിനാൽ വിചാരിച്ചതൊന്നും പറവാൻ സാധിച്ചില്ല. നമ്പ്യാര് സംഗതിവശാൽ ഒരു മദ്യപനായി തീൎന്നുവെങ്കിലും സ്വതവെ വളരെ സമഭാവനയും ഈശ്വരഭക്തിയും ശ്രദ്ധയയും ഉള്ള ആളാണ്. എന്നാണ് ഈ ഗുണങ്ങളെല്ലാം മദ്യത്തിൽ തിരെമുഴുകിപ്പോകുന്നതെന്ന് അറിഞ്ഞില്ല. നമ്പ്യാരുടെ ചോദ്യം കേട്ടശേഷം അദ്ദേഹം "അമ്മക്കു നല്ല സുഖമില്ല. വയററിൽ പെട്ടെന്നു ഒരു വേദന ഉണ്ടായിരിക്കുന്നു" എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞു. കുറെകഴിഞ്ഞു അദ്ദേഹം മരുന്നുവാങ്ങി ഇറങ്ങിപ്പോയി.

അന്നു നമ്മുടെ നായകൻ ദാമോദരൻ ആയിരുന്നു. ലോകത്തിൽ നായ, കുറുക്കൻ, മുതലായ ദുഷ്ടരും ചില നാൽക്കാലികളും മൂങ്ങ മുതലായ പക്ഷികളും ഒഴികെ ശേഷം തിൎയ്യക്കുകളും സജ്ജനങ്ങളും ഗാഢനിദ്രയനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും മദ്യപാനംകൊണ്ടു ദുഷിക്കപ്പെട്ട ബുദ്ധിയാൽ കല്പിക്കപ്പെടുന്ന ദുൎന്നയങ്ങൾ ആചരിച്ച പാപം തേടേണ്ടതിനായി ജലപിശാചുമുതലായവരും നിശീഥിനിയിൽ പ്രവേശിച്ചു അന്തൎദ്ധാനംചെയ്കയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം 12.

ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ.

ദാമോദരൻ രാമമന്ദിരത്തിൽനിന്ന് ഒടുവിൽ ഇറങ്ങിപ്പോയിട്ട് ആഴ്ച ഒന്നായി. അതിലിടക്ക് രാമനുണ്ണി ആവശ്യാൎത്ഥം ബൎമ്മയിലേക്കു പോയിരിക്കുന്നു. കോരപ്പന് ശരീരത്തിന് നല്ല സുഖമില്ലായ്കയാൽ വീട്ടിൽനിന്ന് പുറത്ത് ഇറങ്ങാറില്ല. രാമമന്ദിരത്തിൽ പോയി വസുമതിയെ കാണ്മാൻ ദാമോദരനു സമയം കിട്ടുന്നില്ല. അവൻ ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ നോക്കുന്ന തിരക്കായിരുന്നു. ഒരാഴ്ചമുമ്പുകണ്ട ദാമോദരനെയല്ല ഇന്നു നാം കാണുന്നതു. ശരീരം വളരെ ക്ഷീണിച്ചു, വിളറി നേത്രങ്ങളുടെ ചൈതന്യവും മുഖത്തിന്റെ പ്രകാശവും കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എങ്ങിനെ ഈ അവസ്ഥാന്തരത്തെ പ്രാപിക്കാതിരിക്കും? ഒരാഴ്ചയിലിടക്ക് വന്നുകൂടിയിരിക്കു

ന്ന മാററങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണ്! വളരെ നല്ലനിലയിൽ നടന്നു പോന്നിരുന്നതും തന്റെ യജമാനന്നു വലിയ ആദായത്തിന്നു സംഗതിയായിരുന്നതുമായ കച്ചവടത്തിന്നു വലിയ ഉടവുവരാൻ പോകുന്നു. ബേങ്കിൽനിന്നു പണം വളരെ പോയ്പോയിട്ടുണ്ട്. നവറോജിയുടെ കച്ചവടവും മാനവും അനേകം ജനങ്ങളുടെ പണവും നഷ്ടമാകാൻ അതുതന്നെ കാരണമാകും. അതുനിമിത്തം ആർക്കെല്ലാം എന്തെല്ലാം നഷ്ടകഷ്ടങ്ങൾ സംഭവിക്കുമെന്ന് ഇപ്പോൾ ഊഹിക്കാൻപോലും സാധിക്കുന്നതല്ല. ഈ അനത്ഥത്തിനൊക്കെ കാരണമായ ആ ബ്രാഹ്മണൻ ഒളിച്ചോടിപ്പോയി. ചിലരുടെ ഇടയിൽ ദാമോദരനെപ്പററി സംശയം നേരിട്ടിരിക്കുന്നു. "ഒരുത്തനുണ്ടാക്കിന ദുഷ്പ്രവാദം പരത്തുവാൻ" ആളുകൾക്കു ക്ഷാമമുണ്ടോ? കാൎയ്യത്തിന്റെ യഥാത്ഥമറിയുന്നവർ ഏററവും ദുല്ലഭമാണ്. മാന്യനായി കാലക്ഷേപംചെയ്യുന്ന ഒരാളെ പററിയുണ്ടാകുന്ന ആക്ഷേപത്തെ വിശ്വസിക്കുകയും അതിൽ സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ് ലോകത്തിൽ അധികമുള്ളത്. അതിലിടക്ക് തന്റെ അമ്മക്ക് ശരീരത്തിന് നല്ല സുഖമില്ലാതായിരിക്കുന്നു. വയററിൽകഠിനമായ ഒരു സുഖക്കേടുകൊണ്ട് വലയുന്ന ആ സ്ത്രീയെ ശുശ്രൂഷിക്കാൻ അല്പനേരമെങ്കിലും വീട്ടിലിരിക്കാൻ അവന്നു സമയം കിട്ടുന്നില്ല. ഇതൊക്കെക്കും പുറമെ താൻ സ്നേഹിച്ചാരാധിക്കുന്ന തന്റെ പ്രിയതമക്കു തന്നിൽ ചില സംശയങ്ങളുണ്ടായിരിക്കുന്നുവെന്നു അവൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നു. കുഞ്ഞിരാമൻ ഒരുവഴിക്കും, കല്യാണി മറെറാരുവഴിക്കും മന്നൻ വൈദ്യൻ തന്റെ സ്വന്തവഴിക്കും കണ്ണൻമേനോൻ പലവഴിക്കും അവനെ ദുഷിക്കുകയും അവന്റെ പേരിന്നു കളങ്കമുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്വപ്നത്തിലും ജാഗ്രത്തിലും തന്റെ ഉള്ളിൽ വസിക്കുന്ന വസുമതിയെ കാണാനും അവളോടു സംസാരിക്കാനും ഒരാഴ്ചയായി അവന്നു അവസരംകിട്ടിയതേ ഇല്ല. ശരീരം മെലിയുവാനും മുഖം വിളറുവാനും ഇതിനേക്കാൾ വലിയ കാൎയ്യങ്ങൾ വല്ലതും ആവശ്യമുണ്ടൊ? എന്നാൽ ഇതിലും വലുതായ അനത്ഥങ്ങൾ അവന്നു നേരിടുകയും ചെയ്തു. അതു മറെറാരു അദ്ധ്യായത്തിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

അതിലിടക്ക് ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചതിൽക ണ്ടവിവരങ്ങൾ എന്താണെന്ന പരിശോധിക്കുക.

ദാമോദരൻ അന്ന രാത്രി നവറോജിയുടെ വീട്ടിൽചെന്നിരു ന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉറങ്ങാതെ ഒരു വത്തമാനപത്രം വായിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ വത്തമാന കടലാസ്സ് അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു മേശമേൽവെച്ചു "എന്താ ഈ അകാലസമയത്തു വന്നത്. ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ നോക്കി കഴിഞ്ഞുവോ? സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ വത്തമാനം വല്ലതുംകേട്ടുവോ? ജനങ്ങൾപലതും പറയുന്നുണ്ടല്ലൊ,എന്താണ് സൂക്ഷ്മവത്തമാനം? എന്നിങ്ങിനെ ചില ചോദ്യങ്ങൾ വഴിക്കുവഴിയായി ചോദിച്ചു. ദാ മോദരൻ ഒരു കസാലയിൽ ഇരുന്ന നാലുപാടും ഒന്നുനോക്കി.

നവറോജി—ഇല്ല, ഇവിടെ വേറെ ആരുമില്ല. പണിക്കാരൊക്കെ ഉറങ്ങാൻ പെന്നുകിടന്നു. എന്താ പറവാനുള്ളത് ? പറയാം.

ദാമോദരൻ—പട്ടര് പററിച്ചുവെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. കണക്കു ബുക്കു മുഴുവൻ ഞാൻ നോക്കികഴിഞ്ഞില്ല. സേഫിൽ അഞ്ഞൂറി ൽചില്ല്വാനം ഉറുപ്പിക നോട്ടായും നാണ്യമായും ഉണ്ടായിരുന്നു.

നവറോജി—അതെ, സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ അന്ന വൈകുന്നേരം തന്ന കണക്കിൽ അഞ്ഞൂററിൽ ചില്ല്വാനം ഉറുപ്പിക ബാക്കിയുണ്ടായി രുന്നുവെന്നാണല്ലൊ കാണിച്ചിരുന്നത്.

ദാമോദരൻെറ ശ്വാസം നേരെയായി.

ദാമോദരൻ—ഞാൻ തനിയെയാണ് പോയി സേഫ്തുറന്നിരുന്ന ത്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരോടു സേഫ് ആരും എററുവാങ്ങിയിരുന്നി ല്ലല്ലൊ. അതുകൊണ്ട് പണംവല്ലതും പോയ്പോയെങ്കിൽ ജന ങ്ങൾ എന്നെ ശങ്കിക്കാൻ മതിയല്ലൊ.

നവറോജി—ഛട്ട്! നിങ്ങളെ സംശയിക്കാനൊ? ജനങ്ങൾഎന്തെ ങ്കിലും സംശയിക്കട്ടെ. അതു നോക്കേണ്ടതു ഞാനാണല്ലൊ. എനി രണ്ടൊ മൂന്നൊ ആയിരം ഉറുപ്പിക ബേങ്കിൽനിന്നു കാ ണാതെ പോയെന്നുതന്നെ ഇരിക്കട്ടെ. ഞാനതു ജനങ്ങളെ അ റിയിക്കാൻ പോകുമോ? നിങ്ങളെ സംശയിക്കുന്നവക്ക് എന്തു കൊണ്ട് എന്നെസംശയിച്ചുകൂടാ. ഇതുപറവാനാണൊ നിങ്ങൾ

ഇപ്പോൾ വന്നതു? പോയി ഉറങ്ങിക്കോളു. നാളെ കണക്കമുഴ വൻ നോക്കണം. അതിലിടക്ക സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ അമ്മക്ക സുഖക്കേടുള്ളതു നേരൊ എന്ന അന്വേഷിക്കണം. അയാൾ എവിടെയാണുള്ളതെന്നും അന്വേഷിക്കണം. ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ വിവരം പത്രത്തിൽ പരസ്യംചെയ്യാം.

ദാമോദരൻ__കാൎയ്യം കോടതിയിൽ കയറേണ്ടിവന്നെങ്കിൽ നമ്മുടെഭാഗത്തു തെററൊന്നും ഉണ്ടായിരിക്കരുതു.

നവറോജി__എന്തുകേസ്സ്! രണ്ടുനാലായിരം ഉറുപ്പികയാണെങ്കിൽ അതിന പട്ടരെ ജെയിലിലാക്കാൻ പോണോ. അതൊന്നും സാരമില്ല.

സാധു നവറോജി! തന്റെ ബേങ്കിൽനിന്ന പോയ്പോയ സംഖ്യയെപററി അദ്ദേഹത്തിന യാതൊരു അറിവുംഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

ദാമോദരൻ സേട്ടുവിന്റെ വീട്ടിൽനിന്ന നേരെ സ്വന്തംവിട്ടിലേക്ക പോയി. അന്നുരാത്രി ഉറങ്ങാതെ കഴിച്ചു. പിറെറദിവസം അതിരാവിലെ ബേങ്കിലേക്ക പോയി, കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചുതുടങ്ങി. ഇങ്ങിനെ ഒരാഴ്ചയായി കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചു വരുന്നു. അതിൽ പല തകരാറുകളും അവൻ കണ്ടുപിടിച്ചു.

നാൾവഴിയിൽ ചിലർ പണം അടച്ചതായി ആദ്യം എഴുതുകയും പിന്നെ അതുതന്നെ വെട്ടിക്കളകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി വളരെ ഉണ്ട്. കാഷ് ബുക്കിൽ കുത്തിക്കളഞ്ഞ സംഖ്യയിൽ ചിലതു ചേൎക്കുകയും ചിലതു ചേൎക്കാതിരിക്കയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഇതു വളരെസംശയം ജനിപ്പിക്കയാൽ ഇങ്ങിനെ കുത്തിക്കളഞ്ഞപേരുള്ള ചില കച്ചവടക്കാരെ വരുത്തി ചോദിച്ചതിൽ അതിൽ ചിലർ ഉറുപ്പിക അടച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അതിന്നവൎക്ക് രശിതികിട്ടീട്ടുണ്ടെന്നും ആ വക സംഖ്യകൾ കാഷ്ബുക്കിൽ ചേൎത്തിട്ടില്ലെന്നും ചിലത് തിയ്യതിമാററി കാഷ്ബുക്കിൽ ചേൎത്തിരിക്കുന്നുവെന്നും കണ്ടു.

സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ ചെയ്ത വഞ്ചന അഥവാ അയാൾക്കപററിയ വിഡ്ഢിത്വം ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു:

കണ്ണൻമേനോനും കാൎത്തികരാമനും ഓഹരിചേൎന്ന ഒരു കച്ചവടം തുടങ്ങി. ബോമ്പായിൽനിന്ന് കുപ്പിവള ചില ഇംഗ്ലീഷ

മരുന്നുകൾ, തുണിസ്സാമാനങ്ങൾ, കുട മുതലായവയായിരുന്നു മുഖ്യമായ സാധനങ്ങൾ. രണ്ടുപേരും "ഇൻസൊൾവെൻറു"കാരായിരുന്നു. മേനോൻെറ ജാലവിദ്യകൊണ്ട് സാധു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെ കൂടി ഓഹരിക്കു ചേൎക്കുകയും അയാളെക്കൊണ്ട് പണമൊക്കെ ചെലവാക്കിക്കയുംചെയ്തു. അപ്പപ്പോൾ ആവശ്യമുള്ള പണത്തിന് മേനോൻ എഴുതുമ്പോൾ, ബേങ്കിലേക്ക് വല്ലവരും അടക്കാൻ കൊണ്ടുവന്ന പണമെടുത്തയക്കും. 500 ക. ഒരുവൻ അടച്ചുവെന്നിരിക്കട്ടെ. ആ ഉറുപ്പിക അന്നുതന്നെ മേനോന് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും പിറെറ ദിവസം മറെറാരാൾ 600 ക. കൊണ്ടുവന്നാൽ ആദ്യത്തെ 500 ക. അതിൽനിന്ന് അടയ്ക്കുകയും ബാക്കി 100 ക. കണക്കിൽ പിടിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിനാൽ അതു സ്വന്തം കീശയിലിടുകയും ചെയ്യും. വൈകുന്നേരം മേനോനും കൂട്ടരുമായുള്ള വിനോദത്തിൽ ഈ നൂറുറുപ്പികയിൽ ഏതാനും തീരും. പിറെറ ദിവസം ഒരാൾ 400 ക.യും മറെറാരാൾ 500 ക.യും അടക്കാൻ കൊണ്ടുവന്നാൽ അതിൽ 600 ക. തലേദിവസത്തെ കണക്കിൽ ചേൎത്തു ശേഷം മുന്നൂറുറുപ്പിക സ്വന്തം പെട്ടിയിലായി. അതു ചില്ലറച്ചെലവിന് ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെയാണ് നാൾവഴിയിൽ ചിലരുടെ വരവ് എഴുതുകയും അതു പിന്നെ തടയുകയും ചിലതു കാഷ്ബുക്കിൽ തീയ്യതി മാററിച്ചേൎക്കയും ചിലതു കേവലം ചേൎക്കാതിരിക്കയും ചെയ്യാനിടയായത്. ഇങ്ങിനെയാണ് ബേങ്കിലെ പണം വളരെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പാററിപ്പോയത്. ഒടുവിൽ മേനോൻെറ കച്ചവടത്തിൽനിന്നു തനിക്ക് ആദായം ഉണ്ടാകുമെന്ന് അയാൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. കച്ചവടം തീരെ പൊളിഞ്ഞു. പതിനായിരം ഉറുപ്പിക നഷ്ടമായി. ഇതിൽ താനും ഓഹരിക്കാരനെന്നും അതിൽ വിതപ്രകാരം താനും കൊടുക്കേണ്ടിവരുമെന്നും കൊടുത്തില്ലെങ്കിൽ താൻകൂടി ഓഹരിചേൎന്ന വിവരം സേട്ടുവിനെ ധരിപ്പിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു പട്ടരെ മേനോൻ ഭയപ്പെടുത്തി. പട്ടർ ഉടനെ നാടുവിട്ടുപോകാൻ സംഗതി അതായിരുന്നു.

എന്നാൽ ഇതൊന്നും സാരമില്ല. മേനോൻ നിമിത്തം ഉണ്ടായ നഷ്ടം ആകപ്പാടെ 10,000 ക.യെ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ളൂ.

ഇതിലും വലുതായ കാൎയ്യം സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. "പന്തിരുകൈക്കാർ" എന്ന പേരിൽ ചിലർ കൂടി ബിലാത്തിക്കച്ചവടം ചെയ്വാൻ തീൎച്ചയാക്കി, ഒരു കമ്പനി ഏൎപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഈ കമ്പനിയിൽ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരും ഓഹരിക്കുണ്ടായിരുന്നു! ഈ കമ്പനി പൊളിഞ്ഞതിൽ പട്ടൎക്ക 50,000 ക. നഷ്ടമായി. അതും നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ പണമായിരുന്നു. തന്റെ സ്വന്തം സഹോദരന് കോയമ്പത്തൂര് പുതിയ സമ്പ്രദായത്തിൽ കരിമ്പു കൃഷിചെയ്വാൻ കുറെ പണം ബേങ്കിൽനിന്നെടുത്തു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ സഹായിച്ചു. അതു, ആ സഹോദരനും പററിച്ചു. പിന്നെ സ്നേഹിതന്മാരോടുകൂടി മദ്യപാനം മുതലായ ധൂൎത്തിനായി വളരെ പണം ചെലവഴിച്ചു. ഈ എല്ലാവകയും കൂടി ബേങ്കിനുണ്ടായിരുന്ന നഷ്ടം എത്രയായിരുന്നുവെന്നാണ് നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നത്? ഒന്നര ലക്ഷം! അതെ ഒരു ലക്ഷത്തിഅമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പിക നവറോജിയുടെ ബേങ്കിൽനിന്നു പോയ്പോയിരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം 13.

ഒരു ദേഹവിയോഗം.

"പെട്ടുത വിധി തടുക്കാനാൎക്കുമില്ലന്തകൻ തൻ
നെടിയ വടി, മഹീയന്മാരെയും വീഴ്ത്തിടുന്നു."

"അച്ഛന് കഠിനമായ സുഖക്കേടാണ്. ഡാക്ടരെ കൂട്ടി ഉടനെ വരണം."

ദാമോദരൻ ചില കച്ചവടക്കാരുമായി ഓരോ കാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. അതുവരെ ഉണ്ടായിരുന്ന മൌഢ്യമൊക്കെ പോയി, തന്റെ യജമാനനു വലിയ ആപത്തു നേരിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അവൻ വളരെ ധൈൎയ്യം അവലംബിച്ചു വല്ലവിധത്തിലും അദ്ദേഹത്തെ ഈ അനൎത്ഥത്തിൽനിന്നു രക്ഷിക്കാൻ വഴികൾ ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. ആപത്തിൽ കുടുങ്ങിയിരിക്കുന്ന കാലത്തു ധൈൎയ്യം അവലംബിക്കുന്നതാണ് സജ്ജന

സ്വഭാവം. അവൻ കച്ചവടക്കാരോട് ഓരോന്നെ ആലോചിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് മേൽപ്രകാരം ഒരെഴുത്തു വസുമതി എഴുതിയത് അവനു കിട്ടിയത്. അവൻ ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു ഡാക്ടർ മേനോനെയും കൂട്ടി രാമമന്ദിരത്തിൽ ചെന്നു. അവിടെ കണ്ട കഥ എന്തു പറവാൻ! കോരപ്പൻ ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുന്നു. വസുമതി അത്യന്തം പരവശയായി വളരെ കുഴങ്ങിവശായിരുന്നുവെങ്കിലും ബോധം വരുത്താൻ തനിക്കറിയുന്ന വിദ്യയൊക്കെ ചെയ്യുന്നു. ഭൃത്യരിൽ പലരും ഓരൊ വൈദ്യന്മാരുടെയും ബന്ധുജനങ്ങളുടെയും അടുക്കലേക്ക് ഓടുകയും ചിലർ നിസ്സഹായികളായി മിഴിച്ചു നില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഡാക്ടർ മേനോൻ ചെന്നു കോരപ്പനെ നല്ലവണ്ണം പരിശോധിച്ചതിനുശേഷം, ദാമോദരനോടു "പക്ഷവാതമാണ്, ജീവിക്കുന്നതു പ്രയാസം. ഈ മോഹാലസ്യത്തിൽനിന്നു ഇനി ഉണരുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല." എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ മന്നാൻവൈദ്യനും വേറെ ചിലരും എത്തി. രാമനുണ്ണി മൂന്നു ദിവസം മുമ്പു ബമ്മയിലേക്കു പോയിരിക്കയാണ്. അയാൾ റങ്കൂണിലേക്കു എത്തുമ്പഴക്ക് കിട്ടത്തക്കവണ്ണം ഒരു കമ്പി അവിടേക്കയച്ചു. വസുമതി തന്റെ അച്ഛന്റെ സുഖക്കേടിന്റെ യഥാൎത്ഥസ്ഥിതി അറിഞ്ഞ ഉടനെ തന്റെ മുറിയിൽ പോയി കിടക്കയിൽ കവിണ്ണു കിടന്നു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ദാമോദരൻ വൈദ്യന്മാരുടെ ആജ്ഞപ്രകാരം മരുന്നുകൾ പ്രയോഗിക്കാനും മററും ഏൎപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ വസുമതിയെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ തരമുണ്ടായില്ല. കല്യാണിയും മക്കളും വന്നു വസുമതിയുടെ അടുക്കെ‌ഇരുന്നു അവളെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ ഓരോന്നെ പറഞ്ഞുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പക്ഷെ, അവരുടെ വാക്കുകളൊക്കെ വസുമതിക്ക് പുണ്ണിൽ കൊള്ളി വെക്കുംപോലെ തോന്നി വ്യസനം വൎദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

വൈദ്യന്മാർ തങ്ങളാൽ കഴിയുന്നതൊക്കെ പ്രവൃത്തിച്ചുനോക്കിയെങ്കിലും ഉച്ചതിരിഞ്ഞു രണ്ടുമണിക്ക് കോരപ്പൻ ഇഹലോകവാസം വെടിയുകയും ചെയ്തു.

കോരപ്പന് 72 വയസ്സു പ്രായമായിരുന്നു. പുണ്യവാനും വിശാലഹൃദയനും നിഷ്കളങ്കനുമായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന് രോഗ

ത്തിൽ കിടന്നു വലഞ്ഞു ബുദ്ധിമുട്ടാതെയും അതുംകൊണ്ടുള്ള വേദനയും സങ്കടവും അനുഭവിക്കാതെയും കാലധൎമ്മം പ്രാപിക്കാൻ ഇടയായതു് ഈശ്വരന്റെ പ്രത്യേക അനുഗ്രഹമെന്നെ പറയേണ്ടതുള്ളു. ഈ അനുഗ്രഹം പുണ്യവാന്മാൎക്കല്ലാതെ ലഭിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് മരിക്കുന്നതുവരെ യാതൊരാളെക്കുറിച്ചും ഭാഗ്യവാനാണെന്നു പറവാൻ പാടില്ലെന്നു പറയുന്നതു്. ന്യായാന്യായങ്ങളെപ്പററിയും സത്യാസത്യങ്ങളെപ്പററിയും വിചിന്തനംചെയ്യാതെ വളരെ ദ്രവ്യം സമ്പാദിക്കുകയും നല്ല ഭവനം, നല്ല ഭക്ഷണം, നല്ല വസ്ത്രങ്ങൾ, നല്ല വണ്ടി, നല്ല കുതിര, എന്നിവയൊക്കെ അനുഭവിക്കുകയും സുഖിക്കുകയുംചെയ്യുന്നവരെക്കുറിച്ച ഭാഗ്യവാന്മാർ എന്നു ജനങ്ങൾ സാധാരണ പറയാറുണ്ട്. ഇല്ല, ആയിട്ടില്ല. അവരുടെ അന്ത്യകാലം ഏതുവിധമായിരിക്കുമെന്നു അറിഞ്ഞശേഷമാവാം അവരുടെ ഭാഗ്യനിൎഭാഗ്യങ്ങളെപ്പററി വിചിന്തനംചെയ്യുന്നതു്. ഭാഗ്യവാനായിരുന്നു കോരപ്പൻ. ഭാഗ്യവാന്മാൎക്കു ലഭിക്കേണ്ടുന്ന മരണമാണ് അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചതു്.

കോരപ്പൻ മരിച്ച വിവരം അറിഞ്ഞഉടനെ കാൎത്തികരാമനും അവന്റെ അടുത്ത ബന്ധുക്കളും വന്നു വീട്ടിൽ നിറഞ്ഞു. രാമമന്ദിരത്തിലെ വായുമണ്ഡലത്തിനുതന്നെ ഭേദഗതി വന്നുപോയെന്നു ദാമോദരനു തോന്നി. കാൎത്തികരാമന്റെ സഹോദരിമാരിലും മരുമക്കളിലും ചിലർ ശവത്തിനടുത്തു ചെന്നു കിടന്നു "അമ്മാമാ, വലിയമ്മാമാ" എന്നും മററും വിളിച്ചു നിലവിളിച്ചും മാറത്തടിച്ചും ചെയ്യുണ്ടാക്കിത്തുടങ്ങി. വസുമതിയാകട്ടെ, നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച യുവതികൾക്കു സഹജമായ സ്ഥൈൎയ്യത്തോടുകൂടി തന്റെ അച്ഛന്റെ ശവത്തിനടുക്കെ ചെന്നു മുഖത്തുനിന്നു കണ്ണു മറിക്കാതെ കുറെ നോക്കിനിന്നശേഷം രണ്ടാമത്തും തന്റെ മുറിയിൽ പോയി കവിണ്ണുകിടന്നു. അതിലിടക്കു വളരെ ജനം രാമമന്ദിരത്തിൽ എത്തിച്ചേൎന്നു. കണ്ണൻമേനോൻ മുതലായ വീരന്മാരും കൂട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇടക്കു മേനോൻ കാൎത്തികരാമനെ വിളിച്ചു എന്തോ സ്വകാൎയ്യം പറയുന്നതു ദാമോദരൻ കണ്ടു. അതിനെപ്പററി അവൻ തല്ക്കാലമൊന്നും വിചാരിച്ചില്ലെങ്കിലും കുറെ

കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാമനും അയാളുടെ ഭാൎയ്യയും തമ്മിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു സംഭാഷണം നടന്നതു അവൻ കേട്ടു.

രാമൻ__വസുമതിയോട് അമ്മാമന്റെ പെട്ടിയുടെ താക്കോല് ഇങ്ങട്ടു വാങ്ങിക്കോ.

ഭാൎയ്യ__അവൾ തന്നില്ലെങ്കിലൊ?

രാമൻ—തന്നില്ലെങ്കിൽ പിടിച്ചുപററിക്കോ.

ഇതുകെട്ടപ്പോൾ ദാമോദരന്നു കാൎയ്യം ക്ഷണനേരത്തിൽ മനസ്സിലായി. അവൻ വസുമതികിടക്കുന്ന മുറിയിൽചെന്നു അവളോടു "താക്കോലെവിടെയാണ് അതിങ്ങട്ടു തരു" എന്നു പറഞ്ഞു.

ദാമോദരന്റെ സ്വരം കേട്ടപ്പോൾ അവൾ തല പൊക്കി നോക്കി. അവൻ താക്കോലിന് പിന്നെയും ആവശ്യപ്പെട്ടു.

"ഏതു താക്കോല് ?"

"നിന്റെ അച്ഛന്റെ പെട്ടിയുടെ."

അവൾ കിടന്നിരുന്ന കിടക്കയുടെ അടിയിൽനിന്നു ഒരുക്കൂട്ടം താക്കോലെടുത്തു സംശയംകൂടാതെ അവന്റെ കൈയിൽ കൊടുത്തു.

അവനതു വാങ്ങുന്ന അവസരത്തിൽ കാൎത്തികരാമന്റെഭാൎയ്യ ആ മുറിയിൽ കടന്നുചെന്നു.

"അമ്മാമന്റെ താക്കോലാ അത്? " എന്നവൾ ചോദിച്ചതിന് ദാമോദരൻ അതെ എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു, താക്കോൽ കീശയിലിട്ടു, ആ മുറിയിൽനിന്നുപോയി. ഈ വിവരം കാൎത്തികരാമൻ അറിഞ്ഞപ്പോൾ അയാളും കണ്ണൻ മേനോനും തമ്മിൽ ഒരു ആലോചന നടന്നെങ്കിലും താക്കോലിനെ സംബന്ധിച്ചു പിന്നെ ചോദ്യമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല.

കോരപ്പന്റെ ശവസംസ്കാരത്തെപ്പററിയായി പിന്നത്തെ തൎക്കം. ശവം തന്റെ വീട്ടിൽകൊണ്ടുപോയി അവിടത്തെ പറമ്പിൽ സംസ്കരിക്കേണമെന്നു കാൎത്തികരാമൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. രാമനുണ്ണി ഇല്ലാത്ത അവസരത്തിൽ ഇക്കാൎയ്യം പററിക്കാമെന്നായിരുന്നു അയാൾ വിചാരിച്ചതു. അയാളെ സഹായിച്ചുകൊണ്ട് കണ്ണൻ മേനോൻ സംസാരിച്ചു.

മരുമക്കത്തായക്കാരനായ ഒരാളുടെ ശവത്തിന് മരുമക്കൾ

ക്കാണ് അവകാശമെന്നും മക്കാൾക്കല്ലെന്നും ആയിരുന്നു അവരുടെ വാദം. കോരപ്പൻ സൎവ്വ വസ്തുക്കളും തന്റെ മക്കാൾക്കു കൊടുക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഖദുഃഖങ്ങൾ അവരോടുകൂടി കഴിക്കുയും ചെയ്ത സ്ഥിതിക്ക് ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ അയാളെ മരുമക്കത്തായക്കാരനായി വിചാരിക്കേണ്ടതില്ലെന്നുംമററും വേറെ ചില ദേശപ്രമാണികൾ പറഞ്ഞു. വസ്തുക്കൾ മക്കാൾക്കാണ് കൊടുത്തതെന്നതിനെ കുറിച്ചു കാൎത്തികരാമനും അയാളെ അനുസരിച്ചുകൊണ്ട് കണ്ണൻമേനോനും ഒട്ടും ശരിയായി മനസ്സിലാകാത്തവിധത്തിൽ ചിലതൊക്കെ സംസാരിച്ചു. വസുമതിയോടു അന്വേഷിച്ചതിൽ അച്ഛന്റെ ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ തന്നെ സംസ്കരിക്കണമെന്നാണ് തന്റെ ഇഷ്ടമെന്നു അദ്ദേഹം പല അവസരത്തിലും പറഞ്ഞിരുന്നതായി അറിയിച്ചു. കാൎത്തികരാമൻ എന്നിട്ടും വിട്ടില്ല. അതിനെപ്പററി തൎക്കമായി. വളരെ ഉച്ചത്തിൽ വാഗ്വാദമായി.

ഒരു മാന്യന്റെ ശവം അകത്തുകിടക്കുന്നതിനെ ലവലേശം ബഹുമാനിക്കാതെ ഉണ്ടായ ഇവരുടെ ഈ വാദവും തൎക്കവുംമററും പരിഷ്കാരികളായ പാശ്ചാത്യന്മാരുടെ ദൃഷ്ട്യാ അത്യന്തം ജുഗുപ്സാവഹമായതായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

യൂറോപ്യന്മാർ ശവത്തെ വളരേ ബഹുമാനിച്ചിട്ടാണ്. ശവമുള്ള മുറിയിൽനിന്നോ, വീട്ടിൽനിന്നോ ഉച്ചത്തിൽ ശബ്ദിക്കുകൂടി ഇല്ല. ശവത്തെ കാണ്മാൻ ചെല്ലുന്നവർ ബഹുമാനസൂചകമായി പ്രത്യേകം വസ്ത്രം ധരിക്കുകയും അടുത്തുചെല്ലുമ്പോൾ ചെരിപ്പിന്റെ ഒച്ചയുണ്ടാകാതിരിക്കാൻ വളരെ സാവധാനത്തിൽ നടക്കുകയും ചെയ്യും. ശവം കൊണ്ടുപോകുന്നതു വഴിക്കൽവെച്ചു കാണുമ്പോൾ തലയിൽനിന്നു തൊപ്പിയെടുത്തു ബഹുമാനിക്കുന്നു.

ശവത്തിന്റെ മേൽ വീണുരുണ്ടു മാറത്തടിച്ചു നിലവിളിക്കുന്ന സമ്പ്രദായങ്ങളൊന്നും അവൎക്കില്ല.

മരിക്കയെന്നതു അന്നമയകോശത്തിൽനിന്നു ആത്മാവ് വേർപെടുകയാണെന്നും വേർപെട്ട ഉടനെ മനോമയകോശത്തിലുള്ള ആത്മാവ് അപ്പോൾ സുഖദുഃഖങ്ങളൊന്നും അറിയാതെ സ്വപ്നപ്രായത്തിലായിരിക്കയാണെന്നും വലുതായ ഒച്ച ഉണ്ടാക്കിയാൽ

ഈ സ്വപ്നത്തിൽനിന്ന ഞെട്ടിപ്പോകയും ഉടനെ ദുഃഖാനുഭവം ഉണ്ടാകയും ചെയ്യുന്നുവെന്നും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത് ഹിന്തുശാസ്ത്രത്തിലാണെങ്കിലും ആ വിശ്വാസത്തിനനുസരിച്ച പ്രവൃത്തിക്കുന്നതു പരിഷ്കാരികളായ യൂറോപ്യന്മാരാണ്.

കാൎത്തികരാമൻെറ തക്കം അവസാനിക്കുന്നില്ലെന്നുകണ്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ കടന്നുചെന്നിട്ട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"മക്കത്തായമായാലും മരുമക്കത്തായമായാലും കൎമ്മത്തിനധികാരി രാമനുണ്ണിയാണ്. അവൻെറ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞിട്ടേ ഇതിൽ വല്ലതും ചെയ്തുകൂടു. അവന് അടിയന്തരമായി ഈ വിവരത്തിന് ഒരു കമ്പി അയക്കണം."

ഇതു പറഞ്ഞുവെക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഒരു കമ്പിശ്ശിവായി ദാമോദരനെ അന്വേഷിച്ച ഒരു കമ്പിയും കൊണ്ടുവന്നു. കമ്പി രാമനുണ്ണിയുടെതായിരുന്നു. മദിരാശിയിൽനിന്നാണ്. കോരപ്പൻെറ സുഖക്കേടിൻെറ വിവരത്തിന് അയച്ച കമ്പി അവനു കിട്ടിയിരുന്നില്ല. കമ്പിയുടെസാരം ഇതായിരുന്നു:

"കപ്പൽ തെറ്റിപ്പോകയാൽ വിചാരിച്ചപോലെ പുറപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. നാളെ ഒരു കപ്പലുണ്ട്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ ഭാൎയ്യയുടെ അച്ഛനെ ഇവിടെ കണ്ടു. അയാൾക്കു വിവരമൊന്നുമില്ല. എന്തൊ കള്ളത്തരമുണ്ട്. വേണ്ടതു പ്രവൃത്തിച്ചോളു."

ഈ കമ്പികിട്ടിയ ഉടനെ മദിരാശിയിലേക്കു അടിയന്തരമായി ഒരു കമ്പി അയച്ചു. വണ്ടിപുറപ്പെടുന്നതിനുമുമ്പിൽ കമ്പി കിട്ടുമായിരുന്നതിനാൽ അന്നുതന്നെ പുറപ്പെടാനും പിറെറദിവസം വൈകുന്നേരം രാജ്യത്തെത്താനും സാധിക്കുമായിരുന്നു.

രാമനുണ്ണിക്കു ഉടനെ എത്താൻ സാധിക്കുമെന്നു കണ്ടപ്പോൾ കാൎത്തികരാമൻെറ വാശിയൊന്നു കുറഞ്ഞു. പിറെറ ദിവസം രണ്ടുമണിവരെ ശവം മറവുചെയ്യാതെവെക്കാൻ പാടില്ലെന്നു പലരും പറഞ്ഞു. പക്ഷെ രാമനുണ്ണിയുടെ മറുവടിവന്നതിൽ അവൻ പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നും അവൻ എത്തിയല്ലാതെ ശവം മറവുചെയ്യരുതെന്നും ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ശവത്തെ പെട്ടിയിലാക്കി മൂടിവെക്കാൻ തീൎച്ചയാക്കി. അതിലിടക്ക് ശവം വളരെ ജീൎണ്ണിച്ചപോകാ

തിരിക്കാൻ ഡോക്ടർ അവിടവിടെ എന്തൊ മരുന്നു കുത്തിവെച്ചു.

പിറെറദിവസം രണ്ടുമണിവരെ വസുമതി കഠിനവ്യഥയനു ഭവിച്ചു. അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും ഭൃത്യന്മാരും മററുമുള്ളതും സ്വന്തം ഇഷ്ടംപോലെ സർവ്വവും പ്രവൃത്തിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നതുമായ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ഗൃഹത്തിൽനിന്നു പെട്ടെന്നു തന്നെ എടുത്തു അനേകം ദുഷ്ടന്മാർ നിറഞ്ഞ ഒരു ശത്രുഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയാക്കിയതുപോലെ തോന്നി. ഈ സങ്കടാവസ്ഥയിൽ തനിക്കു ദാമോദരനല്ലാതെ മറെറാരു ശരണവും ഇല്ലായിരുന്നു. ഈ അവസ്ഥയിൽ ഇവരന്യോന്യം പൂർവ്വാധികം സ്നേഹപാശത്താൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

അന്നുരാത്രി ഏകദേശം പന്ത്രണ്ടുമണിക്ക് അതുവരെ പുറഞ്ഞെവിടെയൊ പോയിരുന്ന കാർത്തികരാമൻ രാമമന്ദിരത്തിൽചെല്ലുകയും തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മാമന്റെ മുഖം ഒന്നുകൂടി കാണേണമെന്നും അതു അപ്പോൾതന്നെ വേണമെന്നും ആഗ്രഹിക്കുകയും പെട്ടിയുടെ മൂടി തുറന്നു വളരെനേരം ശവത്തിന്നടുക്കെ മുട്ടുകുത്തിയിരുന്നു കരയുകയും അമ്മാമന്റെ ഗതിക്കുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുകയുംചെയ്തു. കാർത്തികരാമന്ന് മാതുലനോടുള്ള സ്നേഹത്തെപ്പററി കല്യാണി വസുമതിയെ അറിയിക്കുകയും അവൾ അത്ഭുതപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

പിറെറദിവസം രണ്ടുമണിക്ക് രാമനുണ്ണിയെത്തി. നാലുമണിക്ക് ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ തെക്കുഭാഗം പറമ്പിൽവെച്ചു ദഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. രാമനുണ്ണി വന്നശേഷം ശവം തന്റെ വീട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നതിനെപ്പററി കാർത്തികരാമൻ ഒന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 14.

യഥാർത്ഥബന്ധു.

ദാമോദരൻ കണക്കുകളൊക്കെ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ബേ ങ്കിനുണ്ടായിരിക്കുന്ന നഷ്ടം മുഴുവൻ മനസ്സിലായി. ഇടിതട്ടിയ മ രംപോലെ അവൻ ആപ്പീസ്സിൽ കസാലയിൽതന്നെ വളരെനേരം ഇരുന്നു. ഇനി എന്താണ് വേണ്ടത്! ഈ വിവരം എങ്ങിനെ ന വറോജിയെ അറിയിക്കേണ്ടു. ഇത്ര അധികം പണം മുടക്കിയ ഒരു ഏപ്പാടിൽ വകതിരിവില്ലാത്ത ഈ ചെറുപ്പക്കാരനെ കാൎയ്യസ്ഥനാ യി വെച്ചതിന്റെ ദോഷം കണ്ടുവൊ? ഇനി ഇതിന്റെ ഫലമൊ ക്കെ യോഗ്യനും മാന്യനുമായ നവറോജിയല്ലെ അനുഭവിക്കേണ്ട ത്. മുനിസിപ്പാലിട്ടി, ഡിസ്ട്രിക്ട് ബോർഡ് എന്നിവിടങ്ങളിലെ അം ഗവും രാജ്യത്തു സൎവ്വരാലും മാനിക്കപ്പെടുന്ന ആളും എല്ലാവരാലും വിശ്വസിക്കപ്പെട്ട മാന്യനും പലധൎമ്മങ്ങളും ചെയ്കയാൽ ലോക ത്തിന്റെ സ്നേഹത്തിനു പാത്രമായ ഒരു സജ്ജനവും ഗവൎണ്ണർമുത ലായ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വരുമ്പോൾ എതിരേറ്റു സ്വീകരി ക്കുന്നവരിൽ മുഖ്യനും ഗവൎമ്മെണ്ടിനാൽ മാനിക്കപ്പെട്ട ദേഹവും ആ യ നവറോജിക്ക് വന്ന ആപത്തുനോക്കിൻ! അല്പദിവസംകൂടി കഴി ഞ്ഞാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കച്ചവടവും ബേങ്കും പൊളിയും. ഉള്ള മു തലൊക്കെ കടക്കാൎക്ക് ഓഹരിചെയ്വാനെ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ളൂ. എ ന്തൊരുപതനം. എത്ര ഉയരത്തിൽനിന്നുള്ള വീഴ്ച. ഇനി കടക്കാരി ൽ വല്ലവരുംഅയാളെ ജെയിലിൽ പിടിച്ചെന്നും വരാം. ഇല്ല, ഈ പരമയോഗ്യന് അങ്ങിനെ ഒരനൎത്ഥംവരാനൊ. ആവിധം ഒരു അ വമാനം ഫലമാവാനൊ, ഒരിക്കലുമില്ല, എന്നു ദാമോദരൻ വിചാരി ച്ചു. അവിടെനിന്നു എഴുന്നേററു കണക്കുബുക്കുകളൊക്കെ എടുത്തു മേശയിലിട്ടു പൂട്ടി ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു ഇറങ്ങി, നേരെ തന്റെ വീട്ടി ലേക്കു പോയി. തന്റെ മുറിയിൽ ചെന്നു ഒരു കസാലയിൽ ഇരു ന്നു പിന്നെയും ആലോചിച്ചു. നവറോജിയോടുണ്ടായ അനുകമ്പ യിൽ വസുമതിയെ കൂടി അവൻ വിസ്മരിച്ചു. അല്പനേരം അവിടെ

ഇരുന്നപ്പോഠം ആരോ വന്നു വാതിലിനുമുട്ടി, വാതിൽ തുറന്നു, ദാ ൻെറ സഹോദരി ലക്ഷ്മി അകത്തു പ്രവേശിച്ചു,

"ജ്യേഷ്ഠാ കണക്കു മുഴുവൻ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞുവോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ എല്ലാ വിവരവും ദിവസേനവന്നു തൻെറ സഹോദരിയോടു പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. അവളോടല്ലാതെ മററാരോടും ഈവിവരം പറഞ്ഞിരുന്നില്ല.

ദാമോദരൻ—"കണക്കു നോക്കിക്കഴിഞ്ഞു" എന്നു പറഞ്ഞു ഒരു ദീൎഘശ്വാസമിട്ടു.

ലക്ഷ്മി—എത്ര ഉറുപ്പിക നഷ്ടമായിട്ടുണ്ട്?

ദാമോദരൻ—ഒരു ലക്ഷത്തമ്പതിനായിരം!

ലക്ഷ്മി—ഒന്നര ലക്ഷമൊ! ദൈവമെ, ഇതെന്തൊരു കള്ളപ്പട്ടരാണിശ്വരാ. സേട്ടു എന്തുപറഞ്ഞു? ഇതിനെന്തു നിവൃത്തി? സേട്ടുവിന് അത്ര ഉറുപ്പികയുടെ സ്വത്തുണ്ടൊ?

ദാമോദരൻ—സേട്ടുവിൻെറ സൎവ്വ സ്വത്തും ഈ ബേങ്കാണ്. സേട്ടുവോടു ഞാൻ ഇതുവരെ ഒന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇപ്പോഠം പോയി പറയും.

ലക്ഷ്മി—നിങ്ങഠക്കു വല്ല ദോഷവും ഉണ്ടാകുമൊ?

ദാമോദരൻ—എനിക്കു ദോഷമൊന്നും വരാനില്ല. എനിക്കുവന്നാലും സേട്ടു രക്ഷപ്പെടുമെങ്കിൽ നന്നായിരുന്നു. ആട്ടെ, ഞാൻ വേഗം വരുന്നു.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ പടി ഇറങ്ങിപ്പോയി. ലക്ഷ്മി ഈ കാൎയ്യത്തെപ്പററി ആലോചിച്ചു വളരെ വ്യസനിച്ചു. എങ്കിലും അവളുടെ അമ്മയോടാകട്ടെ സഹോദരിമാരോടാകട്ടെ ഈ വിവരത്തെപ്പററി യാതൊന്നും പറഞ്ഞതില്ല. പുരുഷനുണ്ടാകുന്ന സന്താപങ്ങളെയും സന്തോഷങ്ങളെയും പങ്കുകൊള്ളേണ്ടതിന് ഒരു സുഹൃത്ത് ഏററവും ആവശ്യമാണെന്നുള്ളത് പ്രകൃതിയുടെ നിബ്ബന്ധനിയമമാകുന്നു. ആ സുഹൃത്ത് ഒരു സ്ത്രീയായാൽ അധികം ഗുണമായി. അത് അമ്മയായാലും പെങ്ങളായാലും ഭാൎയ്യയായാലും കൊള്ളാം. തന്നോടു ഉഠക്കുറും അനുകമ്പയും ഉള്ളവളായിരിക്കണം. ദാമോദരൻ തൻെറ സൎവ്വ സന്തോഷങ്ങളും തൻെറ മാതാവോടും സഹോ

ദരിമാരോടും കൂടിച്ചേൎന്ന പങ്കുകൊള്ളുകയായിരുന്നു പതിവെങ്കിലും ഈ സങ്കടത്തെ അവരെയൊക്കെ അറിയിച്ച് അവൎക്കുകൂടി വ്യസനം വരുത്തേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലെന്ന കരുതി, അവരിൽ മനസ്സിന് സ്ഥൈൎയ്യവും കുറെ ധൈൎയ്യവും ഉള്ള ലക്ഷ്മിയെ മാത്രം ഈ വിവരം അറിയിച്ചു.

ദാമോദരൻ പടി ഇറങ്ങി നേരെ നടന്നതു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിലേക്കായിരുന്നു. ആലോചനയിൽ നിമഗ്നനായി നിലത്തുനോക്കിക്കൊണ്ടും ഇടക്കിടക്ക് വേഗത്തിൽ നടന്നും, നടത്തം പിന്നെയും സാവധാനത്തിലാക്കിയുംകൊണ്ട് അവൻ റോഡിന്മേൽ പോകുന്നതു കണ്ടവൎക്കൊക്കെ, അവനെപ്പററി പല സംശയങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. സഞ്ചാരികളിൽ ആരേയും അവൻ കണ്ടില്ല. പലരും അവനെ കണ്ടു അഭിവാദ്യം ചെയ്തുവെങ്കിലും ചിലരോട് അതിന മറുവടിയായി വല്ലതും പറവാനൊ, വല്ല ആംഗ്യമെങ്കിലും കാണിക്കാനൊ, അവന് സാധിച്ചില്ല. അവൻ അവരെ ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ചിലരെ താൻ അറിയാതെ ആംഗ്യംകൊണ്ട് അഭിവന്ദനംചെയ്തു. ചിലർ തനിക്ക് സലാം കാണിച്ചിരുന്നുവെന്നും പകരം താനൊന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ലെന്നും അവർ കടന്നുപോയതിൽപിന്നെയാണ് അവൻ ഓൎമ്മിക്കുക. അങ്ങിനെ ചെയ്തിരുന്നില്ലെന്നുള്ള ഓൎമ്മതന്നെയും ചിലപ്പോൾ തെററിപ്പോയെന്നുംവരാം. ഇങ്ങിനെ അവൻ സ്വപ്നത്തിലെന്നപോലെ നടന്നു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ മഠത്തിൽചെന്നു കയറി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മാള്, കോലായിൽ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടുവയസ്സുപ്രായമുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടി ആ സ്ത്രീയുടെ സമീപത്തുനിന്ന കയ്യിൽ ഒരു കളിപ്പാട്ടം ഉള്ളതിനെ തിരിച്ചുംമറിച്ചും നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ അമ്മാള് എഴുന്നേററ് അകത്തേക്കുപോയി. കുട്ടി നിന്നേടിക്കിൽനിന്നു ദാമോദരന്റെ മുഖത്തൊന്നു നോക്കി, കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കളിക്കോപ്പ് താഴത്തിട്ടു കൈരണ്ടുംപൊക്കി പുറംകൈ കണ്ണിൽചേൎത്തു. ചേൎത്ത കൈകൾ അവിടുന്നു അങ്ങട്ടുമിങ്ങട്ടും ഇളക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഉടനെ മൂക്കിൽകൂടി ചെറിയ ഒച്ച പുറപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. പിന്നാലെതന്നെ വരാൻ

പോകുന്ന മാന്യനെ ബഹുമാനിക്കുന്ന ആചാരവെടിയായിരിക്കാം അതു്. അതെ, അതുതന്നെ. പിന്നാലെതന്നെ ആ മാന്യന്റെ വരവും ഉണ്ടാകും. ശിശുക്കളുടെ ശക്തിയും സഹായവും ആയ കണ്ണുനീർ പിന്നാലെതന്നെ ഉണ്ടായി. ശബ്ദം അധികരിച്ച വായിൽക്കൂടിയുംഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. അമ്മാര് രണ്ടാമത്തും പുറത്തുവന്നു കുട്ടിയെ എടുത്തു അകത്തുപോയി അതിനെ ഉക്കിൽ തട്ടിക്കൊണ്ട്, വാതിലിന്റെ കതവിന്നടുത്തുനിന്നു. അവരോടു സംസാരിക്കാനുള്ള അവസരമതാണെന്നു കണ്ടു, ദാമോദരൻ മുററത്തുനിന്നടിക്കിൽനിന്ന്,

“സ്വാമി ഇവിടെ ഇല്ലെ?” എന്നു ചോദിച്ചു. പാലക്കാട്ടൻ തമിഴിൽ അമ്മാരും വടക്കൻ മലയാളത്തിൽ ദാമോദരനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായ സംഭാഷണം അവന്റെ ഭാഷയിൽ താഴെ പറയും പ്രകാരമായിരുന്നു.

അമ്മാർ—ഇവിടെ ഇല്ല.

ദാമോദരൻ—എവിടെയാണ് പോയതു്?

അമ്മാർ—എവിടെയാണെന്ന് എനിക്ക് നിശ്ചയമില്ല.

ദാമോദരൻ—എപ്പഴായിരുന്നു പോയിരുന്നതു്?

അമ്മാർ—ഇന്നേക്ക് അഞ്ചെട്ടു ദിവസമായി.

ദാമോദരൻ—വല്ല എഴുത്തും വന്നുവൊ?

അമ്മാർ—ഒരെഴുത്തും വന്നില്ല.

ദാമോദരൻ—പാലക്കാട്ടേക്കായിരിക്കുമൊ പോയതു്?

അമ്മാർ—എന്നോട് ഒന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ബേങ്കിന്റെ ആവശ്യത്തിന് ഒരു ദിക്കിൽ പോകാനുണ്ടെന്നല്ലാതെ ഇന്ന ദിക്കിലാണെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. അയ്യരെ ബേങ്കിൽനിന്നയച്ചതല്ലെ?

ദാമോദരൻ—അല്ല, ബേങ്കിൽനിന്നയച്ചതല്ല. അമ്മക്ക് സുഖക്കേടാണെന്നു ഒരു എഴുത്തു ബേങ്കിലയച്ചിട്ടാണ് പോയതു്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ആ സാധു ബ്രാഹ്മണി പുറത്തേക്കിറങ്ങി കൊലായിൽനിന്നു. അവരുടെ ഉക്കിലുണ്ടായിരുന്ന കുട്ടി അമ്മയുടെ ചുമലിൽക്കൂടി തല മറുഭാഗത്തേക്കിട്ടു ദാമോദരനെ നോക്കാതെ കഴിച്ചു. അമ്മാര് ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"അമ്മക്ക് ഒന്ധമൊന്നുമുള്ളതായി അറിയുന്നില്ലല്ലൊ. ഇന്നലെ പാലക്കാട്ടുനിന്നൊരു എഴുത്തു വന്നിരുന്നു. അയ്യര് അവിടെ ചെന്നതായി കാണുന്നില്ലല്ലൊ. നിങ്ങൾ പൊലീസ്സുകാരനാണൊ? അയ്യയ്യോ രാമരാമ! ശിവ, ശിവ, എന്തൊരു കഷ്ടമാണ്. എവിടെ ആയിരിക്കും പോയത്. മഹാപാപി!"

കുട്ടി നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. അമ്യാര് അതിന്റെ പുറത്തു കൈകൊണ്ട് മെല്ലെ അടിച്ചുകൊണ്ടും, ഇടക്കിടക്കിടക്ക് അതിനെ ശകാരിച്ചുകൊണ്ടും, ഉക്കിൽനിന്ന് അതിനെ കുലുക്കിക്കൊണ്ടും വളരെ പരിഭ്രമവും ഭയവും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുങ്ങ. ദാമോദരൻ ആ സ്ത്രീയുടെ പരിഭ്രമം കണ്ടു വ്യസനിച്ചു, ഒടുവിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ പൊലീസ്സുകാരനൊന്നുമല്ല. ഞാനും ബേങ്കിലെ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ്. ഞങ്ങൾ സ്നേഹിതന്മാരാണ്. ഞാൻ ദ്രോഹമൊന്നും ചെയ്യാൻ വന്നവനല്ല."

അമ്യാക്ക് കുറെ ആശ്വാസമായി. എന്നിട്ടിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"അദ്ദേഹത്തിന്ന ചില ചീത്ത സ്നേഹിതന്മാരുണ്ട്. രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണി ഒരുമണിയായല്ലാതെ കുറെ കാലായിട്ട് മഠത്തിൽ മടങ്ങിവരാറില്ല. വരുമ്പോളെല്ലൊക്കെ ഒന്നിച്ചു ചില ചങ്ങാതിമാരുണ്ടായിരിക്കും. നിങ്ങളും രാത്രി ഒന്നിച്ചുണ്ടാകാറുണ്ടൊ?"

ഒടുവിലെത്തെ ചോദ്യം അമ്യാര് ശുദ്ധഗതികൊണ്ട് ചോദിച്ചതാണെങ്കിലും പട്ടരുടെ സ്നേഹിതനാണെന്ന പറഞ്ഞത് അബദ്ധമായെന്ന ദാമോദരന മനസ്സിലായി.

ദാമോദരൻ—"അല്ല, ഞാൻ ആവിധം സ്നേഹിതനല്ല."

അമ്യാര്—അദ്ദേഹം എവിടെക്കായിരിക്കും പോയത്?

അത് അറിവാനാണ് ദാമോദരൻവന്നത്. അതുപറവാനാണ് തന്നോടു ആവശ്യപ്പെടുന്നത്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യര് ബേങ്കിനെയും ലോകത്തെയും മാത്രമല്ല, തന്റെ ഭാൎയ്യയെയും പക്ഷെ തന്നെത്തന്നെയും വഞ്ചിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു ദാമോദരന മനസ്സിലായി. തനിക്ക് അറിവാനുള്ള കാൎയ്യം ഇവിടുന്ന്സാധിക്കയില്ലെന്നു ബോദ്ധ്യമായശേഷം ആ സ്ത്രീയെ ഒരുവിധം പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി. ബ്രാഹ്മണൻ പക്ഷെ വല്ല ആവശ്യത്തിനും എവിടെയെങ്കി

ല്യം പോയതായിരിക്കുമെന്നും ബേങ്കിൽനിന്നു അവധി കിട്ടുകയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു അമ്മക്കു സുഖക്കേടാണെന്നു കള്ളവെഴുതിയതായിരിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പോകുമ്പോൾ ഒരുപെട്ടിയും അതിൽ കുറെ ഉടുപ്പുകളും കൊണ്ടുപോയിരുന്നുവെന്നും, പോകുന്നതിനു തലെ രാത്രി വളരെ നേരത്തെതന്നെ മഠത്തിലെത്തിയിരുന്നുവെന്നും പിറേറദിവസം രാവിലെ പോകുന്നതുകൊണ്ട് അന്നു മുഴുവൻ ഉറക്കമില്ലാതെയാണ് കഴിച്ചതെന്നും മററും തനിക്കു ഒരുവിധത്തിലും ഉപകരിക്കാത്ത ചില വർത്തമാനങ്ങൾകൂടി അമ്മാരിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കി ദാമോദരൻ അവിടുന്നു പുറപ്പെട്ടു.

"ആ സ്ത്രീയുടെ മെയ്യിൽ ഒരാഭരണംപോലുമില്ല. പട്ടർപണമൊക്കെ ധൂർത്തടിക്കയാണ് ചെയ്തത്. എന്തൊരു ആലോചനയില്ലാത്ത മഹാപാപി. അദ്ദേഹം ഓടിപ്പോകാതെ ഇവിടെ ഇരുന്നുവെങ്കിൽ വല്ലവിധത്തിലും രക്ഷകിട്ടുമായിരുന്നു. ബേങ്കിനെ സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങളെപ്പററി പൂർണ്ണമായി അറിവാനും തരമുണ്ടാകുമായിരുന്നു."

ഇങ്ങിനെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു ദാമോദരൻ വീട്ടിൽ ചെല്ലാതെ നേരെ മിസ്റ്റർ നവറോജിയുടെ വീട്ടിലേക്കാണ് പോയത്. മിസ്റ്റർ നവറോജി അതിവിശേഷമായ ഒരു ബങ്കളാവിലാണ് താമസം. യൂറോപ്യന്മാരുടെ വാസസ്ഥലമൊന്നും ഇത്ര ഭംഗിയുള്ളതല്ല. കടലിലേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു കടപ്പുറത്തിന് ഏററവും അടുത്തുള്ള ഒരു ബങ്കളാവാണ്. വീട്ടിൻെറ ഭംഗിയും മനോഹരമായ തോട്ടവും, മററും മുമ്പു കണ്ടവിധത്തിലല്ല ദാമോദരനു തോന്നിയത്. എല്ലാററിൻെറയും ജീവനും ചൈതന്യവും പോയി അവിടെ അതുവരെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകണ്ടിരുന്ന ലക്ഷ്മിവിലാസംതന്നെ പിൻമാറിയപോലെ ദാമോദരനു തോന്നി. വൈകുന്നേരം ഏകദേശം ആറുമണിയായിരിക്കുന്നു. മിസ്റ്റർ നവറോജി തോട്ടത്തിൽ ഒരു ചാരുകസേലയിൽ ഇരുന്നു മന്ദവായുവേററുകൊണ്ടു സുഖിക്കുന്നു. സാധു മിസ്റ്റർ നവറോജി. വരാനിരിക്കുന്ന ആപത്തിനെപ്പററി യാതോരു ജ്ഞാനവുമില്ലാതെ ഇരിക്കുന്ന ആ മഹാനെ കണ്ടപ്പോൾ തൻെറ ഹൃദയം പൊടിയുന്നുവെന്നു ദാമോദരനു തോന്നി.

ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ നവറോജി ഒരു ഭൃത്യനെ വിളിച്ച ഒരു കസാല കൊണ്ടുവരാൻ പറഞ്ഞു. കസാല കൊണ്ടുവന്നു ദാമോദരൻ അതിൽ ഇരുന്നശേഷം, നവറോജി "എന്താ ദാമോദരൻെറ മുഖം വല്ലാതെ വിളറിയിരിക്കുന്നു? നിങ്ങൾക്കു വല്ല സുഖക്കേടുമുണ്ടൊ?

ദാമോദരൻ__ബേങ്കിൽ നാം വിചാരിച്ചതിൽ വളരെ അധികം പണം പോയിരിക്കുന്നു.

നവറോജി__ഒരു പതിനായിരം പോയൊ? പട്ടരെ കണ്ടുവൊ?

ദാമോദരൻ__ഒരു ലക്ഷത്തി അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പിക പോയിരിക്കുന്നു.

അതുവരെ ചാരിക്കിടന്നിരുന്ന നവറോജി എഴുന്നേററു നേരെ ഇരുന്നു.

"ഒരുലക്ഷത്തി അമ്പതിനായിരമൊ? നിങ്ങൾ കണക്കു ശരിയായി നോക്കിയൊ?

ദാമോദരൻ കണക്കിൻെറ അവസ്ഥയെപ്പററി മുഴുവൻ വിവരം മിസ്റ്റർ നവറോജിയെ പറഞ്ഞു ധരിപ്പിച്ചു. സാധു മിസ്റ്റർ നവറോജി കുറെ നേരത്തേക്ക് ഒരക്ഷരവും മിണ്ടാതെ സാലഭഞ്ജിക പോലെ ആ കസേലയിൽ ഇരുന്നു. ഒടുവിൽ ഒരു ദീർഘശ്വാസം വിട്ടു മെല്ലെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഇനി എന്തുചെയ്യും? വരുന്നതു അനുഭവിക്കതന്നെ. ഞാൻ യാതൊരാളെയും വഞ്ചിക്കാതെയും യാതൊരാൾക്കും ഒരു ഉപദ്രവം ചെയ്യാതെയും സമ്പാദിച്ച പണമാണ്. എൻെറ സമ്പാദ്യം മുഴുവൻ ഞാൻ ബേങ്കിൽ മുടക്കിയതു എൻെറ വിഡ്ഢിത്വം തന്നെ. ഇനി പറഞ്ഞിട്ടെന്താണ്. ഞാൻ ചെയ്ത വിഡ്ഢിത്വത്തിൻെറ ഫലമാണിത്. ഞാൻ നാളമുതൽക്ക് ഒരു ഇരപ്പാളിയായി. ഞാൻ വിചാരിച്ചാൽ എൻെറ മറെറല്ലാസ്വത്തുക്കളും വിററാൽ ഇരുപത്തയ്യായിരം ഉറുപ്പിക ശേഖരിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരിക്കാം. അതു കൊണ്ട് ബേങ്കിൽ പണമിട്ട ആളുകൾക്ക് ഏതാൻ ഒരോഹരി കൊടുക്കാൻ പോലും സാധിക്കയില്ല. ആട്ടെ, അങ്ങാടിയിൽ വിവരം പ്രസിദ്ധമായൊ?

ദാമോദരൻ—ഇല്ല, ആരുമറികയില്ല. പതിരുപതു ദിവസം ആരും അറിയാതെകൊള്ളിക്കാം. ഇരുപതുദിവസത്തിനു ശേഷം നാം ബേങ്കു പൂട്ടേണ്ടിവരും. ഞാൻ അത്യന്തം വ്യസനിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് ഈ വിധം വരാൻ ഇടയാകുന്നതിനെപ്പററി വ്യസനിക്കാത്തവർ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല.

ദാമോദരന്റെ കണ്ണിൽ ഒരുതുള്ളി വെള്ളം നിറഞ്ഞു. അതു കവിൾത്തടത്തിൽ ഇററിവീണു. അതുവരെ വളരെ ധൈൎയ്യം അവലംബിച്ചിരുന്ന പാർസിക്കുകൂടി അല്പം ചാപല്യമുണ്ടായി.

നവറോജി—എനിക്ക് എന്നെപ്പററിയല്ല വ്യസനം. വളരെ ആളുകളുടെ പണം ബേങ്കിലുണ്ട്. ആ സാധുക്കളോടു എന്തു പറയും?

ദാമോദരൻ—അതെ, ചിലർ പണയംവെച്ച പണ്ടങ്ങൾ കാണാനില്ല.

സേട്ടു തന്റെ കൈകൊണ്ട് നെററിക്കൊരു അടി അടിച്ചു എന്നിട്ട് തലയും താഴ്ത്തി കുറെനേരം ഇരുന്നു.

ദാമോദരൻ—ഒരു പതിനഞ്ചുദിവസത്തോളം നമുക്ക് ആരും അറിയാതെ കഴിക്കാം. പതിനഞ്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ ബേങ്കു പൂട്ടണം. ബേങ്കു പൊളിഞ്ഞതായി ജനങ്ങളെ അറിയിക്കണം. അതിലിടക്ക് . . . . .

നവറോജി—അതിലിടക്ക് ഒന്നരലക്ഷം ഉറുപ്പിക എവിടുന്നു കിട്ടാൻ? എന്തായാലും ഒരു കാൎയ്യംവേണം. എന്റെ സൎവ്വമുതലും കടക്കാൎക്ക് വീതിച്ചുകൊടുക്കാനുള്ളതാണെന്നു വിചാരിക്കണം. ഞാൻ ഇവിടെ വരുമ്പോൾ ഒരു ഉറുപ്പിക മാത്രമെ എന്റെ കീശയിൽ എന്റെ സ്വന്തം മുതലായി ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഞാൻ പോകുമ്പോൾ അത്രപോലും കൊണ്ടുപോകാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഈ ലോകത്തെ വെടിഞ്ഞുപോകുന്നവരാരും ഒരു പൈപോലും കൂടെ കൊണ്ടുപോകുന്നില്ല. അതെ, മിസ്റ്റർ ദാമോദരൻ, ഞാൻ ഒരു പൈ കൊണ്ടുപോകയില്ല. ഇത്ര വിശ്വാസത്തോടുകൂടി എനിക്കുവേണ്ടി പ്രവൃത്തിചെയ്തിരുന്ന നിങ്ങൾക്ക് നല്ല ഒരു സമ്മാനം തരേണമെന്ന് എനിക്ക് അതിയായ മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. ദാമോദരന്റെ വിവാഹാവസരത്തിൽ ഗണ്യമായ

ഒരു സഹായം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്ന് അരമണിക്കൂർമുമ്പെ ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നതാണ്. അതുകൂടി സാധിക്കാതെപോയത്, എന്റെ നിർഭാഗ്യം.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾ എന്നെപ്പററി വ്യസനിക്കരുത്. എന്നാൽ കഴിയുന്ന സഹായം എന്റെ തടികൊണ്ടും ബുദ്ധികൊണ്ടും ചെയ്വാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണ്. നിങ്ങളും ധൃതിയായി യാതൊരു അവിവേകവും ചെയ്യരുത്. മനുഷ്യന് ഇഹലോകസൌഖ്യങ്ങളെക്കാൾ വിലയേറിയതായി പരലോകത്തേക്ക സമ്പാദിക്കാനുള്ള ചില കാൎയ്യങ്ങളുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ ധൎമ്മം നിങ്ങളുടെ തലകാക്കും. നിങ്ങൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും ചെയ്യരുത്.

സേട്ടു ഒന്നു തലയാട്ടി, മറുവടി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹം ആത്മഹത്യചെയ്തുകളയാൻ സംഗതിയുണ്ടെന്നു ദാമോദരൻ ബലമായി സംശയിച്ചു. അങ്ങിനെ വന്നാൽ ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള സങ്കടവും കഷ്ടവും ഇന്നവിധമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കാൻ കൂടി ദാമോദരനു സാധിച്ചില്ല.

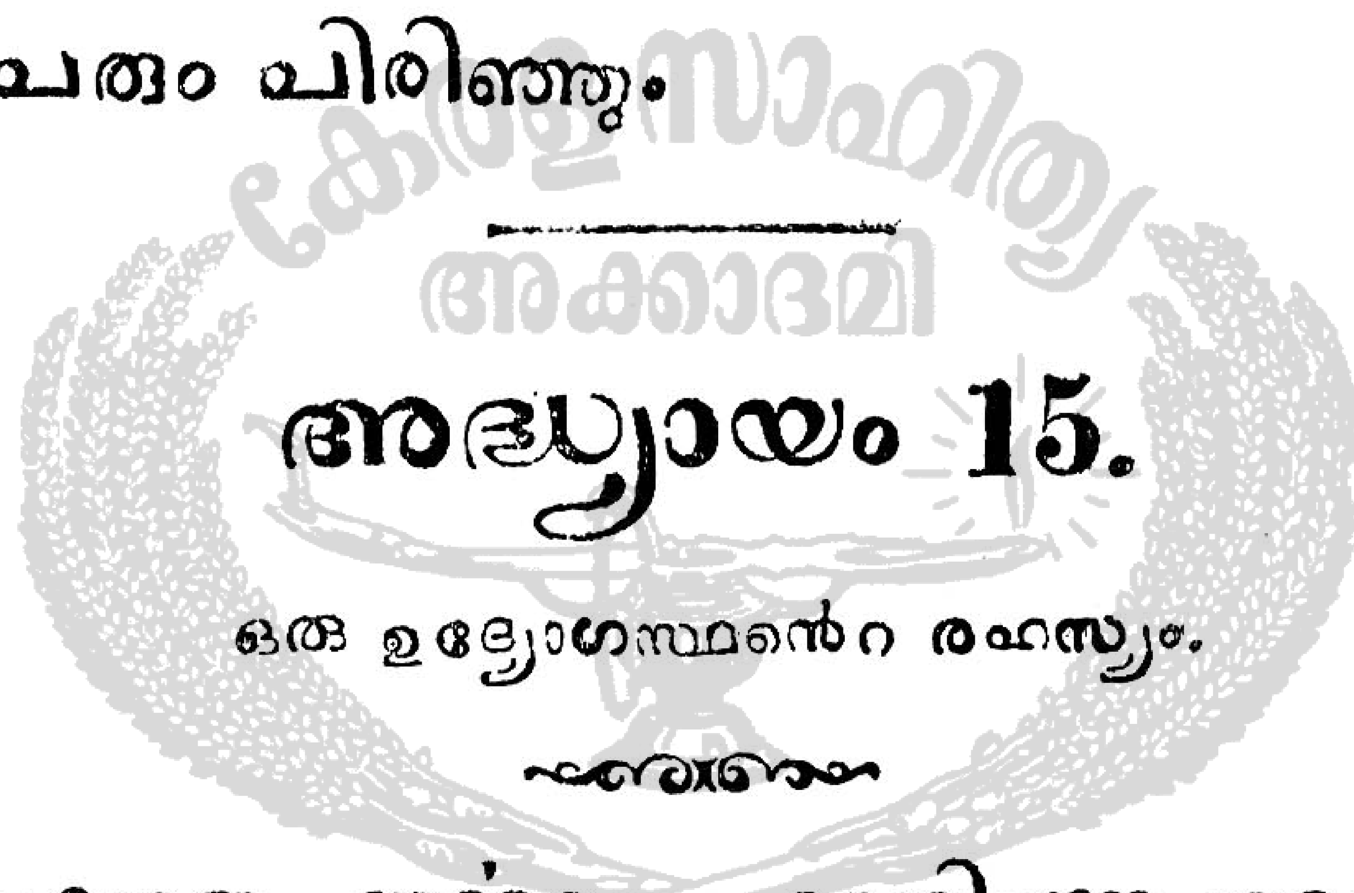
നവറോജി—ഇനി നാമെന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത്?

ദാമോദരൻ—ഇപ്പോൾ ഒന്നും ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടില്ല. അല്ലറിവസംകൂടി ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നവിധത്തിൽ കച്ചവടങ്ങൾ നടക്കാൻ സാധിക്കുന്നതാണല്ലൊ. പണ്ടങ്ങൾ വാങ്ങാൻ വല്ലവരും വന്നെങ്കിലാണ് തകരാറാവുക. അതില്ലാതെ ഞാൻ കഴിക്കാം. നമുക്ക് യാതൊരു മാനഹാനിയും ഇല്ലാത്തനിലയിൽ എല്ലാ കാൎയ്യങ്ങളും ശരിപ്പെടുത്താൻ നോക്കാം. നിങ്ങൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കരുത്. കാലംവന്നാൽ നമുക്കുവന്ന അനൎത്ഥത്തെ ജനങ്ങൾ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ ഒരു റിപ്പോൎട്ടു തയ്യാറാക്കി പരസ്യം ചെയ്കയും ജനങ്ങളുടെ കാരുണ്യത്തെ അപേക്ഷിക്കയുംചെയ്യാം. അതിലിടക്ക് നിങ്ങൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും ചെയ്യരുതെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു. അതിനുള്ള ആവശ്യവുമില്ല. നിങ്ങളുടെദോഷംകൊണ്ടൊ ഉപേക്ഷകൊണ്ടൊ നിങ്ങൾ കരുതിക്കൂട്ടി വല്ലവരെയും ചതിക്കേണമെന്നു വിചാരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കുകൊണ്ടൊ ആണ്

ഇങ്ങിനെ വന്നതെന്ന് ആരും വിശ്വസിക്കയില്ല. അയ്യർ എ വിടെയാണെന്നും അന്വേഷിക്കണം.

നവറോജി__ദാമോദരാ! നിങ്ങളാണ് എന്റെ ബന്ധു. എന്ത് അനുജൻ, എന്ത് ജ്യേഷ്ഠൻ, എന്ത് അച്ഛൻ, എന്ത് അമ്മ. അന്യോന്യം അനുകമ്പയുള്ളവരും ആപൽക്കാലത്തു സഹായിക്കാൻ മടിക്കാത്തവരുമായ സ്നേഹിതന്മാരാണ് ബന്ധുക്കൾ. അങ്ങിനെയുള്ള ബന്ധുവുള്ളവനാണ് ഭാഗ്യവാൻ. ആ സംഗതിയിൽ ഞാൻ ഭാഗ്യവാനാണ്. ഞാൻ അവിവേകമായി യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കയില്ല. ഭയപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ തെറ്റുകാരനല്ലെന്ന് ജനങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു മരിക്കുന്നതാണ് എനിക്കു സന്തോഷം.

രണ്ടുപേരും പിരിഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം 15.

ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ രഹസ്യം.

"നേരും ധർമ്മവും വെടിഞ്ഞ നരനെ,
ക്രോധാഗ്നിയേറിക്കവി-
ഞ്ഞാരാൽ വന്നണയുന്ന ഭോഗിവരനേക്കാളും
ഭയന്നീടണം;
ഘോരൻ ഭോഗിവരൻ കടിക്കിലൊരുവൻമാത്രം
നശിക്കുന്നിത-
ക്രൂരൻതന്നുടെ ദുഷ്ടവൃത്തിയിൽ നശിച്ചീടുന്നനേ
കംജനം."

(സുഭാഷിതരത്നാകരം.)

കോരപ്പൻ മരിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ ഒരു പെട്ടിയിൽ കിടക്കുകയും മകൻ മദിരാശിനിന്നു ബദ്ധപ്പെട്ടുവരുന്നവഴിക്ക് വണ്ടിയിൽനിന്നു സങ്കടപ്പെടുകയും മകൾതന്റെ ഭവിഷ്യത്തിനെപ്പററി പലതും ആലോചിച്ചു വ്യസനിച്ചു തന്റെ

മുറിയിൽ കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസരത്തിൽ കണ്ണൻമേനോന്റെ വീട്ടിൽവെച്ച നടന്ന ഒരു സംഭവം വായനക്കാർ അറിയേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്.

ദുഷ്ടന്മാരുടെ ദുർന്നയപ്രവാഹങ്ങൾക്ക് മനുഷ്യരുടെ ആശാപ്രവാഹങ്ങൾക്കെന്നപോലെതന്നെ, കരയുടെ തടസ്ഥം യാതൊന്നുമില്ല. രാമനുണ്ണിക്കും അവന്റെ സഹോദരിക്കും കിട്ടേണ്ടതായ സ്വത്തുകളൊക്കെ കൈവശപ്പെടുത്താൻ കാൎത്തികരാമൻ ശ്രമിക്കുന്നതും അയാളെ സഹായിക്കേണ്ടതിന് ഒരു കള്ള ഒസ്യത്ത് ഉണ്ടാക്കാൻ കണ്ണൻമേനോൻ, അമ്പു വക്കീൽ, കണാരൻ ഹേഡ് എന്നീ ദുഷ്ടമൂൎത്തികൾ തീൎച്ചയാക്കിയതും വായനക്കാർ അറിയുമല്ലൊ. മേനോൻ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ ഇതുവരെ പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. പലദിവസം ശ്രമിച്ചതിന്റെ ഫലമായി കോരപ്പന്റെ കൈയ്യൊപ്പ് ഇടാൻ ആ മഹാപാപി പഠിച്ചു. കോരപ്പന്റെ സൎവ്വ വസ്തുക്കളും തന്റെ മരണശേഷം തന്റെ മരുമകൻ കാൎത്തികരാമന്നു ലഭിക്കേണ്ടതാണെന്നുകാണിച്ചു ഒരു ഒസ്യത്തു എഴുതുകയും ചെയ്തു. ഇനി അതു റജിസ്ത്രാക്കി കിട്ടിയെങ്കിൽ കാൎയ്യം ജയിച്ചുപോയെന്നു നാലുപേരും നിശ്ചയിച്ചു. സ്ഥലത്തെ സബ്ബ് റജിസ്ത്രാർ പണത്തിന് കൂടക്കൂട തിടുക്കമായ പല ആവശ്യങ്ങളും ഉള്ള ആളും മനസ്സാക്ഷിയുമായി യാതൊരു എടവാടുമില്ലാത്ത ദേഹവുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ മേനോൻ അധികം ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ടതായിവന്നില്ല. കോരപ്പൻ മരിച്ചു ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ കിടക്കുന്ന രാത്രിയാണ് തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട മരുമകനും കൂട്ടരും മേനോന്റെ വീട്ടിൽ യോഗം ചേൎന്നത്. കള്ളവായി ഉണ്ടാക്കിയ ഒസ്യത്തിനെപ്പററി അവർ ആലോചിച്ചു. കൂട്ടത്തിൽ രാമൻപിള്ളയെന്ന സബ്ബ് റജിസ്ത്രാരും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഈ രാമൻപിള്ള കുറെ കറുത്തു ഒത്ത വണ്ണവും നീളവും ഉള്ള ഒരു മനുഷ്യനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു നോക്കുന്നവൎക്കൊക്കെ എന്തൊ ഒരു വിശേഷവിധി എവിടെയൊ ഉണ്ടെന്നു തോന്നും. അതു കറുത്തു പുഷ്ടിയുള്ള മേൽമീശയിലല്ല. ഈ മേൽമീശകൊണ്ടുള്ള ഒരു സാദ്ധ്യം മേലെ ചുണ്ടിനുള്ള ഒരു കുറവ് നികത്തു

കയാണെന്നുള്ളതു നേരുതന്നെ. എന്നാൽ ആ "വിശേഷവിധി" മുണ്ടിന്റെ ആ കുറവില്ലമല്ല. മൂക്കിന്ന് ഇരുഭാഗത്തും വെച്ച് പുരികം കുറെ താണിരിക്കുന്നു. അതായിരിക്കുമൊ ഈ വിശേഷ വിധി? അല്ല. പല്ല് സമനിരപ്പല്ല, വിശേഷവിധി അതുമല്ല. കൂടക്കൂട കണ്ണുകൾ ചിമ്മിക്കൊണ്ടിരിക്കയും ആ അവസരത്തിൽ പുരികങ്ങൾ മേലോട്ടും താഴോട്ടും ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യും. എത്രയൊ ശിഥിലമായ സംഗതിയായാലും ഉച്ചത്തിൽ ചിരിക്കും. എന്നാൽ ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ച വിശേഷവിധി ഇതിലൊന്നുമല്ല ഉള്ളതെന്നും മനസ്സിന്റെ ഒരു പ്രത്യേക ഗുണമൊ ദോഷമൊ മുഖത്ത് പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടെന്നും കാണാം. അതാണ് വിശേഷവിധി. അതു ആൎക്കും ക്ഷണത്തിൽ കണ്ടുപിടിക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. ദുഷ്ടന്മാരായ മനുഷ്യൎക്ക് ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾക്കെന്നപോലെ കണ്ടാൽ തിരിച്ചറിയത്തക്കവിധം കൊമ്പൊ ദംഷ്ട്രയൊ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് യോഗ്യനായ ഒരു ഗ്രന്ഥകൎത്താവ് വിലപിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലൊ. തിരിച്ചറിയപ്പെടാനുള്ള അടയാളമില്ലാതെയല്ല ദുഷ്ടന്മാരെയും ശിഷ്ടന്മാരെയും ഈശ്വരൻ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നത്. പക്ഷെ, അവയെ തിരിച്ചറിവാനുള്ള സാമൎത്ഥ്യം എല്ലാവൎക്കും ലഭിക്കയില്ലെന്നെ ഉള്ളു. മറ്റു സംഗതികളിൽ മഹാ സമൎത്ഥരായ ആളുകൾക്കുകൂടി ഈ സാമൎത്ഥ്യം ഇല്ലാതെപോകുന്നു. മനസ്സിന്റെ ഗുണാഗുണങ്ങൾ മുഖത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. അങ്ങിനെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു കണ്ടറിവാനുള്ള സാമൎത്ഥ്യം മനുഷ്യജാതിക്കൊക്കെ സിദ്ധിക്കുന്ന കാലത്തോളം രാമൻപിള്ളയും കണ്ണൻമേനോനും മറ്റും മാന്യന്മാരായിത്തന്നെ ജനസമുദായത്തിൽ ജീവിക്കും.

"ഒരുവേള ഈ വഞ്ചന കണ്ടുപിടിക്കപ്പെട്ടുപോയെങ്കിൽ ഉണ്ടാവാനൊള്ള അനൎത്ഥത്തെ ഒന്നു ഗൌനിക്കണം. ഇരുന്നൂറുറുപ്പിക ഒരുകാലത്തും മതിയല്ല."

പിള്ള ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ മേനോൻ,

"നിങ്ങൾ ഇതു വഞ്ചനയെന്നു പറയുന്നൊ? ഇതുവഞ്ചനയാണെങ്കിൽ എന്തൊക്കെ വഞ്ചന നാട്ടിൽ നടക്കുന്നു. ഇതു കണ്ടുപി

ടിച്ചാൽ വഞ്ചനയായി. അല്ലെങ്കിൽ നമ്മൾ ഒരു സാധുവിന് ഗുണംചെയ്തു. എത്ര കളവുകൾ, എത്ര കൊലക്കേസ്സുകൾ, നാട്ടിൽ നടക്കുന്നു! അതു കളവും കൊലക്കേസ്സും ആകുന്നത് എപ്പോളാണ്. പൊലീസ്സുകാർ കണ്ടുപിടിച്ചാൽ. കണ്ടുപിടിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതുകളവാണൊ? കൊലയാണൊ? ഒരിക്കലുമല്ല. രണ്ടു രാജാക്കന്മാർ തമ്മിൽ കലഹിക്കുമ്പോൾ എത്രായിരം ജനങ്ങളെ അന്യോന്യം വെടിവെച്ചുകൊല്ലുന്നു! അതു കൊലയാണൊ? അതു വലിയ സാമൎത്ഥ്യം. ധൈൎയ്യം. രണ്ടുപേർ തമ്മിൽ കലഹിക്കുമ്പോൾ എന്തുകൊണ്ട് ഒരുത്തന് മററവനെ കൊന്നുകൂടാ. ക്ലൈവ് എന്ന മഹാപ്രഭു പണ്ട് ഒമിച്ചന്ദൻ എന്നവന് എഴുതികൊടുത്ത ആധാരത്തിൽ കള്ളൊപ്പ് ഇട്ടില്ലെ? എന്തിനിട്ടു? ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിക്കാൻ. അന്നു അദ്ദേഹം അങ്ങിനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ ഇന്നു നാമൊക്കെ എവിടെയായിരുന്നു. ഈ ഗുണവും സ്വാതന്ത്ര്യവും നമുക്കു സാധിക്കുമൊ? ക്ലൈവുചെയ്തതു വഞ്ചനയെന്നു പറവാൻ ഒരുക്കമുണ്ടൊ? ഞാനങ്ങിനെ പറകയില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി ദ്രോണാചാൎയ്യനെ കൊല്ലാൻവേണ്ടി ധൎമ്മപുത്രരെക്കൊണ്ടു കളവുപറയിച്ചില്ലെ? അതു കളവൊ, ഒരിക്കലുമല്ല. അദ്ദേഹം എന്തിനങ്ങിനെചെയ്തു? പാണ്ഡവന്മാരെ രക്ഷിക്കാൻ. ഞാൻ ഇത് എന്തിനുചെയ്തു. കാൎത്തികരാമന്റെ സാധുകുടുംബത്തെ രക്ഷിക്കാൻ. വഞ്ചനയെ, അങ്ങിനെ പറയരുതു. ഒരിക്കലും പറയരുതു."

ഈ പ്രസംഗം കേട്ട ഉടനെ വക്കീലും വേദാന്തിയും "ഭേഷ് ഭേഷ്" എന്നു നിലവിളിച്ചു. മേനോൻ മേശമേലുണ്ടായിരുന്നകുപ്പിയെടുത്തു പൊക്കിപ്പിടിച്ചു അതൊന്നു കുലുക്കിനോക്കി. അതിൽ അല്പം ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നതു ഗ്ലാസ്സിൽ പകൎന്നു, ഗ്ലാസ്സെടുത്തു വായുടെ അടുക്കെയോളം കൊണ്ടുപോയ ഉടനെ എന്തൊ പെട്ടന്നു ഓൎമ്മവന്നതുപോലെ രണ്ടാമതും ഗ്ലാസ്സ് പൊക്കിപിടിച്ചു പിള്ളയെനോക്കിക്കൊണ്ട് ഇംഗ്ലീഷിൽ "നിങ്ങളുടെ ആരോഗ്യത്തിനുവേണ്ടി ഞാനിതു കുടിക്കുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു. പിള്ള തലയൊന്നു താഴ്ത്തി "വന്ദനം" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കുടിച്ചുകഴിഞ്ഞ ശേഷം മേനോൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഇരുനൂറുറുപ്പിക ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു തരാം. കേസ്സ കഴി ഞ്ഞു കാൎത്തികരാമനു വസ്തുക്കൾ കിട്ടിയാൽ ആയിരം ഉറുപ്പിക കൂടിതരാം."

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ പിള്ളക്കു സന്തോഷമായി. അതിനൊരു വാഗ്ദത്തപത്രം എഴുതികിട്ടണമെന്നായി. യാതൊരുമടിയും കൂടാ തെ കാൎത്തികരാമൻ ആയിരം ഉറുപ്പികക്കു പ്രോനോട്ടും എഴുതി കൊടുത്തു.

പിള്ള—"ഒരു കാൎയ്യം കൂടി ഒണ്ട്. കോരപ്പൻെറ കൈവിരലടയാ ളം വേണം. അതെങ്ങിനെ സാധിക്കും?"

കണാരൻ—അതിനു പ്രയാസമില്ല. ആധാരവുംകൊണ്ട് കാൎത്തി കരാമൻ ഇപ്പോൾ പോകണം. കോരപ്പൻെറ ശവം കിടക്കുന്ന പെട്ടിതുറന്നു വിരലടയാളം എടുക്കണം.

വക്കീൽ—നല്ല അഭിപ്രായം.

കണ്ണൻമേനോൻ—അതേ ബലേഭേഷ്.

അങ്ങിനെ തീൎച്ചയാക്കി. അങ്ങിനെയാണ് അന്നു രാത്രി പ ന്ത്രണ്ടുമണിക്ക് കാൎത്തികരാമൻ തൻെറ പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മാമൻെറ ശവം ഒന്നുകൂടി കാണണമെന്നുള്ള അത്യാഗ്രഹത്തോടുകൂടി ശവ പ്പെട്ടിയുടെ മൂടി തുറന്നു വളരെനേരം ശവത്തിൻെറ അടുക്കൽ മു ട്ടുകുത്തി ഇരുന്നു അമ്മാമൻെറ ഗതിക്കായി പ്രാൎത്ഥിച്ചത്. അതു കണ്ടിട്ടാണ് കല്യാണി കാൎത്തികരാമനു കാരണവരോടുള്ള സ്നേഹം മനസ്സിലാക്കിയത്. ആ വിവരം കേട്ടിട്ടാണ് വസുമതി അത്ഭുത പ്പെട്ടത്.

എന്നാൽ എനിക്ക് മദ്യപന്മാരോട് ഒരു കാൎയ്യം രഹസ്യമാ യി പറവാനുണ്ട്. നിങ്ങൾ വല്ല സ്വകാൎയ്യകാൎയ്യവും ആലോചിക്കു മ്പോൾ മദ്യം സേവിച്ചനിലയിൽ ചെയ്യരുതു. നിങ്ങളുടെ വാക്കു കളുടെ സ്വരത്തെ അടക്കാനൊ വല്ലവരും കാണുകയൊ കേൾക്കു കയൊ ചെയ്യുന്നതു സൂക്ഷിക്കാനൊ അപ്പോൾ സാധിക്കയില്ല.

അന്നു കണ്ണൻമേനോൻെറ വീട്ടിൽവെച്ചുണ്ടായ ഈ സംഭവ ങ്ങളൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ടു ഒരാൾ വാതിലിന്നടുക്കെ നില്ക്കുന്നുണ്ടാ യിരുന്നു. കാൎത്തികരാമൻ ചെയ്യാൻപോകുന്ന കാൎയ്യത്തെ തടുക്കാ

നൊ മുടക്കാനൊ ശേഷിയില്ലാത്ത ഒരു പെണ്ണായിരുന്നു അതെന്നു ള്ളത് അവരുടെ ഭാഗ്യം. രാമനുണ്ണിയുടെ നിർഭാഗ്യം. എന്നാൽ പെണ്ണിനു സാധിക്കുന്ന കാൎയ്യങ്ങളും ഉണ്ടെന്നുള്ളത് ഓൎമ്മിക്കണം.

അദ്ധ്യായം 16.

മന്നൻവൈദ്യന്റെ കോപം.

"രാഘവൻ പറഞ്ഞതു വെറും കളവാണ്."

വസുമതി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു അത്യന്തം കോപത്തോടുകൂടി ചുണ്ടുകടിച്ചു താഴോട്ടുനോക്കി ഇരുന്നു.

രാമനുണ്ണി—ഈ ദുഷ്ടന്മാൎക്കു നാം ചെയ്യുന്ന ഉപകാരത്തിനുള്ള പ്രത്യുപകാരമൊ ഇത്?

ദാമോദരൻ—അതിനെപ്പററി വ്യസനിച്ചിട്ടു ഫലമില്ല. എന്റെ അനുഭവമാണത്. നാം ആൎക്കു ഗുണംചെയ്യുന്നുവൊ, അവരെക്കൊണ്ട് ദോഷമല്ലാതെ ഫലമാകയില്ല. ഗുണത്തെ കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഗുണംചെയ്യരുതെന്നു ദൈവം പഠിപ്പിക്കുകയായിരിക്കാം.

വസുമതി—അച്ഛൻ അങ്ങിനെ പറയുമെന്നു വിചാരിച്ചുപോയൊ?

ദാമോദരൻ—ഞാൻ ഒരിക്കലും വിചാരിച്ചിട്ടില്ല.

രാമനുണ്ണി—അച്ഛനെ കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞു ഭേദിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതു നെരാണ്. അച്ഛന്റെ സാധുപ്രകൃതികൊണ്ട് അയാൾ പറഞ്ഞതിൽ വല്ല നേരും ഉണ്ടായേക്കുമൊ എന്നു അല്പം സംശയിച്ചിരുന്നു. അന്നു ഞാനൊന്നും പറവാൻ പോയില്ല. രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞശേഷം ഞാനും അച്ഛനും നിന്നെപ്പററി സംസാരിക്കേണ്ടിവന്നു. അന്നു ഞാൻ കാൎയ്യമൊക്കെ പറഞ്ഞു ബോധിപ്പിച്ചു. കുഞ്ഞിരാമന്റെ യഥാൎത്ഥംമുഴുവൻ അച്ഛൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഞാൻ ഒക്കെ തുറന്നുപറയേണ്ടിവന്നു. അങ്ങിനെയാണ് കരുണാകരനെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായ അന്വേഷണത്തിൽ വിരോധമായി അച്ഛൻ മറുവടി അയക്കാൻ സംഗതിയായത്.

ദാമോദരൻ—അങ്ങിനെ മറുവടി അയച്ചിരുന്നുവൊ?

ദാമോദരനും വസുമതിയും അന്യോന്യമൊന്നു കടാക്ഷിച്ചു. വസുമതിയുടെ മുഖം ലജ്ജകൊണ്ട് അല്പം ചുകന്നു. കോരപ്പന്റെ ചാവടിയന്തരവുംമററും കഴിഞ്ഞശേഷമാണ് ഈ മൂന്നുപേരും രാമമന്ദിരത്തിൽ ഇരുന്നു ഇങ്ങിനെയൊരു സംവാദമുണ്ടായത്. മേൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം രാമനുണ്ണി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഒരാൾ പുറത്തു വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പദവിന്യാസം കൊണ്ടു തോന്നി. ഭൃത്യനെ വിളിച്ച് ആരാണ് പുറത്തുവന്നതെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ ദാമോദരനെ അന്വേഷിച്ച് ഒരാൾ വന്നതാണെന്നും അടിയന്തരമായി അദ്ദേഹത്തെ കാണേണ്ടതുണ്ടെന്നും അറിഞ്ഞു. ദാമോദരൻഉടനെ എഴുന്നേററു പുറത്തേക്കു പോയി. പോയപ്പോൾ രാമനുണ്ണി വസുമതിയോട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ബേങ്കിന്റെ കാൎയ്യമായിരിക്കാം സാധു!"

വസുമതി—സാധു നവറോജി. ഇനിയൊരു അഞ്ചുദിവസംകൂടി മാത്രമെ ഉള്ളുവെന്നല്ലെ പറഞ്ഞത്. ബേങ്കു പൊളിഞ്ഞാൽ നവറോജി എന്തുചെയ്യും?

രാമനുണ്ണി—എന്തുചെയ്യാൻ. ഈശ്വരവിലാസമെന്നു വിചാരിച്ചടങ്ങുക.

വസുമതി—വല്ല കേസ്സും ഉണ്ടാകുമൊ?

രാമനുണ്ണി—ഉണ്ടാകാൻമതി. പണ്ടങ്ങൾ പണയംവെച്ചകൂട്ടത്തിൽ ചിലർ കേസ്സുകൊടുക്കാൻ മതി. അങ്ങിനെയായെങ്കിൽ സേട്ടു ജെയിലിൽ പൊകെണ്ടതായി വരും.

വസുമതി—അയ്യൊ, ജ്യേഷ്ഠാ എന്തൊരു കഷ്ടമായിരിക്കും. ഇത്ര മാന്യതയിൽ കഴിഞ്ഞ ഒരു യോഗ്യൻ ജെയിലിൽപോകയെന്നു വെച്ചാൽ എന്തൊരു സങ്കടമായിരിക്കും. അതുതന്നെയൊ, ആരാൻചെയ്ത കുററത്തിന്—അദ്ദേഹത്തെ രക്ഷിക്കാൻ വഴിയൊന്നുമില്ലെന്നൊ?

ദാമോദരൻ മടങ്ങിവന്നു. അവന്റെ മുഖത്ത് കുറെ പരിഭ്രമം കണ്ടു.

രാമനുണ്ണി—എന്താണ്, ബേങ്കിലെ വൎത്തമാനം വല്ലതുമായിരിക്കും, അല്ലെ.

ദാമോദരൻ—അല്ല, നിന്നോടൊന്നു സ്വകാൎയ്യം പറവാനുണ്ട്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ വസുമതി എഴുന്നേററു മറെറാരു മുറിയിലേക്കു പോയി.

ശരിയായ വിദ്യാഭ്യാസത്തോടുകൂടിത്തന്നെ ഉണ്ടാകുന്ന മൎയ്യാദയെന്ന ഗുണത്തെ എന്റെ വായനക്കാർ ഇവിടെ സൂക്ഷിച്ചറിവാൻ സംഗതിയുള്ളതാണ്. അന്യോന്യം പെരുമാറുമ്പോഴും ഒരു സഭയിലൊ സ്നേഹജനങ്ങളുടെ സംഘത്തിലൊ ചേരുമ്പോഴും അനുസരിക്കേണ്ടുന്ന നിയമത്തെ അറിഞ്ഞുകൂടാത്തതുകൊണ്ട് എത്രപ്രാവശ്യം ചിലർ മററുള്ളവൎക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടിന് സംഗതി വരുത്താറുണ്ടെന്നുള്ളതു നമുക്കൊക്കെ നിത്യം അനുഭവമുള്ളതാണല്ലൊ. പരിഷ്കാരികളായ രാജ്യക്കാരുടെയും സമുദായക്കാരുടെയും ഇടയിൽ സമയത്തിന് വളരെ വിലയുള്ളതായി ഗണിക്കപ്പെടുകയും അതിനനുസരിച്ചുതന്നെ അവർ പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നമ്മുടെ ഇടയിൽ ദ്രവ്യസ്ഥന്മാരും പ്രമാണികളും ആയ യോഗ്യന്മാൎക്ക് കുളിക്കുക, ഉണ്ണുക, വെടിപറക; വെടിപറക, ഉണ്ണുക, കുളിക്കുക; ശീട്ടുകളിക്കുക, പകലുറങ്ങുക; പകലുറങ്ങുക, ശീട്ടുകളിക്കുക, എന്നീ നിത്യവൃത്തികളല്ലാതെ വിശേഷിച്ച് വേറെ ജോലികളില്ലാതിരിക്കുന്നതിനാൽ, മററുള്ളവർ സമയത്തിനു കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന വിലയെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ അവൎക്ക് സാദ്ധ്യമല്ലാതെവരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ചിലപ്പോൾ മററുള്ളവരെ കാണാൻപോകുമ്പോൾ സമയഭേദത്തെ കേവലം അഗണ്യമാക്കുന്നതും ചെന്നുകഴിഞ്ഞാൽ അനാവശ്യമായി ഇരുന്നു സംസാരിച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നതും. അന്യന്മാരെ സംബന്ധിക്കുന്ന കാൎയ്യങ്ങൾ അറിവാൻ ചിലൎക്ക് അന്യായമായ ആഗ്രഹം ഉണ്ടാകയും അവരോടു പല കാൎയ്യങ്ങളും ചോദിച്ചറികയും ചെയ്യും. ഒരാളെ ഒന്നാമതു കണ്ടുകഴിഞ്ഞ ഉടനെ, "എവിടുന്നാണ്, എവിടുത്തേക്കാണ്, ആരാണ്" എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ചോദ്യങ്ങൾകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതെ "എന്താണുദ്യോഗം, ശമ്പളമെത്രയുണ്ട്, ഭാൎയ്യയുണ്ടൊ, ഭാൎയ്യക്കു വയസ്സെത്രയായി, വീട്ടിൽ മാസത്തിൽ എന്തു ചെലവുണ്ട്," എന്നിങ്ങിനെ അനേകം പ്രശ്നങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്ന സരസന്മാരുണ്ട്. തനിക്ക് അറിഞ്ഞിട്ടു

യാതൊരു ആവശ്യവുമില്ലാത്ത ഈ വക കാൎയ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചറിയുന്നതു മൎയ്യാദക്കു ചേരാത്തതാണെന്ന് അറിയാത്ത മഹാന്മാർ ഈ നൂററാണ്ടിലും ചില്ലറയല്ല. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരിൽ അധികം പേൎക്കും ഈ സ്വഭാവം സഹജമായിരിക്കുന്ന ഈ കാലത്ത് മറെറാരു സ്ത്രീയുടെ മുമ്പാകെയാണ് "എനിക്ക് നിന്നോടു സ്വകാൎയ്യമൊന്നു പറവാൻ ഉണ്ട്" എന്നു ദാമോദരൻ രാമനുണ്ണിയോടു പറഞ്ഞതെങ്കിൽ ആ സ്വകാൎയ്യമെന്താണെന്നറിവാൻ ആഗ്രഹിച്ചു പല ചോദ്യങ്ങളും ചോദിക്കുമായിരുന്നു. വസുമതിയല്ല, അവളുടെ ഇളയമ്മയായ കല്യാണി ആയിരുന്നു, ആ അവസരത്തിൽ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നതെങ്കിൽ അവൾ താഴെ പറയുംപ്രകാരമുള്ള ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുമായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

"അതെന്താ ആ സ്വകാൎയ്യം എനിക്കു കേട്ടുടെ. നിങ്ങൾക്കെന്താ ഇത്രവലിയ സ്വകാൎയ്യം. ഞാൻ മററാരോടെങ്കിലും പറയുന്ന് വിചാരിച്ചിററാ" എന്നും മററും ചോദിച്ചുകഴിഞ്ഞശേഷം "എനിക്കു നിങ്ങളുടെ സ്വകാൎയ്യം കേൾക്കയെവേണ്ട" എന്നു കുറെ ദേഷ്യത്തോടുകൂടി പറകയും ആ സ്വകാൎയ്യം അറിവാനുള്ള വിദ്യയൊക്കെ പ്രവൃത്തിക്കയും ചെയ്യും. വസുമതിയാകട്ടെ ദാമോദരന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ട ഉടനെ എഴുന്നേററു, മന്ദഹസിച്ചു, മറെറാരു മുറിയിലേക്കുപോയി. കാൎയ്യം അത് എത്രയോ നിസ്സാരമായി തോന്നിയാലും ആ വക നിസ്സാരസംഗതികളിൽകൂടിയാണ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഗുണം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്. അവയാണ് പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ലക്ഷണം. അവയാണ് നമ്മുടെ ചില മഹാന്മാൎക്കും മഹതികൾക്കും ഇല്ലാത്ത ഗുണം. അവയാണ് നമ്മുടെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ അഭ്യസിക്കേണ്ടുന്ന സന്മാൎഗ്ഗങ്ങൾ.

വസുമതി പോയ ഉടനെ ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"നീ പിൻതുടച്ചസട്ടിഫിക്കെററിന് ഹരജികൊടുത്തുവൊ?"

രാമനുണ്ണി—"കൊടുത്തു. അതു മെയി 5-ാംനു-ക്ക് വിചാരണക്കുവെച്ചിരിക്കുന്നു. കേരളപത്രികയിൽ നോട്ടിസ്സു കണ്ടില്ലെ?"

ദാമോദരൻ—അതിനു ഒരു എതിർഹരജി ഉണ്ടത്രെ.

രാമനുണ്ണി—എതിർ ഹരജിയൊ? ആർ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു?

ദാമോദരൻ—കാൎത്തികരാമൻ.

രാമനുണ്ണി—കാൎത്തികരാമൻ എതിർ ഹരജി കൊടുക്കുമൊ? എന്താണതിന്റെ സാരം.

ദാമോദരൻ—ശിരസ്തദാരുടെ ശിപായിയായിരുന്നു പുറത്തുവന്നത്. കാൎത്തികരാമൻ ഒരു ഒസ്യത്തിനെ ബലപ്പെടുത്തി ഒരു എതിർ ഹരജി കൊടുത്തിരിക്കുന്ന വിവരം നിങ്ങളെ അറിയിക്കാൻ ശിരസ്തദാർ ചൊല്ലിയയച്ചതാണ്.

രാമനുണ്ണി—എന്ത് ഒസ്യത്ത്? അച്ഛൻ കാൎത്തികരാമന് ഒസ്യത്തു എഴുതിക്കൊടുത്തുവെന്നൊ? എനിക്ക് ഒന്നും മനസ്സിലാകുന്നില്ലല്ലൊ. എന്താ മുഴുവൻ വിവരമറിവാൻ വിദ്യ?

ദാമോദരൻ—ബദ്ധപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ പോയി മുഴുവൻ വിവരം അറിഞ്ഞുവരാം. അതിലിടക്ക് ഒരു കാൎയ്യം ചെയ്യണം, വസുമതിയോടു വിവരമൊന്നും പറയരുത്.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ പോയ ഉടനെ മന്നൻവൈദ്യനും അല്പം കഴിഞ്ഞു കല്യാണിയും രാമമന്ദിരത്തിൽ ചെന്നു. കല്യാണി വസുമതിയുമായി അകായിൽനിന്നു സംസാരിക്കുന്നതിലിടക്ക് മന്നൻവൈദ്യനോടു രാമനുണ്ണി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

രാമനുണ്ണി—എന്താ അമ്മാമൻ കോടതിയിലൊ മറ്റൊ പോയിരുന്നുവൊ? വല്ല വിവരവുമുണ്ടൊ?

മന്നൻ—ഞാൻ പോയിട്ടില്ല. പിൻതുടൎച്ച സൎട്ടിഫിക്കേറ്റിന്റെ കാൎയ്യം വിചാരണക്ക് വെച്ചത് അറിഞ്ഞില്ലെ?

രാമനുണ്ണി—അറിഞ്ഞു. എന്താ അതിനു വല്ല എതിർ ഹരജിയും ഉള്ള വിവരം വല്ലതും കേട്ടുവൊ?

മന്നൻ—എതിർ ഹരജിയൊ? എന്തെതിർ ഹരജി? ആർ എതിർ ഹരജി കൊടുക്കാൻ? ആർ പറഞ്ഞു?

രാമനുണ്ണി—അങ്ങിനെയൊരു വിവരം കേട്ടു. ദാമോദരൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞു.

ദാമോദരന്റെ പേർ കേട്ടപ്പോൾ മന്നൻ വൈദ്യന്റെ സ്വഭാവം മാറി. എതിർ ഹരജിയുടെ യഥാൎത്ഥസ്വഭാവം മന്നൻ വൈദ്യൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, അങ്ങിനെയൊന്നുണ്ടാകുമെന്നു

ക്കറി അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നല്ല, അങ്ങിനെ ഉണ്ടായാൽതന്നെയും അതിനെപ്പററി വൈദ്യൻ ഗൌരവമായി യാതൊന്നും വിചാരിക്കുന്നതുമല്ല. കോരപ്പന്റെ വസ്തുക്കൾ മുഴവൻ രാമനുണ്ണിക്കും സോദരിക്കും കിട്ടുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ ലാഭമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതെ, അയാളുടെ മരുമക്കൾതന്നെ. കാൎയ്യം നേരുതന്നെ, എന്നാൽ കാരണവൎക്ക് മരുമക്കളുടെ ഹൃദയത്തിൽ യാതൊരു തൃഷ്ണയും ഇല്ലാതിരിക്കുന്നതിനെപ്പററിയൊ, അവരുടെ നാശത്തിൽ കാരണവൎക്ക് സഹതാപമുണ്ടാകാത്തതിനെകുറിച്ചൊ വടക്കെ മലയാളത്തിലെ തീയ്യസമുദായത്തിന്റെ യഥാൎത്ഥസ്ഥിതി അറിയുന്നവരാരും അത്ഭുതപ്പെടുകയില്ല.

മക്കത്തായം മനസി മരു-
മക്കത്തായമഹോ വാചി.

എന്ന് ഒഞ്ച്യത്ത് തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കല്പിച്ചരുളിച്ചെയ്തിട്ടുകാലം കുറെയായി. അങ്ങിനെ അരുളിച്ചെയ്തതു തന്നെയും നായന്മാരെ സംബന്ധിച്ചുമായിരുന്നു. ധാരാളം കുടുംബസ്വത്തുള്ള നായന്മാരുടെ ഇടയിൽ തറവാട്ടിൽ കൈകാൎയ്യം നടത്താനുള്ള കാരണവസ്ഥാനം ലഭിച്ചവർ വസ്തുക്കളുടെ ആദായംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന സമ്പാദ്യം മക്കൾക്കു കൊടുക്കുന്നതിനെപ്പററിയായിരുന്നു വശ്യവാക്കായ ആ മഹാത്മാവ് ആവിധം അരുളിചെയ്തതു. തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ വലിയ ദ്രവ്യസ്ഥന്മാർ ഇല്ലാത്തതുപോലെതന്നെ ദരിദ്രന്മാരും ഇല്ല. അവരവൎക്ക് കഴിവാൻതക്കവിധത്തിൽ സ്വത്തുള്ളവരാണ് മുക്കാലെ അരക്കാലും. ഇക്കാലത്ത് ഇങ്ങിനെയുള്ള സമ്പാദ്യം അധികവും സ്വന്ത സമ്പാദ്യവുമാണ്. ഈ നിലയിൽ, തീയ്യർ മരുമക്കത്തായം മനസ്സിലും വാക്കിലും ഇല്ലാതെ വെറും ചാവിൽമാത്രമെ അനുഷ്ഠിച്ചുപോരുന്നുള്ളൂ. ചത്താൽ മരുമക്കൾക്കുകൂടി പൊലയുണ്ടെന്നല്ലാതെ വസ്തുക്കൾ കഴിയുന്നതു മക്കൾക്കുകൊടുത്തുവരികയും ഭാൎയ്യയും മക്കളുമായി വേറെതന്നെ തറവാടായി താമസിക്കുകയും മിക്ക ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെക്കൊണ്ടും മററും കഴിയുന്ന സഹായോപായങ്ങൾ ഭാൎയ്യവീട്ടുകാൎക്ക് ചെയ്തുകൊടുക്കുകയുമാണ് ചെയ്തുവരുന്നത്. മക്കൾ അച്ഛന്റെ തറവാട്ടുപോരാ

ണ് സാധാരണയായി സ്വീകരിക്കുന്നത്. അങ്ങിനെയല്ലാത്ത ഒരു തറവാട് തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ വടക്കെമലയാളത്തിൽ കാണ്മാൻ പ്രയാസം. അതുനിമിത്തം, രാമനുണ്ണിയുടെ പണംകൊണ്ട് അവന്റെ കാരണവൎക്കും ഇളയമ്മമാക്കും മറ്റും വല്ല ലാഭവും ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു കോരപ്പൻ മരിക്കുന്നവരെ ആയിരുന്നു. അതുതന്നെ കോരപ്പന്റെ ഭാൎയ്യവീട്ടുകാരാണെന്നുള്ള ന്യായത്തിന്മേലാണു താനും. ഇനി ഉണ്ടാകുന്ന ഗുണമൊക്കെ രാമനുണ്ണി വിവാഹം കഴിക്കുന്ന വീട്ടുകാൎക്കായിരിക്കും. ഏറക്കുറയ ഇതു എല്ലാ സമുദായത്തിലും ഉള്ളതാണെങ്കിലും തീയ്യർ ഈ സമ്പ്രദായം പരസ്യമായി ശരിയായി അനുഷ്ഠിച്ചുപോരുന്നതിനാൽ ഇനിയൊരു അമ്പതു കൊല്ലം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് വടക്കെ മലയാളത്തിലെ തീയ്യർ യാതൊരു നിയമത്തിന്റെയൊ ഹൈക്കോടതിവിധിയുടെയൊ സഹായംകൂടാതെ മക്കത്തായം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവരായിത്തീരുന്നതാണ്. മരുമക്കത്തായം നിലനിൎത്തേണ്ടതാണെന്നു പറകയും അതിനുള്ള ന്യായങ്ങളായി ജൎമ്മനിയിലും ആഫ്രിക്കയിലും മരുമക്കത്തായം നടപ്പുള്ള വിവരങ്ങൾ എടുത്തുകാണിക്കയും ചെയ്യുന്നവർപോലും ആചരിക്കുന്നതു മേൽപ്രകാരമാണ്. വാക്കല്ല ആചാരമാണ് രാജ്യത്തു നിയമമായിത്തീരുകയെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

രാമനുണ്ണി ദാമോദരന്റെ പേരു പറഞ്ഞ ഉടനെ മന്നൻവൈദ്യൻ ശുണ്ഠികടിച്ചുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. അതുവരെ സ്വകാൎയ്യം ചെറിയസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞ വൈദ്യൻ ഉച്ചത്തിൽ

"നീയെന്തു പിന്നെയും ആ ദാമോദരനെ വിശ്വസിച്ചു എന്തെങ്കിലും പറയുന്നു? അവൻ നമ്മളുടെ തറവാട്ടിനു വരുത്തിക്കൂട്ടിയനാശം നീ കണ്ടില്ലെ? ഇനിയും പഠിക്കാനായിട്ടില്ലെ നിണക്ക്? അവന്റെ വാക്കു കേട്ടിട്ട് നിന്റെ അച്ഛൻ വലിയ വിഡ്ഢിത്വം ചെയ്തു. മകനും ഇനി എന്തൊക്കെയാണ് ചെയ്യാൻപോകുന്നുവെന്നു ദൈവത്തിനറിയാം."

അടുത്ത മുറിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കല്യാണിയും വസുമതിയും ഇതു കേട്ടപ്പോൾ അവരുടെ സംസാരം നിൎത്തി ചെവിയോൎത്തു.

രാമനുണ്ണി—നിങ്ങളെന്തിനു കോപിക്കുന്നു? ദാമോദരൻ എന്തു പാപം ചെയ്തു?

മന്നൻ—എന്തു പാപംചെയ്തുവെന്നൊ? വസുമതി കേൾക്കണമെങ്കിൽ കേൾക്കട്ടെ. അവളുടെ ഗുണത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്. അവളെ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമന്റെ മകന് കല്യാണംകഴിക്കാൻ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചില്ലെ? ആ കുട്ടി ബി-എ. ബി-എൽ. ജയിച്ച യോഗ്യനല്ലെ? നാള മററന്നാൾ മുൻസീപ്പായിത്തീരുന്നവനല്ലെ? ഈ കച്ചവടക്കാരന്റെ കണക്കപ്പിള്ളയെ കണ്ടിട്ടല്ലെ നിന്റെ അച്ഛൻ വസുമതിയെ അവന് കൊടുക്കയില്ലെന്നു പറഞ്ഞത്. നിങ്ങൾക്ക് കാരണവന്മാരെയൊക്കെ പുല്ലുവിലയല്ലെ. മാന്യനായ ആ മേനോനും മററും എന്തൊക്കെയാണ് പറയുന്നതെന്നു നീ കേട്ടുവൊ? അവരൊക്കെ യോഗ്യന്മാരല്ലെ? അവരെക്കൊണ്ടൊക്കെ ഇങ്ങിനെ പറയിക്കാമോ?

വസുമതിയുടെ മുഖത്ത് രക്തം വന്നുംപോയുംകൊണ്ട് ഭാവവൈവർണ്ണ്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. അവൾ ഇരുന്നേടിക്കിൽതന്നെ ഒന്നും അനങ്ങാതെ ഇരുന്നുവെങ്കിലും കല്യാണി അവിടുന്നു എഴുന്നേററു രാമനുണ്ണിയും മററും ഇരിക്കുന്ന മുറിയിലേക്ക് കാതും കൂട്ടിക്കൊണ്ട് ചെന്നു.

രാമനുണ്ണി—അതൊക്കെ ഈ അവസരത്തിൽ പറയേണ്ടുന്ന കാരണമെന്താണമ്മാമാ?

കല്യാണി—അയന്ത് അത് പറേണ്ടെ. ഓനല്ലെ ഇന്ന് തറവാട്ടില് തലമൂത്തത്. ഓനല്ലാണ്ട് ആര് പറയാനാ?

മന്നൻ—എഃ. അതൊന്നും അവക്ക് ഓമ്മയില്ല. അവക്കൊക്കെ തോന്ന്യാസം. എന്താണ്, അച്ഛന്റെ സ്വത്തുണ്ട്. അതില്ലെങ്കിലല്ലെ അമ്മാമൻ വേണം, എളേമ്മ വേണം എന്നുണ്ടാവു.

രാമനുണ്ണി—അമ്മാമാ! നിങ്ങൾ ഇല്ലാത്ത അപരാധമൊന്നും എന്റെ തലയിൽ വലിച്ചിടരുതെ. ഞാൻ നിങ്ങളോടു ഇതുവരെ യാതൊരു അപ്രിയവും കാണിച്ചിട്ടില്ല.

മന്നൻ—ഇല്ല. ഇല്ല. ഒരപ്രിയവും കാണിച്ചിട്ടില്ല.

ഉപയാത്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞ ഈ വാക്ക കേട്ടപ്പോൾ അങ്ങിനെ പറവാൻ സംഗതിയെന്താണെന്നു രാമനുണ്ണി ചോദിക്കയും അതിനുത്തരം കല്യാണി പറകയും ചെയ്തു.

കല്യാണി__മന്നനേട്ടൻ പറഞ്ഞത് മറെറാന്നുമല്ല. പാഞ്ചാലി ന നീ കല്യാണംകയിക്കാഞ്ഞിററാന് അപ്പറഞ്ഞത്.

പാഞ്ചാലി മന്നൻവൈദ്യൻെറ മകളായിരുന്നു. അവളെ രാമനുണ്ണിക്ക് കല്യാണംകഴിച്ചുകൊടുക്കേണമെന്ന ആ ശുദ്ധാത്മാവിന് വിചാരമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും രാമനുണ്ണി അതിന് അനുകൂലിച്ചിരുന്നില്ല.

കല്യാണിയുടെ ഈ വാക്ക കേട്ടപ്പോറം രാമനുണ്ണി തല താഴ്ത്തി ഇരുന്നു. അവന്ന ദ്വേഷ്യം സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതായി.

മന്നൻ—എൻെറ മകറക്ക് ഇംഗ്ലീഷൊന്നും അത്ര അറിഞ്ഞുകൂട. സംഗീതവും തുന്നലും മററും അവറക്ക് ശീലമില്ല. അവറക്ക് വല്ല കൂലിപ്പണിക്കാരനെയും കിട്ടും.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു അല്പനേരം ആരും മിണ്ടാതിരുന്നശേഷം മന്നൻവൈദ്യൻ പിന്നെയും പറഞ്ഞു:

"ഈ ഇംഗ്ലീഷുപഠിപ്പാണ് സകല നാശവും ചെയ്യുന്നത് സ്ത്രീകളെ അനുസരണയില്ലാത്തവരാക്കുന്നതും ഓരൊ വേണ്ടാവൃത്തി ശീലിപ്പിക്കുന്നതും ഇംഗ്ലീഷാണ്. കേറക്കുന്നില്ലെ, ഓരൊ വത്തമാനം കേറക്കുന്നില്ലെ. ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ച മദിരാശിയിലും ബങ്കലൂരിലും ബോമ്പായിലും പോയി മദാമ്മമാരെപ്പോലെ വരുന്നവക്കൊക്കെ കൈകൊടുത്തും ബിച്ചിലും പാക്കിലും സവാരിക്ക പോയിട്ടും സമ്പാദിക്കുന്ന പേരൊക്കെ കേറക്കുന്നില്ലെ. ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ച ഗുണമല്ലെ അത്. എൻെറ മകറക്ക എം-എയും. ബി-എയും ഒന്നും വേണ്ട. വല്ല കൂലിക്കാരനും മതി."

ഇതൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ട് വല്ല മുള്ളിന്മേലും ചവിട്ടിനിന്നപോലെ നില്ക്കാനും നടക്കാനും കഴിയാതെ കോപം ജ്വലിച്ചുകൊണ്ട് കളിച്ചിരുന്ന വസുമതി അകത്തേക്ക കടന്നുചെന്നു. തൻെറ ജ്യേഷ്ഠൻ തലതാഴ്ത്തി കോപമടക്കി ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടുള്ള വ്യസനവും കല്യാണി ഉള്ളിൽ സന്തോഷിക്കുന്നതുകണ്ടുള്ള ദ്വേഷ്യവും ഒക്കെ കൂടി വരുത്തിയ മനോവികാരം താഴെ കാണിക്കുന്ന പ്രസംഗരൂപത്തിൽ അവളുടെ മുഖത്തുനിന്നു വെളിക്ക ചാടി.

"എന്താണമ്മാമാ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത്? ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച പെൺകുട്ടികളിൽ ചിലർ ചീത്തപ്പേർ സമ്പാദിക്കുന്നുവെന്നും അതുകൊണ്ടു ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസം ചീത്തയാണെന്നുമൊ? ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച ബി-എ. മുതലായ ഉയൎന്നതരം പരിക്ഷ ജയിച്ചവരിൽ എത്രപേർ മദ്യം സേവിച്ചും വേറെ പലവിധം ദുർവൃത്തികൾ ആചരിച്ചും വീട്ടിനും നാട്ടിനും അവരവൎക്കും അവരവരുടെ ജാതിക്കും ചീത്തപ്പേർ സമ്പാദിക്കുന്നവരായിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് പുരുഷന്മാരെയും ഇംഗ്ലീഷുപഠിപ്പിക്കരുതെന്നു നിങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടാണ് അഭിപ്രായപ്പെടാത്തത്. ഒരാൾ കള്ളുകുടിയനൊ, ഒരു സ്ത്രീ ദുൎന്നടപ്പുകാരിയൊ ആകുന്നതു അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ദോഷമാണൊ? ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച മാന്യനിലയിലുള്ള സ്ത്രീകൾ എത്രയുണ്ട്? പഠിച്ചറിഞ്ഞ സ്ത്രീകൾപോലും വല്ല ദുരാചാരവും ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു അവരെ കൊണ്ടുനടത്തുന്നതിൽ ഏൎപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പുരുഷന്മാരുടെ ദോഷമാണ്. വരുന്നവൎക്കൊക്കെ കൈകൊടുക്കാനും അവരോടു സ്വാതന്ത്ര്യമായി പെരുമാറാനും ആദ്യം പഠിപ്പിക്കയും പിന്നെ അതു ക്രമേണ വളൎന്ന് അടക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തനിലയിലാകുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ വിഡ്ഢികളായ ആവക പുരുഷന്മാർതന്നെ ഖേദിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ എത്തിയനിലയിൽ ചില പുരുഷന്മാർ ഭാൎയ്യമാരെ ആ സംഗതിപറഞ്ഞു ഉപേക്ഷിച്ചതായും ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതൊക്കെ ആ പുരുഷന്മാരുടെ പോരായ്മകൊണ്ടും ആലോചനയില്ലായ്മകൊണ്ടും വരുന്നതാണ്. സ്ത്രീകളും തീയ്യും ഉപയോഗിക്കാൻ അറിയുന്നവന്റെ കൈയിൽ കിട്ടിയാൽ പ്രകാശിക്കുകയും പ്രയോജനകരമായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. അല്ലാത്തവന്റെ ഇരിപ്പിടം നശിപ്പിക്കും. അതൊന്നും വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ തെററല്ല. ശരിയായ വിദ്യാഭ്യാസം ഏതുഭാഷയിലായാലും ദോഷം ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. മാന്യനായ ഒരാൾ ഇതിനെടെ അച്ഛന്ന് എഴുതിയിരുന്ന ഒരെഴുത്തിൽ നമ്മുടെ സ്ത്രീകളുടെ വിദ്യാഭ്യാസമെല്ലാം മലയാളഭാഷയിൽ മാത്രമാക്കണമെന്നും അതിനുവേണ്ടുന്ന ഏൎപ്പാടുകൾ ചെയ്യണമെന്നും എഴുതിയിരുന്നു. ആ കത്ത് അച്ഛൻ എനിക്കു കാണിക്കുകയുണ്ടായി.

മലയാളഭാഷമാത്രം പഠിച്ച സ്ത്രീകളെപ്പററി അദ്ദേഹം വല്ലതും അറിയുമെന്ന തോന്നുന്നില്ല. ഭാഷക്കല്ല ദോഷം, വിദ്യാഭ്യാസത്തി ൻെറ രീതിയിലാണ് ദോഷം. ഇംഗ്ലീഷല്ല, മലയാളമല്ല, ഫരന്ത്രീസ്സല്ല, ഹിന്തുസ്ഥാനിയല്ല, ഏതുഭാഷമൂലം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്താലും സ്ത്രീകൾക്ക് ആവശ്യമുള്ളതാണ് പഠിപ്പിക്കേണ്ടത്. നി ങ്ങൾ നോക്കിൻ. മതസംബന്ധമായൊ സന്മാൎഗ്ഗസംബന്ധമായൊ വല്ല വിദ്യാഭ്യാസവും നമ്മുടെ കുട്ടികൾക്ക് നാം നൽകുന്നുണ്ടൊ. അച്ഛൻ എനിക്ക് വിവേകാനന്ദസ്വാമി മുതലായവരുടെ പ്രസംഗങ്ങൾ വായിക്കാൻ വാങ്ങിത്തന്നിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഹിന്തുമതം എന്നാൽ ആങ്ങാടിമരുന്നൊ പറിമരുന്നൊ എന്നു ഞാൻ അറികയില്ലായിരുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കാൻ സംഗതിവരാതെ എത്ര സ്ത്രീകൾ നമ്മുടെ ഇടയിലുണ്ട്. സ്ത്രീകളൊ, എത്രായിരം പുരുഷന്മാരുണ്ട്. നിങ്ങൾ അമ്പലം പണിയിക്കുന്നു, ചെറകുഴിക്കുന്നു, ആനയെവാങ്ങുന്നു, ഉത്സവം കഴിക്കുന്നു, ഇതുകൊണ്ടൊക്കെ എന്തു പ്രയോജനം? അമ്പലമെന്താണ് ബിംബമെന്താണ്, അവയെ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതെങ്ങിനെയാണ്, എന്നൊന്നും അറിയാതെ കുരുടന്ന് കണ്ണാടി വാങ്ങിക്കൊടുക്കുമ്പോലെ നിങ്ങൾ ഈവക ഏപ്പാടു ചെയ്തിട്ടുള്ള കാൎയ്യമെന്ത്? അച്ഛനോടുതന്നെ ഞാൻ ഈ കാൎയ്യം പലപ്പോഴും പറഞ്ഞിരുന്നു. അവൎക്ക ഇതിൽ വല്ലതും പ്രവൃത്തിക്കേണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഈശ്വരൻ അതിന്നു സംഗതിവരുത്തിയില്ല. എത്ര പുരുഷന്മാർ, എത്ര സ്ത്രീകൾ, അന്യമതത്തിൽ പോകുന്നു! എന്തിനായിട്ട് പോകുന്നു. ഹിന്തുമതത്തെപ്പററി യാതൊരറിവും അവൎക്ക് ഇല്ലാത്തതിനാൽ. ഇതിനെടെ ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച ധാരാളം അറിവും വിവേകവും ഉണ്ടായ ഒരു സ്ത്രീ ക്രിസ്തുമതം സ്വീകരിച്ച കന്യാമഠത്തിൽ ചേൎന്നു. എന്തിനായിട്ടായിരുന്നു? നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടെ? ഇംഗ്ലീഷുഭാഷ നല്ലവണ്ണം പഠിച്ച അതിലെ നല്ലനല്ല പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചവൎക്ക് ദാമ്പത്യസംബന്ധമെന്താണ്, അനുരാഗമെന്താണ് എന്നുള്ളതിൻെറ യഥാൎത്ഥജ്ഞാനമുണ്ടാകും. അങ്ങിനെയുള്ളവർ ആ കാൎയ്യങ്ങളിൽ വല്ല പുരുഷനാലും വഞ്ചി

കപ്പെടുന്നതു സഹിക്കയില്ല. അങ്ങിനെയുള്ള അത്യുത്തമഗുണങ്ങ ൾ നൽകുന്ന ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസത്തെ നിങ്ങൾ പുച്ഛിക്കയൊ. അങ്ങിനെയുള്ള ഗുണം അനുഭവമാകുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്ന ഞാ ൻ അതു കേട്ടു സഹിക്കയില്ല."

വസുമതിയുടെ വാഗ്മിത്വവും അവൾ പറഞ്ഞ ന്യായവും രാ മനുണ്ണിയെക്കൂടി അത്ഭുതപരവശനാക്കി. അവൾ ഇത്രോടം പറ ഞ്ഞപ്പോൾ ദാമോദരൻ വന്നു. തന്റെ ഭാവപ്പകൎച്ച അവൻ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കരുതെന്നുവിചാരിച്ച് വസുമതി അകത്തേക്ക പോയി. പിന്നാലെതന്നെ കല്യാണിയും പോയി.

ദാമോദരനെ കണ്ടഉടനെ അവിടെ ആ സമയത്തു അസാധാ രണമായി യാതൊന്നും ഉണ്ടാകാത്ത നാട്യത്തിലും ദാമോദരനോ ടു വളരെ സ്നേഹമാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിലും മന്നൻവൈദ്യൻ മുപ്പ ത്തുരണ്ടു പല്ലിൽ പോസ്റ്റോഫീസു കഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ളതും ശേഷം നൊന്നും കാണിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ ഒന്നു ചിരിച്ചു. രാമനുണ്ണി എഴുന്നേററു ദാമോദരന്റെ കൈപിടിച്ചു മാളികമേലേക്ക കൊ ണ്ടുപോയി.

ദാമോദരൻ—എന്താ നിന്റെ മുഖം വല്ലാതിരിക്കുന്നു? വിവരം മു ഴുവൻ അറിഞ്ഞുവൊ? വൈദ്യൻ വല്ലതും പറഞ്ഞുവൊ?

രാമനുണ്ണി—മറെറാരു സംഗതിയെപ്പററി ഞങ്ങൾ സംസാരിക്ക യായിരുന്നു, അതുപോകട്ടെ. അതൊക്കെ പിന്നെപ്പറയാം. നീ പോയകാൎയ്യമെന്തായി? അമ്മാമന് യാതൊരു വിവരവും ഇല്ല.

ദാമോദരൻ—കാൎയ്യം വളരെ രസമുണ്ട്. കാൎത്തികരാമൻ നി ന്റെ അച്ഛൻ എഴുതിയപ്രകാരമുള്ള ഒരു ഒസ്യത്തു ഹാജരാക്കി യിരിക്കുന്നു. സൎവ്വസ്വത്തും കാൎത്തികരാമനു കൊടുത്തവിധമാ ണ് ഒസ്യത്ത്.

രാമനുണ്ണി—കാൎത്തികരാമൻ ഒരു കള്ള ഒസ്യത്തുനിൎമ്മിച്ചുവെന്നൊ?

ദാമോദരൻ—ഒസ്യത്ത് കള്ള ഒസ്യത്തുതന്നെ സംശയമില്ല. പ ക്ഷെ അതു തെളിയിക്കേണ്ടിവരും. അതിനു വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടും ഉണ്ടാകും. ഒസ്യത്ത് റജിസ്ട്രാണ്. നിന്റെ അച്ഛന്റെ കൈ വിരലടയാളമുണ്ട്.

രാമനുണ്ണി—ചതിച്ചു. ദാമോദരാ ചതിച്ചു.

ദാമോദരൻ—നീ അധൈര്യപ്പെടരുതു. ഇതിൽ കാൎത്തികരാമന്റെ പിന്നിൽ ആളുണ്ട്. കണ്ണൻമേനോനും കൂട്ടരുമുണ്ട്. ആട്ടെ ഈശ്വരൻ സഹായിക്കും. അവൾക്കു വിരലടയാളം എവിടുന്നു കിട്ടി?

രാമനുണ്ണി—അതാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത് ചതിച്ചുവെന്ന്. അച്ഛന്റെ ശവം ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണിക്ക് കാൎത്തികരാമൻ അതുവരെ എവിടെയോ പോയടിക്കിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നു ശവപ്പെട്ടിയുടെ അടുക്കൽ വളരെനേരം ഇരുന്നു കരഞ്ഞുവെന്നും മററും വസുമതി പറഞ്ഞിരുന്നു. അപ്പോൾതന്നെ എനിക്ക് അതിനെപ്പററി സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. പിറെറ ദിവസം ശവപ്പെട്ടി നീക്കിയപ്പോൾ വസുമതിയുടെ കാലടിയിൽ മഷിപുരട്ടിയ ഒരു തുണിക്കഷണം പററിയതും അതു താറാണെന്നും അതവിടെ എങ്ങിനെ വന്നുവെന്നും അവൾ പറഞ്ഞതും ഓൎമ്മയുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—ഉണ്ട്. ഈശ്വരാ ഇതെന്തു വഞ്ചന. ഇതെന്തു കള്ളത്തരം.

രാമനുണ്ണി—ഒസ്യത്തു നീ കണ്ടുവൊ?

ദാമോദരൻ—കണ്ടു. ശിരസ്തദാർ സ്വകാൎയ്യം എനിക്കു കാണിച്ചുതന്നു.

രാമനുണ്ണി—എന്താണ് വാചകം?

ദാമോദരൻ—തന്റെ സ്വന്ത സമ്പാദ്യമായ സൎവ്വവസ്തുക്കളും ബേങ്കുകളിലുള്ള പണവും കാൎത്തികരാമനു കൊടുക്കണമെന്നാണ്.

രാമനുണ്ണി—ഞങ്ങൾക്കു തന്ന ഒസ്യത്തുമാററി ഇങ്ങിനെയൊന്നു എഴുതാൻ കാരണം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—ഉണ്ട്. തന്റെ മകൾ ഒടുവിൽ തന്റെ ഇഷ്ടത്തിനു വിരോധമായി ഒരുവനെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ തീൎച്ചയാക്കിയതിനാലും മകൻ താൻ പറയുംപ്രകാരം കേൾക്കാതെ നടക്കുന്നതിനാലും അതിനുദാഹരണമായി ബൎമ്മമുതലായ സ്ഥലത്തു

തന്റെ സമ്മതംകൂടാതെ പോയതിനാലും അവക്ക് വസ്തുക്കളൊന്നും കൊടുക്കരുതെന്നു തീൎച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

രാമനുണ്ണി—കള്ളന്മാർ, പരമദുഷ്ടന്മാർ. എന്നാൽ കാൎയ്യത്തിന്റെ ഗൌരവം മുഴുവനും നീയും അറികയില്ലെ. ഇവിടെയുള്ള വസ്തുക്കൾ മാത്രമല്ല അച്ഛനുള്ളത്. അച്ഛന് ബൎമ്മയിലിരിക്കുമ്പോൾ ഡാർബി സ്വീപ്പിൽ കിട്ടിയ നാലര ലക്ഷം ഉറുപ്പിക അവരുടെ പേരിൽ റങ്കൂൺ ബേങ്കിലുണ്ട്. ഈ ഒസ്യത്തിൽ അതും അടങ്ങിയെന്നല്ലെ വരുന്നത്. കഷ്ടം!

അദ്ധ്യായം 17.

ഒരപകടവും അതിന്റെ ഫലവും.

നേരം രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിലാപ്രകാശം കേവലമില്ലെങ്കിലും ആകാശത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ മേഘങ്ങളുടെ ബാധയില്ലാതെ നല്ലവണ്ണം പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. അങ്ങാടിയിലെ ഷാപ്പുകളിൽ അവിടവിടെ ഒന്നുരണ്ടെണ്ണം ഒഴികെ എല്ലാം പൂട്ടിക്കഴിഞ്ഞു. പൂട്ടിയിരിക്കുന്ന ചില ഷാപ്പുകളുടെ വാതിൽക്കൽ ഓരോ വിളക്കുകൾ കത്തിച്ചിട്ടുള്ളവ മുനിസിപ്പാൽവിളക്കുകളെ അപേക്ഷിച്ചു കുറെ പ്രകാശത്തിൽ കത്തുന്നുണ്ട്. പൊലീസ്സുകാരിൽ അന്നു ബീറ്റുനടക്കാനുള്ളവർ അവരുടെ വലിയ വടിയുമായി പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ഉറക്കിനുള്ള കാലം എത്തീട്ടില്ല. മറ്റെല്ലാവരും ഉറങ്ങാതെ അവർ ഉറങ്ങയില്ലെന്നുള്ളത് ഒരു വിശേഷവിധിയാണ്. വല്ല ദൂരദിക്കിലുംപോയി മടങ്ങുന്നവരൊ വെറെ വല്ല ആവശ്യത്തിനും പോകുന്നവരൊ ആയ ഒന്നൊരണ്ടൊ ആൾ ചൂട്ടും കത്തിച്ചു നിരത്തിന്മേൽകൂടി ബദ്ധപ്പെട്ടു നടന്നു പോകുന്നുണ്ട്. പകലൊക്കെ ജനസമൂഹത്താൽ നിറയപ്പെട്ടു തിക്കും തിരക്കും കൂക്കിയും നിലവിളിയുംകൊണ്ടു വളരെ ജീവനും ചൊടിയും ഉണ്ടായിരുന്ന നിരത്തുകളൊക്കെ മരുഭൂമിപോ

ളെ ഏകാന്തമായിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലാണ് ദാമോദരൻ ഒരു പവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി ബദ്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടു പോകുന്നത്. ബേങ്കിൽ ഇടപാടുണ്ടായിരുന്ന ചിലരെ കണ്ടുസംസാരിച്ചു ചില കാൎയ്യങ്ങൾ ഏൎപ്പെടുത്താനുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ കുറെ താമസിച്ചുപോയ നമ്മുടെ നായകൻ ഒന്നുരണ്ടാഴ്ചയിലകം സംഭവിച്ച പല സംഗതികളെപ്പററിയും മനസ്സുകൊണ്ടാലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ബേങ്കിലെ കാൎയ്യത്തിൽ തന്റെ യജമാനന്റെ പേരും പക്ഷെ ജീവനും രക്ഷിക്കാൻ അവൻ പല വഴിയും ആലോചിച്ചുനോക്കിയതിൽ ഒന്നും സാധിക്കുന്നമാതിരി തോന്നുന്നില്ല. വല്ലവരും ഒന്നരലക്ഷം ഉറുപ്പിക നവറോജിയെ സഹായിക്കാനുണ്ടെങ്കിലല്ലാതെ ബേങ്കിനെ രക്ഷിക്കാൻ കഴികയില്ലതന്നെ. പട്ടരെപ്പററി യാതൊരു വിവരവുമില്ല. അദ്ദേഹം ആഫ്രിക്കയിലൊ അമേരിക്കയിലോ പോയിരിക്കയാണെന്നു ഊഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പട്ടരെ കാണാനില്ലെന്നു പത്രങ്ങളിലൊക്കെ പ്രസിദ്ധമായി. പട്ടർ നാലപ്പത്തായിരം ഉറുപ്പിക അപഹരിച്ചുപോയിരിക്കയാണെന്നു ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പ്രസ്താവമുള്ളു. അതുമെ പത്രങ്ങളിലും പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളു. ദാമോദരനെപ്പററി ചിലർ സംശയിക്കുന്നു. പട്ടരുടെ ചതിയെപ്പററി നവറോജിയും ദാമോദരനും വസുമതിയും രാമനുണ്ണിയും ലക്ഷ്മിയുമല്ലാതെ ലോകത്തു വേറെ ആരും അറികയില്ല. പക്ഷെ അതു ക്ഷണത്തിൽ ലോകംമുഴുവൻ അറിയേണ്ടതായി വരും. അതൊക്കെ അങ്ങിനെ ഇരിക്കുന്നു. അതിലിടക്ക് ഒസ്യത്തുകേസ്സു രാജ്യത്തു മുഴുവനും ഒരു ബഹളമാക്കിയിരിക്കുന്നു. മററന്നാളാണ് കേസ്സുവിചാരണ. രാമനുണ്ണി മദിരാശിയിൽനിന്ന് ഒരു ബാരിസ്റ്ററെ വരുത്തീട്ടുണ്ട്. കേസ്സു എങ്ങിനെ കലാശിക്കുമെന്നറിവാൻ പലരും ഉൽകണ്ഠയുള്ളവരായിരിക്കുന്നു. കാൎത്തികരാമന്റെ ഒസ്യത്തു കളവാണെന്നു തെളിയിക്കാൻ പല സാക്ഷികളെയും മററും മറുഭാഗത്തുനിന്നു ശേഖരിക്കുന്നുണ്ട്. കാൎത്തികരാമന്റെഭാഗം മേനോൻ, വക്കീൽ, ഹേഡ് എന്നീ മൂന്നുസാക്ഷികളാണ് പ്രമാണം. ഒസ്യത്തിന്റെ കൈയെഴുത്ത് മേനോന്റെതാണ്. മററു രണ്ടുപേരും സാക്ഷികളാണ്. ഒസ്യത്തുപ്രകാരം അന്യായം കാ

ത്തികരമാമന്ന വിധിച്ചുകിട്ടുമെന്നുതന്നെ പലരും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഒസ്യത്തു കള്ളഒസ്യത്താണെന്ന പലക്കും അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിലും അതു നിയമംകൊണ്ടു സ്ഥാപിക്കാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നുതന്നെ സൎവ്വജനങ്ങളും ഭയപ്പെട്ടു. ഇനി വക്കീൽമാരുടെ യുക്തികൊണ്ടു വല്ലതും സാധിച്ചെങ്കിൽ ആയി.

ദാമോദരൻ ഈ എല്ലാസംഗതികളും മനസ്സിൽ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു പവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറിവരികയായിരുന്നു. ഒരു പീടികയുടെ അടുക്കെ എത്തിയപ്പോൾ റോഡിന്മേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു ആട്ടു ഒരുഭാഗത്തുനിന്ന മറുഭാഗത്തേക്ക ഓടുകയും ആട്ടു വണ്ടിക്കവന്നുമുട്ടി വണ്ടി മറിഞ്ഞുവീഴുകയും അതോടുകൂടി ദാമോദരൻ വണ്ടിയിൽനിന്നു തെറിച്ചുപോകയുംചെയ്തു. ചെന്നടിച്ചതു ഒരു മരത്തോടായിരുന്നു. ഉടനെ ബോധംകെട്ടു.

ദാമോദരൻ മോഹാലസ്യത്തിൽനിന്ന നിവൎത്തനായപ്പോൾ താൻ ഒരു മുറിയിൽ ഒരു കോച്ചിന്മേൽ കിടക്കുന്നതും അരികത്തു ചിലർ നില്ക്കുന്നതും കണ്ടു. ഓൎമ്മവന്ന ഉടനെ അവൻ എഴുന്നേററു, "ഞാൻ എവിടെയാണ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവരിൽ സാമാന്യം വൃദ്ധയായ ഒരു സ്ത്രീ അവനോടു

"അതെന്ത് മോനെ നിനക്കെന്നെ അറിഞ്ഞൂടെ" എന്ന ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ മറുവടി പറയുന്നതിന മുമ്പ് ആ സ്ത്രീ പിന്നെയും പറയുന്നു.

"എന്റെ മോന് എടയാനൊന്തത്? ഉഭയി എന്റെറയപ്പാ, ഞാൻപേടിച്ചുപോയി. എന്റെ മോന് എന്തുവന്നെന്നറിഞ്ഞില്ലെ. ഞാനൊരു ഒച്ചകേട്ട്, ഞാനില്ലെ ഒറങ്ങാണ്ട് ഇവിടെ കെടക്ക്ന്ന്. മാതവനിണ്ട് ആടയിരുന്ന് വായിക്കുന്ന്. ഞാൻ വേഗം എണിററ് "ആരാന്നോക്കേ മാതവാ. എന്തൊ വിമ്പോലെ കേട്ടല്ലോ. നിന്റെ അച്ചനാന്നോക്കിയാ". എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോ എല്ലെ മാതവൻപാഞ്ഞുപോയി നിന്നെ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നത്. ഞാൻ നിരീച്ചി കണ്ണനാന്ന്. ഞാനങ്ങ് നെലവിളിച്ചുട്ട്. മാതവൻ പറേന്ന് "ഇങ്ങള് കരേല്ലേക്കി അമ്മമ്മെ, ഇങ്ങള് കരേല്ലേക്കി അമ്മ

മ്മേന്ന്. ഞാൻ നോക്കമ്മേം കതയെന്ത് പറയാനാന്. ഞാനെ ന്തെല്ലാം നിരീച്ചപോയി.''

ദാമോദരന് കാൎയ്യം മനസ്സിലായി. താൻ വീണ്ടും മൂർഛിച്ചതും എല്ലാം ഓൎമ്മയായി. താൻ കണ്ണൻമേനോൻെറ വീട്ടിലാണെന്നും തന്നെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നത് അയാളുടെ മൂത്ത സഹോദരിയും മകൻ മാധവനും ആണെന്നും മനസ്സിലായി. തനിക്ക് വേദനയൊന്നും ഇല്ലെന്നും അല്പം മൂർഛിച്ചതേ ഉള്ളുവെന്നും തനിക്ക് ഉടനെ പോകണമെന്നും പറഞ്ഞു കോച്ചിന്മേൽനിന്ന് എഴുന്നേററു അപ്പോൾ മാധവൻ,

''പോകാനായിട്ടില്ല. ഞാൻ ഒരുകുപ്പി സോഡകൊണ്ടുവരാം അതു കുടിച്ചിട്ടു പോകാം.'' എന്നു പറഞ്ഞു ഓടിപ്പോയി. അവൻ അടുത്ത ഒരു ഷാപ്പിൽപോയി ഷാപ്പുകാരനെവിളിച്ചുണത്തി സോഡ വാങ്ങുന്നതിനിടയിൽ ''ഞാനെൻെറ വണ്ടി ചിത്തയായിപ്പോയൊ എന്നുനോക്കട്ടെ'' എന്നു പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ പുറത്തേക്കിറങ്ങുമ്പോൾ ഒരു ദാസി അടുത്തുചെന്നിട്ട്, ''വണ്ടിയിതാ കോനായിലിണ്ട്'' എന്നു പറഞ്ഞു. ദാമോദരൻ അവളെ ഒന്നു നോക്കി, ''നീ ഇപ്പഴ് ഇവിടെയാ'' എന്നുചോദിച്ചു. ഇതിനു ദാസി യാതൊന്നും മറുവടിപറയാതെ ചവിട്ടുവണ്ടിവെച്ച സ്ഥലം കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ മുമ്പിൽ ഇറങ്ങി. കണ്ണൻമേനോൻെറ സഹോദരി അകത്തുതന്നെ നിന്നു. ദാസി കോലായിൽ എത്തിയ ഉടനെ പിന്നാലെ തന്നെചെന്നിരുന്ന ദാമോദരനോടു വളരെമെല്ലെ ഇങ്ങിനെപറഞ്ഞു:

''ഇങ്ങക്ക് എന്നെ മനസ്സിലായൊ. ഇതാ ഈ കടലാത്തെട്ടത്തോളിൻ. ഊടത്തെ മൂപ്പറ് രാമനുണ്ണിമൂപ്പറെ ചതിക്കാനിണ്ട് ഒരു കടലാത്ത് ഇണ്ടാക്കീററ്. അതാനിത്. എൻെറ വയററില് ഇങ്ങളെയെല്ലാം പൊറില്ലെ. ഞാനത് മറക്കൊ. ഊടത്തെ മൂപ്പറ് കടലാത്ത് ഇണ്ടാക്കിയത് ഞാൻ കണ്ടുപോയിന്. ആരോടും പറേണ്ടന്ന് എന്നൊട് പറഞ്ഞിന്. എനക്കിപ്പം പൊറത്തുപൊകാൻ കല്പനയില്ല. ആരോടും മിണ്ടിക്കൂട. ഞാനെത്ര തെവസായി അങ്ങ്വന്നിററ് ഇക്കടലാത്ത് തരണൊന്ന്നിരിക്ക്ന്ന്. ഇങ്ങക്കറഞ്ഞൂടെ അമ്പുവക്കീലിനെ. അയാളും കണാരനേടും പിന്നയില്ലെ

ആ മീശക്കാരൻ ദയിസ്രാള്, അയാളും കൂടിയാ ഇപ്പണിയൊക്കെ എടുത്തത്. ഞാനെല്ലം കേട്ടിന്. ഇതാ ഇതിങ്ങള് എടുത്തോളി. നാളയൊമറെറാ ഞാനങ്ങ് ബന്നിററ് മുഴുമ്മൻ പറഞ്ഞ്യാരാം.''

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ഒരു കടലാസ്സ് ദാമോദരന്റെകൈവശം കൊടുത്തു. ദാമോദരൻ അത്ഭുതപരവശനായി കടലാസ്സുവാങ്ങി കീശയിലിട്ടു. അപ്പഴക്ക് മാധവൻ സോഡയുംകൊണ്ടുവന്നു. ദാമോദരൻ സോഡകുടിച്ചു മാധവനു വളരെ വന്ദനംപറഞ്ഞു വൃദ്ധയോടും യാത്ര അയപ്പിച്ചു. താൻകൂടി ഒന്നിച്ചുപോയി ദാമോദരനെവീട്ടിൽ കൊണ്ടാക്കാമെന്നു മാധവൻ പറഞ്ഞുവെങ്കിലും വണ്ടിക്ക് കേടൊന്നും പററിട്ടില്ലെന്നും തനിക്ക് സുഖക്കേടു ഒന്നുമില്ലെന്നുംമററും പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി വീട്ടിലേക്കുപോകയും ചെയ്തു.

വീട്ടിൽ എത്തിയ ഉടനെ ഒന്നാമതുചെയ്ത പ്രവൃത്തി തന്റെ കീശയിലുണ്ടായിരുന്ന കടലാസ്സു പരിശോധിക്കുകയായിരുന്നു. രണ്ടുമൂന്നുചായ കടലാസ്സിൽ കോരപ്പന്റെ ഒപ്പു പലവിധത്തിൽ ഇട്ടതായി കണ്ടു അവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. അല്പം ആലോചിച്ചപ്പോൾ അവനു കാൎയ്യം മനസ്സിലായി. ഒരു കള്ള ഒസ്യത്തുണ്ടാക്കാൻ വേണ്ടി കണ്ണൻമേനോൻ കള്ളൊപ്പിട്ടു പഠിച്ചതാണെന്നു അവൻ ധരിച്ചു. ഈ കടലാസ്സു തന്റെ കൈവശം കിട്ടിയതിനു കാരണമായ യാദൃച്ഛികസംഭവത്തെപ്പററി അവൻ ആലോചിച്ചു വിസ്മയിച്ചു. ആ കടലാസ്സു തനിക്ക് എടുത്തുകൊടുത്തവൾ ആദ്യം തന്റെ വീട്ടിലും പിന്നെ രാമമന്ദിരത്തിലും ദാസിയായിരുന്നു. ബുദ്ധിയും സാമൎത്ഥ്യവും ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീയാണ്. പക്ഷെ ഒരു ദിക്കിലും വളരെ കാലം നില്ക്കയില്ല. പല വീടുകളിലും ഭൃത്യവേല ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. "മനുഷ്യൎക്ക് ഓരോ നല്ല കാൎയ്യം വരുത്താൻ ഈശ്വരൻ അവൎക്ക് ഒന്നാമത് ആപത്തുകളും അനൎത്ഥങ്ങളും ചിലപ്പോൾ അനുഭവമാക്കുന്നു. മനുഷ്യൎക്കു സംഭവിക്കുന്ന സൎവ്വ കാൎയ്യവും, ആപത്തുകൾപോലും അവരുടെ ഗുണത്തിനുവേണ്ടിയായിരിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം ശരിയാണ്.''

ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ഓരോന്നു വിചാരിച്ചു ഉറങ്ങാൻ പോയി കിടന്നു. സാധു ദാമോദരൻ! അവൻ ചെയ്തതു വലിയ വിഡ്ഢിത്വമായിപ്പോയി. ആ കടലാസ്സ ആ വീട്ടിൽനിന്നു നീക്കം ചെയ്തതായിരുന്നു. അങ്ങിനെ നീക്കംചെയ്തതുകൊണ്ട് കേസ്സിൽ തെളിവിന്നു വളരെ സഹായിക്കുന്ന ഒരു സംഗതി അവൻ നശിപ്പിക്കുയാണ് ചെയ്തത്.

അദ്ധ്യായം 18.

ക്ലബ്ബും ഓഫീസും.

“ശാരദ”യെന്ന പ്രസിദ്ധ നോവലിൽ വർണ്ണിച്ച വക്കീൽമാരുടെ കൊളമ്പിന്റെ കാലമൊക്കെ കഴിഞ്ഞു. യഥാകാലത്തു കെട്ടിമേയാതെ സൂര്യരശ്മി നാനാവഴിക്കും ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ച കൊളമ്പിലെ അംഗങ്ങളുടെ കഷണ്ടിത്തലയെ പീഡിപ്പിക്കുന്നതക്കവിധം ദ്വാരങ്ങളുള്ള മേല്പുരയൊക്കെ ചരിത്രപ്രസിദ്ധം മാത്രമായിത്തീന്നു. കാലുപൊട്ടിയ മേശയും കൈപൊളിഞ്ഞ കസേലയും വല്ല മുൻസിപ്പുകോടതി ആമീൻമാരുടെ ബന്തോവസ്തിലൊ ഗ്രാമസ്കൂളുകളിലൊ അല്ലാതെ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഹൈക്കോടതി വക്കീൽമാരുടെ കൊളമ്പിൽ കാണില്ലതന്നെ. വല്ല വക്കാലത്തിലൊ മറെറാ അത്യാവശ്യം ഒപ്പിടേണ്ടിവന്നാൽ മഷിയും തൂവലും സമീപത്തുള്ള ചായപ്പീടികയിലൊ ഹൊട്ടെലിലൊ ചെന്നു കടം വാങ്ങേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ഇപ്പോൾ ഏതു പ്രധാനനഗരത്തിൽ ചെന്നാലും വക്കീൽമാർക്കും നാട്ടുകാരായ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും ന്യായമായ ജോലികഴിഞ്ഞാൽ ഇരിക്കാനും, രസിക്കാനും, കളിക്കാനും, കുടിക്കാനും ഉള്ള കൊളമ്പുകളായി വിശാലമായ കെട്ടിടങ്ങളും അവയിൽ പലതരത്തിലുള്ള മേശകളും കസാലകളും ശീട്ടു, ചതുരംഗം, ബില്ലിയേഡ്, മുതലായ വിനോദങ്ങൾക്കുള്ള ഏർപ്പാടുകളും ശിപായിമാരും ബട്ളർമാരും ക്ലാർക്കമാരും പങ്കയും സോഡയും ബ്രാണ്ടിയും വിഞ്ഞും എല്ലാം ആവശ്യംപോലെയുണ്ട്. അങ്ങിനെ പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട ഏർപ്പാടിനെ പരിഹാസമായി “കൊളമ്പ്”

എന്നു വിളിക്കേണ്ടതില്ല. ക്ലബ്ബുതന്നെയാകട്ടെ. ജയിക്കുമെന്നു ആരും ഒരിക്കലും വിചാരിക്കാതിരുന്നതും കക്ഷികൾക്കുതന്നെയും ആശാലേശമില്ലാതിരുന്നതുമായ അനേകം നമ്പറുകൾ വക്കീലിൻെറ സാമത്ഥ്യംകൊണ്ടും യുക്തികൊണ്ടും പ്രശംസനീയമായ ചൊടിക്കെകൊണ്ടും തൻെറ കക്ഷിക്കു ഗുണമായിത്തീൎന്നതും, വക്കിൽ എതിർ വക്കീലിനെ പറഞ്ഞു വിഡ്ഢിയാക്കിയതും ജഡ്ജിയെ വാദിച്ചു മടക്കിയതും താൻതന്നെ പറഞ്ഞും അന്യോന്യം പ്രശംസിച്ചും അതിനാലുള്ള സുഖമനുഭവിക്കയും, ബുദ്ധികൊണ്ട് പകൽ മുഴുവൻ അദ്ധ്വാനിച്ചശേഷം പ്രയോജനകരമായ ആ അവയവത്തിന് ഒരു ഉന്മേഷം നൽകാൻ അത്യാവശ്യമായ ചില പാനീയങ്ങൾ സേവിക്കയും ആലോചനാശക്തിയുടെ പ്രയോഗത്തിനു വിവിധത്വം വരുത്തുന്നതൊ ശരീരവ്യായാമത്തിനു അനുകൂലിക്കുന്നതൊ ആയ ചില കളികളിൽ ഏൎപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ ആഹാരാദികളെപ്പോലെതന്നെ ആ വക മഹാന്മാൎക്ക് ഒഴിച്ചുകൂടാതായിത്തീൎന്നിരിക്കുന്ന ക്ലബ്ബിനെപ്പററി ദൂഷിക്കാൻ വല്ലവരും ശ്രമിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഏൎപ്പാടിനൊ, അഥവാ, അത് ഈവിധം പരിഷ്കൃതനിലയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നതിനൊ മലയാളികളൊക്കെ, യൂറോപ്യൻ സമുദായത്തിനാണ് കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. യൂറോപ്യന്മാരെയാണ് ഈ കാൎയ്യത്തിലും അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അതു നമ്മുടെ ഗുണത്തിനൊ ദോഷത്തിനൊ വേണ്ടിയാണെന്ന കാൎയ്യത്തെപ്പററി സംശയിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല. ഏതായാലും ഒരു കാൎയ്യം തീൎച്ചയാണ്. ക്ലബ്ബും ഭാൎയ്യയും യോജിപ്പിലല്ല. ക്ലബ്ബിൽ പോകുന്നതും രാത്രി വളരെനേരം അവിടെ ഇരുന്നു താമസിച്ചുകളയുന്നതും പത്നിമാൎക്ക് ഇഷ്ടമുള്ള കാൎയ്യമല്ല. ബുദ്ധിയില്ലാത്ത അബലകൾ! ക്ലബ്ബുകൊണ്ടുള്ള ഗുണങ്ങൾ അവരെന്തറിഞ്ഞു? പകലുള്ള ജോലിയൊക്കെ കഴിഞ്ഞാൽ രാത്രി ഉറങ്ങാൻ സമയമാകുന്നതുവരെയെങ്കിലും മക്കളുടെ പഠിപ്പിൻെറ കാൎയ്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കയും വീട്ടിൽ ഭാൎയ്യയോടും മററു കുടുംബങ്ങളോടും സല്ലപിച്ചും അവരോടു ഗുണദോഷിച്ചും തൻെറ പഠിപ്പിൻെറയും അറിവിൻെറയും ഗുണം അവൎക്കുകൂടി അനു

ഭവമാകത്തക്കവിധത്തിൽ കാലംകഴിക്കയുമാണു വേണ്ടതെന്നാണ് ചൊട്ടപ്പെണ്ണുങ്ങളുടെ വാദം. അവക്കു വല്ല കാൎയ്യബോധവും ഉണ്ടോ? ഒരു വക്കീലും ഭാൎയ്യയും തമ്മിൽ ഇതിനെപ്പററി താഴെ പറയുംപ്രകാരം സംഭാഷണമുണ്ടാകയെന്നുള്ളത് അസംഭാവ്യമല്ല.

ഭാൎയ്യ—നിങ്ങൾ രാത്രി പത്തുപന്ത്രണ്ടു മണിയാകുന്നതുവരെ ക്ലബ്ബിൽ പോയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുള്ള ഫലമെന്താണ്?

വക്കീൽ—വിഡ്ഢി! ക്ലബ്ബുകൊണ്ടുള്ള ഗുണം വല്ലതും നിണക്കറിയാമൊ? ഒന്നാമത് ന്യൂസ്പേപ്പർ വായിക്കാം. ന്യൂസ്പേപ്പർ വായിച്ചു വൎത്തമാനങ്ങൾ അറിയാത്തവർ ഇക്കാലം എന്തിനുകൊള്ളാം?

ഭാൎയ്യ—ന്യൂസ്പേപ്പർ വീട്ടിൽനിന്നു വായിച്ചാൽ ആവില്ലേ? ഇവിടെയും ചില പത്രങ്ങൾ വരുന്നുണ്ടല്ലൊ. അതു നിങ്ങൾ പൊളിച്ചുനോക്കുന്നുകൂടിയില്ലല്ലൊ.

വക്കീൽ—ഇവിടെ വരുന്നതു മലയാളം കടലാസ്സല്ലെ. ഞങ്ങൾ വായിക്കുന്നതു ബിലാത്തിയിൽ നിന്ന് ചിത്രങ്ങളോടുകൂടി വരുന്ന പത്രങ്ങളാണ്.

ഭാൎയ്യ—ആ വക പത്രങ്ങൾ ഇവിടെ വരുത്തിയാലെന്താണ്?

വക്കീൽ—അതിനു വളരെ ചെലവുണ്ടാകും.

ഭാൎയ്യ—നിങ്ങൾ മാസത്തിൽ ക്ലബ്ബിൽ ഇരുപത് ഇരുപത്തുനാലു റുപ്പിക കൊടുക്കുന്നുവല്ലൊ. അത്ര സംഖ്യ കൊടുത്താൽ ഇവിടെ ആ പത്രം വരില്ലെ?

വക്കീൽ—ഇരുപത് ഇരുപത്തുനാലുറുപ്പിക കൊടുക്കുന്നതു പത്രത്തിനുമാത്രമാണൊ? ബില്ലിയേഡ്, ടെനിസ്സ് മുതലായ കളിയില്ലെ?

ഭാൎയ്യ—ടെനിസ്സ് രാത്രിയും കളിക്കുമൊ? ആറുമണിവരെ ടെനിസ്സ് കളിച്ചാൽ ഏഴുമണിക്കെങ്കിലും വീട്ടിലെത്തിക്കൂടെ? ബില്ലിയേഡിന് ഒരു മേശ ഇവിടെ വാങ്ങിവെക്കരുതൊ? എന്നെ പഠിപ്പിച്ചാൽ ഞാനും കളിക്കാമല്ലൊ.

വക്കീൽ—അതിനെന്താണ് വിലയെന്നറിയൊ?

ഭാൎയ്യ—എന്നാൽ അതു വേണ്ടെന്നു വെക്കണം.

വക്കീൽ—നിണക്കെന്തറിയാം? ബില്ലിയേഡിന്റെ ഗുണം നീ എന്തറിഞ്ഞു?

ഭാൎയ്യ—ആട്ടെ, ബില്ലിയേൎഡിനും ടെനീസ്സിനും ന്യൂസ്പേപ്പറിനുമാണൊ ഇരുപത് ഇരുപത്തുനാലുറുപ്പിക കൊടുക്കുന്നത്?

വക്കീൽ—അല്ല, പിന്നെയെന്തൊക്കെയാണ്? പിന്നെ . . . .

ഭാൎയ്യ—പിന്നെ, പറയിൻ പിന്നെയെന്തൊക്കെയാണ്? വിസ്കികുടിക്കണം. അല്ലെ, സ്നേഹിതന്മാൎക്ക വാങ്ങിക്കൊടുക്കണം. നിങ്ങൾക്ക് ഒരു മദ്യഷാപ്പ ക്ലബ്ബിൽതന്നെ ഉണ്ടെന്നറിയുന്നു. അതിന പ്രത്യേകം ലൈസൻസുമുണ്ട്. ബുദ്ധിയും പഠിപ്പുമുള്ള നിങ്ങളൊക്കെ ഇത്ര ആലോചനയില്ലാത്തവരായിപ്പോയല്ലൊ. നിങ്ങൾ സ്നേഹിതന്മാർ ഒന്നിച്ചിരുന്ന പല വിനോദങ്ങളും പറകയാണെങ്കിൽ തരക്കേടില്ല. വിസ്കികുടിച്ച മത്തായശേഷം എന്തു വിനോദമാണ് നിങ്ങൾ പറയുക, കേൾക്കട്ടെ. മററുള്ളവരെ ദുഷിക്കുക, പരിഹസിക്കുക, അന്യോന്യം ചീത്തപറയുക. നിങ്ങളൊക്കെ കുടിച്ച നിലയിൽ എന്താണ് പറയുന്നത്, എന്താണ് ചെയ്യുന്നത്, എന്ന നിങ്ങൾക്ക് ഓൎമ്മയുണ്ടൊ? ക്ലബ്ബിലെ പണിക്കാരും വണ്ടിക്കാരും നിങ്ങളെപ്പററി പറഞ്ഞു ചിരിക്കുന്നതു നിങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ടൊ? ക്ലബ്ബിൽ ഹാജരില്ലാത്ത മെമ്പറെപ്പററി മററുള്ളവരൊക്കെ ദുഷിക്കും. കണ്ട ആറുംനാലും പറഞ്ഞു രസിക്കുക. നിങ്ങളുടെ ജാതിക്കൂട്ടവും പഞ്ചായത്തും വീട്ടുകാൎയ്യവും മററും സൎവ്വജാതിയും കേൾക്കെ ലജ്ജവിട്ടു പറയുക. അതു മററുള്ളവൎക്ക പരിഹാസത്തിന കാരണമാകുക. രാത്രി പതിനൊന്ന പന്ത്രണ്ടു മണിക്ക് വീട്ടിൽ മടങ്ങിവരിക. അതുവരെ വീട്ടിൽ നിങ്ങളുടെ കുട്ടികളെന്താണ് ചെയ്യുന്നത്, ഞാനെന്താണ് ചെയ്യുന്നത്, എന്ന നിങ്ങളറിയുന്നുണ്ടൊ? നിങ്ങളോടു വല്ല കാൎയ്യത്തെപ്പററി സംസാരിക്കാൻ ഞങ്ങൾക്ക് തരം കിട്ടുന്നുണ്ടൊ? കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നുണ്ടൊ, അവരുടെ അവസ്ഥയെന്താണ്, എന്ന അന്വേഷിക്കാൻ നിങ്ങൾക്ക സമയമുണ്ടൊ? നിങ്ങൾ വൎത്തമാനപത്രം വായിച്ച ജ്ഞാനിയായാൽ മതിയൊ? ആ പത്രങ്ങൾ ഇവിടെനിന്ന വായിച്ച ഞങ്ങൾക്ക കൂടി വല്ല അറിവും ഉണ്ടാക്കേണമെന്ന നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടൊ? ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഭാൎയ്യ. നിങ്ങളുടെ ഭൃത്യന്മാരും ഞാനും വല്ല വ്യ

ത്ത്യാസവുമുണ്ടോ? നിങ്ങൾ യൂറോപ്യന്മാരെ അനുകരിക്കുന്നപോലും. ഇങ്ങിനെയാണൊ യൂറോപ്യന്മാർ ചെയ്യുന്നത്? അവർ ടെനിസ്സ കളിക്കാൻ പോകുന്നുവെങ്കിൽ ഭാര്യമാരും പോകുന്നു. അവർ ക്ലബ്ബിലിരുന്നു സ്നേഹിതന്മാരോടുകൂടി പത്രം വായിക്കുന്നുവെങ്കിൽ ഭാര്യമാർ അടുത്ത ഒരു ഡ്രിട്ടപ്പിലിരുന്നു അവരും പത്രങ്ങൾ വായിക്കുന്നു. അവർ ഒന്നിച്ചു മടങ്ങുന്നു. നിങ്ങൾ അവർ ചെയ്യുന്നതുപോലെ ചെയ്യേണമെന്നു കരുതി അവരുടെ ഗുണത്തെ പകൎക്കാതെ ദോഷത്തെമാത്രം അനുഭവമാക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സമുദായം യൂറോപ്യന്മാരുടെ സമുദായത്തിന്റെ സ്ഥിതിയിലെത്തുന്നതുവരെ ക്ഷമിക്കാതെ അവരുടെ ചില ഏൎപ്പാടുകളുടെ ഏതാൻഭാഗം മാത്രം പകൎത്തി അതുകളെക്കൊണ്ടുള്ള ദോഷാംശമല്ലാതെ ഗുണാംശം ലഭിക്കാൻ തരമില്ലാതാക്കുന്നതു ദോഷമാണെന്നു നിങ്ങളെപ്പോഴാണ് പഠിക്കുക?

ഇങ്ങിനെയാണ് ചപലകളും അബലകളുമായ സ്ത്രീകൾക്ക് ക്ലബ്ബിനെപ്പററിയുള്ള ധാരണ. ഭാര്യക്കു കീഴടക്കമുള്ള ചില ഭീരുക്കളായ പുരുഷന്മാർ മാത്രം അവരുടെ ശകാരം കേട്ടിട്ടു ക്ലബ്ബിൽ പോകാതെ നില്ക്കും. മലയാളി ഭാര്യയെ ഭയപ്പെടുകയൊ? നല്ലകഥ! ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ ഭാര്യയെ ഉപേക്ഷിക്കാനും സ്വീകരിക്കാനും നിയമത്താലും ആചാരത്താലും അനുവദിക്കപ്പെട്ട മലയാളി, ധീരനായ മലയാളി, ഭാര്യയെ ഭയപ്പെടാനൊ? ഒരിക്കലുമില്ല. അങ്ങിനെ ക്ലബ്ബ്കൾ നിൎവ്വിഘ്നം നടന്നുപോരുന്നു.

ദാമോദരനും രാമനുണ്ണിയും ക്ലബ്ബിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ രാത്രി എട്ടുമണിയായിരിക്കുന്നു. അവർ അതിലെ അംഗങ്ങളാണെന്നു വായനക്കാർ ശങ്കിച്ചുപോകരുതു. ഒരു വക്കീലിനെ കാണ്മാൻവേണ്ടി പോയതാണ്. ചെല്ലുമ്പോൾ മുമ്പിലുള്ള വലിയമുറിയിൽ ഹൈക്കോട്ടുവക്കീൽ കേശവക്കുറുപ്പവർകൾ ഒരു ചാരുകസാലയിൽ മലൎന്നുകിടന്നു ഒരു ന്യൂസ്പേപ്പർ വായിക്കയായിരുന്നു. അടുക്കൽ ഒരു മേശമേൽ ഒരു ഗ്ലാസ്സിൽ ഉള്ള വിസ്കി സോഡവെള്ളത്തിന്റെ സംയോഗംകൊണ്ടു മേലോട്ടു പതച്ചുകയറുന്നു. എന്നെയും വേഗം വയററിലാക്കുവിൻ എന്നു അപേക്ഷിക്കയാണെന്നു തോന്നും.

കേശവക്കുറുപ്പ് സാമാന്യത്തിൽ അല്പം അധികം വലിപ്പമുള്ള ഒരാളാണ്. രണ്ടു പേരുടേയും പദവിന്യാസം കേട്ട ഉടനെ അദ്ദേഹം മുഖത്തിനു നേരിട്ടു പിടിച്ചിരുന്ന കടലാസ്സ താഴ്ത്തിപ്പിടിച്ചു. വയറിന്റെ തടസ്ഥം നിമിത്തം പിന്നെയും വന്നവരെ കാണായ്കയാൽ, മുഖം അല്പം ഇടത്തോക്ക ചരിച്ചു വയർ ഒഴിച്ചു പിടിച്ചു നോക്കി, അതിലിടക്ക് രണ്ടുപേരും മറുഭാഗത്തേക്കു നടന്നിരുന്നതിനാൽ അങ്ങിനെതന്നെ വലത്തുഭാഗത്തുകൂടിയും നോക്കി. ഒടുക്കപ്പാടെ ആ ചെറിയ ഒരു കണ്ണിന്നപ്പുറത്തുവെച്ചു മുഖം കട്ടികൾ ഒട്ടിച്ചുകളിക്കുമ്പോലെ ഒന്നുരണ്ടുപ്രാവശ്യം ഏത്തിയും ഒളിച്ചുംനോക്കിയശേഷം ആളുകളെ കണ്ടറിഞ്ഞു, കസാലയുടെ കൈയിന്മേൽ ഉയർത്തിവെച്ചിരുന്ന കാൽ താഴ്ത്തിവെച്ചു ഒടുക്കം വയറും പിന്നെതലയും തങ്ങളുടെ സ്ഥാനങ്ങൾ ചരിഞ്ഞനിലയിൽനിന്നു നേരെയായി. അദ്ദേഹം എഴുന്നേററിരുന്നു. രാമനുണ്ണിയോടു,

"എന്താ മിസ്റ്റർ രാമനുണ്ണി, ഞങ്ങളുടെ ക്ലബ്ബിൽ മെമ്പറാകുന്നില്ലേ? വരിൻ ഇരിക്കിൻ. എടൊ, ആരവിടെ, ബോയി. രണ്ടു കസാലയിങ്ങട്ടെടുക്കു."

ഈ കേശവക്കുറുപ്പ് നിയമജ്ഞാനംകൊണ്ടും ലോകപരിചയംകൊണ്ടും പ്രസിദ്ധനായ വക്കീലാണ്. കാരുണ്യഹൃദയനും ധർമ്മിഷ്ഠനുമാണ്. നിഷ്കളങ്കനും എല്ലാരോടും നല്ല ലോഗ്യവും ഉള്ള ആളും ആരേയും സഹായിക്കാൻ ഒരുക്കമുള്ള ദേഹവും ആണ്. ബുദ്ധികൊണ്ട് അധികം പ്രവൃത്തിക്കുകയും ശരീരത്തിനു വ്യായാമം അശേഷം ഇല്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്കയാൽ ശരീരം സ്ഥൂലിക്കയും താൻ അറിയാതെ രോഗം ബാധിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ദാമോദരനോടും രാമനുണ്ണിയോടും അദ്ദേഹം ലോഗ്യം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കെ അടുത്ത ഒരു മുറിയിൽനിന്നു ബില്ലിയെഡ് കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന നാലുപേരിൽ ഒരാൾ ആ കളിക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്ന വടിയുംകൊണ്ടു വാതിലിന്നടുക്കെ വന്നു അവരെ രണ്ടുപേരെയും നോക്കി മടങ്ങി കളിസ്ഥലത്തുതന്നെ ചെന്നുനിന്നിട്ട് "രാമനുണ്ണി സെമിണ്ടാറും അളിയനും വന്നിരിക്കയാണ്. എന്താ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻ ചെന്നു അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നില്ലേ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞ ആളുടെ പേർ പാണ്ഡവക്കമ്മത്തിയെന്നായിരുന്നു. ഒരു സ്രാപ്പാണ്. എന്നുവെച്ചാൽ സൎവ്വവ്യാപാരിയാണ്. വക്കീൽമാരുടെ സേവകനാകയാൽ ക്ലബ്ബിൽ മെമ്പറായതാണ്. കുറെ ഇംഗ്ലീഷൊക്കെ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും വേറെ യാതൊരു പണിക്കും പോറുകയില്ലെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമൎത്ഥനായ അച്ഛന്നു നല്ല ബോദ്ധ്യമുണ്ടാകയാൽ കുറെ പണവുംകൊടുത്തു പൊന്നുത്തുക്കിവില്ലനാക്കിയതാണ്. അതുതന്നെയും ശരിയായിചെയ്വാൻ കീഴിൽ വേറെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുണ്ട്. ഒടുവിൽ കണക്കൊക്കെ ശരിയായിട്ടുണ്ടോ എന്നു നോക്കിയാൽ മതി. വലിയ ദുഷിയനും പരിഹാസിയുമാണ്. രാമന്നുണ്ണിക്ക് വളരെ പണമുണ്ടെന്നു അറികയും അതു പക്ഷെ കേസ്സിൽ സൎവ്വം പോയ്പ്പോകാനിടയുണ്ടെന്നു ആശിക്കയുംചെയ്തു മുഴുവൻ സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് "രാമന്നുണ്ണി സെമിണ്ടാർ" എന്നു പറഞ്ഞതു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരിയെ ദാമോദരൻ വിവാഹംചെയ്വാനിടയുണ്ടെന്നു താൻ നാട്ടിലെ സൎവ്വ കുടുംബങ്ങളുടെയും വിവരം ചോദിച്ചറിയുന്നതിലിടക്ക് മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതിനാലാണ് "അളിയൻ" എന്നു ദാമോദരനെപ്പററി പറഞ്ഞത്. കുഞ്ഞിരാമൻ തന്റെ മകനുവേണ്ടി വസുമതിയെ അന്വേഷിച്ച വിവരം പരകാൎയ്യാന്വേഷണതല്പരനായ ആ മനുഷ്യന്നു അറിവുണ്ടായിരുന്നതിനെ സൂചിപ്പിച്ചാണ് "കുഞ്ഞിരാമൻ ചെന്നു അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നില്ലേ" എന്നു ചോദിച്ചത്. ആ ചോദ്യത്തെപ്പററി പിന്നെ ഒരു സംഭാഷണം നടക്കുകയും കളിക്കാരൊക്കെ പൊട്ടിച്ചിരിക്കയും ചെയ്തു. ചിരിയൊക്കെ കഴിഞ്ഞശേഷം ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ചെറുപ്പക്കാരൻ ഒരു വക്കീൽ,

"പുറത്തു ചില അതിഥികൾ ഉള്ളപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ ഉറക്കെ ചിരിച്ചതു നന്നായില്ല."

കുഞ്ഞിരാമൻ—അവൎക്കെന്താ വാല്യണ്ടൊ നാം ചിരിക്കാൻ?

പാണ്ഡവക്കമ്മത്തി—നിങ്ങളെന്തിന ചിരിച്ചു?

കുഞ്ഞിരാമൻ പിന്നെയും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. ചിരി പലവിധത്തിലുമുണ്ടല്ലൊ. ഹൃദയത്തോടു തട്ടാതെ തൊണ്ടയിൽനിന്നു മാത്രം പുറപ്പെടുന്ന ചിരിയാണ് കുഞ്ഞിരാമന്റേത്. ചിരിക്കുമ്പോൾ

തന്റെ പല്ലുകൾ മുഴുവൻ പ്രത്യക്ഷമാകേണമെന്നുള്ളതു അയാൾ പുഞ്ചിരിയിൽക്കൂടി അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ഒരു നിർബ്ബന്ധനിയമമാണ്. അതിന തുടർച്ചയായി പണ്ഡവക്കുറുപ്പിയും കുഞ്ഞിരാമനും രാമനുണ്ണിയേയും ദാമോദരനേയും സൂചിപ്പിച്ചു പരിഹാസമായിപ്പറഞ്ഞ വയൊക്കെ കേവലം സഭ്യേതരമാകയാൽ ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നില്ല. അവയൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ടു അവരുടെ ഒന്നിച്ചു കളിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്ന, ചെറുപ്പക്കാരായ രണ്ടു ഹൈക്കോട്ടു വക്കീൽമാർ ചിരിയിൽ അവരോടു യോജിച്ചുവെങ്കിലും മനസ്സുകൊണ്ടു അവരെ പുച്ഛിച്ചു. കേശവക്കുറുപ്പിന് ഈ ചിരിയും പരിഹാസവും അശേഷം രസിച്ചില്ലെന്നു അയാളുടെ മുഖസ്വഭാവം വെളിപ്പെടുത്തി. രാമനുണ്ണിയും ദാമോദരനും അതിനെപ്പററി ചിന്തിച്ചതേ ഇല്ല. ആ മുറിയുടെ മററൊരററത്ത് വക്കീൽ കണ്ണപ്പനെടുങ്ങാടിയും മുൻസിപ്പും ഇരുന്നു എന്തോ വർത്തമാനം പറകയാണ്.

മുൻസിപ്പു (സ്വകാര്യം)—ഇതു വളരെ ലജ്ജാവഹംതന്നെ.

നെടുങ്ങാടി—എന്തിനെ കുറിച്ചാണ് ഇവിടുന്നു പറഞ്ഞത്.

മുൻസിപ്പു—ക്ലബ്ബിൽവെച്ച് ഇങ്ങിനെ കൂക്കിയും നിലവിളിയും ഉണ്ടാകുന്നത്.

നെടുങ്ങാടി—ആരോടു പറയാൻ. മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമന് അല്പം ചെന്നാൽ പിന്നെ നിലവിളിയല്ലാതില്ലല്ലൊ.

മുൻസിപ്പ്—നിങ്ങളല്ലെ സിക്രട്ടേരി? ഇതിനെപ്പററി ഒരു റൂളുണ്ടാക്കണം.

നെടുങ്ങാടി—ആവാം, ഇനിയത്തെ സഭയിലാവാം.

ഇവരിങ്ങിനെ പറയുന്നതിലിടക്ക്

കേശവക്കുറുപ്പ്—കേസ്സു നാളയല്ലെ. സാക്ഷികളൊക്കെ തയ്യാറുണ്ടല്ലെ?

രാമനുണ്ണി—ഉണ്ട്.

കുറുപ്പ്—ആ എഴുത്തുകൾ ഒന്നും മറക്കരുത്.

രാമനുണ്ണി—ഇല്ല, അതിലിടയ്ക്ക് ഇന്നലെ ഒരു വിശേഷവിധിയുണ്ടായി. പറയൂ ദാമോദരൻ പറയൂ.

രാത്രി സൈക്കിളിന്മേൽനിന്നു വീണതും ദാസിയെ കണ്ടതും

അവരാം കടലാസ്സു കൊടുത്തതും മററും ദാമോദരൻ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു. ഇതൊക്കെ കേട്ടശേഷം വക്കീൽ,

"ദാമോദരനല്ല മറെറാരാളായിരുന്നു ഈ വിവരം പറഞ്ഞിരുന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ വിശ്വസിക്കയില്ലായിരുന്നു. ഒരു കോടതി എങ്ങിനെ ഇതു വിശ്വസിക്കും?"

രാമനുണ്ണി—ഞാനതു പറഞ്ഞു.

കുറുപ്പ്—എന്നു മാത്രമൊ, ഈ കടലാസ്സിൽ ഈ എഴുതിയതൊക്കെ മേനോൻ കണ്ണനാണെന്നുള്ളതിന് എന്താണ് ലക്ഷ്യം? എങ്ങിനെ തെളിയിക്കും? നിങ്ങരം ഈ കടലാസ്സ് അവിടെനിന്ന് എടുക്കരുതായിരുന്നു.

രാമനുണ്ണി—എങ്കിലൊ?

കുറുപ്പ്—എങ്കിൽ നമുക്ക് വേറെ വല്ല സംഗതിയും ഉണ്ടാക്കി കണ്ണന്റെ വീടു പൊലീസ്സുകാരെക്കൊണ്ട് പരിശോധിപ്പിക്കയും ആ അവസരത്തിൽ കണ്ടെടുക്കയും ചെയ്യാമായിരുന്നു.

ദാമോദരൻ—അതു ശരി, എന്റെ ആലോചനക്കുറവ്. അക്കാര്യത്തിൽ എന്നെ കുററപ്പെടുത്താനും പാടില്ല.

കുറുപ്പ്—നിങ്ങളുടെ തൽക്കാലത്തെ പരിഭ്രമവും, സൈക്കിളിന്മേൽനിന്നു വീണ നോവും, എല്ലാം നിമിത്തം നിങ്ങരക്ക് അങ്ങിനെ തോന്നാത്തതിൽ ആശ്ചര്യമില്ല. ഇനി എന്താണ് നിവൃത്തിയെന്നാണ് ആലോചിക്കേണ്ടത്.

ദാമോദരൻ—അതെ.

കുറുപ്പ്—നിങ്ങരം ആ സ്ത്രീയെ ഇന്നു രാത്രി കണ്ടിട്ട് ഈ കടലാസ്സ് അവിടത്തന്നെ വെപ്പിക്കണം. അതു അവിടത്തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു നമുക്ക് നിശ്ചയവുമുണ്ടായിരിക്കണം. പൊലീസ്സുകാർ പരിശോധിക്കുമെന്നുള്ള വിവരമൊന്നും അവളെ അറിയിക്കരുതു. അവരാം സാക്ഷിപറയുമൊ? അതിനു തക്ക വകതിരിവുണ്ടൊ?

ദാമോദരൻ—വകതിരിവുണ്ട്. പക്ഷെ ഭയംകൊണ്ട് സാക്ഷിപറവാൻ ഒരുങ്ങുമൊ എന്നറിഞ്ഞില്ല.

കുറുപ്പ്—ഏതായാലും ഒന്നു ശ്രമിച്ചുനോക്കിൻ. ഇന്നു രാത്രി അവളെ കാണാൻ കഴിയുമൊ എന്നു നോക്കിൻ. അവർ അതിന്നു രണ്ടിനും സമ്മതിച്ചില്ലെന്നു വരികിൽ നമുക്കു വേറെയൊരു യുക്തിയെടുക്കാം. കള്ളന്മാർ എപ്പോഴും ഭീരുക്കളാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണം. രണ്ടാലൊരു വിവരം എന്നെ രാവിലെ അറിയിക്കണം. കേട്ടൊ. വരട്ടെ, പൊകാൻ വരട്ടെ. എടൊ, രണ്ടു വിസ്കിയും സോഡയും.

രാമനുണ്ണി—വേണ്ട, ഞങ്ങൾ വിസ്കി കഴിക്കാറില്ല.

കുറുപ്പ്—എന്നാൽ എന്താ കഴിക്കുക. ബ്രാണ്ടിയാവാം. ബ്രാണ്ടിയും വേണ്ടെന്നൊ. ആവിധം ചെറുപ്പക്കാരുണ്ടൊ ഇക്കാലത്ത്? വിസ്കിയും ബ്രാണ്ടിയും പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ലക്ഷണങ്ങളിൽ ഒന്നായിട്ടല്ലെ കരുതിയിരിക്കുന്നത്?

ദാമോദരൻ—ഞങ്ങൾക്കു പരിഷ്കാരം തികഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു വിചാരിച്ചാൽ മതിയല്ലൊ.

കുറുപ്പ്—ഏതായാലും എനിക്കു സന്തോഷമായി. ഞാൻ അല്പം ദിവസേന കഴിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും കുടിക്കുന്നവരോടു എനിക്കു ബഹുമാനമില്ല. നിങ്ങൾ ചെറുപ്പക്കാർ കേവലം കുടിക്കാതിരിക്കുന്നതായാൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമാണ്. നിങ്ങളോട് എനിക്കുള്ള ബഹുമാനം അതുകൊണ്ടു വർദ്ധിക്കയെ ഉള്ളൂ. ബാരിസ്റ്റർ വരുന്നില്ലെന്നല്ലെ കമ്പിവന്നത്. ആവശ്യമില്ല ഞാൻ തന്നെ മതി. എന്നാൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ, സലാം.

അദ്ധ്യായം 19.

"സൎവ്വസാക്ഷിയായ ഈശ്വരൻ."

"ഒരുത്തൻ പാപകൎമ്മംചെയ്തീടിലതിൻ ഫലം
പരക്കേയുള്ള മഹാജനങ്ങൾക്കൊക്കെതട്ടും;
കാലത്താൽ നികന്നീടുമാപത്തു മററുള്ളോൎക്കു
മേലിൽ താൻതന്നെയനുഭവിച്ചീടുകെന്നേവരൂ."

കോടതിയിൽ ജനങ്ങൾ അനവധി വന്നു നിറഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഒസ്യത്തുകേസ്സിനെപ്പററി രാജ്യമൊക്കെ ശ്രുതിപൊങ്ങിയിരുന്നതിനാലും കഴിഞ്ഞുപോയ കോരപ്പന്റെ വയസ്യന്മാരും രാമനുണ്ണിയോടു അനുകമ്പയുള്ളവരുമായ പലരും, കൎത്തികരാമന്റെയും മേനോന്റെയും സേവകന്മാരായ ജനങ്ങളും, രാമനുണ്ണി നശിച്ചു കാണ്മാൻ, വെറും അസൂയനിമിത്തം, ആഗ്രഹിക്കുന്ന ചില ദുഷ്ടാശയന്മാരും, കാൎത്തികരാമന്റെയും മററും ചതി നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ കേസ്സ് എങ്ങിനെ കലാശിക്കുമെന്നറിവാൻ ഉൽകണ്ഠയുള്ള വളരെ പേരും, ദാമോദരനെ ഉള്ളുകൊണ്ടു സ്നേഹിച്ചു ബഹുമാനിക്കുന്ന ചില ചെറുപ്പക്കാരും, കേസ്സിൽ വക്കീൽമാരുടെ പോരു കേൾപ്പാൻ മാത്രം കൊതിക്കുന്ന ചിലരും ഇങ്ങിനെ അന്ന് അനവധി ജനങ്ങൾ പതിനൊന്നുമണിക്കു മുമ്പുതന്നെ കോടതിയിൽ നിറഞ്ഞു. വക്കീൽമാർ ഓരോരുത്തർ അവരവരുടെ അവസ്ഥക്കും ആദായത്തിനും അനുസരിച്ചു ബ്രൂഹാം, ഡൊഗ്ഗ്കാർട്ട്, ജഡുക്ക, എന്നീവണ്ടികളിലായി വന്നുതുടങ്ങി. കേസ്സും ആദായവും കുറഞ്ഞിരുന്ന ചിലർ മൂന്നും നാലുംപേർ ഒന്നിച്ചുകൂടി ഒരു വണ്ടി കൂലിക്കുവാങ്ങിയതിൽ കയറിക്കൂടീട്ടുണ്ട്. അന്ന് "ബാറി"ൽമിക്ക വക്കീൽമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. കാൎത്തികരാമന്റെ വക്കീൽ മിസ്റ്റർ പ്രതാപരുദ്ര അയ്യങ്കാർ ബി-എ. ബി-എൽ. കാലത്തെതന്നെ എത്തിയിരുന്നു. കേസ്സിൽ നിശ്ചയമായും തന്റെഭാഗം ജയിക്കുമെന്നുള്ള ഭാവത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം ബാറിൽ ചെന്നിരുന്നു മററു

ള്ളവരെയൊക്കെ പുച്ഛമായി ഒന്നുനോക്കി. മിസ്റ്റർ നോട്ടൻ മുതലായ പ്രസിദ്ധ ബാരിസ്റ്റർമാരുടെ ബാഹ്യചേഷ്ടകളെ അനുകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഈ വക്കീലിനെ ഉള്ളുകൊണ്ടു മററു സവ്വരും പുച്ഛിച്ചിട്ടായിരുന്നു. നിയമചരിജ്ഞാനം ലേശമില്ലെങ്കിലും പ്രതാപം കൊണ്ടും കപടനാട്യങ്ങളെക്കൊണ്ടും കക്ഷികളെ വഞ്ചിച്ചു പണം സമ്പാദിക്കാനും ചില വക്കീൽമാക്കു സാധിക്കുമെന്നുള്ളതിനു ഈ അയ്യങ്കാർ ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ്.

രാമനുണ്ണിയുടെ വക്കീൽ മിസ്റ്റർ കേശവകുറുപ്പ് ബി-എ-ബി-എൽ. വന്നപ്പോൾ ചെറുപ്പക്കാരായ വക്കീൽമാർ ബഹുമാനിച്ചു ഉപചാരംചെയ്തു. പതിനൊന്നരമണിയായി; ജഡ്ജി കുട്ടിമേനോൻ എത്തി. ഒന്നാമത് ഒസ്യത്തുകേസ്സ് വിചാരണക്കെടുത്തു.

രാമനുണ്ണി ഹാജരാക്കിയിരുന്ന ഒസ്യത്തു ശരിതന്നെയായിരുന്നുവെന്നു എതിർഭാഗത്തുനിന്നു സമ്മതിച്ചിരുന്നതിനാൽ കാത്തികരാമൻ ഹാജരാക്കിയ ഒസ്യത്തു അതിനുശേഷം ഉണ്ടായിരുന്നതൊ എന്നും അതു ന്യായമായ ഒസ്യത്തുതന്നെയൊ എന്നും മാത്രമായിരുന്നു ആലോചിക്കേണ്ടിയിരുന്നത്.

തനിക്ക് തന്റെ കാരണവർ എഴുതിക്കൊടുത്ത ഒസ്യത്താണ് താൻ ഹാജരാക്കിയതെന്നും അതു റജിസ്ത്രാക്കീട്ടുണ്ടെന്നും മരിക്കുന്നതിനു മൂന്നുദിവസം മുമ്പാണ് റജിസ്ത്രാക്കിയതെന്നും കാത്തികരാമൻ വാമൊഴികൊടുത്തു.

എതിർവിസ്താരത്തിൽ താനും കാരണവരും സ്നേഹത്തിൽ തന്നെയായിരുന്നുവെന്നും തനിക്ക് പല അവസരങ്ങളിലും ദ്രവ്യസഹായം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും കച്ചവടത്തിൽ താൻ പൊളിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നുവെന്നും, അതിൽ ദ്രവ്യസഹായത്തിനു കാരണവരോടു ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നില്ലെന്നും, കാരണവക്കു വസ്തുക്കളായും മററും ഒരു ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ ആസ്തിയുണ്ടെന്നു കാരണവർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും ഒസ്യത്തു എഴുതിച്ചിട്ടുമ്പോൾ താൻ അടുക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും മേനോന്റെ കയ്യക്ഷരത്തിലാണ് ഒസ്യത്തെഴുതിയതെന്നും മേനോനും താനും കണ്ടുപരിചയം മാത്രമെ ഉള്ളു എന്നും, മററും പറഞ്ഞു. റജിസ്ത്രാരെ വിസ്തരിച്ചതിൽ താനാണ

റജിസ്ത്രാക്കിയതെന്നും കൈവിരലടയാളവും ഒപ്പും തന്റെ മുമ്പാകെയാണ് വെച്ചതെന്നും പറഞ്ഞു. പിന്നെ കൈവിരലടയാളവും കൈഒപ്പും ഒത്തുനോക്കാൻ ഒരു പ്രത്യേകസാക്ഷിയെ വിസ്തരിച്ചു. ഇദ്ദേഹം ഒരു ബങ്കാളിയായിരുന്നു. ഈ ആവശ്യത്തിനായി പ്രത്യേകം വരുത്തിയതായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ വിസ്തരിച്ചതിൽ, കൈഒപ്പു കോരപ്പന്റെ മററുള്ള ഒപ്പുപോലെ ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു.

പ്രതാപരുദ്ര അയ്യങ്കാർ—ഇനി കൈവിരലടയാളം നോക്കിൻ.

കോടതിയിലുള്ള സർവ്വരും വളരെ ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി സാക്ഷി പറയുന്നതെന്തായിരിക്കുമെന്നു കേൾപ്പാൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കോരപ്പൻ മററു ചില ആധാരങ്ങളിൽ ഇട്ട കൈവിരലടയാളങ്ങൾ ഒസ്യത്തിലെ അടയാളവുമായി അദ്ദേഹം ഒത്തുനോക്കിയിരുന്നുവെന്നും അവയിലെ വരകളും വളവുകളും പരിശോധിച്ചതിൽ മററുള്ള ആധാരങ്ങളിലെ കൈവിരലടയാളം എല്ലാം ഒരുപോലെ ഇരിക്കുന്നുവെന്നും ഒസ്യത്തിലേതു് തീരെ ഭേദിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും പറഞ്ഞു.

ഈ ഉത്തരം കേട്ടപ്പോൾ കോടതിയിൽ കൂടിയ സർവ്വരും അത്ഭുതപ്പെട്ടു. രാമനുണ്ണിയും അവന്റെ ഭാഗക്കാർപോലും പ്രതീക്ഷിക്കാതിരുന്ന ഉത്തരമായിരുന്നു ഇതു്. ഒരു മിനുട്ടുനേരം കോടതിയിൽ നിശ്ശബ്ദമായി. ആരും മിണ്ടുന്നില്ല. ലോകത്തിൽ അപ്രതീക്ഷിതമായ എന്തു മാററംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നാലും കാലഗതിക്കു തടസ്ഥമില്ലെന്നു കാണിക്കാനെന്നവണ്ണം കോടതിയിലെ ഘടികാരത്തിന്റെ ടിക്ക്, ടിക്ക്, എന്ന ശബ്ദം വ്യക്തമായി കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു മിനുട്ടുകഴിഞ്ഞു തങ്ങൾ തങ്ങളുടെ അത്ഭുതത്തിൽനിന്നു വിമുക്തരായി അന്യോന്യം മെല്ലെ മെല്ലെ സംസാരിക്കയും ആ ശബ്ദം കോടതിമുറിയിൽ കിടന്നു മുഴങ്ങുകയും ചെയ്തു. വക്കീൽ പ്രതാപരുദ്രഅയ്യങ്കാർ എഴുനീററു സാക്ഷിയോടു പല ചോദ്യങ്ങളും ചെയ്തെങ്കിലും അയാളുടെ ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായം ലവലേശം ഭേദിച്ചില്ല.

കണ്ണൻ മേനോനെ പിന്നെ കൂട്ടിന്മേൽ കയററി. കോടതിയിൽ അതുവരെ കഴിഞ്ഞ സംഭവങ്ങളൊന്നും അറിവാൻ തരമില്ലാ

തിരുന്ന ഈ വിദ്വാൻ കള്ളസ്സാക്ഷി പറവാൻ ഒരുങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ട് കൊണ്ടു കൂട്ടിൽ കയറി. "ഞാൻ നേരുപറയും. മുഴുവൻ നേരുപറയും. നേരുകേടു യാതൊന്നും പറകയില്ല. ഈശ്വരൻ സാക്ഷി" എന്നു തുടങ്ങി മുഴുവൻ കളവു പറഞ്ഞു. ഒസ്യത്തു തന്റെ കൈയക്ഷരമാണെന്നും കോരപ്പൻ പറഞ്ഞിട്ടെഴുതിയതാണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞശേഷം എതിർവിസ്താരമായി.

കേശവക്കുറുപ്പ് വക്കീൽ—നിങ്ങൾക്ക് ചിരുതയെന്നൊരു ദാസിയുണ്ടോ?

സാക്ഷി—ഉണ്ട്.

വക്കീൽ—നിങ്ങളുമായിട്ട് ഇഷ്ടത്തിലല്ലേ?

സാക്ഷി—ഇഷ്ടത്തിൽതന്നെ.

വക്കീൽ—നിങ്ങൾ വല്ല വിധത്തിലും ഈ ഒസ്യത്തെഴുതിയെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ: എഴുതിയശേഷം നിങ്ങളുടെ ദാസി വല്ലതും നിങ്ങളോടു പറകയൊ നിങ്ങളെ ഭയപ്പെടുത്തുകയൊ ചെയ്തിരുന്നുവൊ?

സാക്ഷി—(പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി) ഇല്ല.

വക്കീൽ—ഈ കടലാസ്സു മുമ്പു നിങ്ങൾ കണ്ടിരുന്നുവോ? (എന്നു ചോദിച്ചു ഒപ്പിട്ടു പഠിച്ച കടലാസ്സ് എടുത്തു കാണിച്ചു).

ആ ചോദ്യം ചോദിക്കാൻ പാടില്ലെന്നു എതിർഭാഗം വക്കീൽ തർക്കിച്ചു. വക്കീൽമാർ അതിനെപ്പററി തർക്കിക്കുന്നതിനിടക്ക് സാക്ഷി ബോധംകെട്ടു താഴെ വീണു. ഉടനെ ശിപായിമാർ അയാളെ എടുത്തു മുഖത്തു വെള്ളവും മറ്റും തളിച്ചു ബോധംവരുത്തിയശേഷം രണ്ടാമതും കൂട്ടിൽകയറി.

വക്കീൽ—ഇനി സത്യം പറഞ്ഞോളു. നിങ്ങൾക്കു വല്ല ഗുണവും ഉണ്ടാവണമെങ്കിൽ സത്യം പറയണം.

സാക്ഷി തന്റെ ദാസി എല്ലാ വിവരവും പറഞ്ഞിരിക്കുമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. എന്നു മാത്രമല്ല തനിക്കു വിരോധമായി സർവ്വ തെളിവും എതിർഭാഗക്കാർക്കു കിട്ടിയിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിച്ചു, കാര്യത്തിന്റെ പരമാർത്ഥം ഒന്നും ഒളിച്ചുവെക്കാതെ മുഴുവൻ പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ കോടതി തന്നെ രക്ഷിക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു. പി

ന്നെയുള്ള വിസ്താരത്തിൽ സാക്ഷികളായിരുന്ന ഹേഡും വക്കീലും ആദ്യം കുറെയൊക്കെ മക്കംമുഷ്ടിപിടിച്ചുവെങ്കിലും മേനോൻെറവാമൊഴിയനുസരിച്ചുള്ള വാസ്തവസംഭവങ്ങളും തീയ്യതികളും മററും അടിസ്ഥാനമാക്കി പല ചോദ്യങ്ങളും കേശവക്കുറുപ്പവക്കീൽ വളരെ യുക്തിയോടുകൂടി ചോദിച്ചശേഷം അവരിൽനിന്നും മേനോൻെറ വാക്കുകഠം ശരിയാണെന്നു വിശ്വസിക്കത്തക്ക തെളിവുകഠം ധാരാളം കിട്ടി. കാത്തികരാമനേയും സബ്ബ്റജിസ്ട്രാരേയും പിന്നെയും കൂട്ടിൽ കയററി വിസ്തരിച്ചപ്പോഠം മററു സാക്ഷികഠം പറഞ്ഞതൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന അവർ ആദ്യം പറഞ്ഞതു സത്യമാണെന്നു സ്ഥാപിക്കാൻ, വളരെയൊക്കെ കളവുകഠം കോത്തുകെട്ടി പറകയും അവ പൂവ്വാപരവിരുദ്ധമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ആവശ്യമുള്ള വേറെ തെളിവുകളൊക്കെ എടുത്തുകഴിഞ്ഞശേഷം കാത്തികരാമൻെറ ഒസ്യത്തു കള്ള ഒസ്യത്താണെന്നും പിൻതുടച്ചാവകാശ സട്ടിഫിക്കെററു രാമനുണ്ണിക്കു കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നും കോടതി വിധിച്ചു.

കോരപ്പൻെറ കൈവിരലടയാളം അദ്ദേഹം മരിച്ചുകിടന്ന നിലയിൽ കാത്തികരാമൻ എടുത്തിരുന്നതു എങ്ങിനെയാണ് തെററായിത്തീൎന്നതെന്നു വായനക്കാർ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. അതിനു വക്കീൽ കേശവക്കുറുപ്പവർകഠം വാഗ്വാദത്തിൽ പറഞ്ഞ കാരണമെ ഉണ്ടായിരിക്കാൻ പാടുള്ളു. കാത്തികരാമൻ വിരലടയാളം എടുക്കുമ്പോഠം ഇടത്തു കൈയുടെ പെരുവിരലടയാളം എടുക്കേണ്ടതിനുപകരം വലത്തു കൈയുടേത് അബദ്ധമായി എടുത്തുപോയിരിക്കാം. സവ്വസാക്ഷിയായ ഈശ്വരൻ അങ്ങിനെയല്ലാതെ വരുത്തുകയില്ലല്ലൊ.

കേസ്സു കഴിഞ്ഞു രാമനുണ്ണിയും ദാമോദരനും വസുമതിയും അവരുടെ സ്നേഹിതന്മാരും ബന്ധുജനങ്ങളും അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു. അന്നു വൈകുന്നേരം റങ്കൂൺ ബേങ്കിൽനിന്നു രാമനുണ്ണിക്ക് ഒരെഴുത്തുകിട്ടി. കോരപ്പൻ ബേങ്കിൻെറ മാനേജൎക്ക് അല്പദിവസം മുമ്പ് ഒരു എഴുത്തെഴുതിയതിൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പേരിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഉറുപ്പിക മുഴുവനും രാമനുണ്ണിയുടെയും വസുമതിയുടെയും

കണക്കിൽ ചേക്കണമെന്നു ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നും ആ കാൎയ്യത്തിൽ വേണ്ടതു ചെയ്യാൻ തന്റെ മകനെ ഉടനെ അയക്കുന്നുണ്ടെന്നും, അതുപ്രകാരം രാമനുണ്ണി ചെന്നുകാണായ്കയാൽ ഈ എഴുത്തിനു കാരണമായിരിക്കുന്നുവെന്നും ഇപ്പോഠം കോരപ്പൻ മരിച്ചുപോയതായി അറിയുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ എഴുത്തിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം സംഖ്യ മുഴുവൻ രാമനുണ്ണിയുടെയും സഹോദരിയുടേയും പേരിൽ മാററിയിരിക്കുന്നുവെന്നും ഇനി എന്താണു വേണ്ടതെന്നു അറിയിക്കണമെന്നും പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു.

* * * * * * * * *

രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞു. ഇനി ഒരു ദിവസംകൂടി ഉണ്ട്. നവറോജിയുടെ ബേങ്ക് പൂട്ടേണ്ടിവരും. വേറെ യാതൊരു നിവൃത്തിയുമില്ലെന്നായപ്പോഠം, ബേങ്കു പൊളിയാൻ സംഗതിയായതിനെപ്പററിയും അതിൽ നവറോജി കേവലം നിൎദ്ദോഷിയാണെന്നു കാണിച്ചും ജനങ്ങഠംക്ക് അദ്ദേഹത്തോടു കരുണയും അനുകമ്പയുമുണ്ടാകേണമെന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടും ദാമോദരൻ വലിയ ഒരു റിപ്പോൎട്ടെഴുതിയുണ്ടാക്കി. അതു മുഴുവൻ നവറോജിയെ വായിച്ചുകേഠംപ്പിച്ചു. നവറോജി എല്ലാം കേട്ടതിന്റെ ശേഷം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"ഈ ലോകമാകുന്ന നാടകരംഗത്ത് എനിക്ക് അഭിനയിക്കാനുള്ള ഒരുഭാഗം ഇന്നു തീൎന്നു. എന്റെ ഭാഗ്യത്തെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം ഇന്നു ഒടുവിലത്തെ കൎട്ടൻ വീണുകഴിഞ്ഞു. നാളെ ഞാൻ ഒരു ഫക്കീറായി. ഇതിനെപ്പററി ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നുവെങ്കിലും അശേഷം ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. അതിനു കാരണവുമില്ല. ഞാൻ മററുള്ളവരെ വഞ്ചനചെയ്തും മനഃപൂൎവ്വം വല്ലവരെയും ദോഷപ്പെടുത്തണമെന്നു വിചാരിച്ചും പ്രവൃത്തിക്കകൊണ്ടായിരുന്നു ഈവിധം വന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ ലജ്ജിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. എനിക്കവനു വിസ്ഥിതം മറെറാരുത്തനെ കണക്കിലധികം വിശ്വസിച്ചതാണ്. നിങ്ങഠംക്ക് ചെറുപ്പമാണ്. എന്റെ അനുഭവം നിങ്ങഠംക്കൊരു പാഠമായിരിക്കട്ടെ. നിങ്ങളെപ്പോലെ ബുദ്ധിശക്തിയും സാമൎത്ഥ്യവും ഉള്ള ഒരാഠം ഏതുവഴിക്കുചെന്നാലും കുഴങ്ങുകയില്ല. എന്നെ

പ്പററി നിങ്ങൾ പേടിക്കണ്ട. ഞാൻ ഒരാഴ്ചകൂടി ഇവിടെ താമസിക്കും. വല്ലവക്കും വല്ല ആക്ഷേപവുമുണ്ടായെക്കാം. എൻെറ പേരിൽ വല്ലവരും കേസ്സുകൊടുക്കുമായിരിക്കാം. അങ്ങിനെയുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ ഒളിച്ചുപോയെന്നു വരരുത്. അങ്ങിനെ വല്ലതുമുണ്ടാകുന്നതായാൽ അതുകൊണ്ടു വരുന്ന ഫലം ഒരു പുരുഷനെപ്പോലെ ഞാൻ സഹിക്കും. അതിന് എന്നെ സർവ്വശക്തനായ ഈശ്വരൻ സഹായിക്കട്ടെ."

ഇത്രയും പറഞ്ഞുതീന്നപ്പോൾ ഒരാൾ പുറത്തുവന്നു വാതിലിന്നു മുട്ടി. ദാമോദരൻ അവിടെ നിന്നെഴുന്നേററു വാതിലിന്നടുക്കെ ചെന്നു വാതിൽ തുറന്നുനോക്കി. രാമനുണ്ണിയുടെ ഒരു വിശ്വസ്ഥ ഭൃത്യൻ നവറോജിക്ക് ഒരു എഴുത്തുകൊണ്ടുവന്നിരിക്കയാണ്. ദാമോദരൻ എഴുത്തുവാങ്ങി "മറുവടി വാങ്ങാൻ പറഞ്ഞിരുന്നുവോ" എന്നു ചോദിച്ചു. ഇല്ലെന്നു പറഞ്ഞു ഭൃത്യൻ പോയി.

സേട്ടു എഴുത്തുവാങ്ങി പൊളിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടതെന്താണ്?

ഒന്നരലക്ഷം ഉറുപ്പികക്ക് റങ്ങൂൺ ബേങ്കിലേക്ക് ഒരു ചെക്കും വസുമതിയുടെയും രാമനുണ്ണിയുടെയും അഭിവന്ദനപൂർവ്വം അയച്ചത് എന്നൊരു എഴുത്തും.

ഉപസംഹാരം.

ഇനി ഈ കഥ അധികം പറവാനില്ല. മേൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം തൻെറ കടം മുഴുവൻ വിടാൻ മതിയായ ഒരു സംഖ്യ കേവലം അന്യനായ ഒരാളിൽനിന്നു ലഭിച്ചതുനിമിത്തം നവറോജിക്കുണ്ടായിരുന്ന സന്തോഷവും ആ സഹോദര സഹോദരിമാരിൽ തോന്നിയ കൃതജ്ഞതാബുദ്ധിയും, സർവ്വസാക്ഷിയായ ഈശ്വരന് നിർദ്ദോഷികളെ ആപത്തിൽനിന്നു അത്ഭുതകരമാംവണ്ണം രക്ഷിക്കാനുള്ള ശക്തിയെപ്പററി ഉണ്ടായ ജ്ഞാനവും ഇന്നവിധമാണെന്നു വിവരിക്കാൻ പ്രയാസം. അതു കിട്ടിയശേഷം, അദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: "ഞാനിതു വസുമതിക്കുതന്നെ ഉടനെ മടക്കിക്കൊടുക്കും."

നവറോജിക്ക യാതൊരു കുടുംബങ്ങളും ഇല്ലായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. തൻെറ സൎവ്വ വസ്തുക്കളും അദ്ദേഹം ദാമോദരനു ദാനംചെയ്തപ്രകാരം ഒസ്യത്തെഴുതി. പേരിനുമാത്രം സൎവ്വ വ്യാപാരത്തിൻെറയും ബേങ്കിൻെറയും ഉടമയായിരുന്നതല്ലാതെ സൎവ്വ കാൎയ്യാന്വേഷണവും ദാമോദരനെ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒസ്യത്തുകേസ്സു കഴിഞ്ഞ ഉടനെതന്നെ കാൎത്തികരാമൻ, കണ്ണൻമേനോൻ മുതലായവരുടെ പേരിൽ കള്ളൊപ്പ്, കള്ളസ്സാക്ഷ്യം മുതലായവക്ക കേസ്സുണ്ടാകേണമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണല്ലൊ. എന്നാൽ മേനോൻ പിറെറ ദിവസംതന്നെ രാജ്യംവിട്ടോടിപ്പോയി. ഇപ്പഴും ഗോവയിൽ എവിടെയൊ ഒരു ദിക്കിൽ വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു ജീവിക്കുന്നുണ്ടത്രെ. അമ്പു വക്കീൽ കേസ്സുകഴിഞ്ഞദിവസം രാത്രി വെടിവെച്ചു ആത്മഹതി ചെയ്ത വിവരം രാജ്യമൊക്കെ പരന്നു. കണാരൻ ഹേഡ് വെറും ഭ്രാന്തനായി കീറിമുഷിഞ്ഞ വസ്ത്രം ഉടുത്തും മണ്ണുവാരി തലയിൽ ഇട്ടുകൊണ്ടും കണ്ടവരോടു വല്ലതും വാങ്ങി ഭക്ഷിച്ചു തെരുവുകളിൽ ചുററി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കാൎത്തികരാമൻെറയും സബ്ബ് റജിസ്ത്രാർ രാമൻപിള്ളയുടേയും പേരിൽ ഗവൎമ്മെണ്ടിൽനിന്നു കേസ്സുകൊടുത്തു രണ്ടുപേരെയും ശിക്ഷിച്ചു അവർ തടവിലും കിടക്കുന്നു.

കോരപ്പൻ മരിച്ചു ഒരു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞശേഷമാണ് വസുമതിയെ ദാമോദരൻ വിവാഹം ചെയ്തതു. എല്ലാം വളരെ ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയെങ്കിലും സേട്ടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അധികം സന്തോഷമാകുമായിരുന്നുവെന്നാണ് ദമ്പതിമാർ പറഞ്ഞതു. നവറോജി അധികം ജീവിച്ചില്ല. ആറുമാസത്തിലകം ആ മാന്യൻ കാലധൎമ്മം പ്രാപിച്ചിരുന്നു. ദാമോദരൻ ഇപ്പോൾ വലിയൊരു വൎത്തകൻെറയും ബേങ്കുടമസ്ഥൻെറയും നിലയിലാണ് വസുമതിയെ വിവാഹം കഴിച്ചത്. ഈ മംഗളകരമായ പൎവ്വവസതി കുറെക്കൂടി സന്തോഷകരമായിത്തീരത്തക്ക ഒരു കാൎയ്യംകൂടി ഉടനെ ഉണ്ടായി. അതു ദാമോദരൻെറ സഹോദരി ലക്ഷ്മിയെ രാമുണ്ണി സ്വന്തം ഇഷ്ടത്തോടുകൂടി വിവാഹം ചെയ്തതായിരുന്നു.

ശുഭം.

കേരള സാഹിത്യ
അക്കാദമി